ธาตุกถาสรูปัตถนิสสยะ

เอกสารประกอบการศึกษา
ชั้นมัชฌิมอาภิธรรมิกะเอก
ชุดสรุปย่อ นย.1-14

จัดทำโดย
อาจารย์แม่ชีวรรณวิไล ฤทธิ์อินทร์

จัดพิมพ์โดย
กลุ่มวิชชาวิมุตติปริเยสกะ



ธาตุกถาสรูปัตถนิสสยะ

เอกสารประกอบการศึกษา
ชั้นมัชฌิมอาภิธรรมิกะเอก
ชุดสรุปย่อ นย.1-14

จัดทำโดย
อาจารย์แม่ชีวรรณวิไล ฤทธิ์อินทร์

จัดพิมพ์โดย
กลุ่มวิชชาวิมุตติปริเยสกะ

ธาตุกถาสรูปัตถนิสสยะ

เอกสารประกอบการศึกษาชั้นมัชฌิมอาภิธรรมิกะเอก ชุดสรุปย่อ นย.1-14

โดย **อาจารย์แม่ชีวรรณวิไล ฤทธิ์อินทร์**
อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

ISBN : 978-616-406-449-2

พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 500 เล่ม มิถุนายน 2554
พิมพ์ครั้งที่ 2 จำนวน 1,000 เล่ม ธันวาคม 2558
พิมพ์ครั้งที่ 3 จำนวน 1,000 เล่ม มกราคม 2567

จัดพิมพ์โดย กลุ่มวิชชาวิมุตติปริเยสกะ
(กลุ่มผู้แสวงหาปัญญาและความหลุดพ้น)

พิมพ์ที่ บริษัท ธนาเพรส จำกัด
9 ซอยลาดพร้าว 64 แยก 14 แขวงวังทองหลาง
เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310
โทร. 0-2530-4114 โทรสาร 0-2108-8950-51
E-mail : tanapress@gmail.com

คำนำจากผู้จัดพิมพ์

เอกสารประกอบการศึกษาเรื่อง **ธาตุกถาสรูปัตถนิสสยะ** จัดทำต้นฉบับโดย อาจารย์แม่ชีวรรณวิไล ฤทธิ์อินทร์ อาจารย์ประจำชั้นมัชฌิมอาภิธรรมิกะเอก อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในชั้นเรียน ที่จัดทำขึ้นเป็นแบบสรุปย่อ นย.1-14 ตั้งแต่แรกเริ่มและปรับปรุงเรื่อยมา

เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2554 ข้าพเจ้า (พิรพร คล่องเวสสะ) อภิธรรมบัณฑิต รุ่น 51/2557 ได้เข้ามาเป็นนักศึกษาชั้นมัชฌิมอาภิธรรมิกะเอก รุ่นปี 2554 และได้ขออนุญาตจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มในนาม “กลุ่มวิชชาวิมุตติปริเยสกะ (กลุ่มผู้แสวงหาปัญญาและความหลุดพ้น)” และเพื่อนำมาทบทวนในกลุ่มนักศึกษากันเอง ทั้งที่อภิธรรมโชติกะวิทยาลัยและสถานที่ศึกษาอื่นๆ และเพื่อสะดวกในการทำความเข้าใจและทบทวนให้จดจำได้แม่นยำยิ่งขึ้น จากนั้นได้จัดพิมพ์อีกครั้งในปี พ.ศ. 2558 เป็นครั้งที่ 2

ในปี 2566 คุณพนิดา ชอบวณิชชา และคุณจตุพร ลิ้มปิยะศรีสกุล อภิธรรมบัณฑิต รุ่น 52/2558 ผู้เป็นพี่สาวร่วมสายโลหิตทั้งสองได้เข้ามาเป็นกำลังสำคัญในกลุ่มวิชชาวิมุตติปริเยสกะ และ**อาจารย์แม่ชีวรรณวิไล ฤทธิ์อินทร์** ก็ได้ปรับปรุงการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ๆ ไปอีกมาก จึงเห็นสมควรจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มตามแนวทางการปรับปรุงของอาจารย์ดังที่ปรากฏอยู่นี้

ในการจัดพิมพ์ครั้งนี้ ต้องขอกราบคารวะบูชา**อาจารย์แม่ชีวรรณวิไล ฤทธิ์อินทร์** ด้วยใจที่ระลึกในพระคุณอันหาที่สุดมิได้ ที่ได้ทุ่มเทกำลังกายใจ ถ่ายทอดความรู้ให้ลูกศิษย์รุ่นแล้วรุ่นเล่าอย่างไม่คำนึงถึงความเหน็ดเหนื่อย ทุ่มเทค้นคิดวิธีการต่างๆ เพื่อนำทางลูกศิษย์ให้เกิดปัญญาในการศึกษา นอกจากนี้ยังได้จัดเตรียมและตรวจสอบเอกสารชุดนี้ โดยพยายามให้เห็นสาระสำคัญของเนื้อหามากที่สุดจนครอบคลุมครบถ้วนสมบูรณ์ด้วยความเมตตาอุตสาหะอย่างยิ่ง

ศิษย์ขอน้อมใจต่างดอกไม้ธูปเทียนเป็นอาจาริยบูชากราบแทบเท้าด้วยใจคารวะบูชาอย่างที่สุด และขอขอบพระคุณคณะนักศึกษาทุกๆ ท่าน ที่ร่วมมือร่วมใจกันศึกษาและมีส่วนสำคัญในการจัดทำเอกสารประกอบการศึกษาฉบับนี้ตลอดเวลาที่จัดทำ รวมทั้งผู้มีมหากุศลจิตทุกๆ ท่านอีกเช่นกัน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมสละทุนทรัพย์จนธรรมทานครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดีตลอดมา และเป็นประโยชน์กว้างขวางไม่มีประมาณอย่างเอนกอนันต์

ท้ายนี้ ขอรวมใจร่วมกันน้อมถวายเอกสารนี้เป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา เพื่อเป็นปัจจัยนำไปสู่มรรค ผล นิพพาน ในกาลอันสมควร และขออนุโมทนาอาจารย์แม่ชีวรรณวิไล ฤทธิ์อินทร์ และทุก ๆ ท่าน รวมทั้งครอบครัวที่มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดมาไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ตลอดจนขออุทิศส่วนมหากุศลนี้ไปยังสรรพสัตว์ สรรพสิ่งทั้งปวงที่เกิดร่วมในวัฏฏทุกข์เดียวกันถ้วนทั่วทุกคนทุกตนเทอญ.

สาธุ สาธุ สาธุ

พิรพร คล่องเวสสะ อภิธรรมบัณฑิต รุ่น 51/2557

กลุ่มวิชชาวิมุตติปริเยสกะ

(กลุ่มผู้แสวงหาปัญญาและความหลุดพ้น)

21 มกราคม 2567

สารบัญ

		หน้า
องค์ธรรมในอัพภันตรมาติกาสำหรับท่องจำ		1
เนื้อความท่องจำ		6
ส่วนสำคัญในนยต่างๆ สำหรับท่องจำ		9
ธาตุกถาปกรณ์ 371		15
โครงสร้างธาตุกถา 14 นัย		16
สรุปธาตุกถา 14 นัย		17
นย 1	: ปฐมนยสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส 371 บท	31
นย 2	: ทุติยนยสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทเทส 42 บท	54
นย 3	: ตติยนยอสงฺคหิเตนสงฺคหิตปทนิทเทส 90 บท	60
นย 4	: จตุตฺถนยสงฺคหิเตนสงฺคหิตปทนิทเทส 69 บท	66
นย 5	: ปญฺจมนยอสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทเทส 257 บท	72
นย 6	: ฉฏฺฐนยสมฺปโยควิปฺปโยคปทนิทเทส 248-250 บท	84
นย 7	: สตฺตมนยสมฺปยุตฺเตนวิปฺปยุตฺตปทนิทเทส 37 บท	99
นย 8	: อฏฺฐมนยวิปฺปยุตฺเตนสมฺปยุตฺตปทนิทเทส 324 บท	103
นย 9	: นวมนยสมฺปยุตฺเตนสมฺปยุตฺตปทนิทเทส 120 บท	110
นย 10	: ทสมนยวิปฺปยุตฺเตนวิปฺปยุตฺตปทนิทเทส 248-250 บท	121
นย 11	: เอกาทสมนยสงฺคหิเตนสมฺปยุตฺตวิปฺปยุตฺตปทนิทเทส 69 บท	135
นย 12	: ทฺวาทสมนยสมฺปยุตฺเตนสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส 120 บท	148
นย 13	: เตรสมนยอสงฺคหิเตนสมฺปยุตฺตวิปฺปยุตฺตปทนิทเทส 130 บท	154
นย 14	: จุทฺทสมนยวิปฺปยุตฺเตนสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส 324 บท	157

องค์ธรรมในอัพภันตรมาติกาสำหรับท่องจำ

ขันธาทินิทเทส มี 15 คือ

1. ขันธนิทเทส
2. อายตนนิทเทส
3. ธาตุนิทเทส
4. สัจจนิทเทส
5. อินทริยนิทเทส
6. ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส
7. สติปัฏฐานนิทเทส
8. สัมมัปปธานนิทเทส
9. อิทธิบาทนิทเทส
10. ฌานนิทเทส
11. อัปปมัญญานิทเทส
12. ปัญจินทริยนิทเทส
13. พลนิทเทส
14. โพชฌังคนิทเทส
15. มัคคนิทเทส

ขันธนิทเทส มี 5 คือ

1.	รูปขันธ์	อ.ธ.	ได้แก่	รูป 28
2.	เวทนาขันธ์	อ.ธ.	ได้แก่	เวทนาเจ.ที่ใน จิต 89 เจ.51 (เวทนา)
3.	สัญญาขันธ์	อ.ธ.	ได้แก่	สัญญาเจ.ที่ใน จิต 89 เจ.51 (สัญญา)
4.	สังขารขันธ์	อ.ธ.	ได้แก่	เจ.50 ที่ใน จิต 89 เวทนา สัญญา
5.	วิญญาณขันธ์	อ.ธ.	ได้แก่	จิต 89 มี เจ.ประกอบ 52

อายตนนิทเทส มี 12 คือ

โอฬาริกายตนะ 10

1.	จักขายตนะ	อ.ธ.	ได้แก่	จักขุปสาท
2.	โสตายตนะ	อ.ธ.	ได้แก่	โสตปสาท
3.	ฆานายตนะ	อ.ธ.	ได้แก่	ฆานปสาท
4.	ชิวหายตนะ	อ.ธ.	ได้แก่	ชิวหาปสาท
5.	กายายตนะ	อ.ธ.	ได้แก่	กายปสาท
6.	รูปายตนะ	อ.ธ.	ได้แก่	รูปารมณ์
7.	สัททายตนะ	อ.ธ.	ได้แก่	สัททารมณ์
8.	คันธายตนะ	อ.ธ.	ได้แก่	คันธารมณ์
9.	รสายตนะ	อ.ธ.	ได้แก่	รสารมณ์
10.	โผฏฐัพพายตนะ	อ.ธ.	ได้แก่	ป.เต.วา. โผฏฐัพพารมณ์

โอฬาริกรูป 12

11.	มนายตนะ	อ.ธ.	ได้แก่	จิต 89 มี เจ. ประกอบ 52
12.	ธัมมายตนะ	อ.ธ.	ได้แก่	เจ.52 สุขุมรูป 16 นิพพาน

ธาตุนิทเทส มี 18 คือ

โอฬาริกธาตุ 10 / โอฬาริกรูป 12

1.	จักขุธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	จักขุปสาท
2.	โสตธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	โสตปสาท
3.	ฆานธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	ฆานปสาท
4.	ชิวหาธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	ชิวหาปสาท
5.	กายธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	กายปสาท
6.	รูปธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	รูปารมณ์
7.	สัททธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	สัททารมณ์
8.	คันธธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	คันธารมณ์
9.	รสธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	รสารมณ์
10.	โผฏฐัพพธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	ป.เต.วา. โผฏฐัพพารมณ์

วิญญาณธาตุ 7

11.	จักขุวิญญาณธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	จักขุวิญญาณจิต 2 มี สัพ.7 ประกอบ
12.	โสตวิญญาณธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	โสตวิญญาณจิต 2 มี สัพ.7 ประกอบ
13.	ฆานวิญญาณธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	ฆานวิญญาณจิต 2 มี สัพ.7 ประกอบ
14.	ชิวหาวิญญาณธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	ชิวหาวิญญาณจิต 2 มี สัพ.7 ประกอบ
15.	กายวิญญาณธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	กายวิญญาณจิต 2 มี สัพ.7 ประกอบ
16.	มโนธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	สัม.2 ปัญจทวา. 1 มี อัญ. 10 ประกอบ
17.	มโนวิญญาณธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	จิต 76 (ทวิ. 10, มโนธาตุ 3) มี เจ.52 ประกอบ

18.	ธัมมธาตุ	อ.ธ.	ได้แก่	เจ.52 สุขุมรูป 16 นิพพาน.

สัจจนิทเทส มี 4 คือ

1.	ทุกขสัจจะ	อ.ธ.	ได้แก่	โลกียจิต.81 เจ.51 (โลภ) รูป 28
2.	สมุทยสัจจะ	อ.ธ.	ได้แก่	โลภเจ. ที่ในโลภมูลจิต 8 เจ.21 (โลภเจ.)
3.	นิโรธสัจจะ	อ.ธ.	ได้แก่	นิพพาน
4.	มัคคสัจจะ	อ.ธ.	ได้แก่	องค์มรรค 8 ที่ใน มัคคจิต 4 เจ.28 (องค์มรรค.8)

อินทริยนิทเทส มี 22 คือ

1. จักขุนทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	จักขุปสาท	รูปอินทรีย์ 7	
2. โสตินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	โสตปสาท		
3. ฆานินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	ฆานปสาท		
4. ชิวหินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	ชิวหาปสาท		
5. กายินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	กายปสาท		
6. อิตถินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	อิตถีภาวรูป		
7. ปุริสินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	ปุริสภาวรูป		
8. ชีวิตินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	ชีวิตรูป ชีวิตินทรีย์ เจ.		
9. มนินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	จิต 89 มี เจ.ประกอบ 52		
10. สุขินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	สุขเวทนา ที่ใน สุขสหคตกายวิญญาณจิต 1 สัพ. 6 (เวทนา)	เวทนินทรีย์ 5	
11. ทุกขินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	ทุกขเวทนา ที่ใน ทุกขสหคตกายวิญญาณจิต 1 สัพ. 6 (เวทนา)		
12. โสมนัสสินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	โสมนัสเวทนา ที่ใน โสมนัสสหคตจิต 62 เจ.46 (เวทนา)		
13. โทมนัสสินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	โทมนัสเวทนา ที่ใน โทสมูลจิต 2 เจ.21 (เวทนา)		
14. อุเปกขินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	อุเบกขาเวทนา ที่ใน อุเบกขาสหคตจิต 55 เจ.46 (เวทนา)		
15. สัทธินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	สัทธาเจ.ที่ใน โสภณจิต 59 เจ.37 (สัทธา)	สังขารอินทรีย์ 8	
16. วิริยินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	วิริยเจ.ที่ใน จิต 73 (อวิริยจิต 16) เจ.51 (วิริย)		
17. สตินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	สติเจ.ที่ใน โสภณจิต 59 เจ.37 (สติ)		
18. สมาธินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	เอกัค.เจ.ที่ใน จิต 72 (อวิริยจิต 16, วิจิ.สัม.จิต 1) เจ.50 (เอกัค, วิจิ.เจ)		
19. ปัญญินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	ปัญญาเจ.ที่ใน ติเหตุกจิต 47 เจ.37 (ปัญญา)		
20. อนัญญาตัญญัสสามิตินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	ปัญญาเจ.ที่ใน โสดามัค.จิต 1 เจ.35 (ปัญญา)		
21. อัญญินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	ปัญญาเจ.ที่ใน มัค.เบื้องบน 3, ผล.เบื้องต่ำ 3 เจ.35 (ปัญญา)		
22. อัญญาตาวินทรีย์	อ.ธ.	ได้แก่	ปัญญาเจ.ที่ใน อร.ผลจิต 1 เจ.35 (ปัญญา)		

ปฏิจจสมุปบาท มี 28 คือ

1.	อวิชชา	อ.ธ.	ได้แก่	โมหเจ.ที่ใน อกุ. 12 เจ.26 (โมห)
2.	สังขาร	อ.ธ.	ได้แก่	เจตนาเจ.ที่ใน อกุ. 12, โลกียกุ. 17 เจ.51 (เจตนา)
3.	วิญญาณ	อ.ธ.	ได้แก่	จิต 89 มี เจ.ประกอบ 52
4.	นามรูป	อ.ธ.	ได้แก่	เจ.52 รูป 28
5.	สฬายตนะ	อ.ธ.	ได้แก่	จิต 89 ปสาทรูป 5
6.	ผัสสะ	อ.ธ.	ได้แก่	ผัสสเจ.ที่ใน จิต 89 เจ.51 (ผัสส)
7.	เวทนา	อ.ธ.	ได้แก่	เวทนาเจ.ที่ใน จิต 89 เจ.51 (เวทนา)
8.	ตัณหา	อ.ธ.	ได้แก่	โลภเจ.ที่ใน โลภมูลจิต 8 เจ.21 (โลภ)
9.	อุปาทาน	อ.ธ.	ได้แก่	โลภเจ,ทิฏฐิเจ.ที่ใน โลภมูลจิต 8 เจ.20 (โลภ, ทิฏฐิ)
10.	กัมมภวะ	อ.ธ.	ได้แก่	เจตนาเจ.ที่ใน อกุ. 12, โลกียกุ. 17 เจ.51 (เจตนา)
11.	อุปปัตติภวะ	อ.ธ.	ได้แก่	โลกียวิบาก.32 เจ.35 กำ.20
12.	กามภวะ	อ.ธ	ได้แก่	กามวิบาก.23 เจ.33 กำ.20
13.	รูปภวะ	อ.ธ.	ได้แก่	รูปวิบาก.5 จักขุวิญ.2 โสตวิญ.2 สัม.2 สันตี.3 เจ.35 กำ. 15
14.	อรูปภวะ	อ.ธ.	ได้แก่	อรูปวิบาก.4 เจ.30
15.	สัญญีภวะ	อ.ธ.	ได้แก่	โลกียวิบาก.31 (เนววิ. 1) เจ.35 กำ.20
16.	อสัญญีภวะ	อ.ธ.	ได้แก่	ชีวิตนวกกลาป
17.	เนวสัญญีนาสัญญีภวะ	อ.ธ.	ได้แก่	เนวสัญญานาสัญญายตนวิปากจิต 1 เจ.30
18.	เอกโวการภวะ	อ.ธ.	ได้แก่	ชีวิตนวกกลาป
19.	จตุโวการภวะ	อ.ธ.	ได้แก่	อรูปวิบาก.4 เจ.30
20.	ปัญจโวการภวะ	อ.ธ.	ได้แก่	กามวิบาก.23 รูปวิบาก.5 เจ.35 กำ.20
21.	ชาติ	อ.ธ.	ได้แก่	รูปชาติ นามชาติ
22.	ชรา	อ.ธ.	ได้แก่	รูปชรา นามชรา
23.	มรณะ	อ.ธ.	ได้แก่	รูปมรณะ นามมรณะ
24.	โสกะ	อ.ธ.	ได้แก่	โทมนัสเวทนา ที่ใน โทสมูลจิต 2 เจ.21 (เวทนา)
25.	ปริเทวะ	อ.ธ.	ได้แก่	สัททารมณ์
26.	ทุกขะ	อ.ธ.	ได้แก่	ทุกขเวทนา ที่ใน ทุกขสหคตกายวิญญาณจิต 1 สัพ. 6 (เวทนา)
27.	โทมนัสสะ	อ.ธ.	ได้แก่	โทมนัสเวทนา ที่ใน โทสมูลจิต 2 เจ.21 (เวทนา)
28.	อุปายาสะ	อ.ธ.	ได้แก่	โทสเจ.ที่ใน โทสมูลจิต 2 เจ.21 (โทส.)

ตัณหา: 12–14 | สัญญา: 15–17 | ขันธ์: 18–20

1. สติปัฏฐาน อ.ธ. ได้แก่ สติเจ.ที่ใน โลกุตตรจิต 8 เจ.35 (สติ)

2. สัมมัปปธาน อ.ธ. ได้แก่ วิริยเจ.ที่ใน มัคคจิต 4 เจ.35 (วิริย)

3. อิทธิบาท อ.ธ. ได้แก่ ฉันทะ วิริยะ ปัญญา มัคคจิต 4 มี เจ. ประกอบ 33 (ฉันท วิริย ปัญญา)

4. ฌาน อ.ธ. ได้แก่ วิตก, วิจาร, ปีติ, สุข, เอกัคเจ.ที่ใน ฌานจิต 67 เจ.33 (องค์ฌาน 5)

5. อัปปมัญญา อ.ธ. ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา ตัตตรมัชฌัตตตาเจ. ที่ใน รูปา. 15 เจ.31 (อัปปมัญญา 4)

6. ปัญจินทรีย์ 5
7. พละ 5

อ.ธ. ได้แก่ สัทธา วิริย สติ สมาธิ ปัญญาเจ. ที่ใน โลกุต.8 เจ.31 (5) [ปัญจินทรีย์ 5 พละ 5]

8. โพชฌงค์ อ.ธ. ได้แก่ โพชฌงค์ อ.ธ.8 ที่ใน โลกุตตรจิต 8 เจ.28 (โพชฌงค์ อ.ธ.8)
9. มัคคะ อ.ธ. ได้แก่ องค์มรรค 8 ที่ใน โลกุตตรจิต 8 เจ.28 (องค์มรรค 8)

ผัสสสัตตกราสี มี 7 คือ

1. ผัสสะ อ.ธ. ได้แก่ ผัสสเจ. ที่ใน จิต 89 เจ.51 (ผัสส)
2. เวทนา อ.ธ. ได้แก่ เวทนาเจ. ที่ใน จิต 89 เจ.51 (เวทนา)
3. สัญญา อ.ธ. ได้แก่ สัญญาเจ. ที่ใน จิต 89 เจ.51 (สัญญา)
4. เจตนา อ.ธ. ได้แก่ เจตนาเจ. ที่ใน จิต 89 เจ.51 (เจตนา)
5. จิตตะ อ.ธ. ได้แก่ จิต 89 มี เจ.ประกอบ 52
6. อธิโมกข์ อ.ธ. ได้แก่ อธิโมกข์เจ. ที่ใน จิต 78 (ทวิ. 10, วิจิ) เจ.50 (อธิโมกข์, วิจิ.)
7. มนสิการ อ.ธ. ได้แก่ มนสิการเจ. ที่ใน จิต 89 เจ.51 (มนสิการ)

* นย 1 กับ นย 6 ไม่มี เย
* นย ที่มี กลับ มี เยแรก และเยหลัง
* นย ที่มี วิป ให้ใช้จิตตุปบาท
** นย 4 กับ นย 9 เย ธมฺมา หลัง คือ บทนิทเทส วิสัชนา คือ เยแรก

เนื้อความท่องจำ

จากหนังสือ ธาตุกถาสรูปัตถนิสสยะ

น. 2 ในพระอภิธรรม 7 คัมภีร์ คัมภีร์ที่ 3 ซึ่งชื่อว่า ธาตุกถา นั้นเพราะพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงจำแนกธรรมทั้งหลาย มี ขันธ์ 5 เป็นต้น จนถึง อรณธรรม เป็นที่สุด โดยนัย 14 ประการ เป็นคำปุจฉาและวิสัชนา อันเกี่ยวกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ทั้งสิ้น จึงชื่อว่า ธาตุกถา

น. 3 คำว่า ธาตุกถา เมื่อแยกแล้วก็มี 2 บท คือ ธาตุ + กถา

วจนัตถะ ของ คำว่า ธาตุ

“อตฺตโน สภาวํ ธาเรนฺตีติ = ธาตุโย”

ธรรมชาติใด ย่อมทรงไว้ซึ่งสภาพของตน

เหตุนั้น ธรรมชาตินั้น ชื่อว่า ธาตุ

ได้แก่ ขันธ์ 5 เป็นต้น จนถึง อรณธรรม

วจนัตถะ ของ คำว่า กถา

“กถียนฺติ เอตฺถาติ = กถา”

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมต่างๆ ไว้ในการสืบต่อแห่งศัพท์และเนื้อความเหล่านี้ เหตุนั้น การสืบต่อแห่งศัพท์และเนื้อความเหล่านี้จึงชื่อว่า กถา ได้แก่ ปกรณ์ทั่วไป

วจนัตถะของคำว่า ธาตุกถา

“ธาตูนํ กถา = ธาตุกถา”

ศัพท์และเนื้อความอันเป็นที่ตั้งแห่งการแสดงธรรม หรือ อันเป็นเหตุแห่งการแสดงธรรมมีขันธ์ 5 เป็นต้น จนถึง อรณธรรม เป็นที่สุด ศัพท์และเนื้อความเหล่านั้นชื่อว่า ธาตุกถา ได้แก่ ปกรณ์ธาตุกถา

น. 4 อุทเทสนี้ ชื่อว่า มาติกา มาติกานี้ มี 5 อย่างคือ

1. **นยมาติกา** หมายความว่า เป็นมาติกาที่กล่าวถึง การจำแนกขันธ์ 5 เป็นต้น โดยแบ่งการแสดงออกเป็นนัยต่างๆ กัน มีอยู่ 14 นัย ด้วยกัน เรียกว่า มูลมาติกา ก็ได้

2. **อัพภันตรมาติกา** หมายความว่า ธรรม 125 ด้วยกัน มีขันธ์ 5 เป็นต้น จนถึง มนสิการเป็นที่สุด เรียกว่า อัพภันตรมาติกา เพราะพระองค์ทรงยกธรรมเหล่านี้ขึ้นแสดงก่อนให้เป็นประธานในการแสดงตามนัยทั้ง 14 นัย นั้นทุกๆ นัย (แสดงในธาตุกถา 105 บท)

น. 27 อัพภันตรมาติกานิทเทส มี 2 อย่างคือ

1. ขันธานิทเทส 2. ผัสสสัตตกราสีนิทเทส

3. นยมุขมาติกา หมายความว่า เป็นมาติกาที่แสดงถึงวิธีการแห่งการแสดงของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยพระองค์ทรงวางหลักที่เป็นคำถาม ให้ถูกต้องเหมาะสมกับนัยทั้ง 14 นัย นั้นว่านัยหนึ่งๆ ควรจะตั้งคำถามอย่างไร

น. 23 ใน นยมุขมาติกานี้ พระองค์ทรงตั้งบทไว้ 4 บท คือ

ตีหิ สงฺคโห เป็นนัยที่แสดงการนับสงเคราะห์**ได้**ด้วย ขันธ์ อายตนะ ธาตุ

ตีหิ อสงฺคโห เป็นนัยที่แสดงการนับสงเคราะห์**ไม่ได้**ด้วย ขันธ์ อายตนะ ธาตุ

จตูหิ สมฺปโยโค เป็นนัยที่แสดงถึงสภาวธรรมที่ **ประกอบ**กับ นามขันธ์ 4 ได้

จตูหิ วิปฺปโยโค เป็นนัยที่แสดงถึงสภาวธรรมที่ **ไม่ประกอบ**กับ นามขันธ์ 4

4. ลักขณมาติกา หมายความว่า เป็นมาติกาที่แสดงถึงวิธีตอบใน นยมุขมาติกา ให้ถูกต้องตามสมควรแก่คำถามนั้นๆ

น. 24 ใน ลักขณมาติกานี้ พระองค์ทรงตั้งบทไว้ 2 บท คือ

สภาโค เป็นการแสดงถึงสภาพธรรมที่เข้าร่วมกัน**ได้**ตามหลักสัมปโยคนัย สังคหนัย

วิสภาโค เป็นการแสดงถึงสภาพธรรมที่เข้าร่วมกัน**ไม่ได้**ตามหลักสัมปโยคนัย สังคหนัย

5. พาหิรมาติกา หมายความว่า เป็นมาติกาภายนอก คือ กุสลาธัมมา เป็นต้น จนถึง อรณาธัมมา เป็นที่สุด รวม 266 บท ที่แสดงในมาติกานี้นั้น พระองค์ทรงนำมาจากปกรณ์อื่น คือ ธัมมสังคณีปกรณ์ และเมื่อเวลาแสดงก็ทรงแสดงทีหลัง อัพภันตรมาติกา ฉะนั้นจึงเรียกว่าพาหิรมาติกา

น. 28

แสดงจำนวนขันธ์ อายตนะ ธาตุ โดยภาษาบาลี

จำนวน	ขันธ์	อายตนะ	ธาตุ	จำนวน
1	**เอเกน** ขนฺเธน	**เอเก**นายตเนน	**เอกาย** ธาตุยา	1
2	**ทฺวีหิ** ขนฺเธหิ	**ทฺวี**หายตเนหิ	**ทฺวีหิ** ธาตูหิ	2
3	**ตีหิ** ขนฺเธหิ	**ตี**หายตเนหิ	**ตีหิ** ธาตูหิ	3
4	**จตูหิ** ขนฺเธหิ	**จตู**หายตเนหิ	**จตูหิ** ธาตูหิ	4
5	**ปญฺจหิ** ขนฺเธหิ	**ปญฺจ**หายตเนหิ	**ปญฺจหิ** ธาตูหิ	5
6		**ฉ**หายตเนหิ	**ฉหิ** ธาตูหิ	6
7		**สตฺต**หายตเนหิ	**สตฺตหิ** ธาตูหิ	7
8		**อฏฺฐ**หายตเนหิ	**อฏฺฐหิ** ธาตูหิ	8
9		**นว**หายตเนหิ	**นวหิ** ธาตูหิ	9
10		**ทส**หายตเนหิ	**ทสหิ** ธาตูหิ	10
11		**เอกาทส**หายตเนหิ	**เอกาทสหิ** ธาตูหิ	11
12		**ทฺวาทส**หายตเนหิ	**ทฺวาทสหิ** ธาตูหิ	12
13			**เตรสหิ** ธาตูหิ	13
14			**จุทฺทสหิ** ธาตูหิ	14
15			**ปณฺณรสหิ** ธาตูหิ	15
16			**โสฬสหิ** ธาตูหิ	16
17			**สตฺตรสหิ** ธาตูหิ	17
18			**อฏฺฐารสหิ** ธาตูหิ	18

X **น เกหิจิ ขนฺเธหิ น เกหิจิ อายตเนหิ น กาหิจิ ธาตูหิ**

นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ อย่างใดอย่างหนึ่งไม่มี

✶ **อสงฺขตๆ ขนฺธโต ฐเปตฺวา**

ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว

ส่วนสำคัญในนยต่างๆ สำหรับท่องจำ

นย 1 * ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในปฐมนยนิทเทสเป็นธรรมที่แสดงได้ทั้งหมด

นย 2 * ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในทุติยนยนิทเทส เป็นธรรมที่ขันธ์เหมือนกัน อายตนะ ธาตุ ต่างกัน สำหรับรูป หรือเป็นธรรมที่ ขันธ์ อายตนะ เหมือนกัน ธาตุ ต่างกัน สำหรับจิต (ต้องเป็นวิญญาณธาตุ 7) เท่านั้น

นย 2 มี 2 ขันธ์ คือ รูปขันธ์ วิญญาณขันธ์

พาหิรมาติกาที่แสดงได้ในนย 2 มี 5 นิทเทส คือ

1. สนิทัสสนสัปปฏิฆปทนิทเทส } ติกมาติกา
2. อนิทัสสนสัปปฏิฆปทนิทเทส
3. สนิทัสสนปทนิทเทส } ทุกมาติกา
4. สัปปฏิฆปทนิทเทส
5. อุปาทาปทนิทเทส

นย 3 * ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในตติยนยนิทเทสนั้น เป็นธรรมที่ขันธ์ต่างกัน อายตนะ ธาตุ เหมือนกัน (ต้องเป็นธัมมายตนะ ธัมมธาตุ เท่านั้น)

นย 4 * ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในจตุตถนยนิทเทสนั้น เป็นธรรมที่ ขันธ์ อายตนะ ธาตุ เหมือนกัน มี 3 ขันธ์ คือ

1) รูปขันธ์ มี 3 นิทเทส คือ
   1. อิตถินทริยนิทเทส (รูป ธัม ธัม)
   2. ปุริสินทริยนิทเทส (รูป ธัม ธัม)
   3. ปริเทวนิทเทส (รูป สัท สัท)
2) เวทนาขันธ์ มี 8 นิทเทส คือ

เวทนินทรีย์ 5
1. สุขินทริยนิทเทส
2. ทุกขินทริยนิทเทส
3. โสมนัสสินทริยนิทเทส
4. โทมนัสสินทริยนิทเทส
5. อุเปกขินทริยนิทเทส

ปฏิจจ.3
6. โสกนิทเทส
7. ทุกขนิทเทส
8. โทมนัสสนิทเทส

3. สังขารขันธ์มี 58 นิทเทส คือ
   - สังขารขันธ์เจตสิก 50 มี 14 นิทเทส
   - สังขารขันธ์ ไม่เต็ม 50 มี 44 นิทเทส

สังขารขันธ์เจตสิก 50 มี 14 นิทเทส คือ

สัจจะ 1
1. มัคคสัจจนิทเทส

อินทรีย์ 4
2. สมาธินทริยนิทเทส
3. อนัญญาตัญญัสสามิตินทริยนิทเทส
4. อัญญินทริยนิทเทส
5. อัญญาตาวินทริยนิทเทส

ปฏิจจ. 2
6. สังขารนิทเทส
7. กัมมภวนิทเทส

8. สติปัฏฐานนิทเทส
9. สัมมัปปธานนิทเทส
10. อัปปมัญญานิทเทส
11. ปัญจินทริยนิทเทส
12. พลนิทเทส
13. โพชฌังคนิทเทส
14. มัคคนิทเทส

1. สติปัฏฐานนิทเทส
2. สัมมัปปธานนิทเทส
~~3. อิทธิบาท~~
~~4. ฌาน~~
5. อัปปมัญญานิทเทส
6. ปัญจินทริยนิทเทส
7. พลนิทเทส
8. โพชฌังคนิทเทส
9. มัคคนิทเทส

เทคนิคการจำ
นิทเทสที่ต่อจากปฏิจจ 9
ตัดออก 2

<u>หมายเหตุ</u> : *ถ้าไม่มีชื่อใน 14 นิทเทสนี้ ให้เอา เจ 50 ลบ องค์ธรรมของนิทเทสนั้นๆ เช่น*
อุปาทานนิทเทส องค์ธรรม คือ โลภเจ, ทิฏฐิเจ
ดังนั้น = เจ 50 - โลภเจ, ทิฏฐิเจ = เจ 48
เพราะ โลภเจ, ทิฏฐิเจ มีเฉพาะในโลกมูลจิต 8 ไม่มีใน จิต อื่นๆ
<u>แต่</u> *สมาธินทริยนิทเทส องค์ธรรม คือ เอกัคคตาเจ.*
ดังนั้น = เจ 50 - เอกัคคตาเจ 1 = เจ 49
<u>แต่</u> *เอกัคคตาเจ มีใน จิต 121 ด้วย จึงบวก กลับเข้าไป = เจ 50 เหมือนเดิม*

* สังขารขันธ์เจ.40 (กิเลส อ.ธ. 10) มี 4 นิทเทส คือ

1. กิเลสปทนิทเทส
2. กิเลสสังกิเลสิกปทนิทเทส
3. กิเลสสังกิลิฏฐปทนิทเทส
4. กิเลสกิเลสสัมปยุตตปทนิทเทส

นย 5 ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงแสดงในปัญจมนยนิทเทส เป็นธรรมที่ ขันธ์ อายตนะ ธาตุ ต่างกัน

กฎของนย 5

นิทเทส เป็น	**เย ธมฺมา แรก** เป็น	**เย ธมฺมา หลัง** เป็น
จิต	รูป, เวทนา, สัญญา, สังขาร, นิพพาน	จิต 89
รูป + ธัม, ธัม	จิต 89	รูป, เวทนา, สัญญา, สังขาร, นิพพาน
โอฬาริกรูป 12	จิต, เวทนา, สัญญา, สังขาร, นิพพาน	โอฬาริกรูป 12
จิต, เจตสิก	โอฬาริกรูป 12	จิต, เวทนา, สัญญา, สังขาร, นิพพาน
เจตสิก/นิพพาน	จิต 89 โอฬาริกรูป 12	เวทนา, สัญญา, สังขาร, นิพพาน
จิตและรูป	เวทนา, สัญญา, สังขาร, นิพพาน	จิต 89 โอฬาริกรูป 12

1. นิทเทส เป็น **จิต**
   เย ธมฺมา แรก เป็น รูป, เวทนา, สัญญา, สังขาร, นิพพาน
   เย ธมฺมา หลัง เป็น จิต 89
2. นิทเทส เป็น **รูป + ธัม, ธัม**
   เย ธมฺมา แรก เป็น จิต 89
   เย ธมฺมา หลัง เป็น รูป, เวทนา, สัญญา, สังขาร, นิพพาน
3. นิทเทส เป็น **โอฬาริกรูป 12** (ตั้งแต่จักขายตนะถึงโผฏฐัพพายตนะ)
   เย ธมฺมา แรก เป็น จิต, เวทนา, สัญญา, สังขาร, นิพพาน
   เย ธมฺมา หลัง เป็น โอฬาริกรูป 12
4. นิทเทส เป็น **จิต+เจตสิก หรือ จิต+เจตสิก+นิพพาน**
   เย ธมฺมา แรก เป็น โอฬาริกรูป 12
   เย ธมฺมา หลัง เป็น จิต, เวทนา, สัญญา, สังขาร, นิพพาน
5. นิทเทส เป็น **เจตสิกหรือนิพพาน**
   เย ธมฺมา แรก เป็น จิต 89 โอฬาริกรูป 12
   เย ธมฺมา หลัง เป็น เวทนา, สัญญา, สังขาร, นิพพาน
6. นิทเทส เป็น **จิตและรูป**
   เย ธมฺมา แรก เป็น เวทนา, สัญญา, สังขาร, นิพพาน
   เย ธมฺมา หลัง เป็น จิต 89 โอฬาริกรูป 12
   มี 2 นิทเทส คือ สพายตนนิทเทส, อัชฌัตติกปทนิทเทส

สรุป นย 5

นิทเทส เป็น **จิต อย่างเดียว**

อัพภันตรมาติกา นับสงเคราะห์ **รูป, เวทนา, สัญญา, สังขาร, นิพพาน** มี 13 นิทเทส

1. วิญญาณขันธนิทเทส
2. มนายตนนิทเทส
3. - 9. วิญญาณธาตุ 7 เช่น จักขุวิญญาณธาตุนิทเทส เป็นต้น
10. มนินทริยนิทเทส
11. วิญญาณนิทเทส
12. จิตตนิทเทส
13. จิตตปทนิทเทส

นิทเทส เป็น **รูป ธัม ธัม**

อัพภันตรมาติกา นับสงเคราะห์ **จิต 89** มี 12 นิทเทส

1. รูปขันธนิทเทส
2. ธัมมายตนนิทเทส
3. ธัมมธาตุนิทเทส
4. อิตถินทริยนิทเทส
5. ปุริสินทริยนิทเทส
6. ชีวิตินทริยนิทเทส
7. นามรูปนิทเทส
8. อสัญญีภวนิทเทส
9. เอกโวการภวนิทเทส
10. ชาตินิทเทส
11. ชรานิทเทส
12. มรณนิทเทส

นิทเทส เป็น **จิต+เจตสิก หรือ จิต+เจตสิก+นิพพาน**

อัพภันตรมาติกา นับสงเคราะห์ **โอฬาริกรูป 12** มี 4 นิทเทส

1. อรูปภวนิทเทส
2. เนวสัญญีนาสัญญีภวนิทเทส
3. จตุโวการภวนิทเทส
4. อิทธิบาทนิทเทส

นิทเทส เป็น **รูป ธัม ธัม สำหรับพาหิรมาติกา**

พาหิรมาติกานับสงเคราะห์ **จิต 89** มี 10 นิทเทส

1. รูปีปทนิทเทส
2. โนจิตตปทนิทเทส
3. จิตตวิปปยุตตปทนิทเทส
4. จิตตวิสังสัฏฐปทนิทเทส
5. จิตตสมุฏฐานปทนิทเทส
6. จิตตสหภุปทนิทเทส
7. จิตตานุปริวัตติปทนิทเทส
8. อนารัมมณปทนิทเทส
9. พาหิรปทนิทเทส
10. อุปาทาปทนิทเทส

นิทเทส ที่ไม่ทรงแสดง

อัพภันตรมาติกาที่ไม่ทรงแสดง ในปัญจมนยนิทเทส มี 6 นิทเทส

1. ทุกขสัจจนิทเทส
2. อุปปัตติภวนิทเทส
3. กามภวนิทเทส
4. รูปภวนิทเทส
5. สัญญีภวนิทเทส
6. ปัญจโวการภวนิทเทส

นย 6 หรือ นย 10 * อัพภันตรมาติกาที่ไม่ทรงแสดงในนย 6 หรือ 10 มี 13 นิทเทส คือ

1. ธัมมายตนนิทเทส
2. ธัมมธาตุนิทเทส
3. ทุกขสัจจนิทเทส
4. ชีวิตินทริยนิทเทส
5. นามรูปนิทเทส
6. สฬายตนนิทเทส
7. อุปปัตติภวนิทเทส
8. กามภวนิทเทส
9. สัญญีภวนิทเทส
10. ปัญจโวการภวนิทเทส
11. ชาตินิทเทส
12. ชรานิทเทส
13. มรณนิทเทส

* **นย 6** แสดงขันธ์ที่สัมปยุตต์วิปปยุตต์ได้และไม่ได้

1. นามขันธ์ 4 อันได้แก่ จิต เจตสิก เหล่านี้ เมื่อครบลักษณะทั้ง 4 คือ เอกุปปาทะ เอกนิโรธะ เอการัมมณะ เอกวัตถุกะ แล้วเป็นสัมปยุตต์ซึ่งกันและกันได้ ถ้าไม่ครบลักษณะทั้ง 4 ก็เป็น วิปปยุตต์
2. นามขันธ์ 4 กับนิพพาน นามขันธ์ 4 กับรูป เป็น วิปปยุตต์อย่างเดียว
3. รูปกับรูป รูปกับนิพพาน ไม่เรียกว่า สัมปยุตต์หรือวิปปยุตต์
4. ระหว่าง กุศลธรรม อกุศลธรรม อพยากตธรรม ที่เป็น จิต เจตสิก ซึ่งกันและกัน เป็นวิปปยุตต์ ชื่อว่า **ชาติวิปปยุตต์**
5. ระหว่างนามขันธ์ 4 ที่เกิดในกามภูมิ รูปภูมิ อรูปภูมิ ซึ่งกันและกัน เป็นวิปปยุตต์ ชื่อว่า **ภูมิวิปปยุตต์**
6. ระหว่างนามขันธ์ 4 ที่เป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน ซึ่งกันและกัน เป็นวิปปยุตต์ ชื่อว่า **กาลวิปปยุตต์**
7. ระหว่างนามขันธ์ 4 ที่เกิดอยู่ภายในตัวเราและภายนอกตัวเรา ซึ่งกันและกัน เป็นวิปปยุตต์ ชื่อว่า **สันตานวิปปยุตต์**

นย 7 * อัพภันตรมาติกา ที่แสดงในนย 7 มี 24 นิทเทส คือ

นามขันธ์ 4	อินทรีย์ 2 คือ มนินทรีย์ 1	ปฏิจจสมุปบาท 3 คือ วิญญาณ 1
มนายตนะ 1	อุเบกขินทรีย์ 1	ผัสสะ 1
วิญญาณธาตุ 7		เวทนา 1
		ผัสสสัตตกราสี 7

พาหิรมาติกา ที่แสดงในนย 7 มี 13 นิทเทส คือ

1. จิตตปทนิทเทส
2. เจตสิกปทนิทเทส
3. จิตตสัมปยุตตปทนิทเทส
4. จิตตสังสัฏฐปทนิทเทส
5. จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานปทนิทเทส
6. จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานสหภุปทนิทเทส
7. จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานานุปริวัตติปทนิทเทส
8. สวิตักกปทนิทเทส
9. สวิจารปทนิทเทส
10. สวิตักกสวิจารปทนิทเทส
11. อทุกขมสุขายเวทนายสัมปยุตตปทนิทเทส
12. อุเปกขาสหคตปทนิทเทส (ติก)
13. อุเปกขาสหคตปทนิทเทส (ทุก)

นย 8 * อัพภันตรมาติกา ที่ไม่แสดงในนย 8 และ 14 มี 8 นิทเทส คือ

1. ธัมมายตนะ
2. ธัมมธาตุ
3. ชีวิตินทรีย์
4. นามรูป
5. สฬายตนะ
6. ชาติ
7. ชรา
8. มรณะ

นย 9 * อัพภันตรมาติกา ที่แสดงได้ ใน นย 9 มี 56 บท คือ

1. นามขันธ์ 4
2. มนายตนะ 1
3. วิญญาณธาตุ 7
4. สัจจะ 2 คือ สมุทยสัจจะ, มัคคสัจจะ
5. อินทรีย์ 14 คือ มนินทรีย์ 1, เวทนินทรีย์ 5, สังขารอินทรีย์ 8
6. ปฏิจจสมุปบาท 12
7. ธรรมที่ต่อจากปฏิจจสมุปบาท อีก 16 บท

นย 13 * เย ธมฺมา เป็น นย 5 มี 2 อย่างคือ

1. นิทเทสที่มี อ.ธ. เป็น **รูป ธัม ธัม** เย ธมฺมา ได้แก่ **จิต 89**
2. นิทเทสที่มี อ.ธ. เป็น **จิต+เจ** เย ธมฺมา ได้แก่ **โอฬาริกรูป 12**

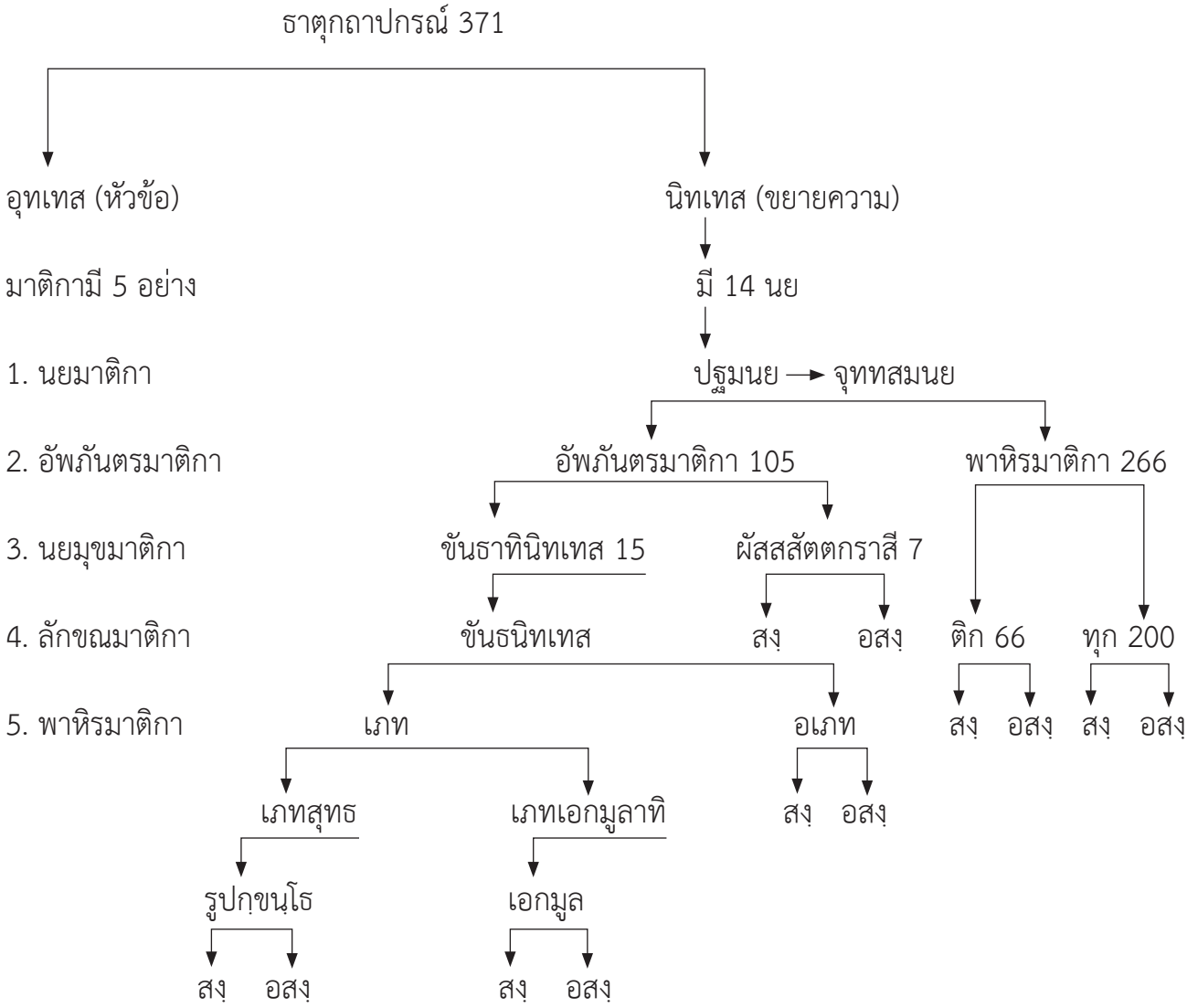
ธาตุกถาปกรณ์ 371
อุทเทส (หัวข้อ)
นิทเทส (ขยายความ)
มาติกามี 5 อย่าง
มี 14 นย
1. นยมาติกา
ปฐมนย → จุททสมนย
2. อัพภันตรมาติกา
อัพภันตรมาติกา 105
พาหิรมาติกา 266
3. นยมุขมาติกา
ขันธาทินิทเทส 15
ผัสสสัตตกราสี 7
4. ลักขณมาติกา
ขันธนิทเทส
สงฺ
อสงฺ
ติก 66
ทุก 200
5. พาหิรมาติกา
เภท
อเภท
สงฺ อสงฺ สงฺ อสงฺ
เภทสุทธ
เภทเอกมูลาทิ
สงฺ อสงฺ
รูปกฺขนฺโธ
เอกมูล
สงฺ อสงฺ
สงฺ อสงฺ

โครงสร้างธาตุกถา 14 นัย

นัย 1 แสดงได้ทั้งหมด สงฺ + อสงฺ
ข อ ธ ข อ ธ

นัย 2 สงฺ อสงฺ อสงฺ = สำหรับรูปขันธ์อย่างเดียว ให้หาในรูป 28 < โอ 12 = รูป โอ 10 โอ 10 / สุ 16 = รูป ธัม ธัม
ข อ ธ ข อ ธ

ข อ ธ ข อ ธ = สำหรับจิต (วิญญาณธาตุ 7 เท่านั้น) นับสงเคราะห์วิญญาณธาตุ 6 ที่เหลือ

นัย 3 อสงฺ สงฺ สงฺ 

ข อ ธ อธ. = ต้องเป็น ธัม. ธัม เท่านั้น
× ✓✓

นัย 4 สงฺ กลับ สงฺ สงฺ < รูป 3 = อิตถิน, ปุริสิน, ปริเทว / เวทนา 8 บท มี 5 อย่าง / สังขาร < สังขารขันธ์เจ.50 มี 14 / สังขารขันธ์ เจ. ไม่เต็ม 50 คือที่เหลือ (หักออกจาก อ.ธ. ของนิทเทส)
ข อ ธ ข อ ธ ข อ ธ

* วิสัชนา = สงฺ
ข อ ธ
1 1 1

* หาเยแรกอย่างเดียว, เยหลังคือบทนิทเทส

นัย 5 อสงฺ กลับ อสงฺ อสงฺ * ถ้าครบขันธ์ 5 แสดงไม่ได้ (เปรียบเทียบปรมัตถธรรม 4 ครั้งแรกได้เยแรก ครั้ง 2 ได้เยหลัง)
ข อ ธ ข อ ธ ข อ ธ

นัย 6 สมฺ เกหิจิ + วิปฺ เกหิจิ * หาสัมปยุตต์ที่ตัวประกอบ
ข อ ธ ข อ ธ ข อ ธ ข อ ธ * หาวิปปยุตต์ที่ ข อ ธ ที่นิทเทส + ข อ ธ ที่ตัวประกอบแล้วลบด้วย 5 12 18
1 1 1 1 1
สงฺ ธมฺ ธมฺ ธมฺ ธมฺ

นัย 7 สมฺ กลับ วิปฺ วิปฺ เกหิจิ * อ.ธ.ของนิทเทสประกอบกับจิตที่เป็นมโนวิญญาณธาตุหรือกายวิญญาณธาตุ แสดงไม่ได้

* (กลับประธานบทให้ยก อ.ธ.รวมกับตัวประกอบทุกครั้ง)

นัย 8 วิปฺ สมฺ * อ.ธ.ของนิทเทสมีจิตเท่าไร จิตที่เหลือเป็นวิปปยุตต์ เจตสิกใส่จิตตุปบาท
ข อ ธ * หาให้ครบปรมัตถธรรม 4
นตฺถิ

นัย 9 สมฺ กลับ สมฺ สมฺ เกหิจิ * เย ธมฺมาแรก คือ ที่ใน, เย ธมฺมาหลัง คือบทนิทเทส
* วิสัชนา คิดที่ เย ธมฺมาแรก

นัย 10 วิปฺ กลับ วิปฺ วิปฺ เกหิจิ * เย ธมฺมาแรก คือ จิตที่เหลือจากนิทเทส เจตสิกใส่จิตตุปบาท
* เย ธมฺมาหลัง คือ จิตที่เหลือจาก เย ธมฺมาแรก (ให้ครบปรมัตถธรรม 4) วิสัชนา คิดที่ เต ธมฺมา ลบด้วย 5 12 18

นัย 11 = 4 + 6 * เย ธมฺมา เป็นนัย 4 เต ธมฺมา เป็น นัย 6 (สงฺ + สมฺ เกหิจิ + วิปฺ เกหิจิ)
* เย ธมฺมา และ เต ธมฺมา เหมือนกัน

นัย 12 = 9 + 1 = สมฺ + สงฺ + อสงฺ
* เย ธมฺมา เป็นนัย 9 คือที่ใน, เต ธมฺมา ยกมาจาก เย ธมฺมา แต่มาหานัย 1 = สงฺ + อสงฺ

นัย 13 = 5 + 6 = อสงฺ + สมฺ เกหิจิ + วิปฺ เกหิจิ
* เย ธมฺมา เป็นนัย 5 เต ธมฺมา ยกมาจาก เย ธมฺมา แต่มาหา สมฺ เกหิจิ + วิปฺ เกหิจิ นัย 6
เย ธมฺมา นัย 5 < จิต 89 / โอ 12

นัย 14 = 8 + 1 = วิปฺ + สงฺ + อสงฺ
* เย ธมฺมา เป็นนัย 8 เต ธมฺมา ยกมาจาก เย ธมฺมา แต่มาหานัย 1 = สงฺ + อสงฺ

สรุปธาตุกถา 14 นัย

(นย. 1) ปฐมนยสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส แสดงได้ 371 บท = สงฺ อสงฺ

ตัวอย่าง ข อ ธ ข อ ธ

อธิโมกขนิทเทส สงฺ อสงฺ

อ.ธ. อธิโมกข์เจ ข อ ธ ข อ ธ

สัง1 ธัม1 ธัม1 1 1 1 4 11 17

4 11 17

ปุ. อธิโมกฺโข กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ สงฺคหิโต ?

อธิโมกข์นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร ?

วิ. อธิโมกฺโข เอเกน ขนฺเธน เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิโต.

อธิโมกข์นี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วยสังขารขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1

ปุ. อธิโมกฺโข กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ อสงฺคหิโต ?

อธิโมกข์นี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร ?

วิ. อธิโมกฺโข จตูหิ ขนฺเธหิ เอกาทสหายตเนหิ สตฺตรสหิ ธาตูหิ อสงฺคหิโต.

อธิโมกข์นี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ 4 คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์

อายตนะ 11 คือ โอฬาริกายตนะ 10 มนายตนะ 1

ธาตุ 17 คือ โอฬาริกธาตุ 10 วิญญาณธาตุ 7

(นย. 2) ทุติยนยสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ อสงฺ อสงฺ = รูป / สงฺ อสงฺ อสงฺ = จิต (วิญญาณธาตุ 7)
แสดงได้ 42 บท ข อ ธ ข อ ธ ข อ ธ ข อ ธ
✓ ×× ✓✓ ×

นิทเทส	เย ธมฺมา	เต ธมฺมา	อสงฺคหิตา
อสญฺญีภเวน นับสงเคราะห์ โอฬาริกรูป 11 (รูปารมณ์) โดยความเป็น		โอฬาริกรูป 11	ข อ ธ
= อ.ธ ชีวิตนวกกลาป			๖4 1 มนา 7 วิญญาธาตุ + 1 รูปา 1 รูปธาตุ + 1 ธัม 1 ธัม
รูป	รูปา รูปธาตุ		๖4 3 9
	ธัม ธัม		
✓	× ×		

ปุ. อสญฺญีภเวน เย ธมฺมา ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ อสงฺคหิตา?
อสัญญีภาวะนี้ นับสงเคราะห์ โอฬาริกรูป 11 (เว้นรูปารมณ์) โดยความเป็นรูปขันธ์ได้ แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็น รูปายตนะ ธัมมายตนะ รูปธาตุ ธัมมธาตุไม่ได้ โอฬาริกรูป 11 เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร?

วิ. เต ธมฺมา จตูหิ ขนฺเธหิ ตีหายตเนหิ นวหิ ธาตูหิ อสงฺคหิตา
โอฬาริกรูป 11 เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย นามขันธ์ 4 อายตนะ 3 คือ รูปายตนะ มนายตนะ ธัมมายตนะ ธาตุ 9 คือ รูปธาตุ วิญญาณธาตุ 7 ธัมมธาตุ

* วิธีหา เย ธมฺมา ถ้านิทเทสเป็นรูปขันธ์ ให้หาที่ รูป 28 → โอฬาริกรูป 12 = รูปขันธ์ 1 โอฬา 10 โอฬา 10
→ สุขุมรูป 16 = รูปขันธ์ 1 ธัมมา 1 ธัมมธาตุ 1

ถ้านิทเทสเป็นจิตให้นับสงเคราะห์วิญญาณธาตุ 6 ที่เหลือ เพราะนิทเทสที่เป็นจิตนั้นแสดงได้เฉพาะวิญญาณธาตุ 7 เท่านั้น

(นย. 3) ตติยนยอสงฺคหิเตนสงฺคหิตปทนิทเทส แสดงได้ 90 บท **เป็นธัม ธัม ทั้งหมด** - อสงฺ สงฺ สงฺ

ข อ ธ ข อ ธ

× ✓✓

อธิโมกขนิทเทส เย ธมฺมา | เต ธมฺมา

สงฺ

อ.ธ. อธิโมกข์เจ นับสงเคราะห์ เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน โดยความเป็น | เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน ข อ ธ

สัง ธัม ธัม รูป *3 1 1

× ✓ ✓ เว ธัม ธัม

สัญ

ปุ. อธิโมกฺเขน เย ธมฺมา ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ สงฺคหิตา ?

อธิโมกข์นี้ นับสงเคราะห์ เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน โดยความเป็น สังขารขันธ์ไม่ได้ แต่นับสงเคราะห์โดยความเป็น ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ได้

เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วย ขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร ?

วิ. เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต ฉเปตฺวา ตีหิ ขนฺเธหิ เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา.

เวทนา สัญญา สุขุมรูป นิพพาน เหล่านั้น ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์ โดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว นับสงเคราะห์ได้ด้วย ขันธ์ 3 คือ รูปขันธ์ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1

✍ วิธีหา เย ธมฺมา ให้หาใน



(นย. 4) จตุตฺถนยสงฺคหิเตนสงฺคหิตปทนิทฺเทส แสดงได้ 69 บท = สงฺ กลับ สงฺ สงฺ (กลับประธานบทมี3ตอน)
มี 3 ขันธ์ คือ ข อ ธ ข อ ธ ข อ ธ

1. รูปขันธ์ มี 3 นิทเทส คือ ✓✓✓
   1. อิตถินทริยนิทเทส 2. ปุริสินทริยนิทเทส 3. ปริเทวนิทเทส
2. เวทนาขันธ์ มี 8 นิทเทส คือ
   1. สุขินทริยนิทเทส 2. ทุกขินทริยนิทเทส 3. โสมนัสสินทริยนิทเทส 4. โทมนัสสินทริยนิทเทส
   5. อุเปกขินทริยนิทเทส 6. โสกนิทเทส 7. ทุกขนิทเทส 8. โทมนัสสนิทเทส
3. สังขารขันธ์ มี 58 นิทเทส แต่นิทเทสที่นับสงเคราะห์สังขารขันธ์เจตสิก 50 มี 14 นิทเทส คือ
   1. มัคคสัจจนิทเทส 2. สมาธินทริยนิทเทส 3. อนัญญาตัญญัสสามิตินทริยนิทเทส
   4. อัญญินทริยนิทเทส 5. อัญญาตาวินทริยนิทเทส 6. สังขารนิทเทส 7. กัมมภวนิทเทส
   8. สติปัฏฐานนิทเทส 9. สัมมัปปธานนิทเทส 10. อัปปมัญญานิทเทส 11. ปัญจินทริยนิทเทส
   12. พลนิทเทส 13. โพชฌังคนิทเทส 14. มัคคนิทเทส

(นิทเทส)

อธิโมกขนิทเทส	เย ธมฺมา แรก	เตหิ ธมฺเมหิ	เย ธมฺมา หลัง	เต ธมฺมา สงฺ
อ.ธ. อธิโมกข์เจ นับสงเคราะห์	สังขารขันธ์เจตสิก 49 (อธิโมกข์) โดย	สังขารเจ 49 นับสงเคราะห์	อธิโมกข์ โดย	อธิโมกข์ ข อ ธ
สัง ธัม ธัม				1 1 1
✓ ✓ ✓				

ปุ. อธิโมกฺเขน เย ธมฺมา ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ สงฺคหิตา ?
อธิโมกข์นี้ นับสงเคราะห์ สังขารขันธ์เจตสิก 49 (อธิโมกข์) โดยความเป็น สังขารขันธ์ ธัมมายตนะ ธัมมธาตุได้
สังขารขันธ์เจตสิก 49 เหล่านี้นับสงเคราะห์ อธิโมกข์ โดยความเป็น สังขารขันธ์ ธัมมายตนะ ธัมมธาตุได้
อธิโมกข์ เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร ?

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺเธน เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา สงฺคหิตา.
อธิโมกข์เหล่านั้น นับสงเคราะห์ได้ด้วย สังขารขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1.

- ❖ ถ้านิทเทสเป็นสุขินทริยนิทเทส เย ธมฺมา แรก คือ ทุกข-โสมนัส-โทมนัส-อุเบกขา (เปลี่ยนไปตามนิทเทส)
- ❖ ถ้านิทเทสเป็นอิตถินทริยนิทเทส เย ธมฺมา แรก ได้แก่ สุขุมรูป 15 (เว้นอ.ธ.ของนิทเทส)
- ❖ ถ้านิทเทสเป็นสังขารขันธ์ที่อยู่ใน 14 นิทเทส เย ธมฺมา แรก ได้แก่ สังขารขันธ์เจตสิก 50
- ❖ ถ้านิทเทสเป็นสังขารขันธ์ที่ไม่ได้อยู่ใน 14 นิทเทส ให้ลบ อ.ธ.ของนิทเทสออก เช่น
  อุปาทานนิทเทส เย ธมฺมา แรก ได้แก่ สังขารขันธ์เจตสิก 48 (โลภเจ, ทิฏฐิเจ)
  อ.ธ.โลภเจ, ทิฏฐิเจ
- ❖ ส่วน เย ธมฺมา หลัง คือ บทนิทเทส

(นย. 5) ปญฺจมนยอสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทฺเทส แสดงได้ 257 บท = อสงฺ กลับ อสงฺ อสงฺ
(กลับประธานบทมี 3 ตอน) ข อ ธ ข อ ธ ข อ ธ
x x x

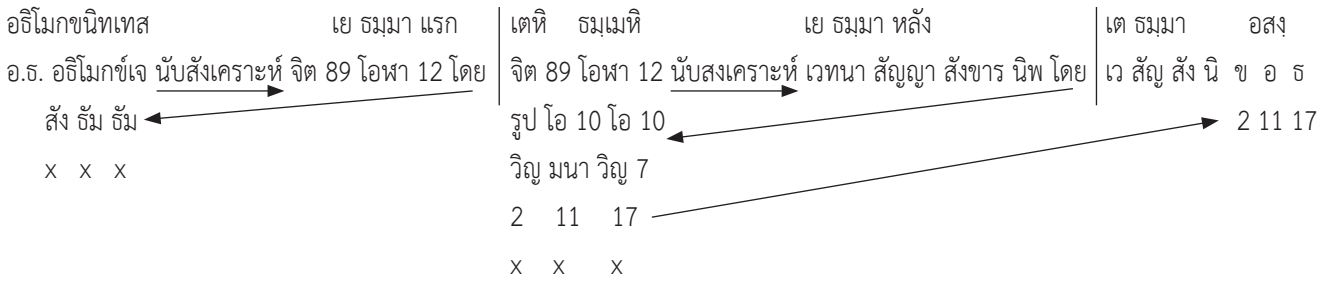

ปุ. อธิโมกฺเขน เย ธมฺมา ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา
เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา
เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ อสงฺคหิตา ?
อธิโมกข์นี้ นับสงเคราะห์ จิต 89 โอฬาริกรูป 12 โดยความเป็น สังขารขันธ์ ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ ไม่ได้
จิต 89 โอฬาริกรูป 12 เหล่านี้ นับสงเคราะห์ เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน โดยความเป็น รูปขันธ์ วิญญาณขันธ์
โอฬาริกายตนะ 10 มนายตนะ 1 โอฬาริกธาตุ 10 วิญญาณธาตุ 7 ไม่ได้
เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย ขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร ?

วิ. เต ธมฺมา ทฺวีหิ ขนฺเธหิ เอกาทสหายตเนหิ สตฺตรสหิ ธาตูหิ อสงฺคหิตา.
เวทนา สัญญา สังขาร นิพพาน เหล่านั้น นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย ขันธ์ 2 คือ รูปขันธ์ วิญญาณขันธ์
อายตนะ 11 คือ โอฬาริกายตนะ 10 มนายตนะ 1 ธาตุ 17 คือ โอฬาริกธาตุ 10 วิญญาณธาตุ 7

✶ วิธีหา ครั้งที่ 1 หา ข. อ.ธ. ที่ อ.ธ.ก่อน แล้วยก ข.อ.ธ. ที่หาได้แล้วนั้นไปเปรียบเทียบกับ ข.อ.ธ. ในปรมัตถธรรม 4
เลือกยกมาเป็น เย ธมฺมา แรก เฉพาะที่ ข.อ.ธ. ต่างจาก ข.อ.ธ. ของนิทเทส
ครั้งที่ 2 หา ข.อ.ธ. ที่ เย ธมฺมา แรก แล้วยก ข.อ.ธ. ที่หาได้แล้วนั้นไปเปรียบเทียบกับ ข.อ.ธ. ในปรมัตถธรรม 4
เลือกยกมาเป็น เย ธมฺมา หลัง เฉพาะที่ ข.อ.ธ. ต่างจาก ข.อ.ธ. ของ เย ธมฺมา แรก เช่น

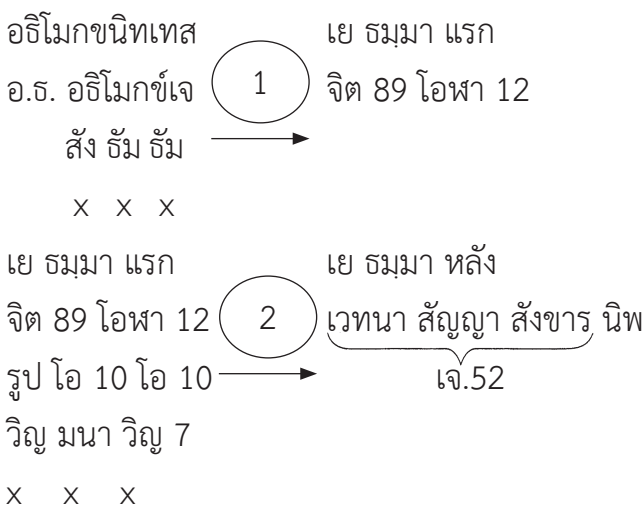

จิต 89 วิญ มนา วิญ 7	52 นิพพาน เวทนา สัญญา } ธัม ธัม สังขาร
รูป 28	โอฬาริกรูป 12 = รูปขันธ์ 1 โอฬา 10 โอฬา 10 สุขุมรูป 16 = รูปขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1

(นย. 6) ฉฏฐนยสมฺปโยควิปฺปโยคปทนิทเทส แสดงได้ 248 - 250 บท สมฺปยุตฺต เกหิจิ, วิปฺปยุตฺต เกหิจิ

ข อ ธ ข อ ธ ข อ ธ ข อ ธ

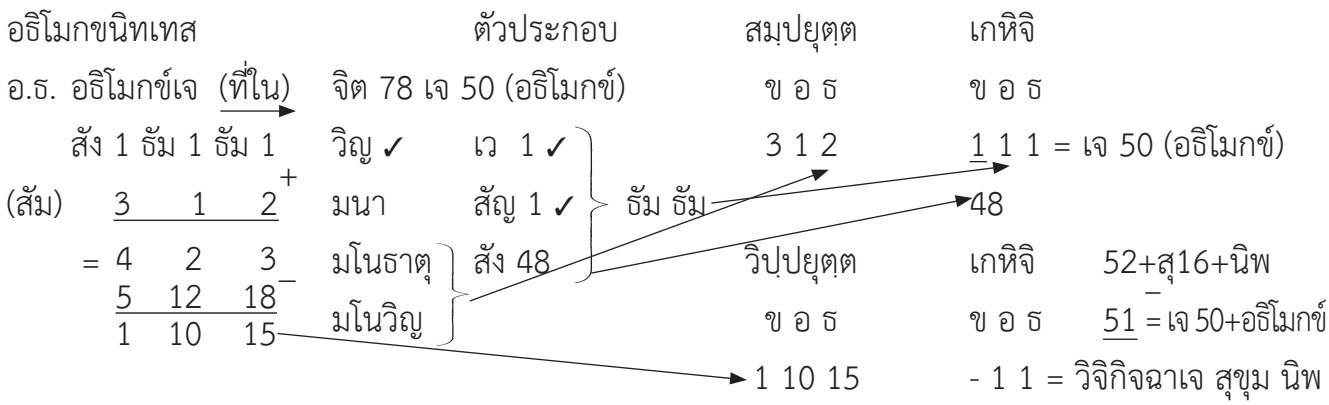

✶ วิธีหา สัมปยุตต์ ให้หา ข.อ.ธ. ที่ตัวประกอบ แต่ถ้า อ.ธ. ของนิทเทสเป็นสังขารขันธ์แล้ว สังขารขันธ์ที่มาประกอบต้องยกไปเป็นเกหิจิเสมอ (ยกเว้นสังขารักขันธนิทเทส) ธัม ธัม ก็ต้องยกไปเป็นเกหิจิ ด้วย

✶ วิธีหา วิปปยุตต์ ให้หา ข.อ.ธ. ที่ อ.ธ. ของนิทเทส และหา ข.อ.ธ. ที่ตัวประกอบ แล้วนำมารวมกัน ข.อ.ธ. ที่เหลือจาก ข.5 อ.12 ธ.18 จะเป็นวิปปยุตต์ ส่วนเกหิจิ ถ้า อ.ธ. ของนิทเทสเป็นเจตสิกรวมกับเจตสิกที่เป็นธัม ธัมฝ่ายสัมปยุตต์แล้วยังไม่ครบ เจ.52 ให้ตั้งเจ 52+สุ16+นิพ แล้ว ลบด้วยเจทั้ง 2 ฝ่าย เจที่เหลือจะเป็นวิปปยุตต์ ตามด้วยสุขุมรูป นิพ ตามสมควร (ขึ้นอยู่กับ อ.ธ. ของนิทเทส ว่ามีรูป / นิพพาน หรือไม่)

ปุ. อธิโมกฺโข กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ สมฺปยุตฺโต ?
อธิโมกข์นี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร ?

วิ. อธิโมกฺโข ตีหิ ขนฺเธหิ เอเกนายตเนน ทฺวีหิ ธาตูหิ สมฺปยุตฺโต เอเกน ขนฺเธน เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺโต.
อธิโมกข์นี้ ประกอบกับขันธ์ 3 คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ มนายตนะ 1 ธาตุ 2 คือ มโนธาตุ มโนวิญญาณธาตุ และประกอบกับสังขารขันธ์ บางส่วน คือ สังขารขันธ์เจตสิก 48 ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก 50 (เว้นอธิโมกข์ วิจิกิจฉา)

ปุ. อธิโมกฺโข กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ วิปฺปยุตฺโต ?
อธิโมกข์นี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร ?

วิ. อธิโมกฺโข เอเกน ขนฺเธน ทสหายตเนหิ ปณฺณรสหิ ธาตูหิ วิปฺปยุตฺโต เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺโต.
อธิโมกข์นี้ ไม่ประกอบกับ รูปขันธ์ 1 โอฬาริกายตนะ 10 ธาตุ 15 คือ โอฬาริกธาตุ 10 ปัญจวิญญาณธาตุ 5 และ ไม่ประกอบกับ ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ วิจิกิจฉาเจตสิก สุขุมรูป นิพพาน

(นย. 7) สตฺตมนยสมฺปยุตฺเตนวิปฺปยุตฺตปทนิทฺเทส แสดงได้ 37 บท สมฺปยุตฺต กลับ วิปฺปยุตฺต วิปฺปยุตฺต เกหิจิ

นย. 7 จะมี 3 ตอน ข อ ธ ข อ ธ

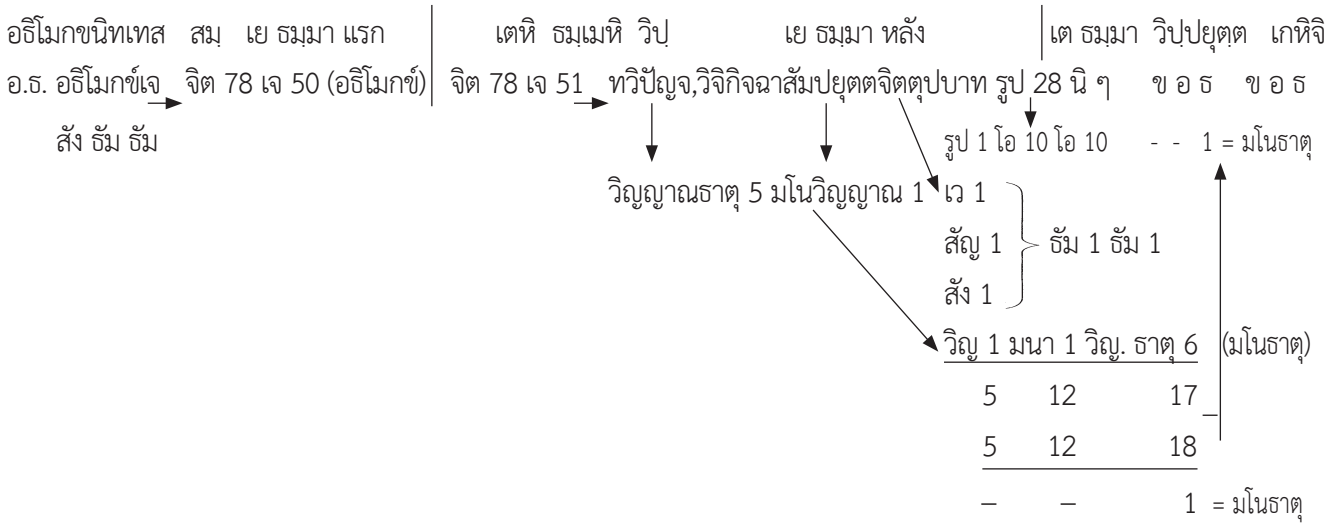

ปุ. อธิโมกฺเขน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ วิปฺปยุตฺตา ?

อธิโมกข์นี้ ประกอบกับ จิต 78 เจตสิก 50 (อธิโมกข์, วิจิกิจฉา) ได้

จิต 78 เจตสิก 51 เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ ทวิปัญจวิญญาณจิตตุปบาท วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพพาน ทวิปัญจวิญญาณจิตตุปบาท วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ ขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร ?

วิ. เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺเธหิ น เกหิจิ อายตเนหิ เอกาย ธาตุยา วิปฺปยุตฺตา.

ทวิปัญจวิญญาณจิตตุปบาท วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพพาน เหล่านี้ ไม่เป็นวิปปยุตต์ กับ ขันธ์ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง แต่เป็นวิปปยุตต์ กับ มโนธาตุ

นย.7 สิ่งสำคัญอยู่ที่กลับประธานบท ต้องรวม อ.ธ.ของนิทเทสเข้ากับ เย ธมฺมา แรก ทุกบท เพราะจะต้องไปวิปปยุตต์ และเวลาวิปปยุตต์ เตหิ ธมฺเมหิ กับ เย ธมฺมา หลัง รวมกันแล้วจะต้องครบ จิต 89/ จิต 121 เจ 52 รูป 28 นิพ

✶ นย. 7 วิสัชนา มี 3 อย่าง คือ

1. ถ้านิทเทส อ.ธ. เป็น จิต สัม เจ หรือ เจ สัม จิต

   วิสัชนา = น 4 1 7 – 1 1 = เจ 52 มี 22 นิทเทส

2. ถ้า เต ธมฺมา เป็น จิต+เจ+รูป+นิพพาน

   วิสัชนา = น น 1 มี 11 นิทเทส

   วิสัชนา = น น 5 มี 4 นิทเทส

(นย. 8) อฏฺฐมนยวิปฺปยุตฺเตนสมฺปยุตฺตปทนิทฺเทส แสดงได้ 324 บท วิปฺปยุตฺต สมฺปยุตฺต เกหิจิ ข อ ธ ข อ ธ นตฺถิ

อธิโมกขนิทเทส วิป เย ธมฺมา เต ธมฺมา สมฺปยุตฺต เกหิจิ
อ.ธ. อธิโมกข์เจ ที่ใน จิต 78 เจ 50 (อธิโมกข์) → ทวิปัญจ,วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิ ๆ ข อ ธ ข อ ธ
สัง ธัม ธัม นตฺถิ

ปุ. อธิโมกฺเขน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ สมฺปยุตฺตา ?
อธิโมกข์นี้ ไม่ประกอบกับ ทวิปัญจวิญญาณจิตตุปบาท วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพพาน ทวิปัญจวิญญาณจิตตุปบาท วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพพาน เหล่านี้ประกอบกับ ขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้เท่าไร ?

วิ นตฺถิ = ไม่มี

✶ นย. 8 หาวิปปยุตต์ อย่างเดียว ไม่มีกลับประธานบท และสัมปยุตต์ นตฺถิ ทั้ง 324 บท ไม่มีเกหิจิ คือ ต้องดู อ.ธ.ของนิทเทสก่อน
ถ้า อ.ธ.ของนิทเทสเป็นจิต หรือเจตสิกประกอบกับจิตได้เท่าไร จิตที่เหลือจากจิต 89 /จิต 121 จะเป็นวิปปยุตต์ ส่วนเจตสิกจะใช้คำว่าตุปบาท ตามด้วยรูป 28 นิพพาน
และถ้าอ.ธ. ของนิทเทสมีรูป / นิพพาน จะยกรูปนิพพานมาวิปปยุตต์ด้วยไม่ได้ เพราะรูป กับ รูป / รูป กับ นิพพาน ไม่สัมปยุตต์, ไม่วิปปยุตต์ เช่น

นิทเทส วิป เย ธมฺมา
มโนวิญญาณธาตุนิทเทส → ฉวิญญาณธาตุจิตตุปบาทที่เหลือ รูป 28 นิพพาน
อ.ธ. = จิต 76
เอกโวการภวนิทเทส → จตุโวการภวะ จิต เจตสิกที่เป็นปัญจโวการภวะ กุศล อกุศล กิริยา ผลจิตตุปบาท
อ.ธ. = ชีวิตนวกกลาป
อสังกิเลสิกปทนิทเทส → โลกียจิตตุปบาท
อ.ธ. = โลกุตตรจิต 8 เจ 36 นิพพาน
กามาวจรปทนิทเทส → รูปาวจรจิต อรูปาวจรจิต โลกุตตรจิตตุปบาท
อ.ธ. = กามาวจรจิต 54 เจ 52 รูป 28

(นย. 9) นวมนยสมฺปยุตฺเตนสมฺปยุตฺตปทนิทเทส แสดงได้ 120 บท สมฺปยุตฺต กลับ สมฺปยุตฺต สมฺปยุตฺต เกหิจิ

นย. 9 จะมี 3 ตอน ข อ ธ ข อ ธ

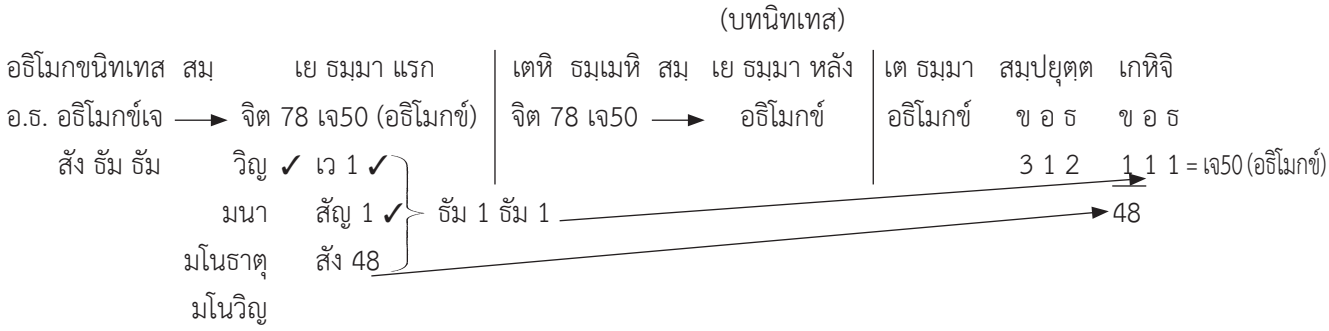

ปุ. อธิโมกฺเขน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ สมฺปยุตฺตา ?

อธิโมกข์นี้ ประกอบกับ จิต 78 เจตสิก 50 (อธิโมกข์ วิจิกิจฉา) ได้

จิต 78 เจตสิก 50 เหล่านี้ ประกอบกับ อธิโมกข์ ได้

อธิโมกข์นี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้ เท่าไร?

วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺเธหิ เอเกนายตเนน ทฺวีหิ ธาตูหิ สมฺปยุตฺตา เอเกน ขนฺเธน เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา.

อธิโมกข์นี้ ประกอบกับขันธ์ 3 คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ มนายตนะ ธาตุ 2 คือ มโนธาตุ มโนวิญญาณธาตุ และประกอบกับสังขารขันธ์ บางส่วน คือ สังขารขันธ์เจตสิก 48 ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วนคือ เจตสิก 50 (เว้นอธิโมกข์ วิจิกิจฉา)

✶ นย. 9 เย ธมฺมา แรก คือที่ในของ อ.ธ. แต่ละนิทเทส ส่วน เย ธมฺมา หลัง คือ บทนิทเทส

วิ. คิดที่ เย ธมฺมา แรก จะเหมือนกัน กับ นย. 6 ฝ่ายสัมปยุตต์

(นย. 10) ทสมนยวิปฺปยุตฺเตนวิปฺปยุตฺตปทนิเทส แสดงได้ 248-250 บท วิปฺปยุตฺต กลับ วิปฺปยุตฺต วิปฺปยุตฺต เกหิจิ

นย. 10 จะมี 3 ตอน ข อ ธ ข อ ธ

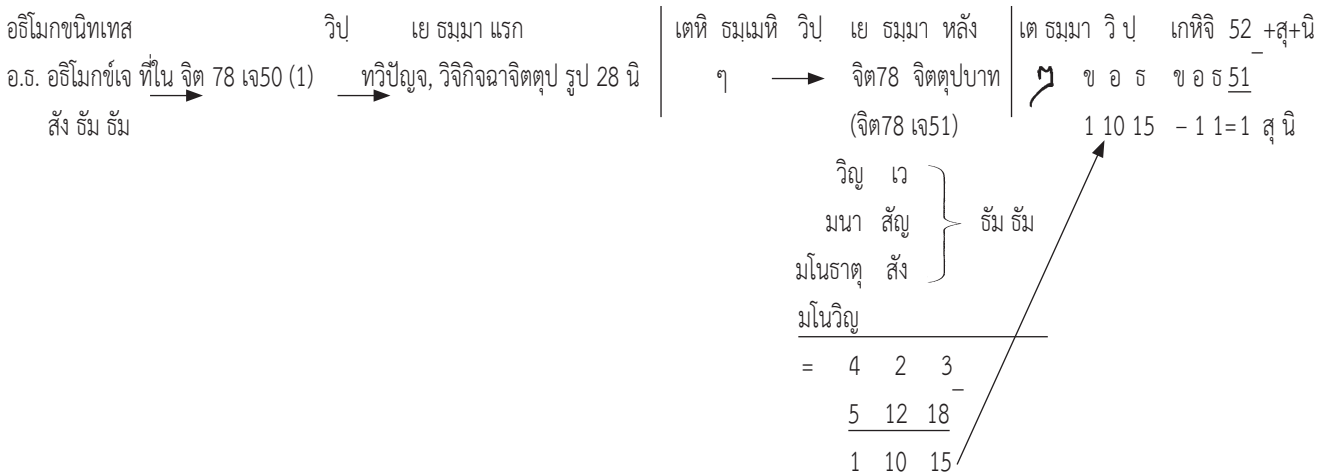

ปุ. อธิโมกฺเขน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ วิปฺปยุตฺตา ?

อธิโมกข์นี้ ไม่ประกอบกับ ทวิปัญจวิญญาณจิตตุปบาท, วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพพาน ทวิปัญจวิญญาณจิตตุปบาท, วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพพาน เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ สาธิโมกข์ 78 จิตตุปบาท สาธิโมกข์ 78 จิตตุปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ ขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร ?

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺเธน ทสหายตเนหิ ปณฺณรสหิ ธาตูหิ วิปฺปยุตฺตา เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

สาธิโมกข์ 78 จิตตุปบาท เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ รูปขันธ์ โอฬาริกายตนะ 10 ธาตุ 15 คือ โอฬาริกธาตุ 10 ปัญจวิญญาณธาตุ 5 และ ไม่ประกอบกับ ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ วิจิกิจฉาเจตสิก 1 สุขุมรูป นิพพาน

★ วิธีหา เย ธมฺมา แรก ต้องดู อ.ธ.ของนิทเทสก่อน ถ้า อ.ธ.ของนิทเทสเป็นเจตสิกประกอบกับจิตได้เท่าไร จิตที่เหลือจากจิต 89 / จิต 121 จะเป็นวิปปยุตต์ ส่วนเจตสิกจะใช้คำว่าตุปบาท ตามด้วย รูป 28 นิพพาน และถ้าอ.ธ. ของนิทเทสมีรูป / นิพพาน จะยกรูป / นิพพานมาวิปปยุตต์ด้วยไม่ได้ เพราะรูป กับ รูป / รูป กับ นิพพาน ไม่ สัมปยุตต์, ไม่วิปปยุตต์

และเวลาวิปปยุตต์ เตหิ ธมฺเมหิ กับ เย ธมฺมา หลัง รวมกันแล้วจะต้องครบ จิต 89/ จิต 121 + เจ 52 + รูป 28 + นิพ

วิ. ให้หา ข.อ.ธ. ที่เต ธมฺมา ที่เหลือจาก ข. 5 อา. 12 ธ. 18 เป็นวิปปยุตต์ ส่วนเกหิจิให้ตั้ง เจ 52 สุ 16 นิพ แล้ว ลบด้วยเจตสิกที่เป็น เต ธมฺมา เจตสิกที่เหลือจะเป็นเกหิจิ ตามด้วยสุขุมรูป นิพพาน ตามสมควร แต่ เต ธมฺมา

(นย. 11) เอกาทสมนยสงฺคหิเตนสมฺปยุตฺตวิปฺปยุตฺตปทนิทเทส = 4+6 แสดงได้ 69 บท สงฺ สม เกหิจิ วิปฺ เกหิจิ

ข อ ธ ข อ ธ ข อ ธ ข อ ธ ข อ ธ

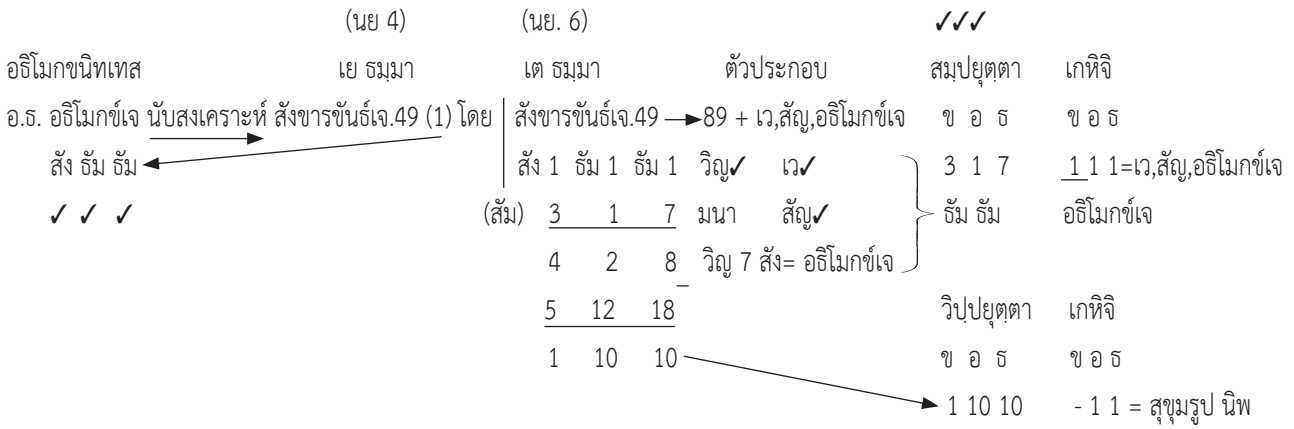

ปุ. อธิโมกฺเขน เย ธมฺมา ขนฺธสงฺคเหน สงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน สงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน สงฺคหิตา เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ สมฺปยุตฺตา ?

อธิโมกข์นี้ นับสงเคราะห์ สังขารขันธ์เจตสิก 49 (อธิโมกข์) โดยความเป็น สังขารขันธ์ ธัมมายตนะ ธัมมธาตุได้ สังขารขันธ์เจตสิก 49 เหล่านี้ ประกอบกับ ขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้ เท่าไร ?

วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺเธหิ เอเกนายตเนน สตฺตหิ ธาตูหิ สมฺปยุตฺตา เอเกน ขนฺเธน เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา.

สังขารขันธ์เจตสิก 49 เหล่านี้ ประกอบกับ ขันธ์ 3 คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ วิญญาณขันธ์ มนายตนะ 1 วิญญาณธาตุ 7 และประกอบกับสังขารขันธ์ บางส่วน คือ อธิโมกข์เจ ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ อธิโมกข์, เวทนา, สัญญา

ปุ. เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ วิปฺปยุตฺตา ?

สังขารขันธ์เจตสิก 49 เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ ขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร ?

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺเธน ทสหายตเนหิ ทสหิ ธาตูหิ วิปฺปยุตฺตา เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา.

สังขารขันธ์เจตสิก 49 เหล่านี้ ไม่ประกอบกับ รูปขันธ์ โอฬาริกายตนะ 10 โอฬาริกธาตุ 10 และไม่ประกอบกับ ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

✶ นย. 11 จะมี 2 ตอน จะเป็น นย. 4 และนย. 6 คนละท่อนกัน คือ เย ธมฺมา จะเป็น นย. 4 ส่วน เต ธมฺมา จะเป็น นย. 6

นย.4 จะเป็น เย ธมฺมา โดยความเป็นขันธ์ อายตนะ ธาตุ เหมือนกัน แล้วยก เย ธมฺมา มาเป็น เต ธมฺมา นย. 6 หา สัมปยุตต์ หาวิปปยุตต์ ใช้วิธีหาแบบเดียวกันกับ นย. 6

(นย. 12) ทฺวาทสมนยสมฺปยุตฺเตนสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทฺเทส = 9 + 1 แสดงได้ 120 บท สมฺปยุตฺต สงฺคหิต อสงฺคหิต

ข อ ธ ข อ ธ

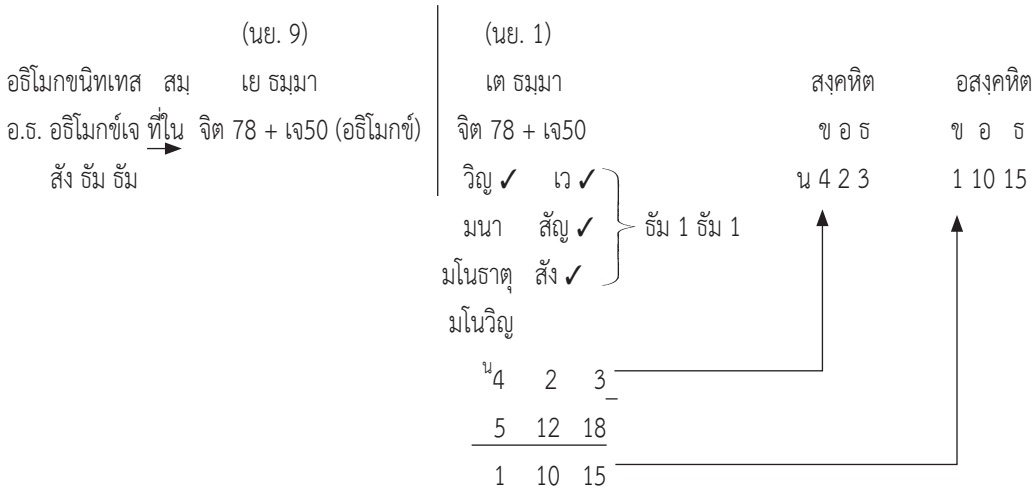

ปุ. อธิโมกฺเขน เย ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ สงฺคหิตา ?
อธิโมกข์นี้ ประกอบกับ จิต 78 เจตสิก 50 (อธิโมกข์ วิจิกิจฉา) ได้
จิต 78 เจตสิก 50 เหล่านี้ นับสงเคราะห์ ได้ด้วย ขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร ?

วิ. เต ธมฺมา จตูหิ ขนฺเธหิ ทฺวีหายตเนหิ ตีหิ ธาตูหิ สงฺคหิตา.
จิต 78 เจตสิก 50 เหล่านี้ นับสงเคราะห์ ได้ด้วย นามขันธ์ 4 อายตนะ 2 คือ มนายตนะ ธัมมายตนะ ธาตุ 3 คือ มโนธาตุ มโนวิญญาณธาตุ ธัมมธาตุ

ปุ. เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ อสงฺคหิตา ?
จิต 78 เจตสิก 50 เหล่านี้ นับสงเคราะห์ ไม่ได้ด้วย ขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร ?

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺเธน ทสหายตเนหิ ปณฺณรสหิ ธาตูหิ อสงฺคหิตา.
จิต 78 เจตสิก 50 เหล่านี้ นับสงเคราะห์ ไม่ได้ด้วย รูปขันธ์ โอฬาริกายตนะ 10 ธาตุ 15 คือ โอฬาริกธาตุ 10 ปัญจวิญญาณธาตุ 5

✶ นย. 12 จะมี 2 ตอน จะเป็นนย. 9 และนย. 1 คนละท่อนกัน คือ เย ธมฺมา จะเป็น นย. 9 ส่วน เต ธมฺมา จะเป็น นย. 1
นย. 9 เย ธมฺมา คือที่ในของ อ.ธ. แต่ละนิทเทส เปลี่ยนจาก เย ธมฺมา ไปเป็น เต ธมฺมา ไปหา ข อ ธ ตามแบบ นย. 1

(นย. 13) เตรสมนยอสงฺคหิเตนสมฺปยุตฺตวิปฺปยุตฺตปทนิทเทส = 5 + 6 แสดงได้ 130 บท อสงฺ + สมฺ เกหิจิ + วิปฺ เกหิจิ

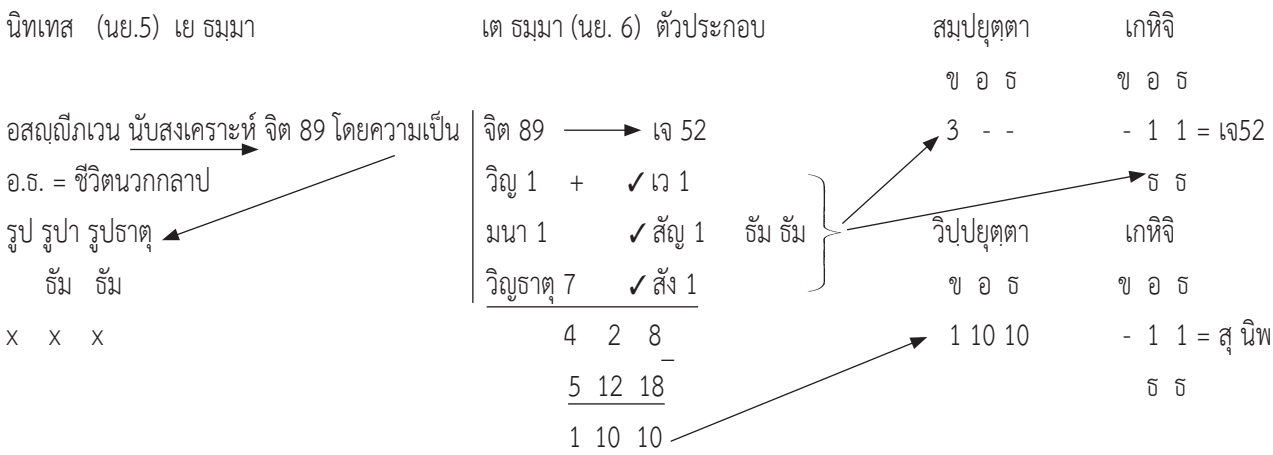

ปุ. อสญฺญีภเวน เย ธมฺมา ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ สมฺปยุตฺตา ?

อสัญญีภาวะนี้ นับสงเคราะห์ จิต 89 โดยความเป็นรูปขันธ์ รูปายตนะ ธัมมายตนะ รูปธาตุ ธัมมธาตุ ไม่ได้ จิต 89 เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ ได้ เท่าไร ?

วิ. เต ธมฺมา ตีหิ ขนฺเธหิ สมฺปยุตฺตา เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ สมฺปยุตฺตา

จิต 89 เหล่านี้ ประกอบกับขันธ์ 3 คือ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ และประกอบกับธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ เจตสิก 52

ปุ. อสญฺญีภเวน เย ธมฺมา ขนฺธสงฺคเหน อสงฺคหิตา อายตนสงฺคเหน อสงฺคหิตา ธาตุสงฺคเหน อสงฺคหิตา เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ วิปฺปยุตฺตา ?

อสัญญีภาวะนี้ นับสงเคราะห์ จิต 89 โดยความเป็นรูปขันธ์ รูปายตนะ ธัมมายตนะ รูปธาตุ ธัมมธาตุไม่ได้ จิต 89 เหล่านี้ ไม่ประกอบกับขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร ?

วิ. เต ธมฺมา เอเกน ขนฺเธน ทสหายตเนหิ ทสหิ ธาตูหิ วิปฺปยุตฺตา เอเกนายตเนน เอกาย ธาตุยา เกหิจิ วิปฺปยุตฺตา

จิต 89 เหล่านี้ ไม่ประกอบกับรูปขันธ์ โอฬาริกายตนะ 10 โอฬาริกธาตุ 10 และไม่ประกอบกับ ธัมมายตนะ ธัมมธาตุ บางส่วน คือ สุขุมรูป นิพพาน

★ นย. 13 จะมี 2 ตอน จะเป็น นย.5 และ นย. 6 คนละท่อนกัน คือ เย ธมฺมา จะเป็น นย. 5 ส่วน เต ธมฺมา จะเป็น นย. 6

★ นย. 5 หา ข.อ.ธ. ที่ อ.ธ.ก่อน แล้วยก ข.อ.ธ. ที่หาได้แล้วนั้นไปเปรียบเทียบกับ ข.อ.ธ. ในปรมัตถธรรม 4 เลือกยกมาเป็น เย ธมฺมา เฉพาะที่ ข.อ.ธ. ต่างจาก ข.อ.ธ. ของนิทเทส จะได้ เย ธมฺมา เปลี่ยนจาก เย ธมฺมา ไปเป็น เต ธมฺมา แล้วจึงมาหา สัมปยุตต์ หา วิปปยุตต์ ใช้วิธีหาแบบเดียวกันกับ นย. 6

★ นย. 13 นี้ นย. 5 เย ธมฺมา จะเป็นจิต 89 หรือ โอฬาริกรูป 12 เท่านั้น

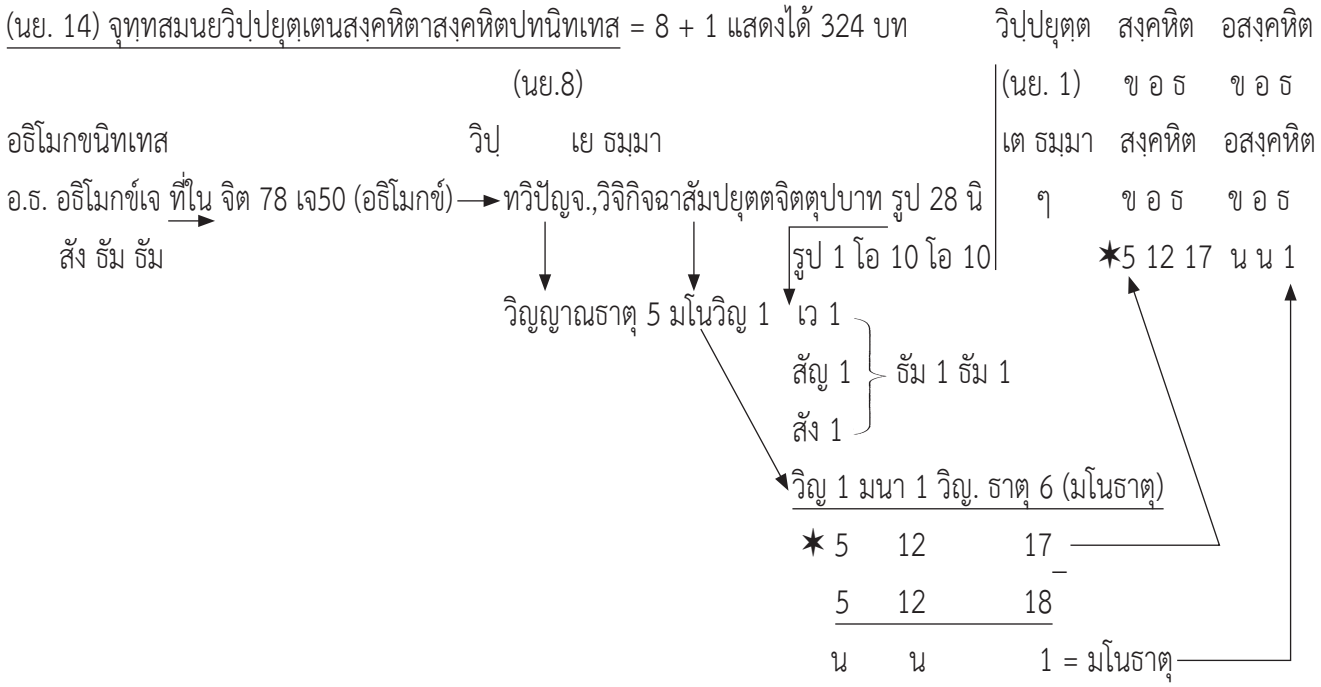

ปุ. อธิโมกฺเขน เย ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ สงฺคหิตา ?
อธิโมกข์นี้ ไม่ประกอบกับ ทวิปัญจวิญญาณจิตตุปบาท, วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพพาน ทวิปัญจวิญญาณจิตตุปบาท, วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพพาน เหล่านี้ นับสงเคราะห์ได้ด้วย ขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไร ?

วิ. เต ธมฺมา อสงฺขตํ ขนฺธโต ฉเปตฺวา ปญฺจหิ ขนฺเธหิ ทฺวาทสหายตเนหิ สตฺตรสหิ ธาตูหิ สงฺคหิตา.
ทวิปัญจวิญญาณจิตตุปบาท, วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพพาน เหล่านี้ ยกเว้นนิพพานที่นับสงเคราะห์โดยความเป็นขันธ์เสียแล้ว นับสงเคราะห์ได้ด้วย ขันธ์ 5 อายตนะ 12 ธาตุ 17 คือ โอฬาริกธาตุ 10 วิญญาณธาตุ 6 (เว้นมโนธาตุ) ธัมมธาตุ 1

ปุ. เต ธมฺมา กตีหิ ขนฺเธหิ กตีหายตเนหิ กตีหิ ธาตูหิ อสงฺคหิตา ?
ทวิปัญจวิญญาณจิตตุปบาท, วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพพาน เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย ขันธ์ อายตนะ ธาตุ เท่าไหร่ ?

วิ. เต ธมฺมา น เกหิจิ ขนฺเธหิ น เกหิจิ อายตเนหิ เอกาย ธาตุยา อสงฺคหิตา.
ทวิปัญจวิญญาณจิตตุปบาท, วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพพาน เหล่านี้ นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วยขันธ์ อายตนะ อย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่มี นับสงเคราะห์ไม่ได้ด้วย มโนธาตุ

✶ นย. 14 จะมี 2 ตอน จะเป็น นย. 8 และ นย. 1 คนละท่อนกัน คือ เย ธมฺมา จะเป็น นย.8 ส่วน เต ธมฺมา จะเป็น นย. 1
เย ธมฺมา นย. 8 หาวิปปยุตต์อย่างเดียว คือ ต้องดู อ.ธ. ของนิทเทสก่อน ถ้า อ.ธ. ของนิทเทสเป็นเจตสิกประกอบกับจิตได้เท่าไร จิตที่เหลือจากจิต 89 / จิต 121 จะเป็นวิปปยุตต์ ส่วนเจตสิกจะใช้คำว่าตุปบาท ตามด้วย รูป 28 นิพพาน และถ้า อ.ธ. ของนิทเทสมีรูป / นิพพาน จะยกรูป / นิพพาน มาวิปปยุตต์ด้วยไม่ได้ เพราะรูป กับ รูป / รูป กับ นิพพาน ไม่สัมปยุตต์, ไม่วิปปยุตต์ เปลี่ยนจาก เย ธมฺมาไปเป็น เต ธมฺมา แล้วจึงหา ข อ ธ แบบ นย. 1

★ ปฐมนยสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ + อสงฺ แสดงได้ 371 บท

ขันธนิทเทส 5	**เภทสุทธ** อ.ธ.	สงฺคหิโต	อสงฺคหิโต
		ข อ ธ	ข อ ธ
1. รูปกฺขนฺโธ =	รูป 28		
	รูปขันธ์ 1 โอฬาริกายตนะ 10 โอฬาริกธาตุ 10	1 11 11	น4 1 7
	ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		มนา วิญธาตุ
2. เวทนากฺขนฺโธ =	เวทนาเจ	1 1 1	4 11 17
	เวทนาขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		โอฬา 10 โอฬา 10
			มนา1 วิญ7
3. สญฺญากฺขนฺโธ =	สัญญาเจ	1 1 1	4 11 17
	สัญญาขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		
4. สงฺขารกฺขนฺโธ =	สังขารขันธ์เจ 50	1 1 1	4 11 17
	สังขารขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		
5. วิญฺญาณกฺขนฺโธ =	จิต 89	1 1 7	4 11 11
	วิญญาณขันธ์ 1 มนายตนะ 1 วิญญาณธาตุ 7		โอฬา 10 + ธัม 1

จบ เภทสุทธของขันธนิทเทส

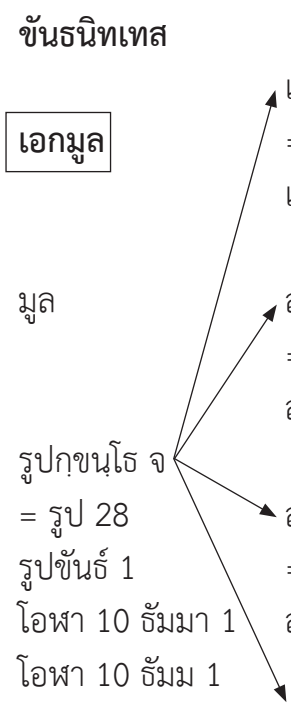

มูลี	เภทเอกมูลาทิ	สงฺคหิตา	อสงฺคหิตา
		ข อ ธ	ข อ ธ
เวทนากฺขนฺโธ จ			
= เวทนาเจ		2 11 11	3 1 7
เวทนาขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม1		โอ10 โอ10	มนา1 วิญธาตุ7
		ธัม1 ธัม1	
สญฺญากฺขนฺโธ จ		2 11 11	3 1 7
= สัญญาเจ			
สัญญาขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม1			
สงฺขารกฺขนฺโธ จ		2 11 11	3 1 7
= สังขารขันธ์เจ 50			
สังขารขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1			
วิญฺญาณกฺขนฺโธ จ		2 12 18	3 น น
= จิต 89			
วิญญาณขันธ์ 1 + มนา 1 วิญธาตุ 7			

✶ ปธมนยสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ + อสงฺ

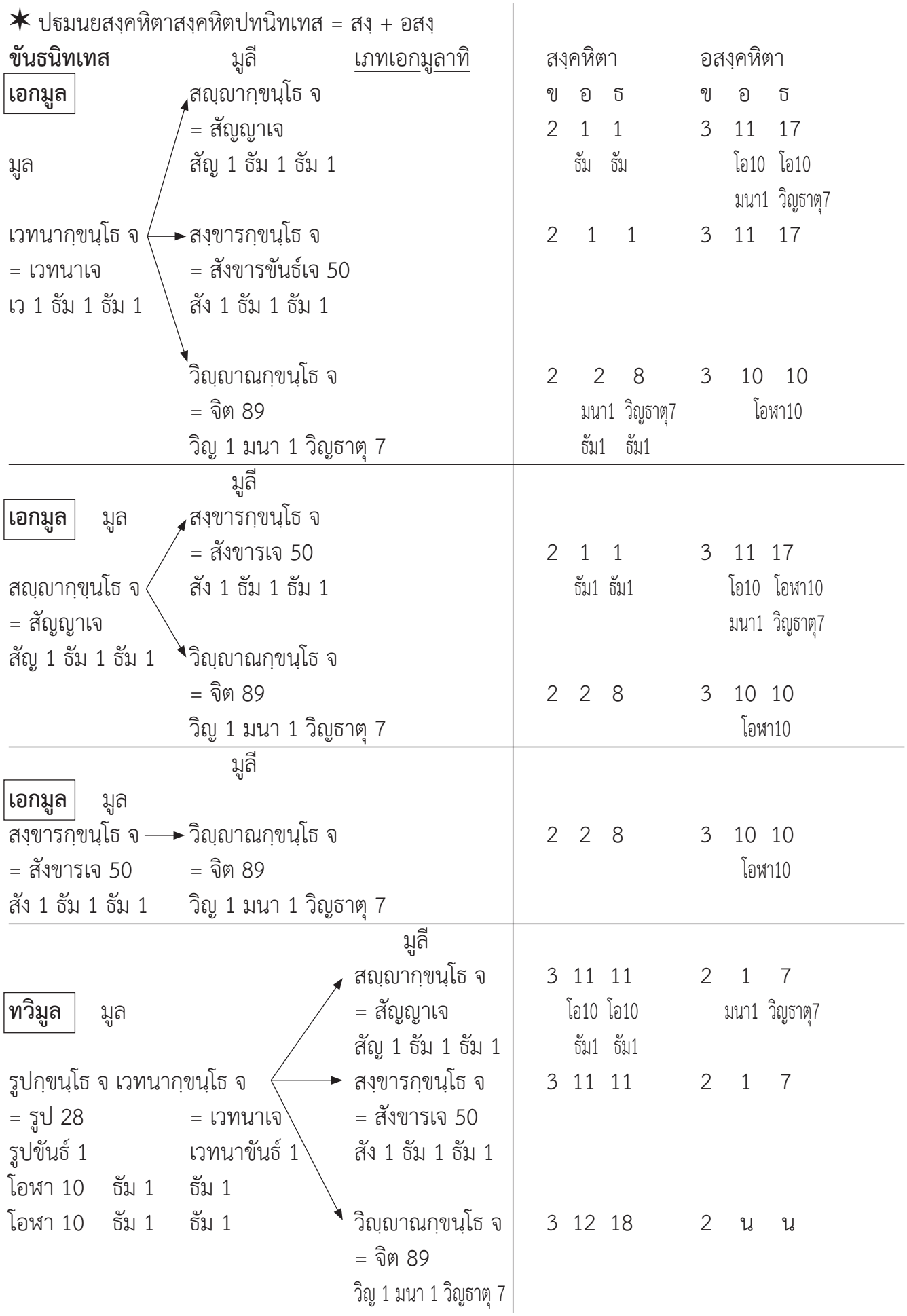

★ ปธมนยสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ + อสงฺ

ขันธนิทเทส เภทเอกมูลาทิ

					สงฺคหิตา	อสงฺคหิตา
ติมูล มูล			มูลี			
			สงฺขารกฺขนฺโธ จ		4 11 11	1 1 7
			= สังขารเจ 50			วิญ มนา วิญธาตุ7
			สัง 1 ธัม 1 ธัม 1			
รูปกฺขนฺโธ จ	เวทนากฺขนฺโธ จ	สญฺญากฺขนฺโธ จ				
= รูป 28	= เวทนาเจ	= สัญญาเจ	วิญฺญาณกฺขนฺโธ จ		4 12 18	1 น น
รูปขันธ์ 1	เวทนาขันธ์ 1	สัญญาขันธ์ 1	= จิต 89			สัง
โอฬา 10 ธัม 1	ธัม 1	ธัม 1	วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7			
โอฬา 10 ธัม 1	ธัม 1	ธัม 1				
จตุมูล มูล				มูลี		
รูปกฺขนฺโธ จ	เวทนากฺขนฺโธ จ	สญฺญากฺขนฺโธ จ	สงฺขารกฺขนฺโธ จ	วิญฺญาณกฺขนฺโธ จ	5 12 18	น น น
= รูป 28	= เวทนาเจ	= สัญญาเจ 1	= สังขารเจ 50	= จิต 89		
รูปขันธ์ 1	เวทนาขันธ์ 1	สัญญาขันธ์ 1	สังขารขันธ์ 1	วิญญาณขันธ์ 1		
โอฬา 10 ธัม 1	ธัม 1	ธัม 1	ธัม 1	มนา 1		
โอฬา 10 ธัม 1	ธัม 1	ธัม 1	ธัม 1	วิญธาตุ 7		

จบ เภทเอกมูลาทิของขันธนิทเทส

	อเภท (ไม่แยก)	สงฺคหิตา	อสงฺคหิตา
ปญฺจกฺขนฺธา		ข อ ธ	ข อ ธ
= ขันธ์ 5		5 12 18	น น น

จบ ขันธนิทเทส

✶ ปธมนยสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ + อสงฺ

อายตนนิทเทส 12	**เภทสุทธ** อ.ธ.	สงฺคหิตํ ข อ ธ	อสงฺคหิตํ ข อ ธ
1. จกฺขายตนํ =	จักขุปสาท	1 1 1	น4 11 17
	รูปขันธ์ 1 จักขายตนะ 1 จักขุธาตุ 1		โอฬา9 (จักขา) โอ9 (จักขุ) มนา1 วิญ7 ธัม1 ธัม1
2. โสตายตนํ =	โสตปสาท		
	รูปขันธ์ 1 โสตายตนะ 1 โสตธาตุ 1	1 1 1	น4 11 17
3. ฆานายตนํ =	ฆานปสาท		
	รูปขันธ์ 1 ฆานายตนะ 1 ฆานธาตุ 1	1 1 1	น4 11 17
4. ชิวฺหายตนํ =	ชิวหาปสาท		
	รูปขันธ์ 1 ชิวหายตนะ 1 ชิวหาธาตุ 1	1 1 1	น4 11 17
5. กายายตนํ =	กายปสาท	1 1 1	น4 11 17
	รูปขันธ์ 1 กายายตนะ 1 กายธาตุ 1		โอ9 (กายา) โอ9 (กาย) มนา1 วิญ7 ธัม1 ธัม1
6. รูปายตนํ =	รูปารมณ์		
	รูปขันธ์ 1 รูปายตนะ 1 รูปธาตุ 1	1 1 1	น4 11 17
			โอ9 (รูปา) โอ9 (รูป) มนา1 วิญ7 ธัม1 ธัม1
7. สทฺทายตนํ =	สัททารมณ์		
	รูปขันธ์ 1 สัททายตนะ 1 สัททธาตุ 1	1 1 1	น4 11 17
8. คนฺธายตนํ =	คันธารมณ์		
	รูปขันธ์ 1 คันธายตนะ 1 คันธธาตุ 1	1 1 1	น4 11 17
9. รสายตนํ =	รสารมณ์		
	รูปขันธ์ 1 รสายตนะ 1 รสธาตุ 1	1 1 1	น4 11 17
10. โผฏฺฐพฺพายตนํ =	ป.เต.วาโย	1 1 1	น4 11 17
	รูปขันธ์ 1 โผฏฐัพพายตนะ 1 โผฏฐัพพธาตุ 1		โอ9 (โผฏ) โอ9 (โผฏ) มนา1 วิญ7 ธัม1 ธัม1

✶ ปฐมนยสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ + อสงฺ

(ต่อ) <u>อายตนนิทเทส 12</u> **เภทสุทธ** อ.ธ.

		สงฺคหิตํ			อสงฺคหิตํ		
		ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
11. มนายตนํ =	จิต 89						
	วิญญาณขันธ์ 1 มนายตนะ 1 วิญญาณธาตุ 7	1	1	7	4	11 โอ10 ธัม1	11 โอ10 ธัม1
12. ธมฺมายตนํ =	เจตสิก 52 + สุขุมรูป 16 + นิพ เว 1 สัญ 1 สัง 1 รูปขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	*4 ธัม	1 ธัม	1 ธัม	1 วิญ1	11 โอ10 มนา1	17 โอ10 วิญ7

จบ เภทสุทธของอายตนนิทเทส

✶ อายตนนิทเทส มี เภทเอกมูลาทิ 11 มูล คือ 1 เอกมูล จนถึง 11 เอกาทสมูล

<u>เภทเอกมูลาทิ</u> **เอกมูล**

มูล	มูลี	สงฺคหิตานิ ข	อ	ธ	อสงฺคหิตานิ ข	อ	ธ	
1. จกฺขายตนญฺจ = จักขุปสาท รูปขันธ์ 1 จักขา 1 จักขุ 1	2. โสตายตนญฺ จ = โสตปสาท รูปขันธ์ 1 โสตา 1 โสต 1	1	2	2	น4	10 โอ8(2) มนา1	16 วิญ 7 ธัม1 ธัม1	= โอ8(2)
2. โสตายตนญฺ จ = โสตปสาท รูปขันธ์ 1 โสตา 1 โสต 1	3. ฆานายตนญฺ จ = ฆานปสาท รูปขันธ์ 1 ฆานา 1 ฆาน 1	1	2	2	น4	10	16	
3. ฆานายตนญฺ จ = ฆานปสาท รูปขันธ์ 1 ฆานา 1 ฆาน 1	4. ชิวฺหายตนญฺ จ = ชิวหาปสาท รูปขันธ์ 1 ชิวหา 1 ชิวหา 1	1	2	2	น4	10	16	
4. ชิวฺหายตนญฺ จ = ชิวหาปสาท รูปขันธ์ 1 ชิวหา 1 ชิวหา 1	5. กายายตนญฺ จ = กายปสาท รูปขันธ์ 1 กายา 1 กาย 1	1	2	2	น4	10	16	
5. กายายตนญฺ จ = กายปสาท รูปขันธ์ 1 กายา 1 กาย 1	6. รูปายตนญฺ จ = รูปารมณ์ รูปขันธ์ 1 รูปา 1 รูป 1	1	2	2	น4	10	16	
6. รูปายตนญฺ จ = รูปารมณ์ รูปขันธ์ 1 รูปา 1 รูป 1	7. สทฺทายตนญฺ จ = สัททารมณ์ รูปขันธ์ 1 สัท 1 สัท 1	1	2	2	น4	10	16	

เภทเอกมูลาทิ	**เอกมูล**	สงฺคหิตานิ	อสงฺคหิตานิ
มูล	มูลี	ข อ ธ	ข อ ธ
7. สทฺทายตนญฺ จ = สัททารมณ์ รูปขันธ์ 1 สัท 1 สัท 1	8. คนฺธายตนญฺ จ = คันธารมณ์ รูปขันธ์ 1 คันธา 1 คันธ 1	1 2 2	น4 10 16
8. คนฺธายตนญฺ จ = คันธารมณ์ รูปขันธ์ 1 คันธา 1 คันธ 1	9. รสายตนญฺ จ = รสารมณ์ รูปขันธ์ 1 รสา 1 รส 1	1 2 2	น4 10 16
9. รสายตนญฺ จ = รสารมณ์ รูปขันธ์ 1 รสา 1 รส 1	10. โผฏฐพฺพายตนญฺ จ = ป. เต. วาโย รูปขันธ์ 1 โผฏ 1 โผฏ 1	1 2 2	น4 10 16
10. โผฏฐพฺพายตนญฺ จ = ป. เต. วาโย รูปขันธ์ 1 โผฏ 1 โผฏ 1 = 1 1 1	11. มนายตนญฺ จ = จิต 89 วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7	2 2 8	3 10 10 โอ9(1) ธัม1
	12. ธมฺมายตนญฺ จ = เจ 52 สุขุมรูป 16 นิพ เวทนาขันธ์ รูปขันธ์ สัญญาขันธ์ ธัม1 สังขารขันธ์ ธัม1	*4 2 2	1 10 16 วิญ โอ9(1) โอ9(1) มนา1 วิญ7
11. มนายตนญฺ จ = จิต 89 วิญญาณขันธ์ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7	12. ธมฺมายตนญฺ จ = เจ 52 + สุขุมรูป 16 + นิพ เวทนาขันธ์ รูปขันธ์ สัญญาขันธ์ ธัม1 สังขารขันธ์ ธัม1	*5 2 8	น 10 10 โอพา 10

จบ เอกมูลของอายตนนิทเทส

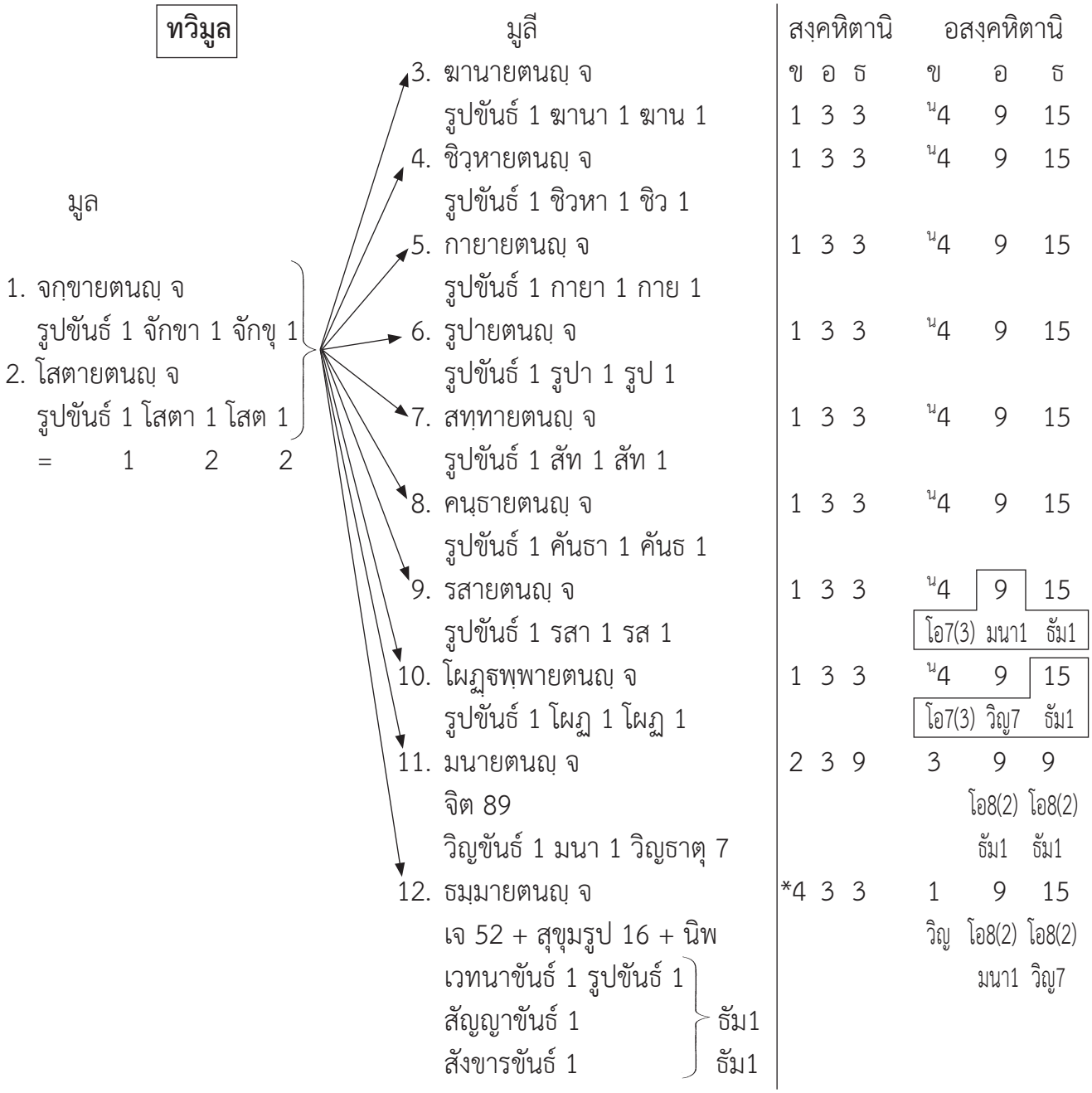

จบ เภทเอกมูลาทิของอายตนนิทเทส

อเภท (ไม่แยก)		
	สงฺคหิตานิ	อสงฺคหิตานิ
ทฺวาทสายตนานิ	ข อ ธ	ข อ ธ
= อายตนะ 12	* 5 12 18	น น น

จบ อายตนนิทเทส

✶ ปธมนยสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ + อสงฺ

			สงฺคหิตา			อสงฺคหิตา		
ธาตุนิทเทส 18	**เภทสุทธ**	อ.ธ.	ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
1. จกฺขุธาตุ	=	จักขุปสาท						
2. โสตธาตุ	=	โสตปสาท						
3. ฆานธาตุ	=	ฆานปสาท						
4. ชิวฺหาธาตุ	=	ชิวหาปสาท						
5. กายธาตุ	=	กายปสาท						
6. รูปธาตุ	=	รูปารมณ์	1	1	1	น4	11	17
7. สทฺทธาตุ	=	สัททารมณ์					โอ9(1)	โอ9(1)
8. คนฺธธาตุ	=	คันธารมณ์					มนา1	วิญ7
9. รสธาตุ	=	รสารมณ์					ธัม1	ธัม1
10. โผฏฺฐพฺพธาตุ	=	โผฏฐัพพารมณ์						
		รูปขันธ์ 1อายตนะ 1 ธาตุ 1						
11. จกฺขุวิญฺญาณธาตุ	=	จักขุวิญญาณจิต 2	1	1	1	4	11	17
		วิญ 1 มนา 1 จักขุวิญ 1	วิญ	มนา	จักขุวิญ		โอ10	โอ10
							ธัม1	วิญ6(วิญ1)
								ธัม1
12. โสตวิญฺญาณธาตุ	=	โสตวิญญาณจิต 2	1	1	1	4	11	17
		วิญ 1 มนา 1 โสตวิญ 1						
13. ฆานวิญฺญาณธาตุ	=	ฆานวิญญาณจิต 2	1	1	1	4	11	17
		วิญ 1 มนา 1 ฆานวิญ 1						
14. ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุ	=	ชิวหาวิญญาณจิต 2	1	1	1	4	11	17
		วิญ 1 มนา 1 ชิวหาวิญ 1						
15. กายวิญฺญาณธาตุ	=	กายวิญญาณจิต 2	1	1	1	4	11	17
		วิญ 1 มนา 1 กายวิญ 1						
16. มโนธาตุ	=	สัมปฏิจ 2 ปัญจทวารา 1	1	1	1	4	11	17
		วิญ 1 มนา 1 มโนธาตุ 1						
17. มโนวิญฺญาณธาตุ	=	จิต 76	1	1	1	4	11	17
		วิญ 1 มนา 1 มโนวิญ 1					โอ10	โอ10
							ธัม1	วิญ6(วิญ1)
								ธัม1
18. ธมฺมธาตุ	=	เจตสิก 52 + สุขุมรูป 16 + นิพ.	*4	1	1	1	11	17
		เวทนาขันธ์ 1 รูปขันธ์ 1				วิญ	โอ10	โอ10
		สัญญาขันธ์ 1 — ธัมมายตนะ 1					มนา1	วิญ7
		สังขารขันธ์ 1 — ธัมมธาตุ 1						

จบ เภทสุทธของธาตุนิทเทส

*ธาตุนิทเทส มี เภทเอกมูลาทิ 17 คือ 1 เอกมูล จนถึง 17 สตฺตรสมูล

มูล	**เภทเอกมูลาทิ**	มูลี	สงฺคหิตา			อสงฺคหิตา		
	เอกมูล		ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
1.	จกฺขุธาตุ จ รูปขันธ์ 1 จักขา 1 จักขุ 1	2. โสตธาตุ จ รูปขันธ์ 1 โสตา 1 โสต 1	1	2	2	น4	10 โอ8(2) มนา1 ธัม1	16 โอ8(2) วิญ7 ธัม1
2.	โสตธาตุ จ รูปขันธ์ 1 โสตา 1 โสต 1	3. ฆานธาตุ จ รูปขันธ์ 1 ฆานา 1 ฆาน 1	1	2	2	น4	10	16
3.	ฆานธาตุ จ รูปขันธ์ 1 ฆานา 1 ฆาน 1	4. ชิวฺหาธาตุ จ รูปขันธ์ 1 ชิวหา 1 ชิว 1	1	2	2	น4	10	16
4.	ชิวฺหาธาตุ จ รูปขันธ์ 1 ชิวหา 1 ชิว 1	5. กายธาตุ จ รูปขันธ์ 1 กายา 1 กาย 1	1	2	2	น4	10	16
5.	กายธาตุ จ รูปขันธ์ 1 กายา 1 กาย 1	6. รูปธาตุ จ รูปขันธ์ 1 รูปา 1 รูป 1	1	2	2	น4	10	16
6.	รูปธาตุ จ รูปขันธ์ 1 รูปา 1 รูป 1	7. สทฺทธาตุ จ รูปขันธ์ 1 สัททา 1 สัท 1	1	2	2	น4	10	16
7.	สทฺทธาตุ จ รูปขันธ์ 1 สัททา 1 สัท 1	8. คนฺธธาตุ จ รูปขันธ์ 1 คันธา 1 คันธ 1	1	2	2	น4	10	16
8.	คนฺธธาตุ จ รูปขันธ์ 1 คันธา 1 คันธ 1	9. รสธาตุ จ รูปขันธ์ 1 รสา 1 รส 1	1	2	2	น4	10	16
9.	รสธาตุ จ รูปขันธ์ 1 รสา 1 รส 1	10. โผฏฺฐพฺพธาตุ จ รูปขันธ์ 1 โผฏ 1 โผฏ 1	1	2	2	น4	10	16
10.	โผฏฺฐพฺพธาตุ จ รูปขันธ์ 1 โผฏ 1 โผฏ 1 = 1 1 1	11. จกฺขุวิญฺญาณธาตุ จ	2	2	2	3	10	16
		12. โสตวิญฺญาณธาตุ จ	2	2	2	3	10	16
		13. ฆานวิญฺญาณธาตุ จ	2	2	2	3	10	16
		14. ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุ จ	2	2	2	3	10	16
		15. กายวิญฺญาณธาตุ จ	2	2	2	3	10	16
		16. มโนธาตุ จ	2	2	2	3	10	16
		17. มโนวิญฺญาณธาตุ จ วิญขันธ์ 1 มนา 1 วิญธาตุ 1	2	2	2	3	10 โอ9(1) ธัม1	16 โอ9(1) วิญ6(1) ธัม1
		18. ธมฺมธาตุ จ รูปขันธ์ 1 เวทนาขันธ์ 1 ธัม 1 สัญญาขันธ์ 1 ธัม 1 สังขารขันธ์ 1	*4	2	2	1 วิญ	10 โอ9(1) มนา1	16 โอ9(1) วิญธาตุ7

✶ ปฐมนยสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส

เภทเอกมูลาทิ

(ต่อ) ธาตุนิทเทส มูล เอกมูล มูลี

		สงฺคหิตา	อสงฺคหิตา
		ข อ ธ	ข อ ธ
11. จกฺขุวิญฺญาณธาตุ จ วิญญาณขันธ์ 1 มนา 1 จักขุวิญ 1	12. โสตวิญฺญาณธาตุ จ วิญญาณขันธ์ 1 มนา 1 โสตวิญ 1	1 1 2	4 11 16
12. โสตวิญฺญาณธาตุ จ วิญญาณขันธ์ 1 มนา 1 โสตวิญ 1	13. ฆานวิญฺญาณธาตุ จ วิญญาณขันธ์ 1 มนา 1 ฆานวิญ 1	1 1 2	4 11 16 โอ10 โอ10 ธัม1 วิญ5(2) ธัม1
13. ฆานวิญฺญาณธาตุ จ วิญญาณขันธ์ 1 มนา 1 ฆานวิญ 1	14. ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุ จ วิญญาณขันธ์ 1 มนา 1 ชิวหาวิญ 1	1 1 2	4 11 16
14. ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุ จ วิญญาณขันธ์ 1 มนา 1 ชิวหาวิญ 1	15. กายวิญฺญาณธาตุ จ วิญญาณขันธ์ 1 มนา 1 กายวิญ 1	1 1 2	4 11 16
15. กายวิญฺญาณธาตุ จ วิญญาณขันธ์ 1 มนา 1 กายวิญ 1	16. มโนธาตุ จ วิญญาณขันธ์ 1 มนา 1 มโนธาตุ 1	1 1 2	4 11 16
16. มโนธาตุ จ วิญญาณขันธ์ 1 มนา 1 มโนธาตุ 1	17. มโนวิญฺญาณธาตุ จ วิญญาณขันธ์ 1 มนา 1 มโนวิญ 1	1 1 2	4 11 16
17. มโนวิญฺญาณธาตุ จ วิญญาณขันธ์ 1 มนา 1 มโนวิญ 1 = 1 1 1	18. ธมฺมธาตุ จ รูปขันธ์ 1 เวทนาขันธ์ 1 ธัม 1 สัญญาขันธ์ 1 ธัม 1 สังขารขันธ์ 1	*5 2 2	น 10 16 โอ10 โอ10 วิญ6(1)

จบ เอกมูลของธาตุนิทเทส

อเภท (ไม่แยก)

	สงฺคหิตา	อสงฺคหิตา
อฏฺฐารสธาตุโย	ข อ ธ	ข อ ธ
= ธาตุ 18	* 5 12 18	น น น

จบ ธาตุนิทเทส

ธาตุนิทเทส **ทวิมูล**

มูลี

สงฺคหิตา อสงฺคหิตา

ข อ ธ ข อ ธ

มูล

1. จกฺขุธาตุ จ
   รูปขันธ์ 1 จักขา 1 จักขุ 1
2. โสตธาตุ จ
   รูปขันธ์ 1 โสตา 1 โสต 1
   = 1 2 2

3. ฆานธาตุ จ
   รูปขันธ์ 1 ฆานา 1 ฆาน 1
   1 3 3 น 4 9 15 = โอ7(3) วิญ7 ธัม1
   โอ7(3) มนา1 ธัม1
4. ชิวฺหาธาตุ จ
   รูปขันธ์ 1 ชิวหา 1 ชิว 1
   1 3 3 น 4 9 15
5. กายธาตุ จ
   รูปขันธ์ 1 กายา 1 กาย 1
   1 3 3 น 4 9 15
6. รูปธาตุ จ
   รูปขันธ์ 1 รูปา 1 รูป 1
   1 3 3 น 4 9 15
7. สทฺทธาตุ จ
   รูปขันธ์ 1 สัททา 1 สัท 1
   1 3 3 น 4 9 15
8. คนฺธธาตุ จ
   รูปขันธ์ 1 คันธา 1 คันธ 1
   1 3 3 น 4 9 15
9. รสธาตุ จ
   รูปขันธ์ 1 รสา 1 รส 1
   1 3 3 น 4 9 15
10. โผฏฺฐพฺพธาตุ จ
    รูปขันธ์ 1 โผฏ 1 โผฏ 1
    1 3 3 น 4 9 15
11. จกฺขุวิญฺญาณธาตุ จ
    วิญญขันธ์ 1 มนา 1 จักขุวิญ 1
    2 3 3 3 9 15 โอ8(2) วิญ6(1) ธัม1
    โอ8(2) + ธัม1
12. โสตวิญฺญาณธาตุ จ
    วิญญขันธ์ 1 มนา 1 โสตวิญ 1
    2 3 3 3 9 15
13. ฆานวิญฺญาณธาตุ จ
    วิญญขันธ์ 1 มนา 1 ฆานวิญ 1
    2 3 3 3 9 15
14. ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุ จ
    วิญญขันธ์ 1 มนา 1 ชิวหาวิญ 1
    2 3 3 3 9 15
15. กายวิญฺญาณธาตุ จ
    วิญญขันธ์ 1 มนา 1 กายวิญ 1
    2 3 3 3 9 15
16. มโนธาตุ จ
    วิญญขันธ์ 1 มนา 1 มโนธาตุ 1
    2 3 3 3 9 15
17. มโนวิญฺญาณธาตุ จ
    วิญญขันธ์ 1 มนา 1 มโนวิญ 1
    2 3 3 3 9 15
18. ธมฺมธาตุ จ
    รูปขันธ์ 1 - เวทนาขันธ์ 1
    สัญญาขันธ์ 1 - สังขารขันธ์ 1
    ธัม 1 ธัม 1
    * 4 3 3 1 9 15 = โอ8(2) วิญ7
    วิญ โอ8(2) + มนา1

จบ ทวิมูลของธาตุนิทเทส

✶ ปธมนยสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ + อสงฺ

		สงฺคหิตํ	อสงฺคหิตํ
สัจจนิทเทส 4	**เภทสุทธ** อ.ธ.	ข อ ธ	ข อ ธ
1. ทุกฺขสจฺจํ	= โลกียจิต 81 + เจตสิก 51 (โลภ) รูป 28	5 12 18	น น น
	วิญ 1 เว 1 รูป 1		
	มนา 1 สัญ 1 ธัม 1 โอหา 10		
	วิญธาตุ 7 สัง 1 ธัม 1 โอหา 10		
2. สมุทยสจฺจํ	= โลภเจตสิก	1 1 1	4 11 17
	สังขารขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		โอ10 โอ10
			มนา1 วิญ7
3. นิโรธสจฺจํ	= นิพพาน	น 1 1	5 11 17
	นเกหิจิ ธัม 1 ธัม 1		
4. มคฺคสจฺจํ	= องค์มรรค 8	1 1 1	4 11 17
	สังขารขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1		

จบ เภทสุทธของสัจจนิทเทส

สัจจนิทเทส มี เภทเอกมูลาทิ 3 คือ 1. เอกมูล 2. ทวิมูล 3. ติมูล

มูล **เภทเอกมูลาทิ** มูลี

เอกมูล

1. ทุกฺขสจฺจญฺ จ
= โลกียจิต 81 + เจ 51 (โลภ) + รูป 28
วิญขันธ์ 1 เวขันธ์ 1 รูปขันธ์ 1
มนา 1 สัญขันธ์ 1 ธัม 1 โอหา 10
วิญธาตุ 7 สังขันธ์ 1 ธัม 1 โอหา 10

→ 2. สมุทยสจฺจญฺ จ = โลภเจ สังขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1 | สงฺคหิตานิ ข อ ธ: 5 12 18 | อสงฺคหิตานิ ข อ ธ: น น น

→ 3. นิโรธสจฺจญฺ จ = นิพพาน น ธัม 1 ธัม 1 | *5 12 18 | น น น

→ 4. มคฺคสจฺจญฺ จ = องค์มรรค 8 สังขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1 | 5 12 18 | น น น

2. สมุทยสจฺจญฺ จ
= โลภเจ
สังขารขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1

→ 3. นิโรธสจฺจญฺ จ น ธัม 1 ธัม 1 | *1 1 1 | 4 11 17

→ 4. มคฺคสจฺจญฺ จ สังขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1 | 1 1 1 | 4 11 17

3. นิโรธสจฺจญฺ จ
= นิพพาน
น ธัม 1 ธัม 1

→ 4. มคฺคสจฺจญฺ จ สังขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1 | *1 1 1 | 4 11 17

จบ เอกมูลของสัจจนิทเทส

มูล	**ทวิมูล**	มูลี	สงฺคหิตานิ	อสงฺคหิตานิ
			ข อ ธ	ข อ ธ
ทุกฺขสจฺจญฺ จ	สมุทยสจฺจญฺ จ →	3. นิโรธสจฺจญฺ จ	*5 12 18	น น น
81+51(1)+28	โลภเจ	นิพฺพาน		
5 12 18	สังขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	น ธัม 1 ธัม 1		
		4. มคฺคสจฺจญฺ จ	5 12 18	น น น
		องค์มรรค 8		
		สังขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1		

มูล	**ติมูล**	มูลี		
ทุกฺขสจฺจญฺ จ	สมุทยสจฺจญฺ จ	นิโรธสจฺจญฺ จ →	มคฺคสจฺจญฺ จ	*5 12 18 น น น
81+51(1)+28	โลภเจ	นิพฺพาน	องค์มรรค 8	
5 12 18	สังขันธ์1 ธัม1 ธัม1	น ธัม1 ธัม1	สังขันธ์1 ธัม1 ธัม1	

จบ เภทเอกมูลาทิของสัจจนิทเทส

อเภท (ไม่แยก)

	สงฺคหิตานิ	อสงฺคหิตานิ
จตฺตาริ สจฺจานิ	ข อ ธ	ข อ ธ
= สัจจะ 4	* 5 12 18	น น น

จบ สัจจนิทเทส

✶ ปฐมนยสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ + อสงฺ

อินทริยนิทเทส 22	อ.ธ.	**เภทสุทธ**	สงฺคหิตๆ ข อ ธ	อสงฺคหิตๆ ข อ ธ
1. จกฺขุนฺทฺริยๆ	= จักขุปสาท			
2. โสตินฺทฺริยๆ	= โสตปสาท			
3. ฆานินฺทฺริยๆ	= ฆานปสาท		1 1 1	น4 11 17
4. ชิวฺหินฺทฺริยๆ	= ชิวหาปสาท			โอ9(1) โอ9(ธาตุ 1)
5. กายินฺทฺริยๆ	= กายปสาท			มนา1 วิญ7
	รูปขันธ์ 1 อายตนะ 1 ธาตุ 1			ธัม1 ธัม1
6. อิตฺถินฺทฺริยๆ	= อิตถีภาวรูป			
7. ปุริสินฺทฺริยๆ	= ปุริสภาวรูป		1 1 1	น4 11 17
	รูปขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1			โอ10 โอ10
				มนา1 วิญ7
8. ชีวิตินฺทฺริยๆ	= ชีวิตรูป + ชีวิตินทรีย์เจตสิก		2 1 1	3 11 17
	รูปขันธ์ + สังขารขันธ์ + ธัม 1 ธัม 1			โอ10 โอ10
				มนา1 วิญ7
9. มนินฺทฺริยๆ	= จิต 89		1 1 7	4 11 11
	วิญขันธ์ 1 มนายตนะ 1 วิญญาณธาตุ 7			โอพา 10
				ธัมม 1
10. สุขินฺทฺริยๆ	= สุขเวทนา			
11. ทุกฺขินฺทฺริยๆ	= ทุกขเวทนา			
12. โสมนสฺสินฺทฺริยๆ	= โสมนัสเวทนา		1 1 1	4 11 17
13. โทมนสฺสินฺทฺริยๆ	= โทมนัสเวทนา			โอ10 โอ10
14. อุเปกฺขินฺทฺริยๆ	= อุเบกขาเวทนา			มนา1 วิญ7
	เวทนาขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1			
15. สทฺธินฺทฺริยๆ	= สัทธาเจ			
16. วิริยินฺทฺริยๆ	= วิริยเจ			
17. สตินฺทฺริยๆ	= สติเจ			
18. สมาธินฺทฺริยๆ	= เอกัคคตาเจ		1 1 1	4 11 17
19. ปญฺญินฺทฺริยๆ				โอ10 โอ10
20. อนญฺญาตญฺญสฺสามีตินฺทฺริยๆ	= ปัญญาเจ			มนา1 วิญ7
21. อญฺญินฺทฺริยๆ	สังขารขันธ์ ธัมมายตนะ 1			
22. อญฺญาตาวินฺทฺริยๆ	ธัมมธาตุ 1			

จบ เภทสุทธของอินทริยนิทเทส

★ อินทริยนิทเทส มี เภทเอกมูลาทิ 21 มูล คือ 1. เอกมูล จนถึง 21 เอกวีสติมูล

เภทเอกมูลาทิ **เอกมูล**

มูล	มูลี	สงคฺหิตานิ ข อ ธ	อสงฺคหิตานิ ข อ ธ
1. จกฺขุนฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 จักขา 1 จักขุ 1	2. โสตินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 โสตา 1 โสต 1	1 2 2	๖4 10 16 โอ8(2) วิญ7 ธัม1 โอ8(2) มนา1 ธัม1
2. โสตินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 โสตา 1 โสต 1	3. ฆานินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 ฆานา 1 ฆาน 1	1 2 2	๖4 10 16
3. ฆานินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 ฆานา 1 ฆาน 1	4. ชิวฺหินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 ชิวหา 1 ชิว 1	1 2 2	๖4 10 16
4. ชิวฺหินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 ชิวหา 1 ชิว 1	5. กายินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 กายา 1 กาย 1	1 2 2	๖4 10 16
5. กายินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 กายา 1 กาย 1	6. อิตฺถินฺทฺริยญฺ จ 7. ปุริสินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	1 2 2	๖4 10 16 โอ9(1) วิญ7 โอ9(1) มนา1
	8. ชีวิตินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ + สังขารขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	2 2 2	3 10 16 โอ9(1) วิญ7 โอ9(1) มนา1
	9. มนินฺทฺริยญฺ จ วิญญขันธ์ 1 มนา 1 วิญญาธาตุ 7	2 2 8	3 10 10 โอ9(1) ธัม1
	10. สุขินฺทฺริยญฺ จ 11. ทุกฺขินฺทฺริยญฺ จ 12. โสมนสฺสินฺทฺริยญฺ จ 13. โทมนสฺสินฺทฺริยญฺ จ 14. อุเปกฺขินฺทฺริยญฺ จ เวทขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม1	2 2 2	3 10 16 โอ9(1) โอ9(1) มนา1 วิญ7
	15. สทฺธินฺทฺริยญฺ จ 16. วิริยินฺทฺริยญฺ จ 17. สตินฺทฺริยญฺ จ 18. สมาธินฺทฺริยญฺ จ 19. ปญฺญินฺทฺริยญฺ จ 20. อนญฺญาตญฺญสฺ 21. อญฺญินฺทฺริยญฺ จ 22. อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺ จ สังขารขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	2 2 2	3 10 16 โอ9(1) โอ9(1) มนา1 วิญ7

(ต่อ) อินทริยนิทเทส

เภทเอกมูลาทิ | **เอกมูล**

มูล	มูลี	สงคฺหิตานิ ข อ ธ	อสงฺคหิตานิ ข อ ธ
6. อิตฺถินฺทฺริยญฺ จ	7. ปุริสินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ ธัม 1 ธัม 1	1 1 1	น4 11 17
7. ปุริสินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	8. ชีวิตินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ + สังขันธ์ ธัม 1 ธัม 1	2 1 1	3 11 17 โอฬา10 + วิญ7 โอฬา10 + มนา1
	9. มนินฺทฺริยญฺ จ วิญขันธ์ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7	2 2 8	3 10 10 โอฬา10
	10. สุขินฺทฺริยญฺ จ ⋮ 14. อุเปกฺขินฺทฺริยญฺ จ เวทขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	2 1 1	3 11 17 โอ10 โอ10 มนา1 วิญ7
	15. สทฺธินฺทฺริยญฺ จ ⋮ 22. อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺ จ สังขารขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	2 1 1	3 11 17 โอ10 โอ10 มนา1 วิญ7

(ต่อ) อินทริยนิทเทส

เภทเอกมูลาทิ **เอกมูล**

มูล	มูลี	สงคฺหิตานิ ข อ ธ	อสงฺคหิตานิ ข อ ธ
8. ชีวิตินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 สังขารขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	9. มนินฺทฺริยญ จ วิญขันธ์ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7	3 2 8	2 10 10 โอฬา10
	10. สุขินฺทฺริยญฺ จ ↓ 14. อุเปกฺขินฺทฺริยญฺ จ เวทขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	3 1 1	2 11 17 โอฬา10 โอฬา10 มนา1 วิญ7
	15. สทฺธินฺทฺริยญฺ จ ↓ 22. อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺ จ สังขารขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	2 1 1	3 11 17 โอฬา10 โอฬา10 มนา1 วิญ7
9. มนินฺทฺริยญฺ จ วิญขันธ์ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7	10. สุขินฺทฺริยญฺ จ ↓ 14. อุเปกขินฺทฺริยญฺ จ เวทขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	2 2 8	3 10 10 โอฬา10
	15. สทฺธินฺทฺริยญฺ จ ↓ 22. อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺ จ สังขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	2 2 8	3 10 10 โอฬา10
10. สุขินฺทฺริยญฺ จ ↓ 14. อุเปกฺขินฺทฺริยญฺ จ เวทนาขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	11. ทุกฺขินฺทฺริยญฺ จ ↓ 14. อุเปกฺขินฺทฺริยญฺ จ เวทขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	1 1 1	4 11 17 โอฬา10 โอฬา10 มนา1 วิญ7
	15. สทฺธินฺทฺริยญฺ จ ↓ 22. อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺ จ สังขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	2 1 1	3 11 17 โอฬา10 โอฬา10 มนา1 วิญ7

(ต่อ) <u>อินทริยนิทเทส</u>

<u>เภทเอกมูลาทิ</u> **เอกมูล**

มูล	มูลี	สงคฺหิตานิ ข อ ธ	อสงฺคหิตานิ ข อ ธ
15. สทฺธินฺทฺริยญฺ จ	16. วิริยินฺทฺริยญฺ จ		
		1 1 1	4 11 17
			โอฬา10 โอฬา10
			มนา1 วิญ7
21. อญฺญินฺทฺริยญฺ จ	22. อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺ จ		
สังขารขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	สังขารขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1		

จบ เอกมูลของอินทริยนิทเทส

อินทริยนิทเทส **ทวิมูล**

มูล	มูลี	สงฺคหิตานิ ข อ ธ	อสงฺคหิตานิ ข อ ธ
	3. ฆานินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 ฆานา 1 ฆาน 1	1 3 3	น4 9 15
	4. ชิวฺหินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 ชิวหา 1 ชิว 1	1 3 3	น4 9 15
	5. กายินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 กายา 1 กาย 1	1 3 3	น4 9 15 โอ7(3) + วิญ7 + ธัม1 โอ7(3) มนา1 ธัม1
	6. อิตฺถินฺทฺริยญฺ จ 7. ปุริสินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	1 3 3	น4 9 15 โอ8(2) โอ8(2) มนา1 วิญ7
1. จกฺขุนฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 จักขา 1 จักขุ 1	8. ชีวิตินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ + สังขารขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	2 3 3	3 9 15 โอ8(2) วิญ 7 โอ8(2) มนา1
2. โสตินฺทฺริยญฺ จ รูปขันธ์ 1 โสตา 1 โสต 1	9. มนินฺทฺริยญฺ จ วิญฺญขันธ์ 1 มนา 1 วิญฺญธาตุ 7	2 3 9	3 9 9 โอ8(2)
= 1 2 2	10. สุขินฺทฺริยญฺ จ ↓ 14. อุเปกฺขินฺทฺริยญฺ จ เวทขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	2 3 3	ธัม1 3 9 15 โอ8(2) โอ8(2) มนา1 วิญ7
	15. สทฺธินฺทฺริยญฺ จ ↓ 22. อญฺญาตาวินฺทฺริยญฺ จ สังขารขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1	2 3 3	3 9 15 โอ8(2) โอ8(2) มนา1 วิญ7

จบ ทวิมูลของอินทริยนิทเทส

อเภท (ไม่แยก)

	สงฺคหิตานิ	อสงฺคหิตานิ
พาวีสตินฺทฺริยานิ	ข อ ธ	ข อ ธ
= อินทรีย์ 22	4 7 13	1 5 5
		สัญ โอฬา5 (ปสาท5)

จบ อินทริยนิทเทส

✶ ปธมนยสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ + อสงฺ

		สงฺคหิตา	อสงฺคหิตา
ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส 28	อ.ธ.	ข อ ธ	ข อ ธ
1. อวิชฺชา	= โมห เจ	1 1 1	4 11 17
2. อวิชฺชา ปจฺจยา สงฺขารา	= เจตนาเจ		
	สังขารขันธ์ 1 ธัม 1 ธัม 1		
3. สงฺขาร ปจฺจยา วิญฺญาณํ	= จิต 89	1 1 7	4 11 11
	วิญขันธ์ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7		โอ10 + ธัม1
4. วิญฺญาณ ปจฺจยา นามรูปํ	= เจตสิก 52 + รูป 28	4 11 11	1 1 7
	เว 1 สัญ 1 สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + รูป 1 โอฬา 10 โอฬา 10		วิญ มนา วิญธาตุ
5. นามรูป ปจฺจยา สฬายตนํ	= จิต 89 + ปสาทรูป 5	2 6 12	3 6 6
	วิญ 1 รูป 1 ปสาทายตนะ 5		โอฬา 5 (ปสาท 5)
	มนา 1 วิญธาตุ 7 ปสาทธาตุ 5		ธัม 1
6. สฬายตน ปจฺจยา ผสฺโส	= ผัสสเจ	1 1 1	4 11 17
	สัง 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		โอ10 โอ10
			มนา 1 วิญธาตุ 7
7. ผสฺส ปจฺจยา เวทนา	= เวทนาเจ	1 1 1	4 11 17
	เวทนาขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		
8. เวทนา ปจฺจยา ตณฺหา	= โลภเจตสิก		
9. ตณฺหา ปจฺจยา อุปาทานํ	= โลภเจ + ทิฏฐิเจ	1 1 1	4 11 17
10. อุปาทาน ปจฺจยา กมฺมภโว	= เจตนาเจตสิก		โอ10 โอ10
	สังขารขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		มนา 1 วิญ7
11. อุปปตฺติภโว	= โลกียวิ. 32 + เจตสิก 35 + กัมมชรูป 20	5 11 17	น 1 1
	วิญ 1 เว 1 – สัญ 1– สัง 1 รูปขันธ์ 1		สัท สัท
	มนา 1 ธัมมายตนะ 1 โอฬา 9 (สัททายตนะ)		
	วิญญาณธาตุ 7 ธัมมธาตุ 1 โอฬา 9 (สัททธาตุ)		

(ต่อ) ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส อ.ธ.

สงฺคหิตา ข อ ธ | อสงฺคหิตา ข อ ธ

12. กามภโว = กามวิ. 23 + เจตสิก 33 + กัมมชรูป 20 — 5 11 17 — น 1 1
วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7, เว 1 สัญ 1 สัง 1 รูป 1 โอฬา 9 (สัท) — สัท สัท
ธัม 1 ธัม 1 โอฬา 9 (สัท)

13. รูปภโว = รูป.วิ. 5 — 5 5 8 — น 7 10
จักขุวิญ 2 → จักขุวิญธาตุ 1
โสตวิญ 2 } วิญญาณขันธ์ 1 มนา 1 → โสตวิญธาตุ 1
สัมปฏิจ 2 → มโนธาตุ 1
สันตี 3 → มโนวิญธาตุ 1
เจตสิก 35 เว 1 สัญ 1 สัง 1 ธัมมา 1 ธัมมธาตุ 1
กัมมชรูป 15 รูปขันธ์ 1 จักขา 1 จักขุธาตุ 1
โสตา 1 โสตธาตุ 1
รูปา 1 รูปธาตุ 1
5 5 8
ฆานา ฆาน
ชิวหา ชิวหา
กายา กาย
สัททา สัทท
คันธา คันธ
รสา รส
โผฏ โผฏ
ฆานวิญธาตุ
ชิวหาวิญธาตุ
กายวิญธาตุ

14. อรูปภโว = อรูปวิ. 4 + เจตสิก 30 — น4 2 2 — 1 10 16
วิญญาณขันธ์ 1 เวทนาขันธ์ 1
มนายตนะ 1 สัญญาขันธ์ 1 } ธัมมายตนะ 1
มโนวิญญาณธาตุ 1 สังขารขันธ์ 1 } ธัมมธาตุ 1
รูป โอฬา10 โอฬา10
วิญ6 (มโนวิญ)

15. สญฺญีภโว = โลกียวิ. 31 (เนววิ 1) + เจตสิก 35 + กัมมชรูป 20 — 5 11 17 — น 1 1
วิญขันธ์ 1 เว 1 รูปขันธ์ 1
มนายตนะ 1 สัญ 1 } ธัม 1 โอฬา 9 (สัท)
วิญญาณธาตุ 7 สัง 1 } ธัม 1 โอฬา 9 (สัท)
สัท สัท

16. อสญฺญีภโว = ชีวิตนวกกลาป — 1 2 2 — น4 10 16
รูปขันธ์ 1 รูปายตนะ 1 รูปธาตุ 1
ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1
โอ9(รูปา) โอ9(รูปธาตุ)
มนา1 วิญธาตุ7

17. เนวสญฺญีนาสญฺญีภโว = เนวสัญญานาสัญญายตนวิ 1 + เจตสิก 30 — น4 2 2 — 1 10 16
วิญญาณขันธ์ 1 มนายตนะ 1 เว 1
มโนวิญญาณธาตุ 1 สัญ 1 } ธัม 1
สัง 1 } ธัม 1
รูป โอ10 โอฬา10
วิญ 6 (มโนวิญ)

		สงฺคหิตา	อสงฺคหิตา
(ต่อ) ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส อ.ธ.		ข อ ธ	ข อ ธ
18. เอกโวการภโว	= ชีวิตนวกกลาป	1 2 2	น4 10 16
	รูปขันธ์ 1 รูปายตนะ 1 รูปธาตุ 1		โอ9(รูปา) โอ9(รูปธาตุ)
	ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		มนา 1 วิญธาตุ 7
19. จตุโวการภโว	= อรูปวิ. 4 + เจตสิก 30	น4 2 2	1 10 16
	วิญญาณขันธ์ 1 + เว 1- สัญ 1- สัง 1		รูป โอ10 โอพา10
	มนายตนะ มโนวิญญาณธาตุ ธัมมา 1 ธัมมธาตุ 1		วิญ 6 (มโนวิญ)
20. ปญฺจโวการภโว	= กามวิ. 23 + รูปวิ. 5 + เจตสิก 35 + กัมมชรูป 20	5 11 17	น 1 1
	วิญญาณขันธ์ 1 เว 1-สัญ 1- สัง 1 รูปขันธ์ 1		สัท สัท
	มนายตนะ 1 ธัมมายตนะ 1 โอพา 9 (สัท)		
	วิญญาณธาตุ 7 ธัมมธาตุ 1 โอพา 9 (สัท)		
21. ชาติ	= รูปชาติ + นามชาติ	2 1 1	3 11 17
22. ชรา	= รูปชรา + นามชรา		โอ10 โอ10
23. มรณ์	= รูปมรณ + นามมรณ		มนา 1 วิญธาตุ 7
	รูปขันธ์ 1 สังขารขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		
24. ปริเทโว	= สัททารมณ์	1 1 1	น4 11 17
	รูปขันธ์ 1 สัททายตนะ 1 สัททธาตุ 1		โอ9(สัท) โอ9(สัท)
			มนา1 วิญ7
			ธัมมา1 ธัม1
25. โสโก 26. โทมนสฺสํ	= โทมนัสสเว	1 1 1	4 11 17
27. ทุกฺขํ	= ทุกขเว		โอพา10 โอพา10
	เวทนาขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		มนา1 วิญธาตุ7
28. อุปายาโส	= โทสเจตสิก	1 1 1	4 11 17
	สังขารขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		

จบ ปฏิจจสมุปบาท

ธรรมที่ต่อจากปฏิจจสมุปบาท อีก 16 บท

1. สติปฏฺฐานํ	= สติเจตสิก	1 1 1	4 11 17
2. สมฺมปฺปธานํ	= วิริยเจตสิก		
	สังขารขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		
3. อิทฺธิปาโท	= ฉันทะ-วิริย-ปัญญาเจตสิก-มัคคจิต 4	2 2 2	3 10 16
	สังขารขันธ์ 1 วิญ 1		โอพา10 โอพา10
	ธัมมายตนะ 1 มนา 1		วิญธาตุ6
	ธัมมธาตุ 1 มโนวิญธาตุ 1		(มโนวิญ)
4. ฌานํ	= วิตก-วิจาร-ปีติ-สุข-เอกัคคตาเจตสิก		
	สังขารขันธ์ 1 เวทนาขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1	2 1 1	3 11 17

		สงฺคหิโต	อสงฺคหิโต
5. อปฺปมฺญฺญา = เมต-กรุณา-มุทิตา-ตัตตรมัช,เจตสิก			
6. ปญฺจินฺทฺริยานิ = สัทธา-วิริย-สติ-สมาธิ-ปัญญาเจตสิก		1 1 1	4 11 17 โอฬา10 โอฬา10 มนา1 วิญธาตุ7
7. ปญฺจพลานิ			
8. สตฺต โพชฺฌงฺคานิ = โพชฌงค์ อ.ธ. 8			
9. อริโย อฏฺฐงฺคิโก มคฺโค = องค์มรรค 8			
สังขารขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1			

ผัสสสัตตกราสี 7 นิทเทส อ.ธ.		สงฺคหิโต	อสงฺคหิโต
1. ผสฺโส = ผัสสเจตสิก		ข อ ธ	ข อ ธ
สังขารขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		1 1 1	4 11 17 โอฬา10 โอฬา10 มนา 1 วิญธาตุ7
2. เวทนา = เวทนาเจตสิก			
เวทนาขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		1 1 1	4 11 17
3. สญฺญา = สัญญาเจตสิก			
สัญญาขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		1 1 1	4 11 17
4. เจตนา = เจตนาเจตสิก			
สังขารขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		1 1 1	4 11 17
5. จิตฺตํ = จิต 89			
วิญญาณขันธ์ 1 มนายตนะ 1 วิญญาณธาตุ 7		1 1 7	4 11 11 โอฬา 10 + ธัม 1
6. อธิโมกฺโข = อธิโมกข์เจตสิก			
สังขารขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1		1 1 1	4 11 17
7. มนสิกาโร = มนสิการเจตสิก		1 1 1	4 11 17
สังขารขันธ์ 1 ธัมมายตนะ 1 ธัมมธาตุ 1			

จบ อัพภันตรมาติกา 105 นิทเทส

★ ในขันธานิทเทสนั้น
นิทเทสที่แสดงได้ทั้งเภทสุทธ, เภทเอกมูลาทิ, อเภท มี 5 นิทเทส คือ
1 ขันธนิทเทส 2. อายตนนิทเทส 3. ธาตุนิทเทส 4. สัจจนิทเทส 5. อินทริยนิทเทส

✶ ทุติยนยสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ + อสงฺ + อสงฺ แสดงได้ 42 บท เป็นรูป 35 บท เป็นจิต 7 บท

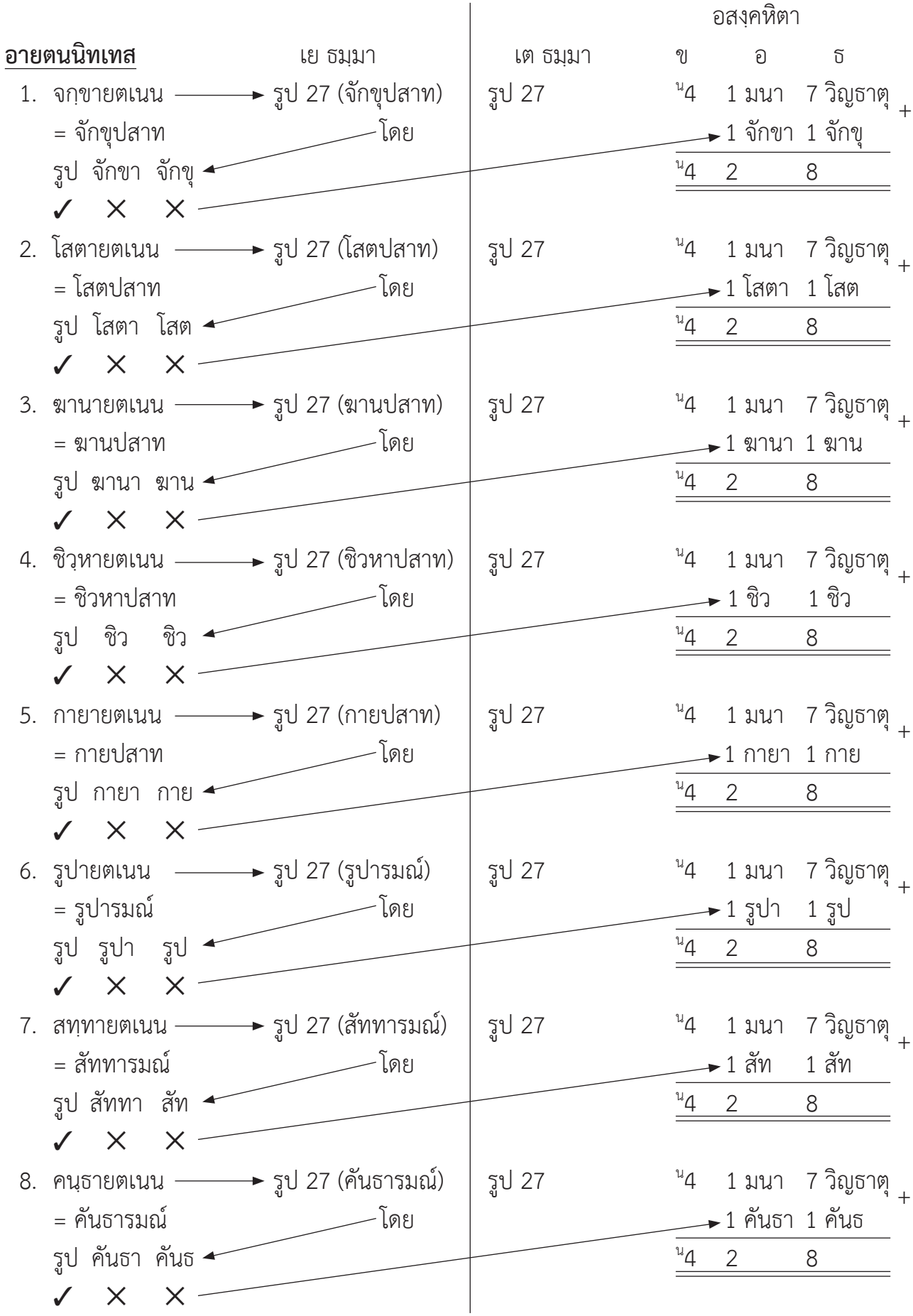

★ ทุติยนยสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ + อสงฺ + อสงฺ (ข อ ธ สำหรับรูป)

✓ × ×

(ต่อ) <u>อายตนนิทเทส</u>

	เย ธมฺมา	เต ธมฺมา	อสงฺคหิตา ข	อ	ธ
9. รสายตเนน = รสารมณ์	รูป 27 (รสารมณ์)	รูป 27	$^{น}4$	1 มนา	7 วิญญาธาตุ +
รูป รสา รส	โดย			1 รสา	1 รส
✓ × ×			$^{น}4$	2	8
10. โผฏฺฐพฺพายตเนน = ป. เต. วาโย	รูป 25 (โผฏฐัพพารมณ์)	รูป 25	$^{น}4$	1 มนา	7 วิญญาธาตุ +
รูป โผฏ โผฏ	โดย			1 โผฏ	1 โผฏ
✓ × ×			$^{น}4$	2	8

<u>ธาตุนิทเทส</u>

1. จกฺขุธาตุยา = จักขุปสาท	รูป 27 (จักขุปสาท)	รูป 27	$^{น}4$	1 มนา	7 วิญญาธาตุ +
รูป จักขา จักขุ	โดย			1 จักขา	1 จักขุ
✓ × ×			$^{น}4$	2	8
2. โสตธาตุยา = โสตปสาท	รูป 27 (โสตปสาท)	รูป 27	$^{น}4$	1 มนา	7 วิญญาธาตุ +
รูป โสตา โสต	โดย			1 โสตา	1 โสต
✓ × ×			$^{น}4$	2	8
3. ฆานธาตุยา = ฆานปสาท	รูป 27 (ฆานปสาท)	รูป 27	$^{น}4$	1 มนา	7 วิญญาธาตุ +
รูป ฆานา ฆาน	โดย			1 ฆานา	1 ฆาน
✓ × ×			$^{น}4$	2	8
4. ชิวฺหาธาตุยา = ชิวหาปสาท	รูป 27 (ชิวหาปสาท)	รูป 27	$^{น}4$	1 มนา	7 วิญญาธาตุ +
รูป ชิว ชิว	โดย			1 ชิว	1 ชิว
✓ × ×			$^{น}4$	2	8
5. กายธาตุยา = กายปสาท	รูป 27 (กายปสาท)	รูป 27	$^{น}4$	1 มนา	7 วิญญาธาตุ +
รูป กายา กาย	โดย			1 กายา	1 กาย
✓ × ×			$^{น}4$	2	8
6. รูปธาตุยา = รูปารมณ์	รูป 27 (รูปารมณ์)	รูป 27	$^{น}4$	1 มนา	7 วิญญาธาตุ +
รูป รูปา รูป	โดย			1 รูปา	1 รูป
✓ × ×			$^{น}4$	2	8

✶ ทุติยนยสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ + อสงฺ + อสงฺ (ข อ ธ สำหรับรูป)
✓ × ×

ธาตุนิทเทส

	เย ธมฺมา	เต ธมฺมา	อสงฺคหิตา ข	อ	ธ
7. สทฺทธาตุยา → รูป 27 (สัททารมณ์)		รูป 27	น4	1 มนา	7 วิญญาตุ +
= สัททารมณ์	โดย			1 สัท	1 สัท
รูป สัท สัท			น4	2	8
✓ × ×					
8. คนฺธธาตุยา → รูป 27 (คันธารมณ์)		รูป 27	น4	1 มนา	7 วิญญาตุ +
= คันธารมณ์	โดย			1 คันธา	1 คันธ
รูป คันธา คันธ			น4	2	8
✓ × ×					
9. รสธาตุยา → รูป 27 (รสารมณ์)		รูป 27	น4	1 มนา	7 วิญญาตุ +
= รสารมณ์	โดย			1 รสา	1 รส
รูป รสา รส			น4	2	8
✓ × ×					
10. โผฏฺฐพฺพธาตุยา → รูป 25 (โผฏฺฐพฺพารมณ์)		รูป 25	น4	1 มนา	7 วิญญาตุ +
= ป. เต วาโย	โดย			1 โผฏ	1 โผฏ
รูป โผฏ โผฏ			น4	2	8
✓ × ×					

อินทริยนิทเทส

1. จกฺขุนฺทฺริเยน → รูป 27 (จักขุปสาท)		รูป 27	น4	1 มนา	7 วิญญาตุ +
= จักขุปสาท	โดย			1 จักขา	1 จักขุ
รูป จักขา จักขุ			น4	2	8
✓ × ×					
2. โสตินฺทฺริเยน → รูป 27 (โสตปสาท)		รูป 27	น4	1 มนา	7 วิญญาตุ +
= โสตปสาท	โดย			1 โสตา	1 โสต
รูป โสตา โสต			น4	2	8
✓ × ×					
3. ฆานินฺทฺริเยน → รูป 27 (ฆานปสาท)		รูป 27	น4	1 มนา	7 วิญญาตุ +
= ฆานปสาท	โดย			1 ฆานา	1 ฆาน
รูป ฆานา ฆาน			น4	2	8
✓ × ×					
4. ชิวฺหินฺทฺริเยน → รูป 27 (ชิวหาปสาท)		รูป 27	น4	1 มนา	7 วิญญาตุ +
= ชิวหาปสาท	โดย			1 ชิวหา	1 ชิวหา
รูป ชิว ชิว			น4	2	8
✓ × ×					

✶ ทุติยนยสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ + อสงฺ + อสงฺ (ข อ ธ สำหรับรูป)

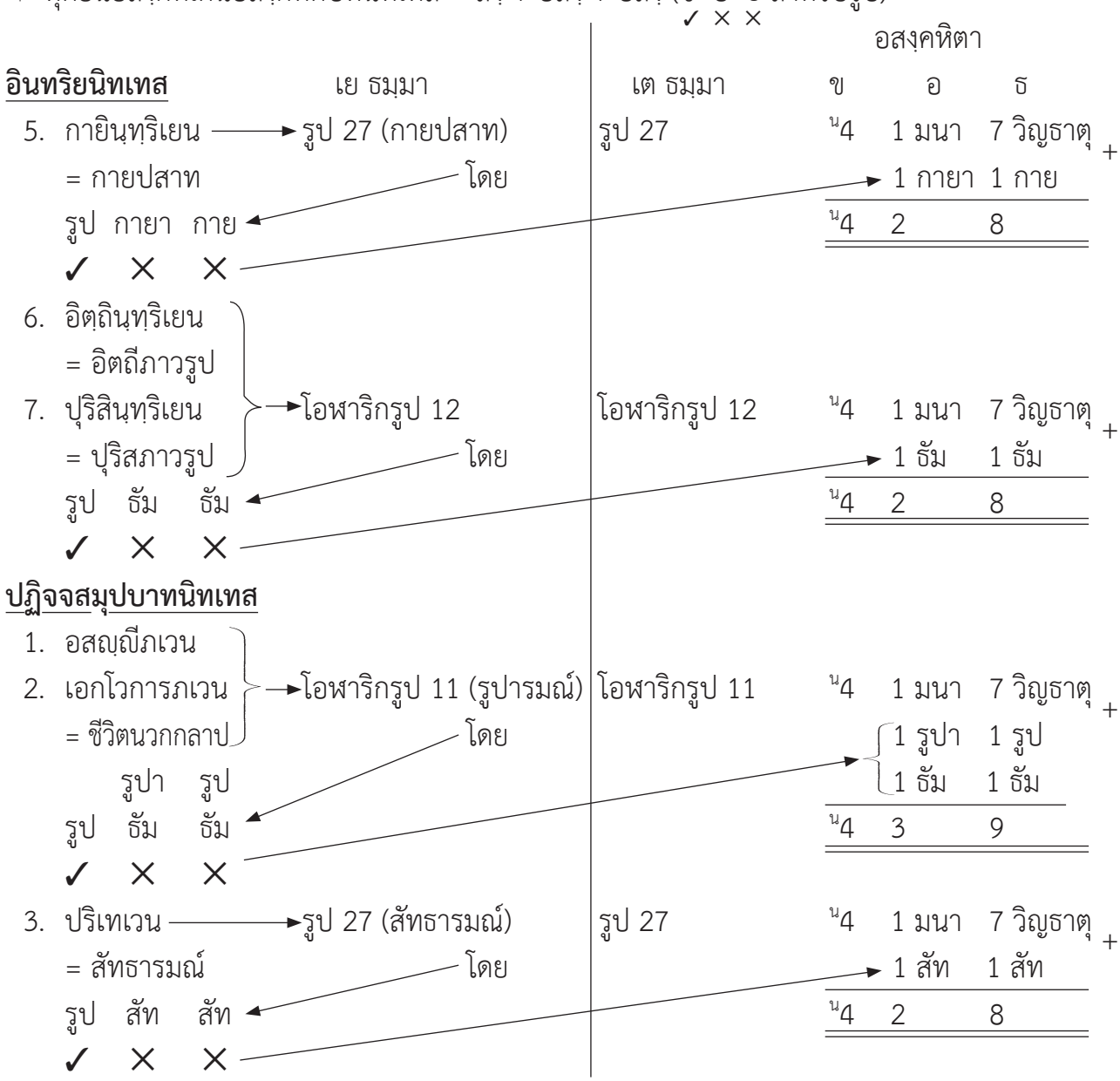

จบ อัพภันตรมาติกา (ที่เป็นรูปขันธ์)

✶ ทุติยนยสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ + สงฺ + อสงฺ ข อ ธ = สำหรับจิต (ต้องเป็นวิญญาณธาตุ 7)
✓ ✓ ×

อสงฺคหิตา

<u>วิญญาณธาตุนิทเทส</u> เย ธมฺมา เต ธมฺมา ข อ ธ

1. จกฺขุวิญฺญาณธาตุยา → วิญญาณธาตุ 6 ที่เหลือ
   = จักขุวิญญาณจิต 2 โดย
   วิญ มนา จักขุวิญ
   ✓ ✓ ×

วิญญาณธาตุ 6 ที่เหลือ 4 11 12
วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 6 โอ10 โอ10
5 12 18 ธัม 1 จักขุวิญ 1
4 11 12 ธัม 1

2. โสตวิญฺญาณธาตุยา → วิญญาณธาตุ 6 ที่เหลือ
   = โสตวิญญาณจิต 2 โดย
   วิญ มนา โสตวิญ
   ✓ ✓ ×

3. ฆานวิญฺญาณธาตุยา → วิญญาณธาตุ 6 ที่เหลือ
   = ฆานวิญญาณจิต 2 โดย
   วิญ มนา ฆานวิญ
   ✓ ✓ ×

4. ชิวหาวิญฺญาณธาตุยา → วิญญาณธาตุ 6 ที่เหลือ
   = ชิวหาวิญญาณจิต 2 โดย
   วิญ มนา ชิวหาวิญ
   ✓ ✓ ×

วิญญาณธาตุ 6 ที่เหลือ 4 11 12
วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 6 โอ10 โอ10
5 12 18 ธัม 1 นิทเทส 1
4 11 12 ธัม 1

5. กายวิญฺญาณธาตุยา → วิญญาณธาตุ 6 ที่เหลือ
   = กายวิญญาณจิต 2 โดย
   วิญ มนา กายวิญ
   ✓ ✓ ×

6. มโนธาตุยา → วิญญาณธาตุ 6 ที่เหลือ
   = สัมปฏิจ 2 ปัญจทวารา 1 โดย
   วิญ มนา มโนธาตุ
   ✓ ✓ ×

7. มโนวิญฺญาณธาตุยา → วิญญาณธาตุ 6 ที่เหลือ
   = จิต 76 โดย
   วิญ มนา มโนวิญ
   ✓ ✓ ×

จบ อัพภันตรมาติกา (ที่เป็นจิต)

★ ทุติยนยสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ + อสงฺ + อสงฺ (ข อ ธ = สำหรับรูป)
✓ × ×

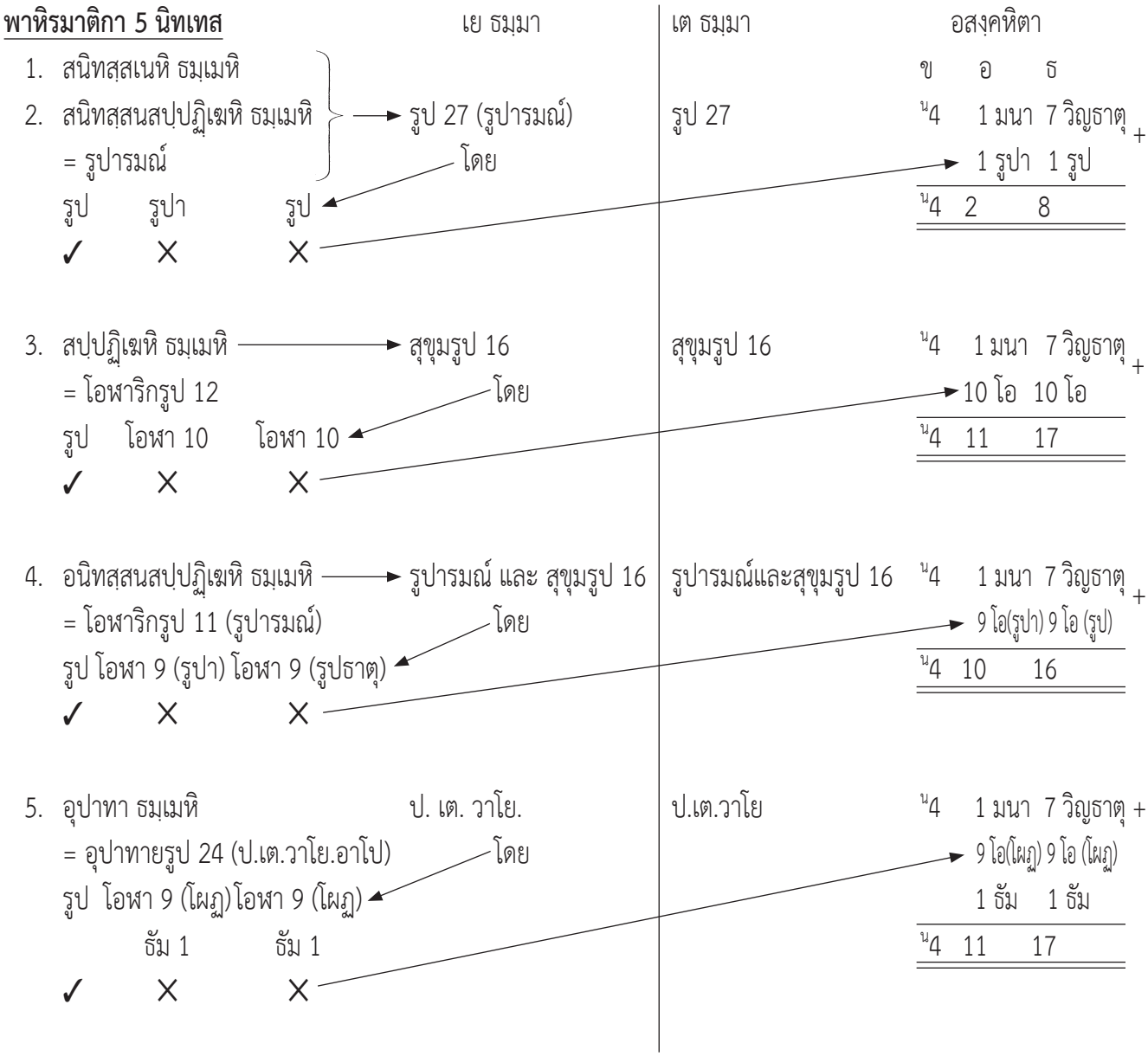

จบ พาหิรมาติกา 5 บท

จบ ทุติยนยนิทเทส 42 บท

✶ ตติยนยอสงฺคหิเตนสงฺคหิตปทนิทเทส = อสงฺ สงฺ สงฺ แสดงได้ 90 บท



	เย ธมฺมา	เต ธมฺมา	สงฺคหิตา ข	อ	ธ
ขันธนิทเทส					
1. เวทนากฺขนฺเธน = เวทนาเจ เวขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ สัญญา - สังขาร - สุขุมรูป - นิพ (โดย)	สัญญา - สังขาร – สุขุมรูป - นิพ	*3	1 ธ	1 ธ
2. สญฺญากฺขนฺเธน = สัญเจ สัญขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ เวทนา - สังขาร - สุขุมรูป - นิพ (โดย)	เวทนา - สังขาร - สุขุมรูป - นิพ	*3	1 ธ	1 ธ
3. สงฺขารกฺขนฺเธน = สัง.เจ 50 สังขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ (โดย)	เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ	*3	1 ธ	1 ธ
สัจจนิทเทส					
1. สมุทยสจฺเจน = โลภเจ สังขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ เวทนา – สัญญา – สุขุมรูป - นิพ (โดย)	เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ	*3	1 ธ	1 ธ
2. นิโรธสจฺเจน = นิพพาน ขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ เวทนา - สัญญา - สังขาร - สุขุมรูป (โดย)	เวทนา - สัญญา - สังขาร - สุขุมรูป	4	1 ธ	1 ธ
3. มคฺคสจฺเจน = องค์มรรค 8 สังขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ (โดย)	เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ	*3	1 ธ	1 ธ
อินทริยนิทเทส					
1. อิตฺถินฺทฺริเยน - อิตถีภาวรูป 2. ปุริสินฺทฺริเยน - ปุริสภาวรูป รูปขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ เวทนา - สัญญา - สังขาร - นิพ (โดย)	เวทนา - สัญญา - สังขาร - นิพ	*3	1 ธ	1 ธ

✶ ตติยนยอสงฺคหิเตนสงฺคหิตปทนิทเทส = อสงฺ สงฺ สงฺ



(ต่อ) อินทริยนิทเทส

	เย ธมฺมา	เต ธมฺมา	สงฺคหิตา ข	อ	ธ
3. ชีวิตินฺทฺริเยน = ชีวิตรูป + ชีวิตเจ รูปขันธ์ + สังขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	เวทนา - สัญญา - นิพ โดย	เวทนา - สัญญา - นิพ	*2	1 ธ	1 ธ
4. สุขินฺทฺริเยน = สุขเว 5. ทุกฺขินฺทฺริเยน = ทุกขเว 6. โสมนสฺสินฺทฺริเยน = โสมนัสเว 7. โทมนสฺสินฺทฺริเยน = โทมนัสเว 8. อุเปกฺขินฺทฺริเยน = อุเบกขาเว เวขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	สัญญา - สังขาร - สุขุมรูป – นิพ โดย	สัญญา - สังขาร - สุขุมรูป - นิพ	*3	1 ธ	1 ธ
9. สทฺธินฺทฺริเยน = สัทธาเจ 10. วิริยินฺทฺริเยน = วิริยเจ 11. สตินฺทฺริเยน = สติเจ 12. สมาธินฺทฺริเยน = เอกัคคตาเจ 13. ปญฺญินฺทฺริเยน 14. อนญฺญาตญฺญสฺสามีตินฺทฺริเยน 15. อญฺญินฺทฺริเยน 16. อญฺญาตาวินฺทฺริเยน = ปัญญาเจ สังขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ โดย	เวทนา - สัญญา – สุขุมรูป - นิพ	*3	1 ธ	1 ธ

✶ ตติยนยอสงฺคหิเตนสงฺคหิตปทนิทเทส = อสงฺ สงฺ สงฺ แสดงไว้ 90 บท



ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส

	เย ธมฺมา	เต ธมฺมา	สงฺคหิตา ข อ ธ
1. อวิชฺชาย = โมหเจ 2. อวิชฺชา ปจฺจยา สงฺขาเรน = เจตนาเจ 3. สฬายตน ปจฺจยา ผสฺเสน = ผัสสเจ สังขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ โดย	เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ	*3 1 1 ธ ธ
4. ผสฺส ปจฺจยา เวทนาย = เวทนาเจ เวขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ สัญญา - สังขาร - สุขุมรูป - นิพ โดย	สัญญา - สังขาร - สุขุมรูป - นิพ	*3 1 1 ธ ธ
5. เวทนา ปจฺจยา ตณฺหาย = โลภเจ 6. ตณฺหา ปจฺจยา อุปาทาเนน = โลภเจ - ทิฏฐิเจ 7. อุปาทาน ปจฺจยา กมฺมภเวน = เจตนาเจ สังขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ เวทนา – สัญญา - สุขุมรูป - นิพ โดย	เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ	*3 1 1 ธ ธ
8. ชาติยา 9. ชราย 10. มรเณน = รูป + นาม รูปขันธ์ + สังขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ เวทนา - สัญญา - นิพ โดย	เวทนา - สัญญา - นิพ	*2 1 1 ธ ธ
11. โสเกน 12. โทมนสฺเสน = โทมนัสเว 13. ทุกฺเขน = ทุกขเว เวขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ สัญญา - สังขาร - สุขุมรูป - นิพ โดย	สัญญา - สังขาร – สุขุมรูป - นิพ	*3 1 1 ธ ธ

✶ ตติยนยอสงฺคหิเตนสงฺคหิตปทนิทเทส = อสง฿ สง฿ สง฿



(ต่อ) ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส

	เย ธมฺมา	เต ธมฺมา	สงฺคหิตา ข	อ	ธ
14. อุปายาเสน = โทสเจ สังขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ โดย	เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ	*3	1 ธ	1 ธ
ธรรมที่ต่อจากปฏิจจสมุปบาท					
1. สติปฏฺฐาเนน = สติเจ 2. สมฺมปฺปธาเนน = วิริยเจ สังขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ โดย	เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ	*3	1 ธ	1 ธ
3. ฌาเนน วิตก - วิจาร - ปีติ - สุข - เอกัคเจ สังขันธ์ + เวขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	สัญญา - สุขุมรูป - นิพ โดย	สัญญา - สุขุมรูป - นิพ	*2	1 ธ	1 ธ
4. อปฺปมญฺญาย เม - กรุ - มุ - ตัต 5. ปญฺจินฺทฺริเยน 6. ปญฺจหิ พเลหิ = สัท-วิริย-สติ-สมาธิ-ปัญเจ 7. สตฺตหิ โพชฺฌงฺเคหิ = โพชฌงค์ อ.ธ 8 8. อริเยน อฏฺฐงฺคิเกน มคฺเคน = องค์มรรค 8 สังขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ โดย	เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ	*3	1 ธ	1 ธ

✶ ตติยนยอสงฺคหิเตนสงฺคหิตปทนิทเทส = อสงฺ สงฺ สงฺ



ผัสสสัตตกราสีนิทเทส

	เย ธมฺมา	เต ธมฺมา	สงฺคหิตา ข	อ	ธ
1. ผสฺเสน = ผัสสเจ สังขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ โดย	เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ	*3	1 ธ	1 ธ
2. เวทนาย = เวทนาเจ เวขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ สัญญา - สังขาร - สุขุมรูป - นิพ โดย	สัญญา - สังขาร - สุขุมรูป - นิพ	*3	1 ธ	1 ธ
3. สญฺญาย = สัญญาเจ สัญขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ เวทนา - สังขาร - สุขุมรูป - นิพ โดย	เวทนา - สังขาร - สุขุมรูป - นิพ	*3	1 ธ	1 ธ
4. เจตนาย = เจตนาเจ 5. อธิโมกฺเขน = อธิโมกข์เจ 6. มนสิกาเรน = มนสิการเจ สังขันธ์ ธัม ธัม × ✓ ✓	→ เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ โดย	เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ	*3	1 ธ	1 ธ

จบ อัพภันตรมาติกา 50 นิทเทส

✶ ตติยนยอสงฺคหิเตนสงฺคหิตปทนิทเทส = อสง฿ สง฿ สง฿



พาหิรมาติกา 40 นิทเทส

เย ธมฺมา

เต ธมฺมา

สงฺคหิตา ข อ ธ

1. เจตสิเกหิ ธมฺเมหิ
2. จิตฺตสมฺปยุตฺเตหิ ธมฺเมหิ
3. จิตฺตสฺสฏฺเจหิ ธมฺเมหิ
4. จิตฺตสฺสฏฺฐสมุฏฺฐาเนหิ ธมฺเมหิ
5. จิตฺตสฺสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภูหิ ธมฺเมหิ
6. จิตฺตสฺสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตีหิ ธมฺเมหิ

→ สุขุมรูป - นิพ

สุขุมรูป - นิพ

*1 1 1

= เจตสิก 52

โดย

รูป ธ ธ

เว-สัญ-สัง ธัม ธัม

× ✓ ✓

7. จิตฺตสหภูหิ ธมฺเมหิ
8. จิตฺตานุปริวตฺตีหิ ธมฺเมหิ

→ นิพพาน

นิพพาน

น 1 1

= เจตสิก 52 + วิญญัตติรูป 2

โดย

ธ ธ

รูป เว-สัญ-สัง ธัม ธัม

× ✓ ✓

9. อปฺปจฺจเยหิ ธมฺเมหิ
10. อสงฺขเตหิ ธมฺเมหิ

→ เวทนา - สัญญา - สังขาร - สุขุมรูป

เวทนา - สัญญา - สังขาร - สุขุมรูป

4 1 1

= นิพพาน

โดย

ธ ธ

ขันธ์ ธัม ธัม

× ✓ ✓

11. เหตูหิ ธมฺเมหิ

= เหตุ 6

12. อาสเวหิ ธมฺเมหิ

= อาสว อ.ธ 3

13. คนฺเถหิ ธมฺเมหิ

= คันถะ อ.ธ 3

14. กิเลเสหิ ธมฺเมหิ
15. กิเลเสหิ เจว สงฺกิเลสิเกหิ จ ธมฺเมหิ
16. กิเลเสหิ เจว สงฺกิลิฏฺเจหิ จ ธมฺเมหิ
17. กิเลเสหิ เจว กิเลสสมฺปยุตฺเตหิ จ ธมฺเมหิ

= กิเลส อ.ธ 10

→ เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ

เวทนา - สัญญา - สุขุมรูป - นิพ

*3 1 1

โดย

ธ ธ

สังขันธ์ ธัม ธัม

× ✓ ✓

จบพาหิรมาติกา (โดยย่อ)

จบ ตติยนยนิทเทส

✶ จตุตฺถนยสงฺคหิเตนสงฺคหิตปทนิทเทส = สงฺ กลับ สงฺ สงฺ แสดงได้ 69 บท

จตุตถนยนิทเทส แสดงได้ 69 บท มี 3 ขันธ์ คือ

1. รูปขันธ์ มี 3 นิทเทส คือ 1. อิตถินทริยนิทเทส 2. ปุริสินทริยนิทเทส 3. ปริเทวนิทเทส

2. เวทนาขันธ์ มี 8 นิทเทส คือ 1. สุขินทริยนิทเทส 2. ทุกขินทริยนิทเทส 3. โสมนัสสินทริยนิทเทส
4. โทมนัสสินทริยนิทเทส 5. อุเบกขินทริยนิทเทส 6. โสกนิทเทส
7. ทุกขนิทเทส 8. โทมนัสสนิทเทส

3. สังขารขันธ์ มี 58 นิทเทส คือ สังขารขันธ์เจ 50 มี 14 นิทเทส, สังขารขันธ์ไม่เต็ม 50 มี 44 นิทเทส

✶ สังขารขันธ์เจ 50 มี 14 นิทเทส คือ

1. มัคคสัจจนิทเทส 2. สมาธินทริยนิทเทส 3. อนัญญาตัญญัสสามิตินทริยนิทเทส
4. อัญญินทริยนิทเทส 5. อัญญาตาวินทริยนิทเทส 6. สังขารนิทเทส
7. กัมมภวนิทเทส 8. สติปัฏฐานนิทเทส 9. สัมมัปปธานนิทเทส
10. อัปปมัญญานิทเทส 11. ปัญจินทริยนิทเทส 12. พลนิทเทส
13. โพชฌังคนิทเทส 14. มัคคนิทเทส

✶ สังขารขันธ์ เจ 40 (กิเลส อ.ธ. 10) มี 4 นิทเทส คือ

1. กิเลสปทนิทเทส 2. กิเลสสังกิเลสิกปทนิทเทส
3. กิเลสสังกิลิฏฐปทนิทเทส 4. กิเลสกิเลสสัมปยุตตปทนิทเทส

★ จตุตฺถนยสงฺคหิเตนสงฺคหิตปทนิทฺเทส แสดงได้ 69 บท มี 3 ขันธ์ คือ

	(บทนิทเทส)	สงฺคหิตา
1. <u>รูปขันธ์ 3 นิทเทส</u> เย ธมฺมา แรก	เตหิ ธมฺเมหิ เย ธมฺมา หลัง	เต ธมฺมา ข อ ธ
1. อิตฺถินฺทฺริเยน → สุขุมรูป 15 (อิตถีภาวรูป) = อิตถีภาวรูป โดย รูปขันธ์ ธัม ธัม ✓ ✓ ✓	สุขุมรูป 15 → อิตถินทรีย์ รูปขันธ์ ธัม ธัม ← โดย ✓ ✓ ✓	อิตถินทรีย์ 1 1 1
2. ปุริสินฺทฺริเยน → สุขุมรูป 15 (ปุริสภาวรูป) = ปุริสภาวรูป โดย รูปขันธ์ ธัม ธัม ✓ ✓ ✓	สุขุมรูป 15 → ปุริสินทรีย์ รูปขันธ์ ธัม ธัม ← โดย ✓ ✓ ✓	ปุริสินทรีย์ 1 1 1
3. ปริเทเวน → อปริเทวจิตตชสัทท- = สัททารมณ์ อุตุชสัทท รูปขันธ์ สัท สัท ← โดย ✓ ✓ ✓	อปริเทวจิตตชสัทท → ปริเทวจิตตชสัทท อุตุชสัทท โดย รูปขันธ์ สัท สัท ✓ ✓ ✓	ปริเทวจิตตชสัทท 1 1 1
2. <u>เวทนาขันธ์ มี 8 นิทเทส</u>		
1. สุขินฺทฺริเยน → ทุกข-โสมนัส-โทมนัส-อุเบกขา = สุขเว โดย เวขันธ์ ธัม ธัม ✓ ✓ ✓	ทุกข-โสมนัส-โทมนัส-อุเบกขา → สุขินทรีย์ เวขันธ์ ธัม ธัม ← โดย ✓ ✓ ✓	สุขินทรีย์ 1 1 1
2. ทุกฺขินฺทฺริเยน → สุข-โสมนัส-โทมนัส-อุเบกขา = ทุกขเว โดย เวขันธ์ ธัม ธัม ✓ ✓ ✓	สุข-โสมนัส-โทมนัส-อุเบกขา → ทุกขินทรีย์ เวขันธ์ ธัม ธัม ← โดย ✓ ✓ ✓	ทุกขินทรีย์ 1 1 1
3. โสมนสฺสินฺทฺริเยน → สุข-ทุกข-โทมนัส-อุเบกขา = โสมนัสเว โดย เวขันธ์ ธัม ธัม ✓ ✓ ✓	สุข-ทุกข-โทมนัส-อุเบกขา → โสมนัสสินทรีย์ เวขันธ์ ธัม ธัม ← โดย ✓ ✓ ✓	โสมนัสสินทรีย์ 1 1 1
4. โทมนสฺสินฺทฺริเยน → สุข-ทุกข-โสมนัส-อุเบกขา = โทมนัสเว โดย เวขันธ์ ธัม ธัม ✓ ✓ ✓	สุข-ทุกข-โสมนัส-อุเบกขา → โทมนัสสินทรีย์ เวขันธ์ ธัม ธัม ← โดย ✓ ✓ ✓	โทมนัสสินทรีย์ 1 1 1

✶ จตุตฺถนยสงฺคหิเตนสงฺคหิตปทนิทฺเทส

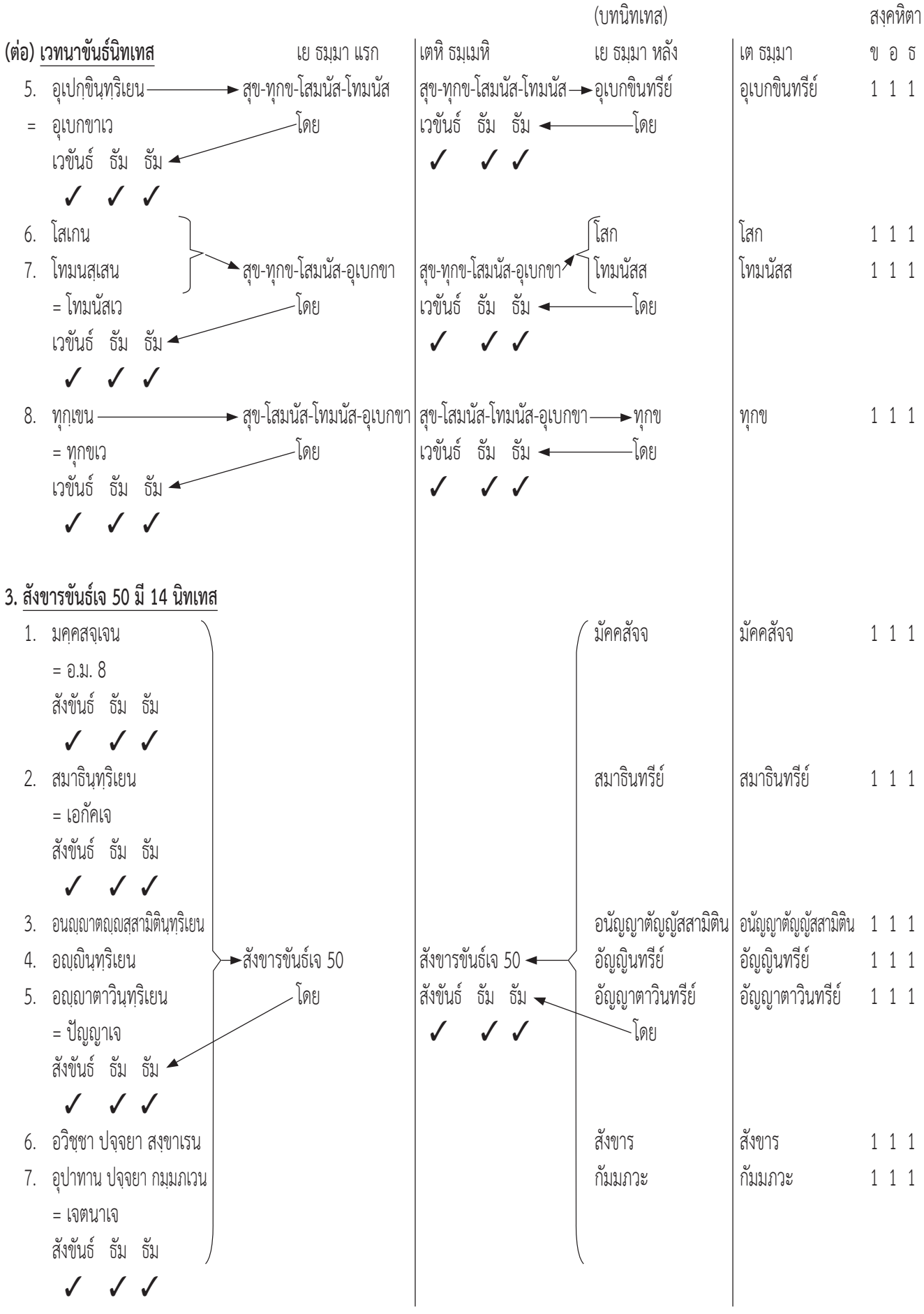

✶ จตุตฺถนยสงฺคหิเตนสงฺคหิตปทนิทฺเทส

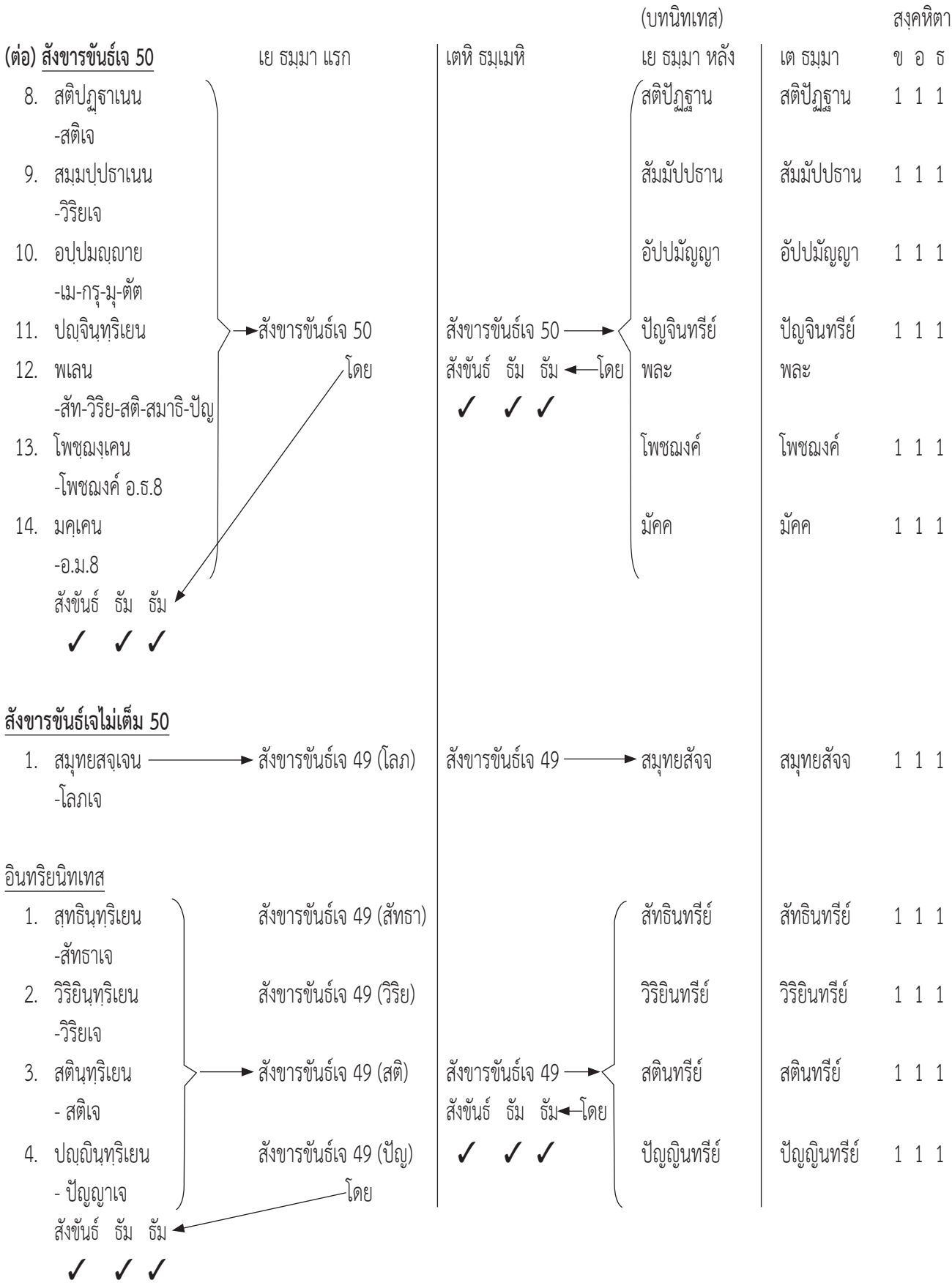

✶ จตุตฺถนยสงฺคหิเตนสงฺคหิตปทนิทฺเทส

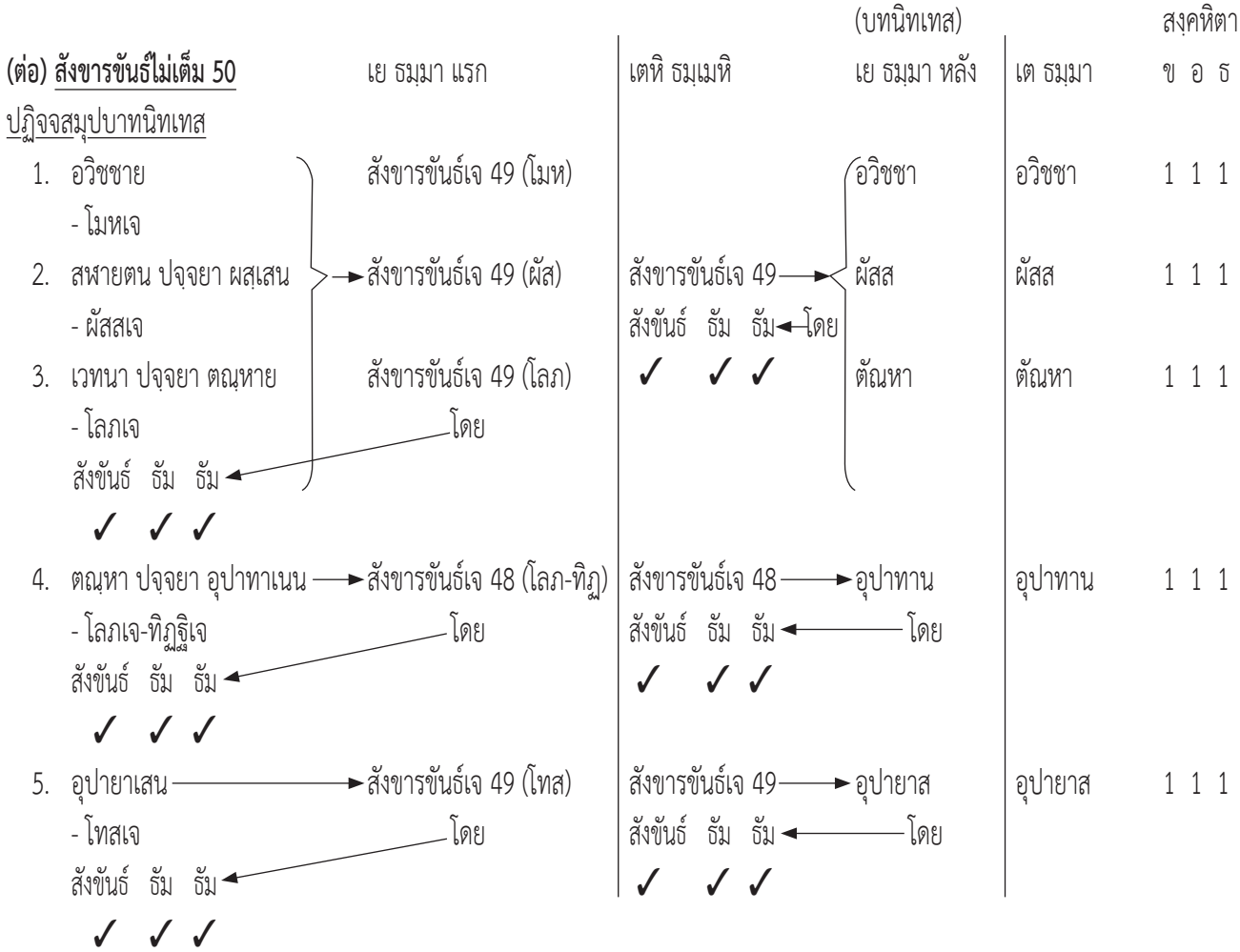

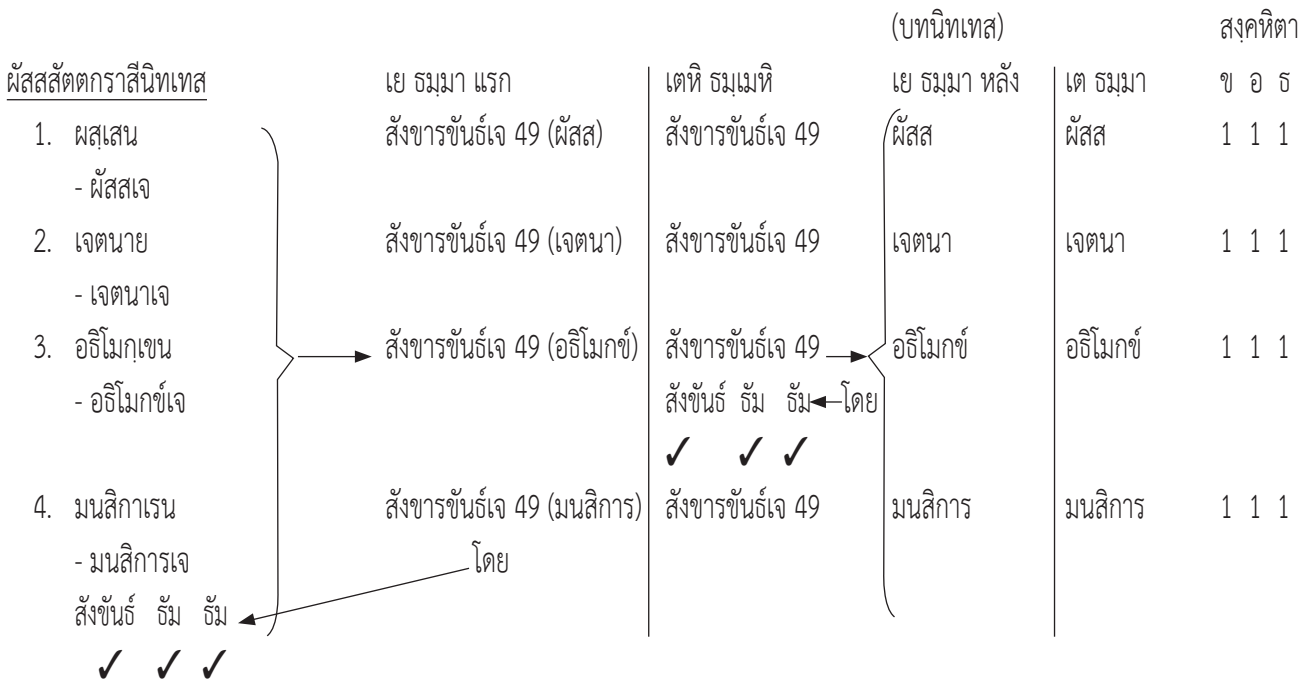

จบ อัพภันตรมาติกา 39 นิทเทส

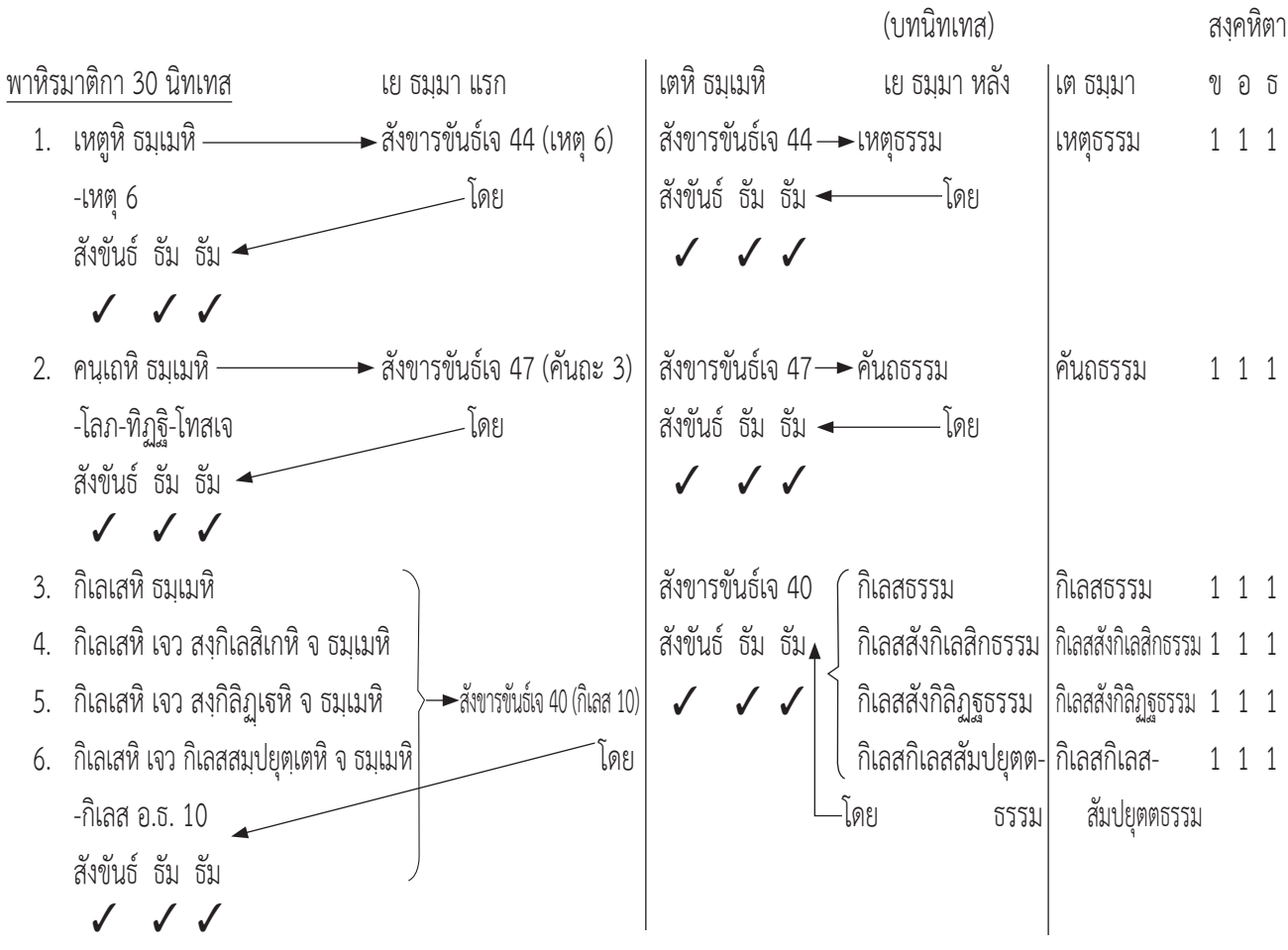

จบ จตุตถนยนิทเทส

✶ ปญฺจมนยอสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทเทส = อสงฺ กลับ อสงฺ อสงฺ แสดงได้ 257 บท

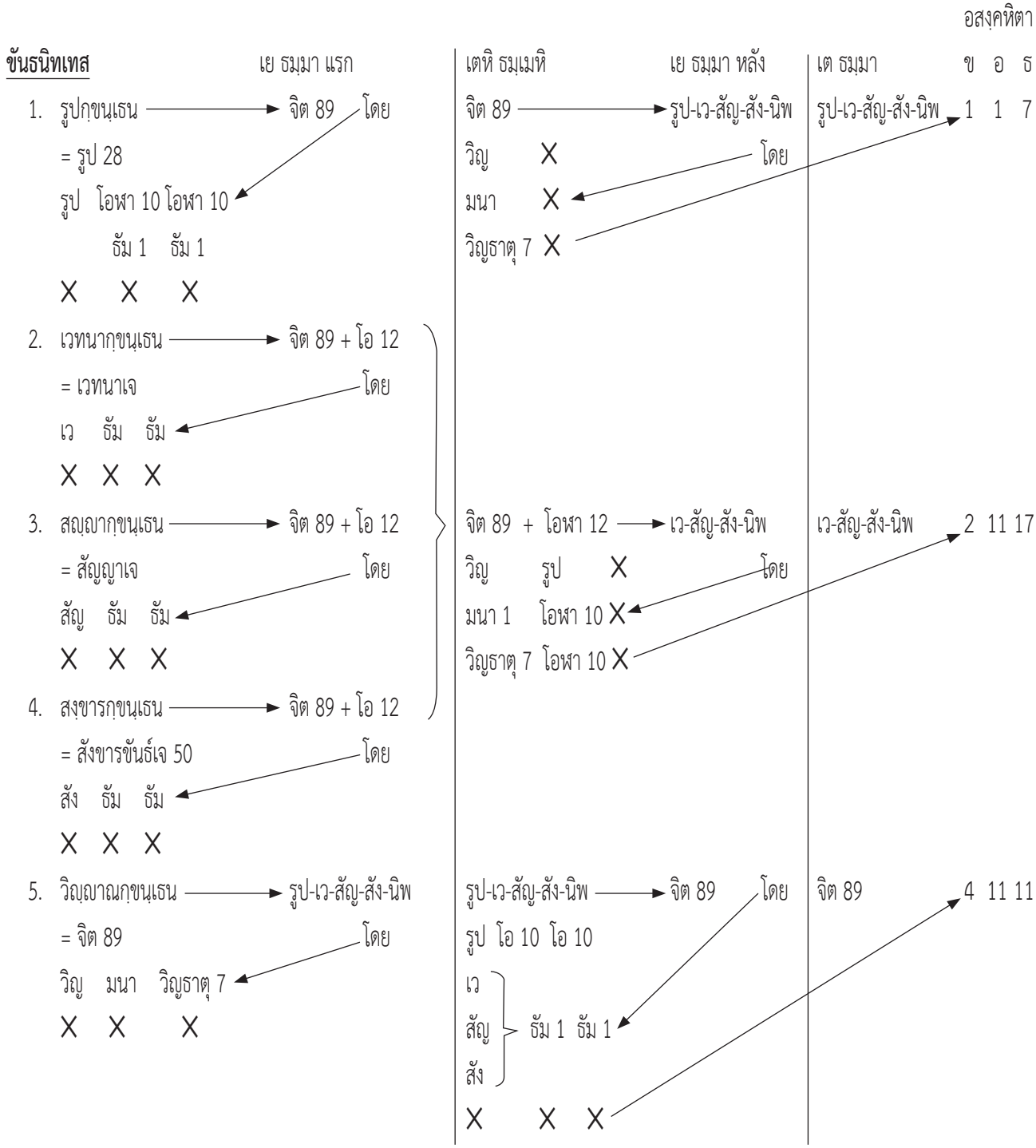

✶ ปญฺจมนยอสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทฺเทส = อสงฺ กลับ อสงฺ อสงฺ

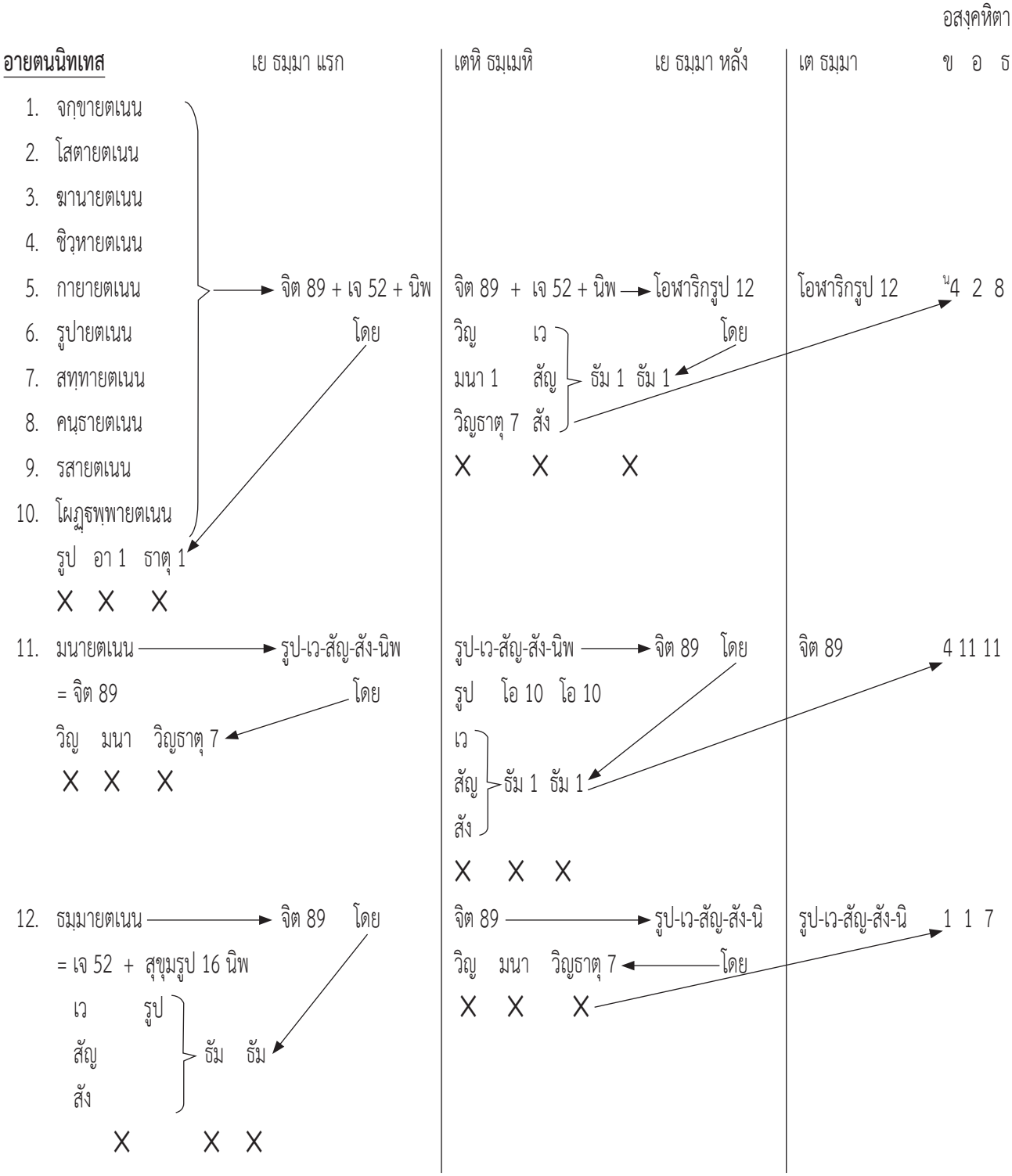

✶ ปญฺจมนยอสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทเทส = อสงฺ กลับ อสงฺ อสงฺ

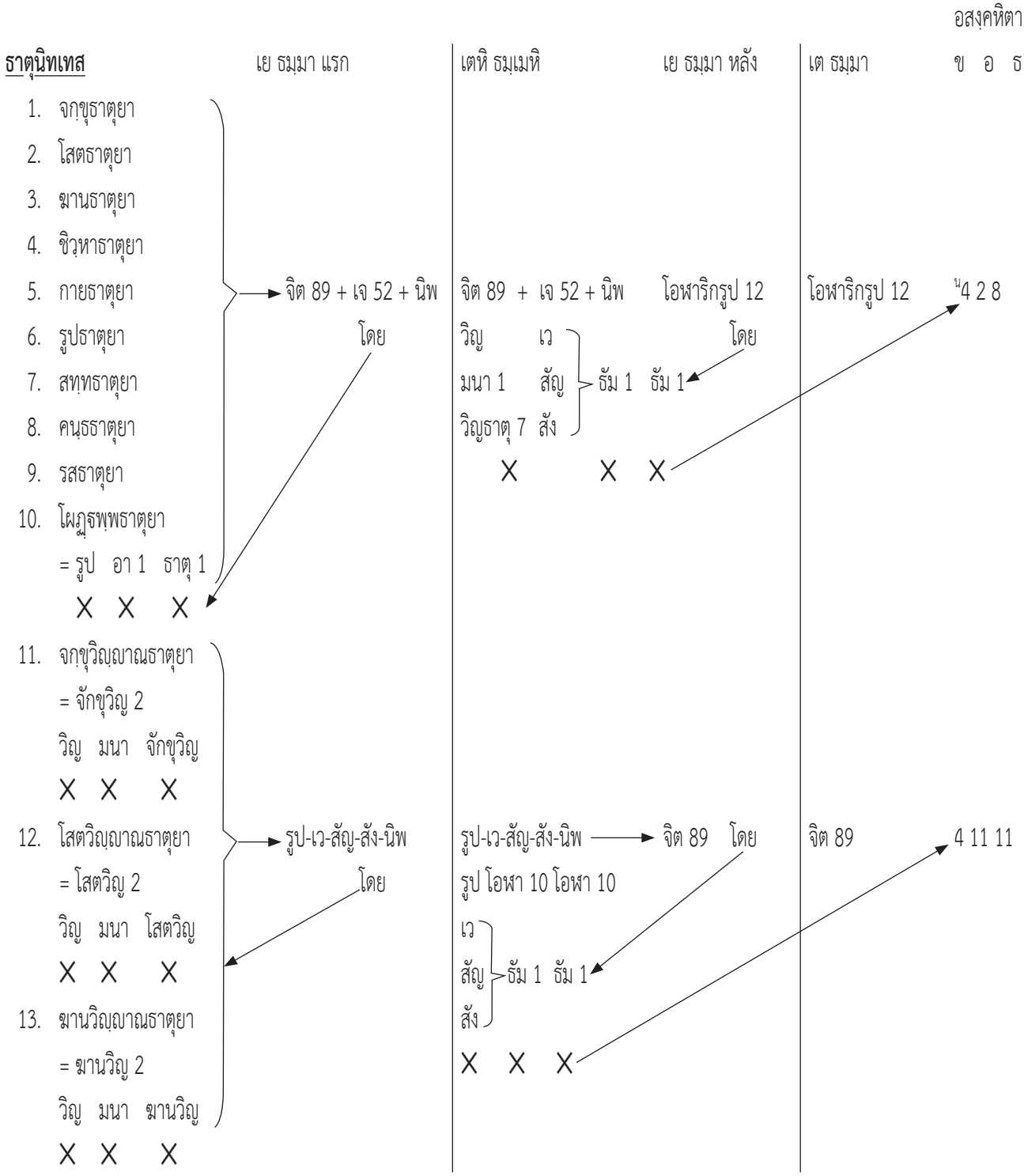

★ ปญฺจมนยอสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทฺเทส = อสงฺ กลับ อสงฺ อสงฺ

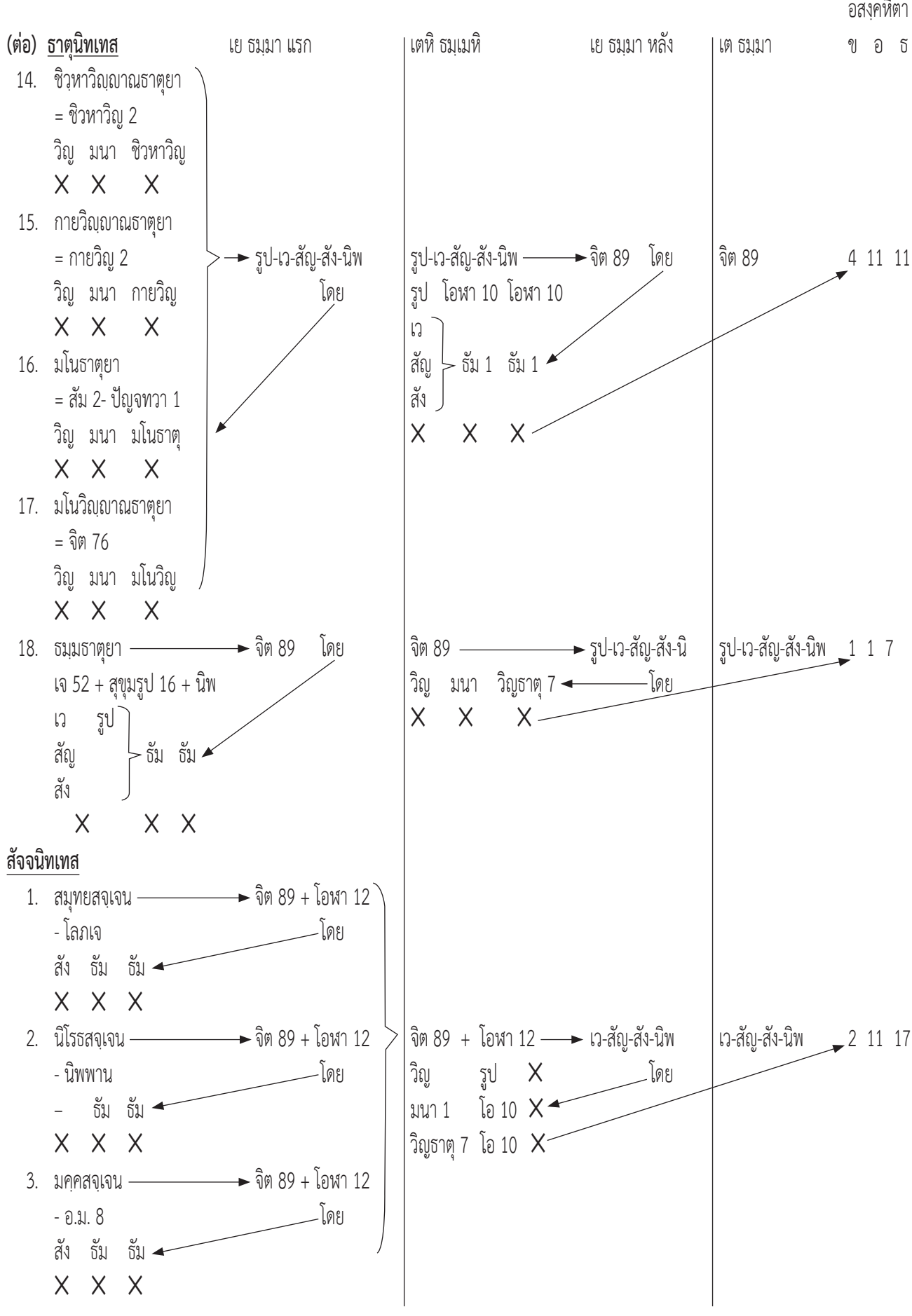

✶ ปญฺจมนยอสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทฺเทส = อสง์ กลับ อสง์ อสง์

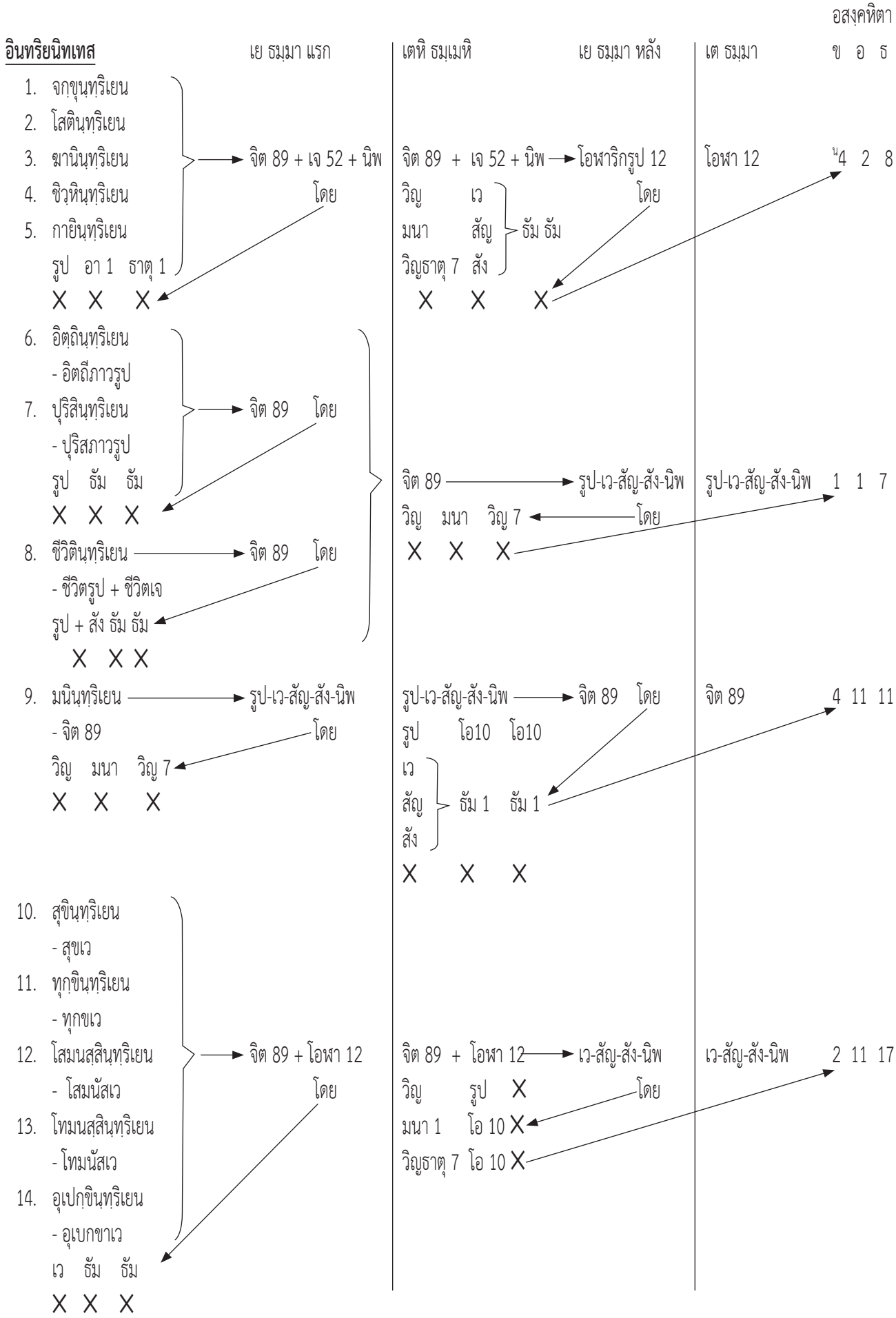

✶ ปญฺจมนยอสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทฺเทส = อสงฺ กลับ อสงฺ อสงฺ

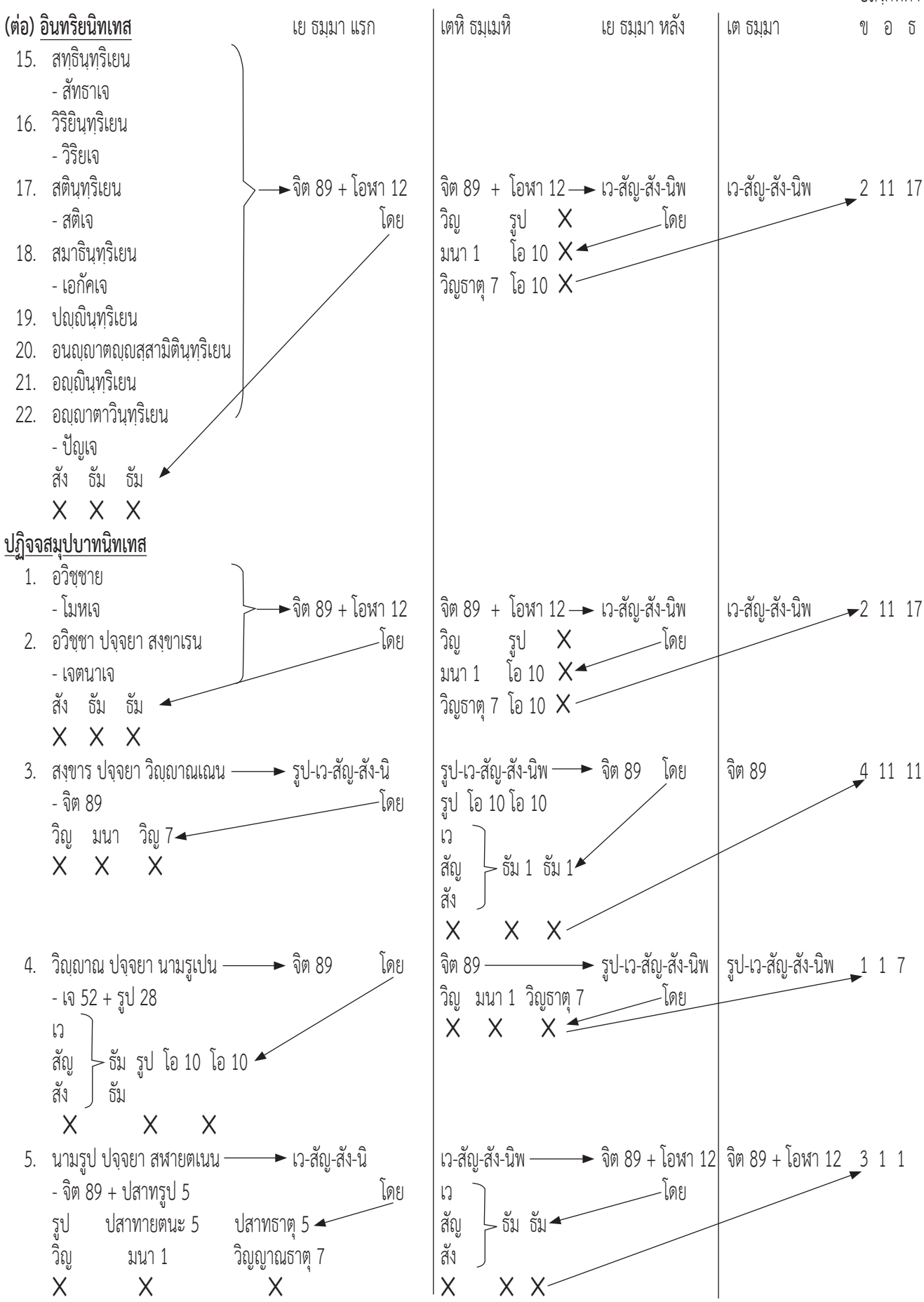

✶ ปญฺจมนยอสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทฺเทส = อสงฺ กลับ อสงฺ อสงฺ

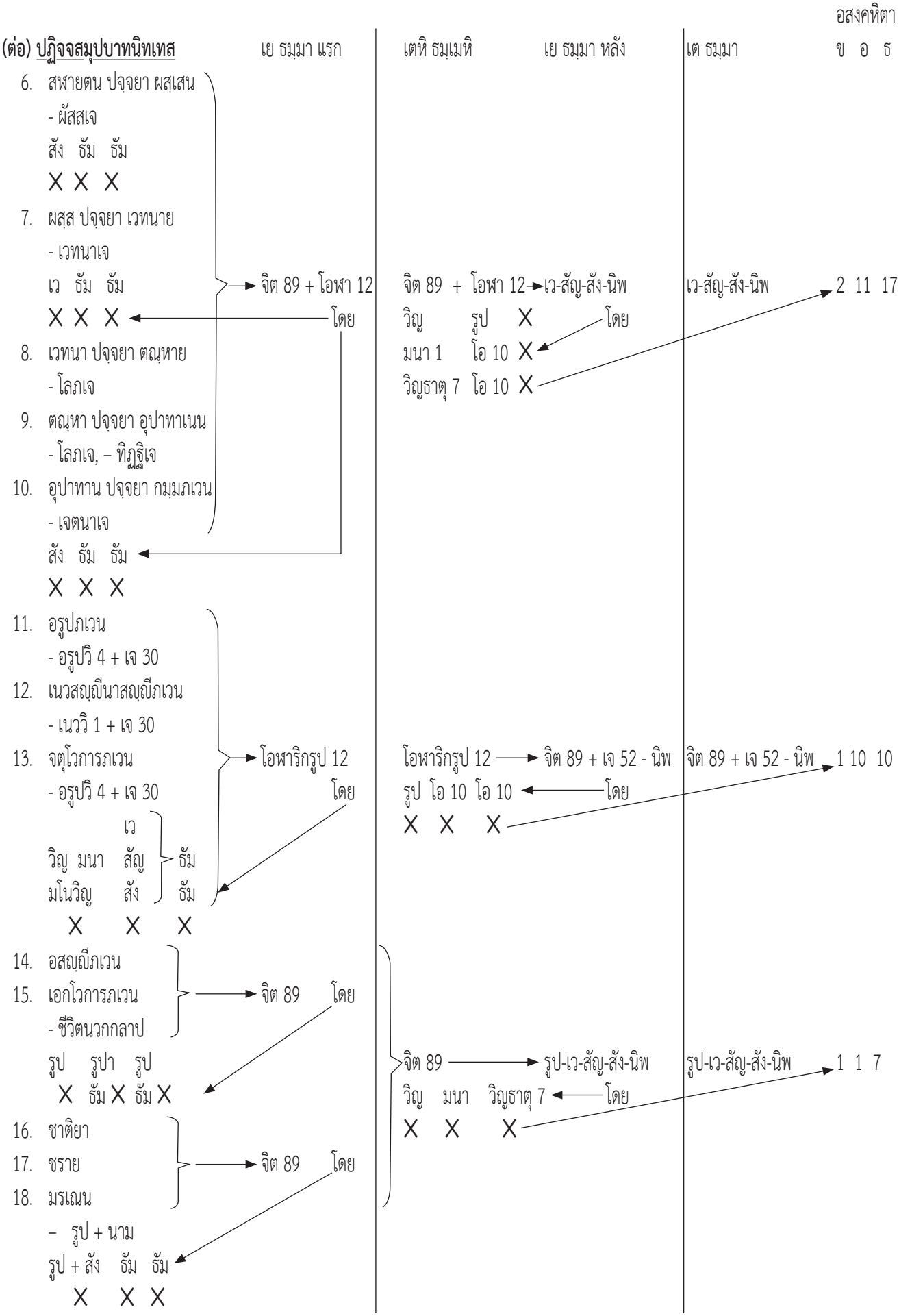

✶ ปญฺจมนยอสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทฺเทส = อสง กลับ อสง อสง

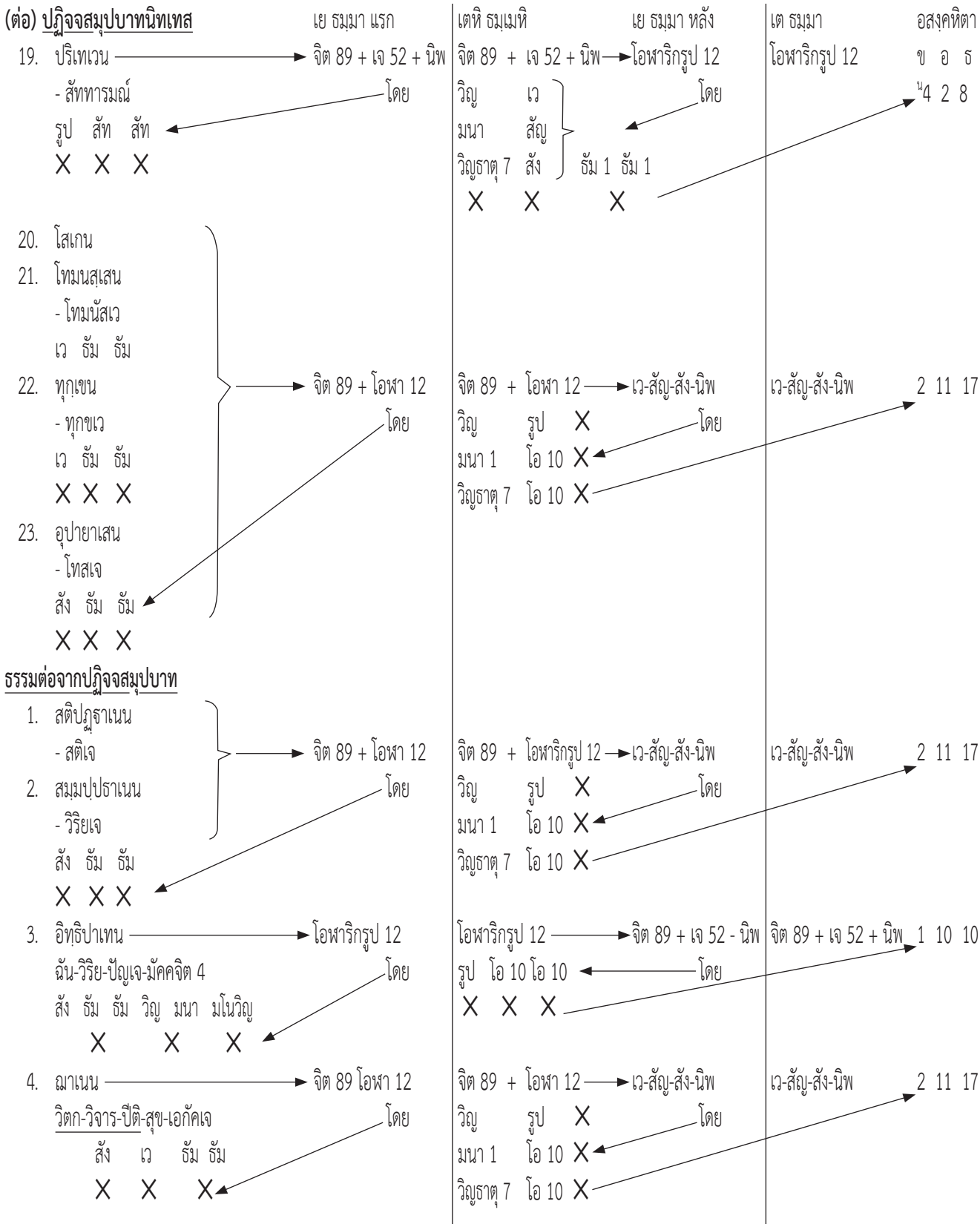

✶ ปญฺจมนยอสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทฺเทส = อสงฺ กลับ อสงฺ อสงฺ

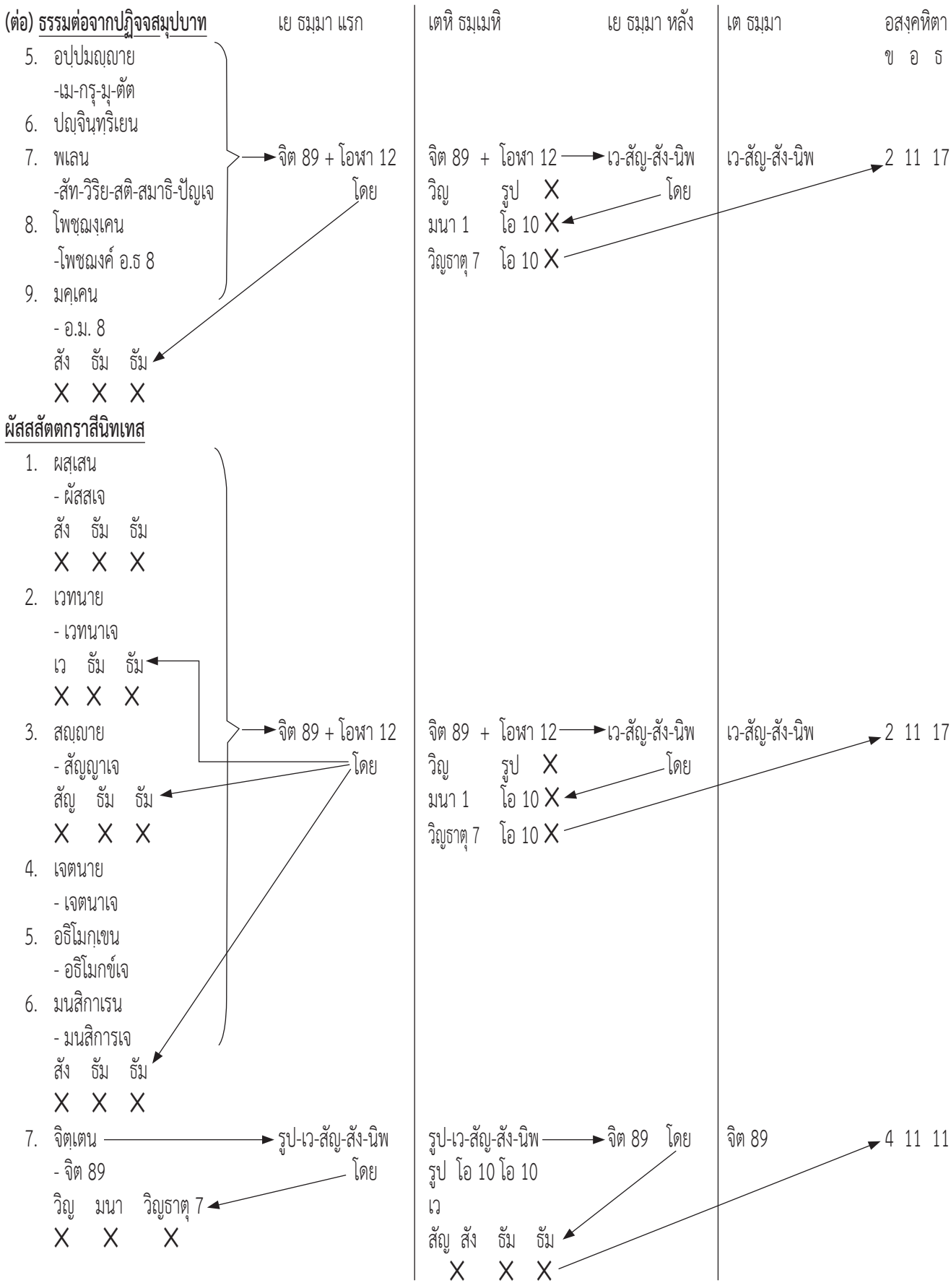

จบ อัพภันตรมาติกา 99 บท

✶ ปญฺจมนยอสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทฺเทส = อสงฺ กลับ อสงฺ อสงฺ

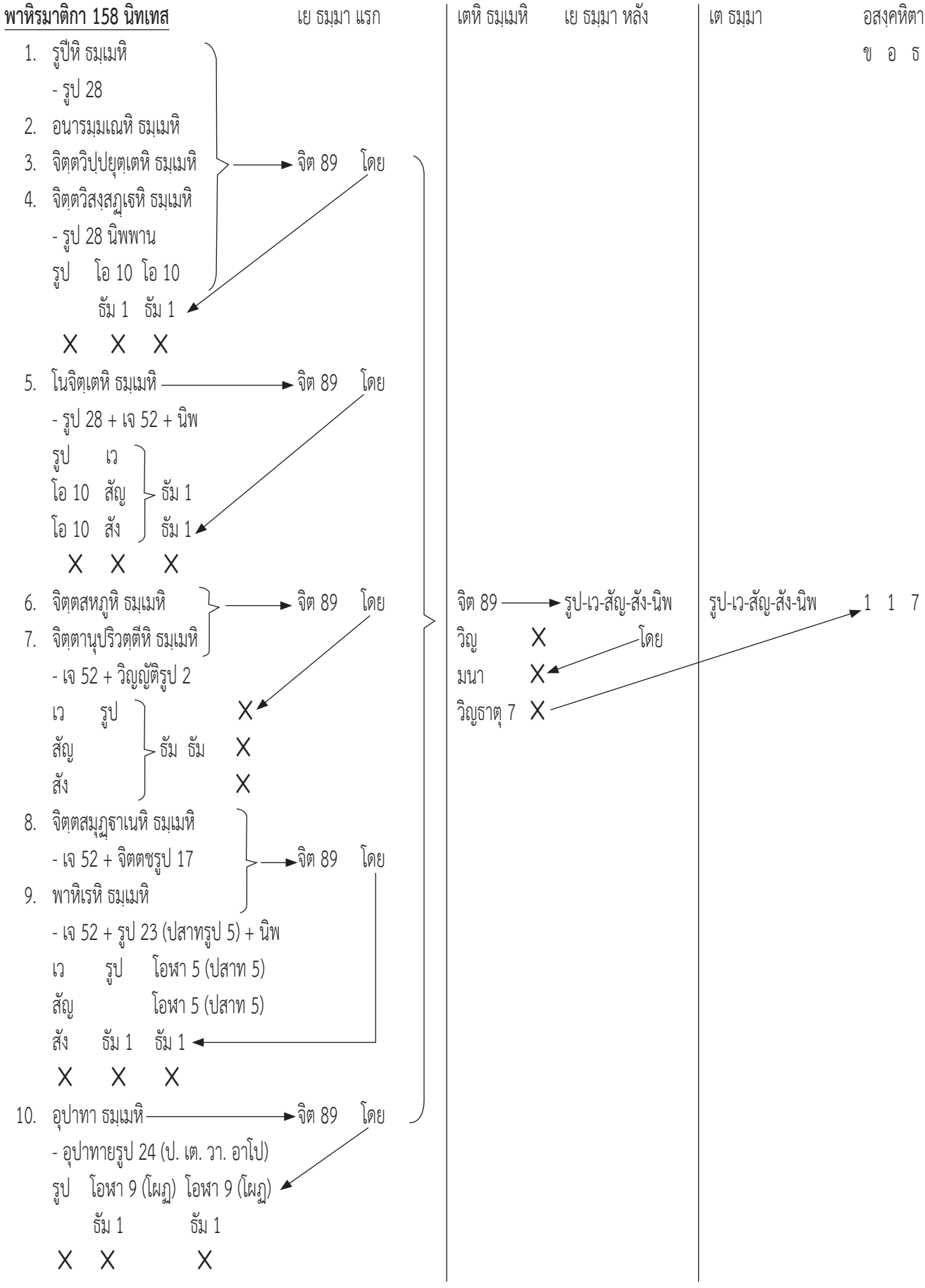

✶ ปญฺจมนยอสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทฺเทส = อสงฺ กลับ อสงฺ อสงฺ

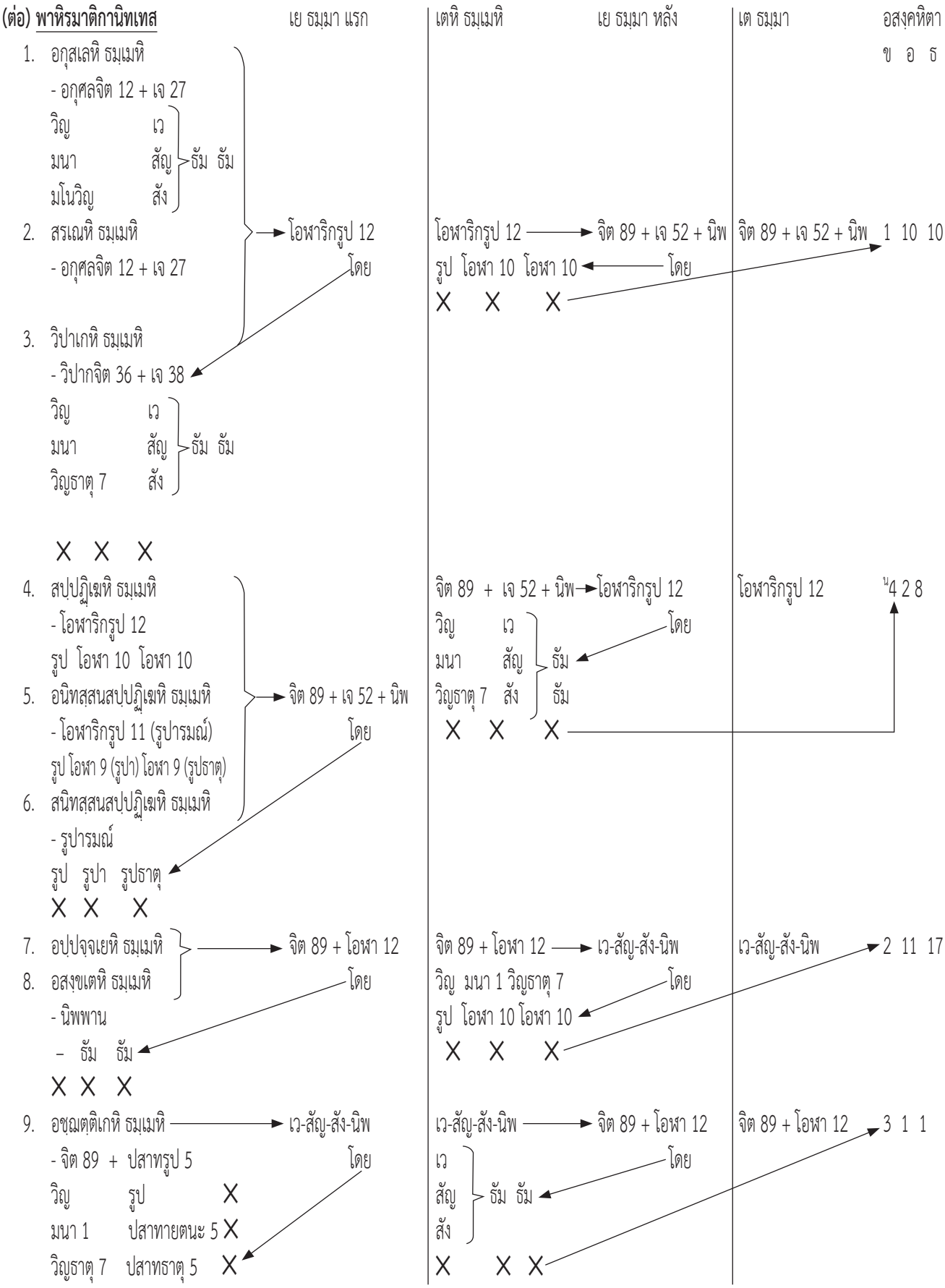

✶ ปญฺจมนยอสงฺคหิเตนอสงฺคหิตปทนิทเทส = อสงฺ กลับ อสงฺ อสงฺ แสดงได้ 257 บท

*** <u>อัพภันตรมาติกาแสดงได้ 99 นิทเทส</u>**

* อัพภันตรมาติกานับสงเคราะห์ จิต 89 มี 12 นิทเทส

1. รูปขันธ์นิทเทส
2. ธัมมายตนนิทเทส
3. ธัมมธาตุนิทเทส
4. อิตถินทริยนิทเทส
5. ปุริสินทริยนิทเทส
6. ชีวิตินทริยนิทเทส
7. นามรูปนิทเทส
8. อสัญญีภวนิทเทส
9. เอกโวการภวนิทเทส
10. ชาตินิทเทส
11. ชรานิทเทส
12. มรณนิทเทส

* อัพภันตรมาติกานับสงเคราะห์ รูป-เว-สัญ-สัง-นิพ มี 12 นิทเทส

1. วิญญาณขันธ์นิทเทส
2. มนายตนนิทเทส

3-9. วิญญาณธาตุนิทเทส (7)

10. มนินทริยนิทเทส
11. วิญญาณนิทเทส
12. จิตตนิทเทส

* อัพภันตรมาติกานับสงเคราะห์ จิต 89 + เจ 52 + นิพ มี 26 นิทเทส

โอฬาริกายตนะ 10
โอฬาริกธาตุ 10
ปสาทอินทรีย์ 5
ปริเทวนิทเทส

* อัพภันตรมาติกานับสงเคราะห์ โอฬาริกรูป 12 มี 4 นิทเทส

1. อรูปภวนิทเทส
2. จตุโวการภวนิทเทส
3. เนวสัญญีนาสัญญีภวนิทเทส
4. อิทธิปาทนิทเทส

* อัพภันตรมาติกานับสงเคราะห์ เว-สัญ-สัง-นิพ มี 1 นิทเทส คือ
สพายตนนิทเทส

* อัพภันตรมาติกานับสงเคราะห์ จิต 89 + โอพา 12 มี 44 นิทเทส คือ
นิทเทสที่มี อ.ธ. เป็นเจตสิก และ
นิทเทสที่มี อ.ธ. เป็นนิพพาน

*** <u>พาหิรมาติกาแสดงได้ 158 นิทเทส</u>**

* พาหิรมาติกานับสงเคราะห์ จิต 89 มี 10 นิทเทส

1. รูปีปทนิทเทส
2. อนารัมมณปทนิทเทส
3. จิตตวิปปยุตตปทนิทเทส
4. จิตตวิสังสัฏฐปทนิทเทส
5. โนจิตตปทนิทเทส
6. จิตตสหภุปทนิทเทส
7. จิตตานุปริวัตติปทนิทเทส
8. จิตตสมุฏฐานปทนิทเทส
9. พาหิรปทนิทเทส
10. อุปาทาปทนิทเทส

* พาหิรมาติกานับสงเคราะห์ รูป-เว-สัญ-สัง-นิพ มี 1 นิทเทส คือ
จิตตปทนิทเทส

* พาหิรมาติกานับสงเคราะห์ จิต 89 + เจ 52 + นิพ มี 4 นิทเทส

1. สนิทัสสนสัปปฏิฆปทนิทเทส
2. สัปปฏิฆปทนิทเทส
3. สนิทัสสนปทนิทเทส
4. อนิทัสสนสัปปฏิฆปทนิทเทส

* พาหิรมาติกานับสงเคราะห์ โอฬาริกรูป 12 คือ
นิทเทสที่มี อ.ธ. เป็นจิตและเจตสิก

* พาหิรมาติกานับสงเคราะห์ จิต 89 + โอพา 12 คือ
นิทเทสที่มี อ.ธ. เป็นเจตสิก และ
นิทเทสที่มี อ.ธ. เป็นนิพพาน

* พาหิรมาติกานับสงเคราะห์ เว-สัญ-สัง-นิพ มี 1 คือ
อัชฌัตติกปทนิทเทส

* อัพภันตรมาติกาไม่แสดง มี 6 นิทเทส คือ

1. ทุกขสัจจนิทเทส
2. อุปปัตติภวนิทเทส
3. กามภวนิทเทส
4. รูปภวนิทเทส
5. สัญญีภวนิทเทส
6. ปัญจโวการภวนิทเทส

จบ ปัญจมนยนิทเทส

✶ ฉฏฐนยสมฺปโยควิปฺปโยคปทนิทเทส = สมฺ เกหิจิ + วิปฺ เกหิจิ แสดงได้ 248/250

ขันธนิทเทส

1. รูปกฺขนฺโธ → ตัวประกอบ: ไม่มี
   → จิต 89 + เจ 52
   วิญ 1 เว
   มนา 1 สัญ } ธัม ธัม
   วิญธาตุ 7 สัง

สมฺปยุตฺโต	เกหิจิ
ข อ ธ	ข อ ธ
นตฺถิ	
วิปฺปยุตฺโต	**เกหิจิ**
ข อ ธ	ข อ ธ
น 4 1 7	- 1 1 = เจ 52
มนา วิญธาตุ	ธ ธ

2. เวทนากฺขนฺโธ → จิต 89 + เจ 51 (เว)
   เว 1 ธัม 1 ธัม 1 +
   4 2 8_
   5 12 18
   1 10 10 → สุ นิพ
   วิญ 1 สัญ } ธัม ธัม
   มนา 1 สัง
   วิญธาตุ 7

สมฺปยุตฺโต	เกหิจิ
ข อ ธ	ข อ ธ
3 1 7	- 1 1 = เจ 51 (เว)
	ธ ธ
วิปฺปยุตฺโต	**เกหิจิ**
ข อ ธ	ข อ ธ
1 10 10	- 1 1 = สุ นิพ
รูป โอ โอ	ธ ธ

3. สญฺญากฺขนฺโธ → จิต 89 + เจ 51 (สัญ)
   สัญ 1 ธัม 1 ธัม 1 +
   4 2 8_
   5 12 18
   1 10 10 → สุ นิพ
   วิญ 1 เว } ธัม ธัม
   มนา 1 สัง
   วิญธาตุ 7

สมฺปยุตฺโต	เกหิจิ
ข อ ธ	ข อ ธ
3 1 7	- 1 1 = เจ 51 (สัญ)
วิปฺปยุตฺโต	**เกหิจิ**
ข อ ธ	ข อ ธ
1 10 10	- 1 1 = สุ นิพ
รูป โอ โอ	ธ ธ

4. สงฺขารกฺขนฺโธ → จิต 89 + เว สัญเจ
   สัง เจ 50
   สัง 1 ธัม 1 ธัม 1
   4 2 8_
   5 12 18
   1 10 10 → สุ นิพ
   วิญ 1 เว } ธัม ธัม
   มนา 1 สัญ
   วิญธาตุ 7

สมฺปยุตฺโต	เกหิจิ
ข อ ธ	ข อ ธ
3 1 7	- 1 1 = เว. สัญเจ
	ธ ธ
วิปฺปยุตฺโต	**เกหิจิ**
ข อ ธ	ข อ ธ
1 10 10	- 1 1 = สุ นิพ
รูป โอ โอ	ธ ธ

5. วิญฺญาณกฺขนฺโธ
   มนายตนำ
   มนินฺทฺริยำ
   สงฺขาร ปจฺจยา วิญฺญาณำ
   จิตตำ
   = จิต 89
   วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7
   → เจ 52
   เว
   สัญ } ธัม ธัม
   สัง
   4 2 8_
   5 12 18
   1 10 10 → สุ นิพ

สมฺปยุตฺโต	เกหิจิ
ข อ ธ	ข อ ธ
3 - -	- 1 1 = เจ 52
วิปฺปยุตฺโต	**เกหิจิ**
ข อ ธ	ข อ ธ
1 10 10	- 1 1 = สุ นิพ
รูป โอ โอ	ธ ธ

นย. 6

นิทเทส			ตัวประกอบ	สมฺปยุตฺต เกหิจิ
1. จกฺขายตนํ	จกฺขุธาตุ	จกฺขุนฺทฺริยํ	ไม่มี	ข อ ธ ข อ ธ
2. โสตายตนํ	โสตธาตุ	โสตินฺทฺริยํ		นตฺถิ
3. ฆานายตนํ	ฆานธาตุ	ฆานินฺทฺริยํ		-
4. ชิวฺหายตนํ	ชิวฺหาธาตุ	ชิวฺหินฺทฺริยํ		-
5. กายายตนํ	กายธาตุ	กายินฺทฺริยํ		-
6. รูปายตนํ	รูปธาตุ		ปริเทโว	-
7. สทฺทายตนํ	สทฺทธาตุ			วิป -
8. คนฺธายตนํ	คนฺธธาตุ			จิต 89 + เจ 52
9. รสายตนํ	รสธาตุ			วิญ 1 เว 1
10. โผฏฐพฺพายตนํ	โผฏฐพฺพธาตุ			มนา 1 สัญ 1 } ธัม ธัม
		อิตฺถินฺทฺริยํ		วิญธาตุ 7 สัง 1
- รูป 1 อา 1 ธาตุ 1		ปุริสินฺทฺริยํ		
		= รูป ธัม ธัม	อสญฺญีภโว	วิปฺปยุตฺต เกหิจิ
			เอกโวการภโว	ข อ ธ ข อ ธ
			= ชีวิตนวกกลาป	น4 1 7 - 1 1 = เจ 52
			รูป รูปา รูป	มนา วิญ ธ ธ
			ธัม ธัม	

* ทั้งหมดเป็นรูปขันธ์
- สัมปยุตต์ วิ. นตฺถิ
- วิปปยุตต์ วิ. สูตร น4 1 7 - 1 1 = เจ 52
ธ ธ

ธาตุนิทเทส

1. จกฺขุวิญฺญาณธาตุ = จักขุวิญจิต 2
2. โสตวิญฺญาณธาตุ = โสตวิญจิต 2
3. ฆานวิญฺญาณธาตุ = ฆานวิญจิต 2
4. ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุ = ชิวหาวิญจิต
5. กายวิญฺญาณธาตุ = กายวิญจิต 2

วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 1

ตัวประกอบ

สัพพ 7
เว 1
สัญ 1 } ธัม ธัม
สัง 1

\+ 4 2 2_
5 12 18
1 10 16

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 - - - 1 1 = สัพพ 7
ธ ธ

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ เจ 52_ สุ นิพ
ข อ ธ ข อ ธ 7 สัพพ
1 10 16 - 1 1 เจ 45 สุ นิพ
รูป โอ10 โอ10 + ธ ธ
วิญ 6 (นิทเทส)

(ต่อ) ธาตุนิทเทส นย. 6

6. มโนธาตุ → ตัวประกอบ อัญญ 10
วิญ 1 มนา 1 มโนธาตุ 1 + เว 1, สัญ 1, สัง 1 } ธัม ธัม
4 2 2_
5 12 18
1 10 16 →

สมฺปยุตฺตา: ข อ ธ = 3 – – ; เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = อัญญ 10 ; ธ ธ
วิปฺปยุตฺตา: ข อ ธ = 1 10 16 ; เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 ; เจ 52_ สุ นิพ ; อัญ 10 = เจ 42 สุ นิพ
รูป โอ10 โอ10 + วิญ6 (มโนธาตุ)

7. มโนวิญฺญาณธาตุ → เจ 52
จิต 76 + เว 1, สัญ 1, สัง 1 } ธัม ธัม
วิญ 1 มนา 1 มโนวิญ 1
4 2 2_
5 12 18
1 10 16 →

สมฺปยุตฺตา: ข อ ธ = 3 – – ; เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = เจ 52
วิปฺปยุตฺตา: ข อ ธ = 1 10 16 ; เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = สุ นิพ
รูป โอ10 โอ10 + วิญ 6 (มโนวิญ)

สัจจนิทเทส

1. สมุทยสจฺจ → โลภมูลจิต 8 + เจ 21 (โลภเจ)
โลภเจ + วิญ 1 + เว 1, มนา 1 สัญ 1, มโนวิญ 1 สัง 19 } ธัม ธัม
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1
4 2 2_
5 12 18
1 10 16 →

สมฺปยุตฺตา: ข อ ธ = 3 1 1 ; เกหิจิ: ข อ ธ = 1 1 1 = เจ 21 (โลภเจ) ; 19 ธ ธ
วิปฺปยุตฺตา: ข อ ธ = 1 10 16 ; เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 ; เจ 52_ สุ นิพ ; เจ 22 = เจ 21 + โลภเจ = เจ 30 สุ นิพ ; ธ ธ

2. นิโรธสจฺจ สัม → ไม่มี
นิพพาน วิป → จิต 89 + เจ 52
วิญ 1 เว 1, มนา 1 สัญ 1, วิญธาตุ 7 สัง 1 } ธัม ธัม

สมฺปยุตฺตา: ข อ ธ ; เกหิจิ: ข อ ธ ; นตฺถิ
วิปฺปยุตฺตา: ข อ ธ = น4 1 7 ; เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = เจ 52 ; มนา วิญธาตุ ; ธ ธ

3. มคฺคสจฺจ → มัคคจิต 4 + เจ 28 (อ.ม 8)
อ.ม 8 + วิญ 1 + เว 1, มนา สัญ 1, มโนวิญ 1 สัง 26 } ธัม ธัม
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1
4 2 2_
5 12 18
1 10 16 →

สมฺปยุตฺตา: ข อ ธ = 3 1 1 ; เกหิจิ: ข อ ธ = 1 1 1 = เจ 28 (อ.ม 8) ; 26 ธ ธ
วิปฺปยุตฺตา: ข อ ธ = 1 10 16 ; เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 ; เจ 52_ สุ นิพ ; เจ 36 = เจ 28 + อ.ม 8 = เจ 16 สุ นิพ ; ธ ธ
รูป โอ10 โอ10 วิญธาตุ 6 (มโนวิญ)

อินทริยนิทเทส นย. 6

มนินฺทฺริยํ → ตัวประกอบ เจ 52
- จิต 89 + เว 1, สัญ 1, สัง 1 } ธัม ธัม
วิญ 1 มนา 1 วิญ 7

4 2 8_
5 12 18
1 10 10 →

สมฺปยุตฺตํ: ข อ ธ = 3 – –
เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = เจ 52 (ธ ธ)

วิปฺปยุตฺตํ: ข อ ธ = 1 10 10 (รูป โอ10 โอ10)
เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = สุ นิพ (ธ ธ)

สุขินฺทฺริยํ → สุขสหคตกายวิญฺญจิต 1 + สัพพ 6 (เว)
- สุขเว + วิญ 1, มนา 1, กายวิญ 1; สัญ 1, สัง 1 } ธัม ธัม
เว 1 ธัม 1 ธัม 1

4 2 2_
5 12 18
1 10 16 →

สมฺปยุตฺตํ: ข อ ธ = 3 1 1
เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = สัพพ 6 (เว) (ธ ธ)

วิปฺปยุตฺตํ: ข อ ธ = 1 10 16 (รูป โอ10 โอ10 วิญ 6 (กายวิญ))
เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = เจ 45 สุ นิพ (ธ ธ)
เจ 52 _สุ นิพ
สัพ 7 = สัพ 6 + เว

ทุกฺขินฺทฺริยํ → ทุกขสหคตกายวิญฺญจิต 1 + สัพพ 6 (เว)
- ทุกขเว + วิญ 1, มนา 1, กายวิญ 1; สัญ 1, สัง 1 } ธัม ธัม
เว 1 ธัม 1 ธัม

4 2 2_
5 12 18
1 10 16 →

สมฺปยุตฺตํ: ข อ ธ = 3 1 1
เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = สัพพ 6 (เว) (ธ ธ)

วิปฺปยุตฺตํ: ข อ ธ = 1 10 16
เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = เจ 45 สุ นิพ (ธ ธ)
เจ 52 _สุ นิพ
สัพ 7 = สัพ 6 + เว

โสมนสฺสินฺทฺริยํ → โสมนัสสสหคตจิต 62 + เจ 46 (เว)
- โสมนัสเว วิญ 1, มนา 1, มโนวิญ; สัญ 1, สัง 1 } ธัม ธัม
เว 1 ธัม 1 ธัม 1

4 2 2_
5 12 18
1 10 16 →

สมฺปยุตฺตํ: ข อ ธ = 3 1 1
เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = เจ 46 (เว) (ธ ธ)

วิปฺปยุตฺตํ: ข อ ธ = 1 10 16 (รูป โอ10 โอ10 วิญ 6 (มโนวิญ))
เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = เจ 5 สุ นิพ (ธ ธ)
เจ 52 _สุ นิพ
เจ 47 = เจ 46 + เว

โทมนสฺสินฺทฺริยํ → โทสมูลจิต 2 + เจ 21 (เว)
- โทมนัสเว วิญ 1, มนา 1, มโนวิญ 1; สัญ 1, สัง 1 } ธัม ธัม
เว 1 ธัม 1 ธัม

4 2 2_
5 12 18
1 10 16 →

สมฺปยุตฺตํ: ข อ ธ = 3 1 1
เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = เจ 21 (เว) (ธ ธ)

วิปฺปยุตฺตํ: ข อ ธ = 1 10 16
เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = เจ 30 สุ นิพ (ธ ธ)
เจ 52 _สุ นิพ
เจ 22 = เจ 21 + เว

อุเปกฺขินฺทฺริยํ → อุเบกขาสหคตจิต 55 + เจ 46 (เว)
- อุเบกขาเว วิญ 1, มนา 1, วิญ 6 (กายวิญ); สัญ 1, สัง 1 } ธัม ธัม
เว 1
ธัม 1
ธัม 1

4 2 7_
5 12 18
1 10 11 →

สมฺปยุตฺตํ: ข อ ธ = 3 1 6 (วิญ 6 (กายวิญ))
เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = เจ 46 (เว) (ธ ธ)

วิปฺปยุตฺตํ: ข อ ธ = 1 10 11 (รูป โอ10 โอ10 กายวิญ 1)
เกหิจิ: ข อ ธ = – 1 1 = เจ 5 สุ นิพ (ธ ธ)
เจ 52 _สุ นิพ
เจ 47 = เจ 46 + เว

(ต่อ) อินทริยนิทเทส นย. 6

ตัวประกอบ

สทฺธินฺทฺริยํ → โสภณจิต 59 + เจ 37 (สัทธา)
- สัทธาเจ + วิญ 1 + เว 1 } ธัม ธัม
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 มนา 1 สัญ 1
มโนวิญ 1 สัง 35
4 2 2
5 12 18
1 10 16 → รูป โอ10 โอ10 วิญ 6 (มโนวิญ)

สมฺปยุตฺตํ
ข อ ธ
3 1 1 → 35 ธ ธ

เกหิจิ
ข อ ธ
1 1 1 = เจ 37 (สัทธา)

วิปฺปยุตฺตํ
ข อ ธ
1 10 16

เกหิจิ เจ 52_ สุ นิพ
ข อ ธ เจ 38 = เจ 37 + สัท
– 1 1 = เจ 14 สุ นิพ
ธ ธ

วิริยินฺทฺริยํ → จิต 73 + เจ 51 (วิริยเจ)
- วิริยเจ + วิญ 1 + เว 1 } ธัม ธัม
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 มนา 1 สัญ 1
มโนวิญ 1 สัง 49
4 2 2
5 12 18
1 10 16 → รูป โอ10 โอ10 วิญ 6 (มโนวิญ)

สมฺปยุตฺตํ
ข อ ธ
3 1 1 → 49 ธ ธ

เกหิจิ
ข อ ธ
1 1 1 = เจ 51 (วิริย)

วิปฺปยุตฺตํ
ข อ ธ
1 10 16

เกหิจิ
ข อ ธ
– 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

สตินฺทฺริยํ → โสภณจิต 59 + เจ 37 (สติ)
- สติเจ + วิญ 1 + เว 1 } ธัม ธัม
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 มนา 1 สัญ 1
มโนวิญ 1 สัง 35
4 2 2
5 12 18
1 10 16 → รูป โอ10 โอ10 วิญ 6 (มโนวิญ)

สมฺปยุตฺตํ
ข อ ธ
3 1 1 → 35 ธ ธ

เกหิจิ
ข อ ธ
1 1 1 = เจ 37 (สติ)

วิปฺปยุตฺตํ
ข อ ธ
1 10 16

เกหิจิ เจ 52_ สุ นิพ
ข อ ธ เจ 38 = เจ 37 + สติ
– 1 1 = เจ 14 สุ นิพ
ธ ธ

สมาธินฺทฺริยํ → จิต 72 + เจ 50 (เอกัค)
- เอกัคเจ + วิญ 1 + เว 1 } ธัม ธัม
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 มนา 1 สัญ 1
มโนวิญ 1 สัง 48
4 2 2
5 12 18
1 10 16 → รูป โอ10 โอ10 วิญ 6 (มโนวิญ)

สมฺปยุตฺตํ
ข อ ธ
3 1 1 → 48 ธ ธ

เกหิจิ
ข อ ธ
1 1 1 = เจ 50 (เอกัค)

วิปฺปยุตฺตํ
ข อ ธ
1 10 16

เกหิจิ เจ 52_ สุ นิพ
ข อ ธ เจ 51 = เจ 50 + เอกัค
– 1 1 = เจ 1 สุ นิพ
ธ ธ

ปญฺญินฺทฺริยํ → ติเหตุกจิต 47 + เจ 37 (ปัญ)
- ปัญเจ + วิญ 1 + เว 1 } ธัม ธัม
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 มนา 1 สัญ 1
มโนวิญ 1 สัง 35
4 2 2
5 12 18
1 10 16 → รูป โอ10 โอ10 วิญ 6 (มโนวิญ)

สมฺปยุตฺตํ
ข อ ธ
3 1 1 → 35 ธ ธ

เกหิจิ
ข อ ธ
1 1 1 = เจ 37 (ปัญ)

วิปฺปยุตฺตํ
ข อ ธ
1 10 16

เกหิจิ เจ 52_ สุ นิพ
ข อ ธ เจ 38 = เจ 37 + ปัญ
– 1 1 = เจ 14 สุ นิพ
ธ ธ

อนญฺญาตญฺญสฺสามีตินฺทฺริยํ → โสดาปัตติมัคคจิต 1 + เจ 35 (ปัญ)
- ปัญเจ
อญฺญินฺทฺริยํ → ม.บ 3 + ผ.ต 3 + เจ 35 (ปัญ)
- ปัญเจ
อญฺญาตาวินฺทฺริยํ → อรหัตตผลจิต 1 + เจ 35 (ปัญ)
- ปัญเจ + วิญ 1 + เว 1 } ธัม ธัม
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 มนา 1 สัญ 1
มโนวิญ 1 สัง 33
4 2 2
5 12 18
1 10 16 → รูป โอ10 โอ10 วิญ 6 (มโนวิญ)

สมฺปยุตฺตํ
ข อ ธ
3 1 1 → 33 ธ ธ

เกหิจิ
ข อ ธ
1 1 1 = เจ 35 (ปัญ)

วิปฺปยุตฺตํ
ข อ ธ
1 10 16

เกหิจิ เจ 52_ สุ นิพ
ข อ ธ เจ 36 = เจ 35 + ปัญ
– 1 1 = เจ 16 สุ นิพ
ธ ธ

ตัวประกอบ

1. อวิชฺชา → อกุศลจิต 12 + เจ 26 (โมห) สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
   - โมหเจ + วิญ 1 + เว 1 ข อ ธ ข อ ธ
   สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 มนา 1 สัญ 1 ธัม ธัม 3 1 1 1 1 1 = เจ 26 (โมห)
   มโนวิญ 1 สัง 24 → 24 ธ ธ

   4 2 2 วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ เจ 52
   5 12 18 ข อ ธ ข อ ธ เจ 27 = เจ 26 + โมห
   1 10 16 → 1 10 16 – 1 1 = เจ 25 สุ นิพ
   รูป โอ10 โอ10 วิญ 6 (มโนวิญ) ธ ธ

2. อวิชฺชา ปจฺจยา สงฺขารา → อกุศลจิต 12 + โลกียกุ 17 สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
3. อุปาทาน ปจฺจยา กมฺมภโว → + เจ 51 (เจตนา) ข อ ธ ข อ ธ
   - เจตนาเจ + วิญ 1 + เว 1 3 1 1 1 1 1 = เจ 51 (เจตนา)
   สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 มนา 1 สัญ 1 ธัม ธัม → 49 ธ ธ
   มโนวิญ 1 สัง 49

   4 2 2 วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
   5 12 18 ข อ ธ ข อ ธ
   1 10 16 → 1 10 16 – 1 1 = สุ นิพ
   รูป โอ10 โอ10 วิญ 6 (มโนวิญ) ธ ธ

4. สฬายตน ปจฺจยา ผสฺโส → จิต 89 + เจ 51 (ผัสส) สมฺปยุตฺโต เกหิจิ
   - ผัสสเจ + วิญ 1 + เว 1 ข อ ธ ข อ ธ
   สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 มนา 1 สัญ 1 ธัม ธัม 3 1 7 1 1 1 = เจ 51 (ผัสส)
   วิญธาตุ 7 สัง 49 → 49 ธ ธ

   4 2 8 วิปฺปยุตฺโต เกหิจิ
   5 12 18 ข อ ธ ข อ ธ
   1 10 10 → 1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
   รูป โอ10 โอ10 ธ ธ

5. ผสฺส ปจฺจยา เวทนา → จิต 89 + เจ 51 (เว) สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
   - เวทนาเจ + วิญ 1 + สัญ 1 ธัม ธัม ข อ ธ ข อ ธ
   เว 1 ธัม 1 ธัม 1 มนา 1 สัง 1 3 1 7 – 1 1 = เจ 51 (เว)
   วิญธาตุ 7 ธ ธ

   4 2 8 วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
   5 12 18 ข อ ธ ข อ ธ
   1 10 10 → 1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
   รูป โอ10 โอ10 ธ ธ

6. เวทนา ปจฺจยา ตณฺหา → โลภมูลจิต 8 + เจ 21 (โลภ) สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
   - โลภเจ + วิญ 1 + เว 1 ข อ ธ ข อ ธ
   สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 มนา 1 สัญ 1 ธัม ธัม 3 1 1 1 1 1 = เจ 21 (โลภ)
   มโนวิญ 1 สัง 19 → 19 ธ ธ

   4 2 2 วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ เจ 52 สุ นิพ
   5 12 18 ข อ ธ ข อ ธ เจ 22 = เจ 21 + โลภ
   1 10 16 → 1 10 16 – 1 1 = เจ 30 สุ นิพ
   ธ ธ

7. ตณฺหา ปจฺจยา อุปาทานํ → โลภมูลจิต 8 + เจ 20 (โลภ, ทิฏฐิ) สมฺปยุตฺตํ เกหิจิ
   - โลภเจ, ทิฏฐิเจ + วิญ 1 + เว 1 ข อ ธ ข อ ธ
   สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 มนา 1 สัญ 1 ธัม ธัม 3 1 1 1 1 1 = เจ 20 (โลภ, ทิฏฐิ)
   มโนวิญ 1 สัง 18 → 18 ธ ธ

   4 2 2 วิปฺปยุตฺตํ เกหิจิ เจ 52 สุ นิพ
   5 12 18 ข อ ธ ข อ ธ เจ 22 = เจ 20 + โลภ, ทิฏฐิ
   1 10 16 → 1 10 16 – 1 1 = เจ 30 สุ นิพ
   รูป โอ10 โอ10 วิญ 6 (มโนวิญ) ธ ธ

(ต่อ) ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส นย. 6

รูปภโว	ตัวประกอบ ไม่มี		สมฺปยุตฺโต ข อ ธ นตฺถิ	เกหิจิ ข อ ธ
อ.ธ. - รูปวิปากจิต 5			วิปฺปยุตฺโต ข อ ธ	เกหิจิ ข อ ธ
- จักขุวิญญาณจิต 2		จักขุวิญญาณธาตุ 1	น น 3	
			= ฆานวิญญาณธาตุ	
- โสตวิญญาณจิต 2		โสตวิญญาณธาตุ 1	= ชิวหาวิญญาณธาตุ	
	วิญญาณขันธ์ 1 มนายตนะ 1		= กายวิญญาณธาตุ	
- สัมปฏิจฉนจิต 2		มโนธาตุ 1		
- สันตีรณจิต 3		มโนวิญญาณธาตุ 1		
	เวทนาขันธ์ 1			
- เจตสิก 35	สัญญาขันธ์ 1	ธัมมายตนะ 1	ธัมมธาตุ 1	
	สังขารขันธ์ 1			
- กัมมชรูป 15				
- จักขุปสาท		จักขายตนะ 1	จักขุธาตุ 1	
- โสตปสาท		โสตายตนะ 1	โสตธาตุ 1	
	รูปขันธ์ 1			
- รูปารมณ์		รูปายตนะ 1	รูปธาตุ 1	
- คันธารมณ์	5	5	8	
	5	12	18	
	น	7	10	
- รสารมณ์				
- ป.เต.วาโย.อาโป		ฆานา 1	ฆาน 1	ฆานวิญญาณธาตุ 1
- หทยรูป		ชิวหา 1	ชิวหา 1	ชิวหาวิญญาณธาตุ 1
- ชีวิตรูป	รูปขันธ์	กายา 1	กายา 1	กายวิญญาณธาตุ 1
- อาหารรูป		สัททา 1	สัทท 1	
- ปริเฉทรูป		คันธา 1	คันธ 1	
- ลักขณรูป 2		รสา 1	รส 1	
		โผฏฐัพ 1	โผฏฐัพ 1	

ตัวประกอบ

อสญฺญีภโว
เอกโวการภโว
= ชีวิตนวกกลาป
รูป
ปริเทโว
= สัททารมณ์
รูป

→ ไม่มี

→ วิป - จิต 89 + เจ 52
วิญ 1 เว 1
มนา 1 สัญ 1 } ธัม ธัม
วิญธาตุ 7 สัง 1

สมฺปยุตฺโต เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
นตฺถิ

วิปฺปยุตฺโต เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
น4 1 7 – 1 1 = เจ 52
มนา วิญธาตุ ธ ธ

อรูปภโว
จตุโวการภโว
= อรูปวิ 4 + เจ 30
เนวสญฺญีนาสญฺญีภโว
= เนววิ 1 + เจ 30

ตัวประกอบ
ไม่มี

วิญ 1 + เว 1
มนา 1 สัญ 1 } ธัม ธัม
มโนวิญ 1 สัง 1

4 2 2_
5 12 18
1 10 16

สมฺปยุตฺโต เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
นตฺถิ

วิปฺปยุตฺโต เกหิจิ เจ 52_สุ นิพ
ข อ ธ ข อ ธ เจ 30
1 10 16 – 1 1 = เจ 22 สุ นิพ
โอ10 โอ10 ธ ธ
วิญ 6 (มโนวิญ)

โสโก
โทมนสฺสํ
= โทมนัสเว +
เว 1 ธัม 1 ธัม 1

ตัวประกอบ
โทสมูลจิต 2 + เจ 21 (เว)
วิญ 1 มนา 1+ สัญ 1 } ธัม ธัม
มโนวิญ 1 สัง 1

4 2 2_
5 12 18
1 10 16

สมฺปยุตฺโต เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 1 - 1 1 = เจ 21 (เว)
ธ ธ

วิปฺปยุตฺโต เกหิจิ เจ 52_สุ นิพ
ข อ ธ ข อ ธ เจ 22 = เจ 21 + เว
1 10 16 - 1 1 = เจ 30 สุ นิพ
รูป โอ10 โอ10 ธ ธ
วิญ 6 (มโนวิญ)

ทุกฺขํ
= ทุกขเว +
เว 1 ธัม 1 ธัม 1

ตัวประกอบ
ทุกขสหคตกายวิญญาณจิต 1 + สัพ 6 (เว)
วิญ 1 มนา 1 กายวิญ 1 + สัญ 1 } ธัม ธัม
สัง 1

4 2 2_
5 12 18
1 10 16

สมฺปยุตฺตํ เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 1 - 1 1 = สัพพ 6 (เว)
กายวิญ ธ ธ

วิปฺปยุตฺตํ เกหิจิ เจ 52_สุ นิพ
ข อ ธ ข อ ธ เจ 7 = เจ 6 + เว
1 10 16 - 1 1 = เจ 45 สุ นิพ
รูป โอ10 โอ10 ธ ธ
วิญ 6 (กายวิญ)

(ต่อ) ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส นย. 6

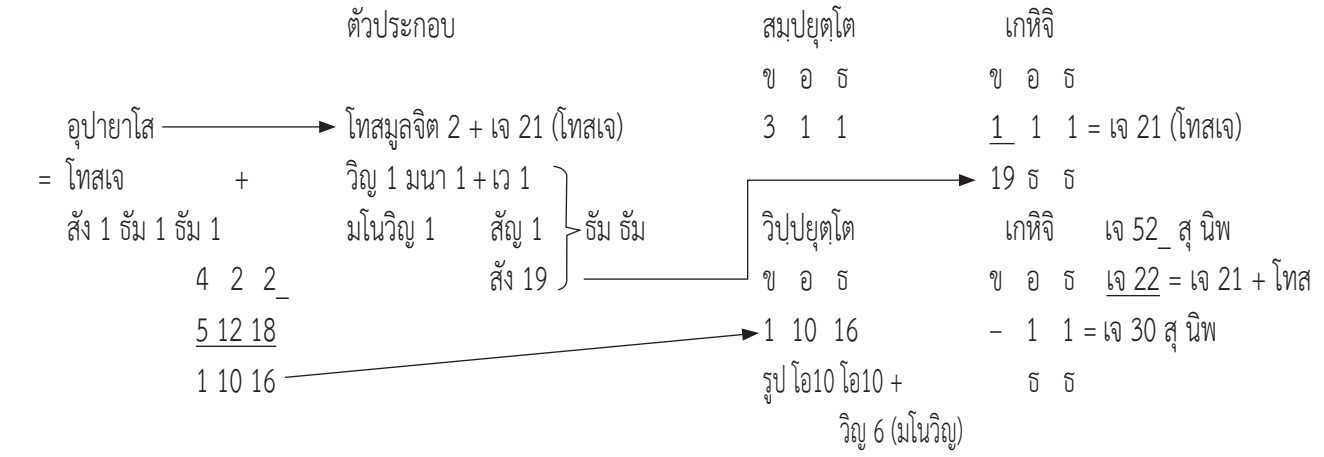

ธรรมที่ต่อจากปฏิจจ

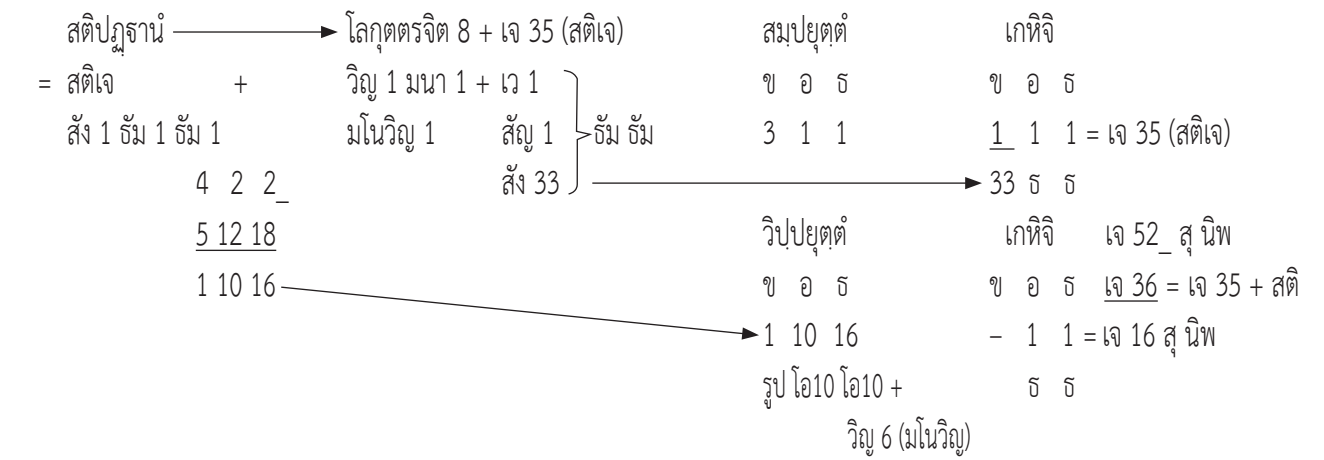

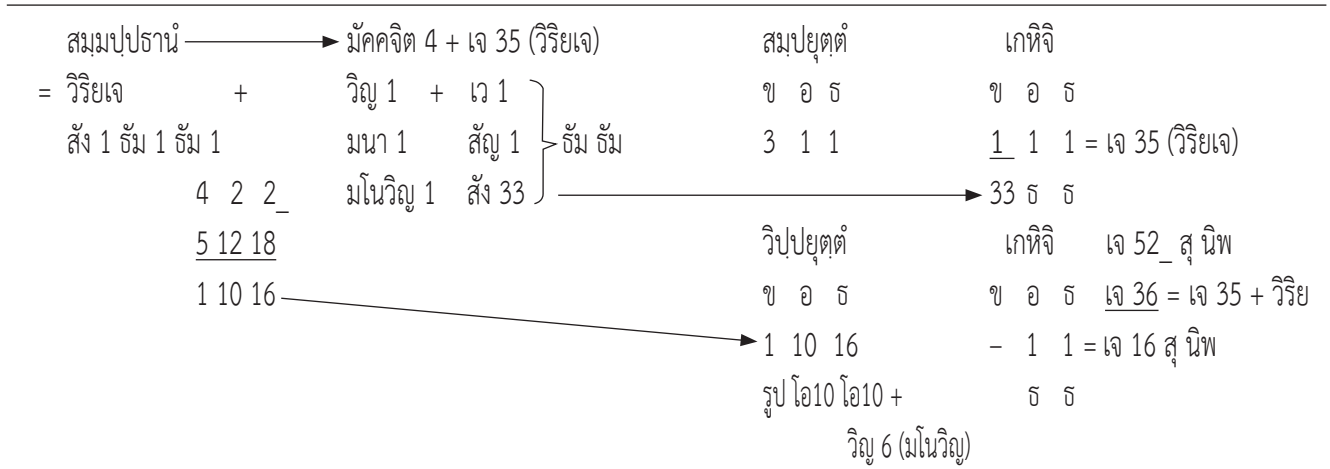

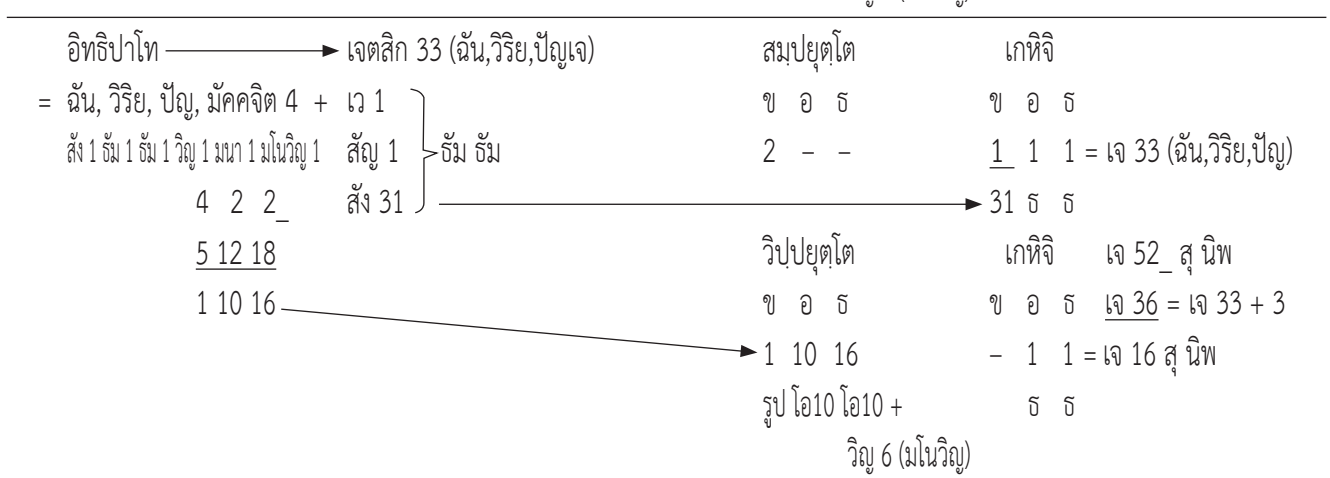

(ต่อ) ธรรมที่ต่อจากปฏิจจ นย. 6

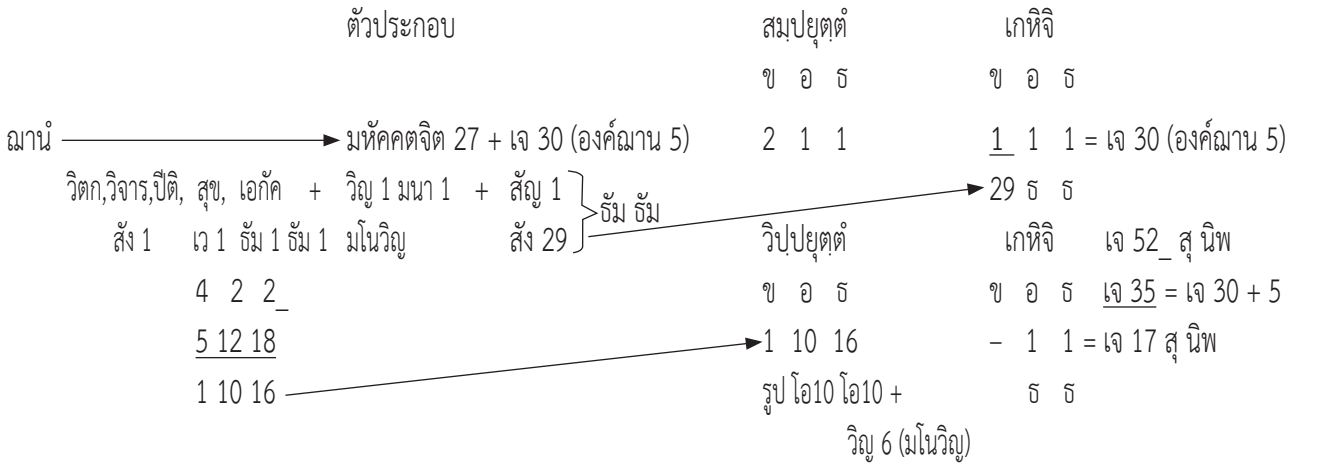

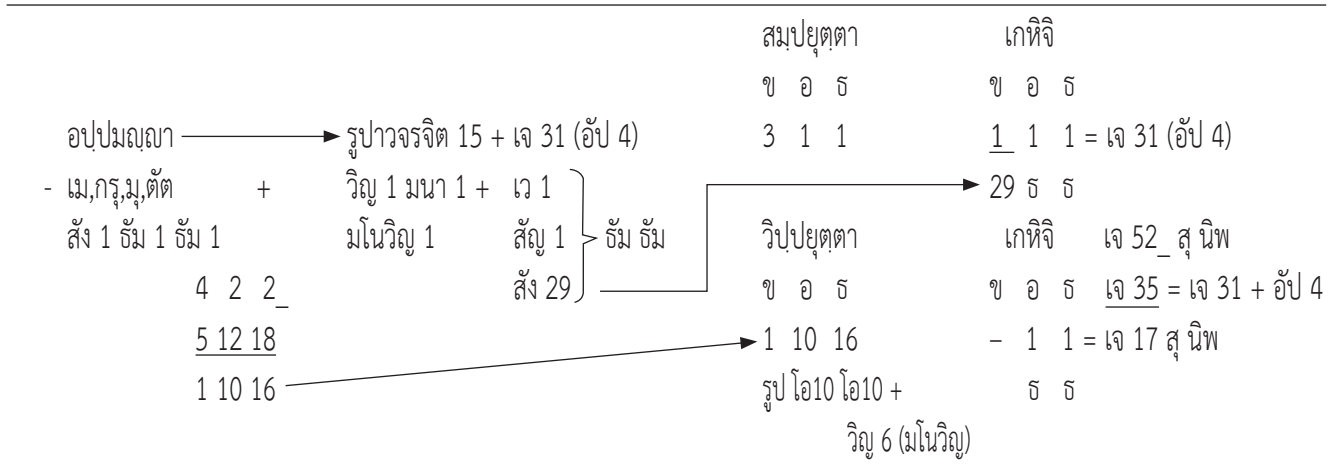

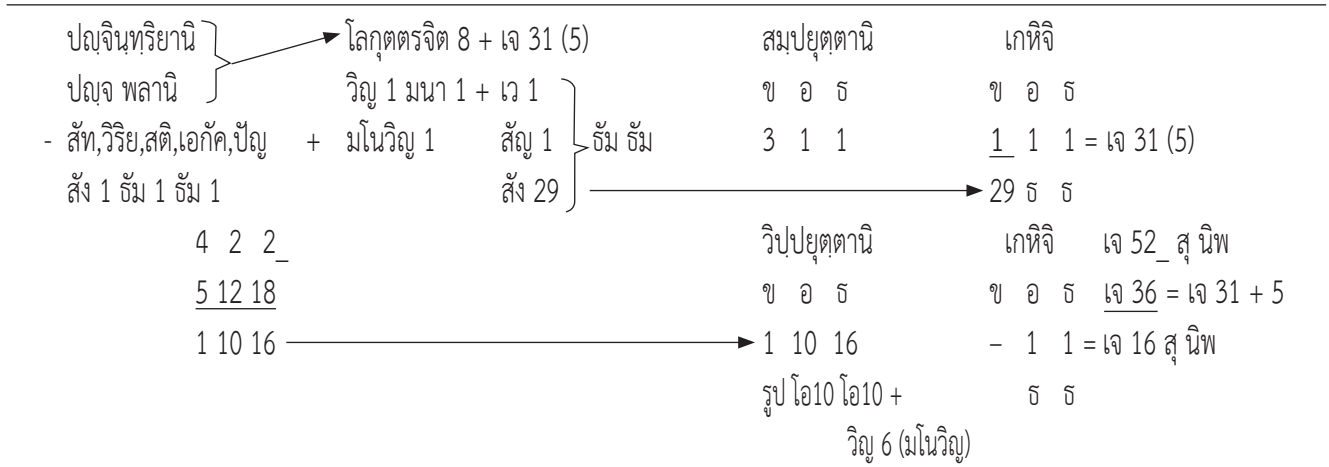

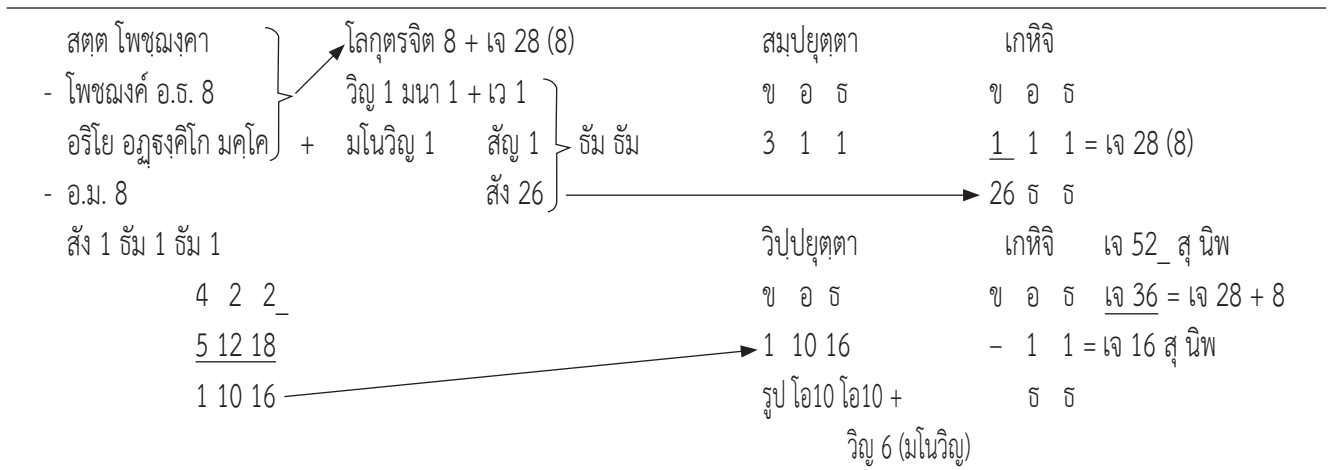

ผัสสสัตตกราสี 7 นิทเทส นย. 6

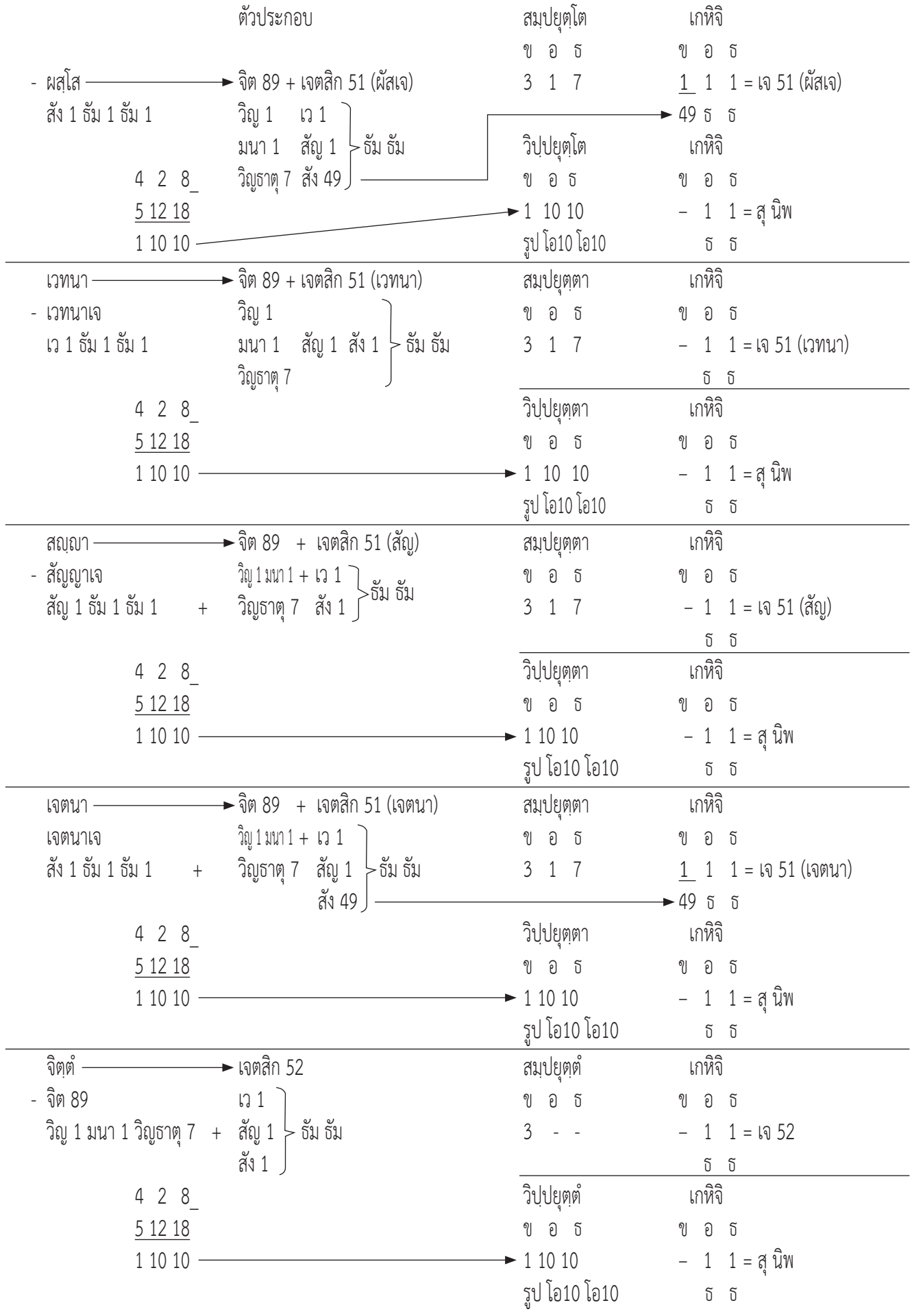

(ต่อ) ผัสสสัตตกราสี 7 นิทเทส นย. 6

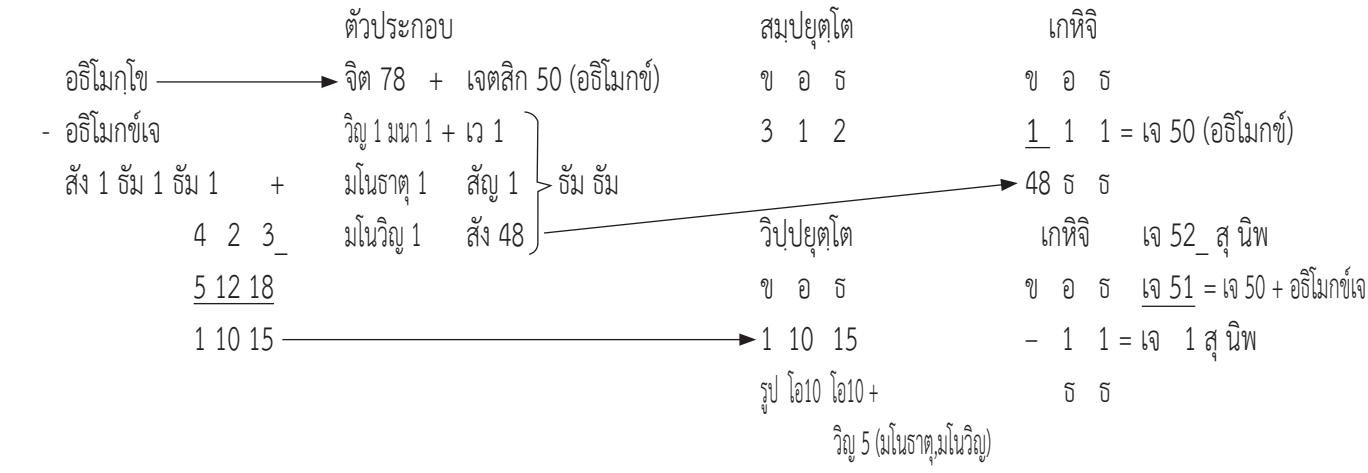

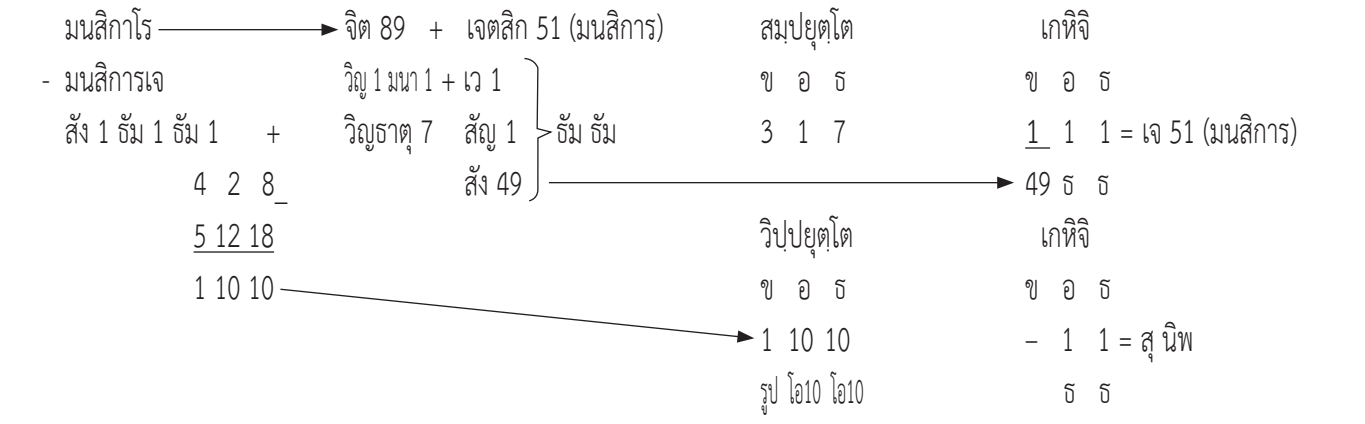

พาหิรมาติกา

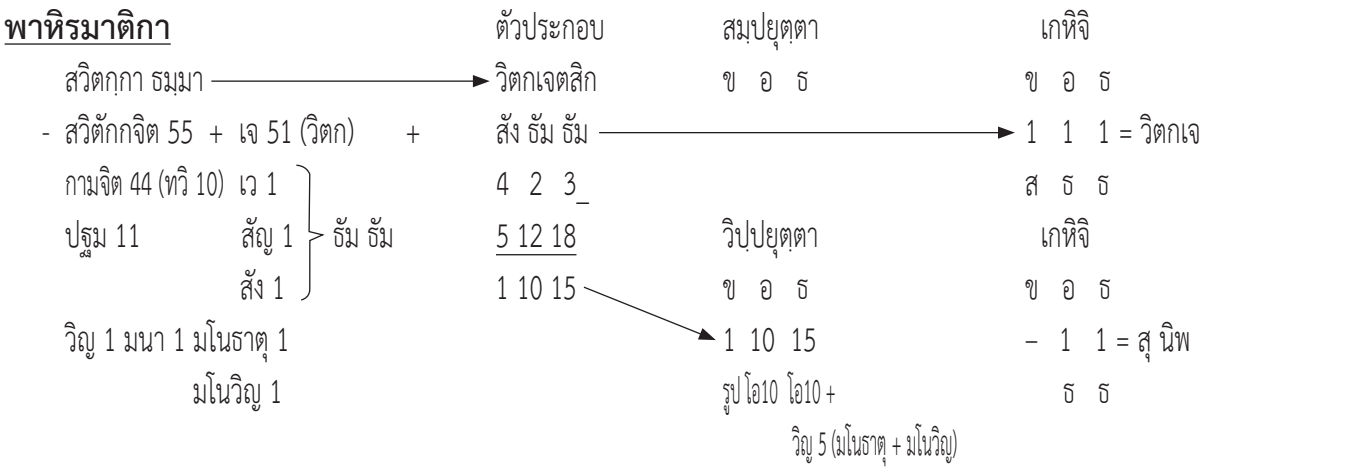

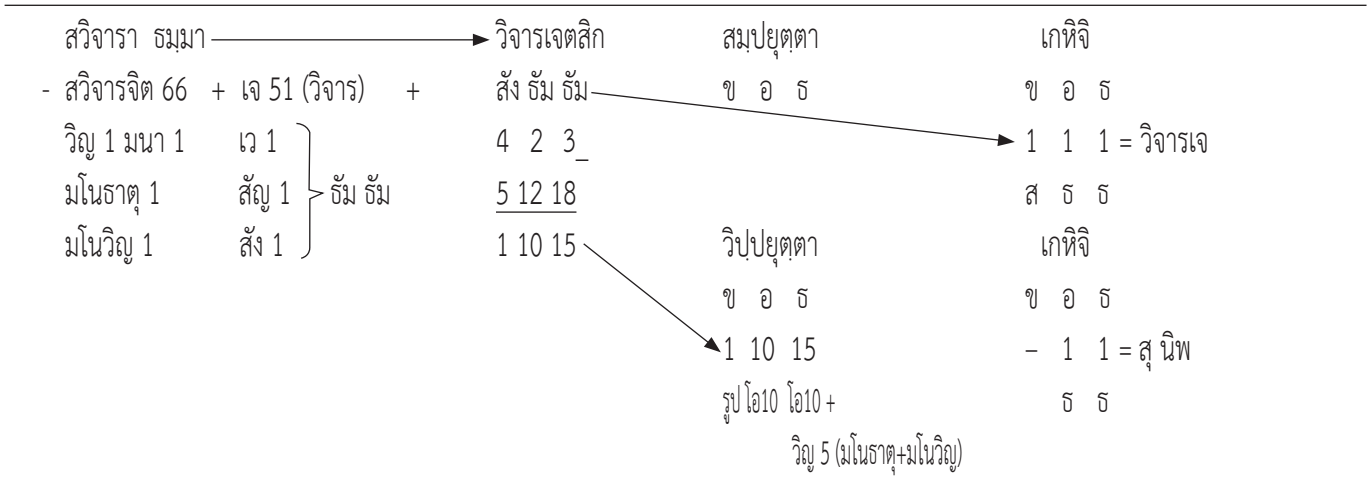

(ต่อ) พาหิรมาติกา

ปีติสหคตา ธมฺมา → ปีติเจตสิก

- ปีติสหคตจิต 51 + เจ 46 (ปีติ) + สัง ธัม ธัม → 1 1 1 = ปีติเจ

วิญ 1 มนา 1 เว 1 ; มโนวิญ 1 สัญ 1 ; สัง 1 } ธัม ธัม

4 2 2_

5 12 18

1 10 16 → 1 10 16 รูป โอ10 โอ10 + วิญ 6 (มโนวิญ)

สมฺปยุตฺตา: ข อ ธ → 1 1 1 ; ส ธ ธ

วิปฺปยุตฺตา: ข อ ธ → 1 10 16

เกหิจิ: ข อ ธ → 1 1 1 = ปีติเจ ; ส ธ ธ

เกหิจิ เจ 52_ สุ นิพ: ข อ ธ เจ 47 = 46 + ปีติ ; – 1 1 = เจ 5 สุ นิพ ; ธ ธ

ปรามาสสมฺปยุตฺตา ธมฺมา → ทิฏฺฐิเจตสิก

- ทิฏฺฐิคตสัมปยุตตจิต 4 + เจ 20 (ทิฏฺฐิ) + สัง ธัม ธัม → 1 1 1 = ทิฏฺฐิเจ

วิญ 1 มนา 1 มโนวิญ 1 เว 1 ; สัญ 1 ; สัง 1 } ธัม ธัม

4 2 2_

5 12 18

1 10 16 → 1 10 16 รูป โอ10 โอ10 + วิญ 6 (มโนวิญ)

สมฺปยุตฺตา: ข อ ธ → 1 1 1 ; ส ธ ธ

วิปฺปยุตฺตา: ข อ ธ → 1 10 16

เกหิจิ: ข อ ธ → 1 1 1 = ทิฏฺฐิเจ ; ส ธ ธ

เกหิจิ เจ 52_ สุ นิพ: ข อ ธ เจ 21 = เจ 20 + ทิ ; – 1 1 = เจ 31 สุ นิพ ; ธ ธ

ปรามาสา ธมฺมา → ทิฏฺฐิคตสัมปยุตตจิต 4 + เจ 20 (ทิฏฺ)

- ทิฏฺฐิเจ สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 มนา 1 มโนวิญ 1 + เว 1 ; สัญ 1 ; สัง 18 } ธัม ธัม → 18 ธ ธ

4 2 2_

5 12 18

1 10 16 → 1 10 16 รูป โอ10 โอ10 + วิญ 6 (มโนวิญ)

สมฺปยุตฺตา: ข อ ธ → 3 1 1

วิปฺปยุตฺตา: ข อ ธ → 1 10 16

เกหิจิ: ข อ ธ → 1 1 1 = เจ 20 (ทิฏฺฐิ) ; 18 ธ ธ

เกหิจิ เจ 52_ สุ นิพ: ข อ ธ เจ 21 = เจ 20 + ทิ ; – 1 1 = เจ 31 สุ นิพ ; ธ ธ

สุขสหคตา ธมฺมา → สุขเวทนาเจตสิก

- สุขสหคตจิต 63 + เจ 46 (สุขเว) + เว ธัม ธัม → 1 – – = เว

สุขสหคตกายวิญ 1 สัญ ; โสมนัสสหคตจิต 62 สัง } ธัม ธัม

วิญ 1 มนา 1 กายวิญ 1 มโนวิญ 1

4 2 3_

5 12 18

1 10 15 → 1 10 15 รูป โอ10 โอ10 + วิญ 5 (กายวิญ+มโนวิญ)

สมฺปยุตฺตา: ข อ ธ → 1 – –

วิปฺปยุตฺตา: ข อ ธ → 1 10 15

เกหิจิ: ข อ ธ → – 1 1 = สุขเวเจ ; ธ ธ

เกหิจิ เจ 52_ สุ นิพ: ข อ ธ เจ 47 = เจ 46 + เวเจ ; – 1 1 = เจ 5 สุ นิพ ; ธ ธ

(ต่อ) พาหิรมาติกา

อุเปกฺขาสหคตา ธมฺมา
อทุกฺขมสุขายเวทนายสมฺปยุตฺตา ธมฺมา + อุเบกขาเวเจ
เว 1 ธัม 1 ธัม 1

- อุเบกขาสหคตจิต 55 + เจ 46 (อุเบกขาเว)

วิญ 1 มนา 1 วิญ 6 สัญ ธัม ธัม
(กายวิญ) สัง

4 2 7_
5 12 18
1 10 11 → รูป โอ10 โอ10 + กายวิญ

สมฺปยุตฺตา
ข อ ธ
1 – –
เว

วิปฺปยุตฺตา
ข อ ธ
1 10 11
รูป โอ10 โอ10 + กายวิญ

เกหิจิ
ข อ ธ
– 1 1 = อุเบกขาเวเจ
ธ ธ

เกหิจิ
ข อ ธ
– 1 1 = เจ 5 สุ นิพ
ธ ธ

เจ 52_ สุ นิพ
เจ 47 = เจ 46 + เวเจ

จิตฺตสมฺปยุตฺตา ธมฺมา → จิต 89
- เจตสิก 52 + วิญ1 มนา1 วิญธาตุ7

เว
สัญ ธัม ธัม
สัง

4 2 8_
5 12 18
1 10 10 → รูป โอ10 โอ10

สมฺปยุตฺตา
ข อ ธ
1 1 7
วิญ มนา วิญธาตุ7

วิปฺปยุตฺตา
ข อ ธ
1 10 10
รูป โอ10 โอ10

เกหิจิ
ข อ ธ

เกหิจิ
ข อ ธ
– 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

อนาสวา ธมฺมา
อโนฆนิยา ธมฺมา
อปรามฏฺฐา ธมฺมา
อปฺปมาณา ธมฺมา
อคนฺถนิยา ธมฺมา
อสงฺกิเลสิกา ธมฺมา
→ ไม่มี

สมฺปยุตฺตา
ข อ ธ
นตฺถิ

วิปฺปยุตฺตา
ข อ ธ
น น 6 (มโนวิญ)

เกหิจิ
ข อ ธ

เกหิจิ
ข อ ธ

- โลกุตตรจิต 8 + เจ 36 นิพ

วิญ 1 มนา 1 เว
มโนวิญ 1 สัญ ธัม ธัม
สัง

น 4 2 2_
5 12 18
1 10 16
รูป โอ10 โอ10 + วิญธาตุ 6 (มโนวิญ) → อ.ธ. ของนิทเทสมี นิพ ∴ นิพ จะวิปปยุตต์กับรูปไม่ได้
ดังนั้น จึงเหลือ วิญ ธาตุ 6 (มโนวิญ) ที่เป็นวิปปยุตต์ได้

* อ.ธ. ของนิทเทสมี รูปหรือนิพพาน จะวิปปยุตต์กับ รูปหรือนิพพาน ไม่ได้ *

ฉัฏฐนยสัมปโยควิปปโยคปทนิทเทส แสดงได้ 248 / 250 บท

<u>อัพภันตรมาติกาที่ไม่ทรงแสดงใน นย 6 หรือ นย 10 มี 13 นิทเทส คือ</u>

1. ธัมมายตนนิทเทส
2. ธัมมธาตุนิทเทส
3. ทุกขสัจจนิทเทส
4. ชีวิตินทริยนิทเทส
5. นามรูปนิทเทส
6. สฬายตนนิทเทส
7. อุปปัตติภวนิทเทส
8. กามภวนิทเทส
9. สัญญีภวนิทเทส
10. ปัญจโวการภวนิทเทส
11. ชาตินิทเทส
12. ชรานิทเทส
13. มรณนิทเทส

จบ ฉัฏฐนยนิทเทส

* สตฺตมนยสมฺปยุตฺเตนวิปฺปยุตฺตปทนิทเทส = สม กลับ วิป วิป เกหิจิ แสดงได้ 37 บท

อัพภันตรมาติกา

นิทเทส	สม	เย ธมฺมา แรก	เตหิ ธมฺเมหิ วิป	เย ธมฺมา หลัง	เต ธมฺมา	วิปฺปยุตฺตา ข อ ธ	เกหิจิ ข อ ธ
1. เวทนากฺขนฺเธน	→	จิต 89 + เจ 51 (เว) ได้					
- เวทนาเจ							
2. สญฺญากฺขนฺเธน	→	จิต 89 + เจ 51 (สัญ) ได้					
- สัญเจ							
3. สงฺขารกฺขนฺเธน	→	จิต 89 + เว.สัญเจ ได้					
- สังเจ 50							
4. วิญฺญาณกฺขนฺเธน							
- จิต 89							
5. มนายตเนน							
- จิต 89	→	เจตสิก 52 ได้					
6. มนินฺทฺริเยน							
- จิต 89							
7. สงฺขาร ปจฺจยา วิญฺญาเนน			จิต 89 + เจ 52	→ รูป 28 นิพ	รูป 28 นิพ	น4 1 7 – 1	1= เจ 52
- จิต 89						มนา วิญฺญาตุ 7	ธ ธ
8. สฬายตน ปจฺจยา ผสฺเสน	→	จิต 89 + เจ 51 (ผัส) ได้					
- ผัสสเจ							
9. ผสฺส ปจฺจยา เวทนาย	→	จิต 89 + เจ 51 (เว) ได้					
- เวทนาเจ							

ผัสสสัตตกราสี 7 นิทเทส

1. ผสฺเสน	→	จิต 89 + เจ 51 (ผัส)	ได้
- ผัสสเจ			
2. เวทนาย	→	จิต 89 + เจ 51 (เว)	ได้
- เวทนาเจ			
3. สญฺญาย	→	จิต 89 + เจ 51 (สัญ)	ได้
- สัญเจ			
4. เจตนาย	→	จิต 89 + เจ 51 (เจตนา)	ได้
- เจตนาเจ			
5. จิตฺเตน	→	เจตสิก 52	ได้
- จิต 89			
6. มนสิกาเรน	→	จิต 89 + เจ 51 (มนสิการเจ)	ได้
- มนสิการเจ			

นิทเทส	สมฺ เย ธมฺมา แรก	เตหิ ธมฺเมหิ	วิปฺป เย ธมฺมา หลัง เต ธมฺมา	วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ ข อ ธ ข อ ธ
1. จกฺขุวิญฺญาณธาตุยา - จักขุวิญจิต 2		จักขุวิญญาณธาตุจิตตุปบาท		
2. โสตวิญฺญาณธาตุยา - โสตวิญจิต 2		โสตวิญญาณธาตุจิตตุปบาท		
3. ฆานวิญฺญาณธาตุยา - ฆานวิญจิต 2	→ สัพพ. 7 ได้	ฆานวิญญาณธาตุจิตตุปบาท		
4. ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุยา - ชิวหาวิญจิต 2		ชิวหาวิญญาณธาตุจิตตุปบาท	→ ฉวิญญาณธาตุจิตตุปบาทที่เหลือ รูป 28 นิพ ๆ	น น 1 = นิทเทส
5. กายวิญฺญาณธาตุยา - กายวิญจิต 2		กายวิญญาณธาตุจิตตุปบาท	รูป 1 โอ10 โอ10 เว 1 สัญ 1 } ธัม 1 ธัม 1 สัง 1	
6. มโนธาตุยา - สัม 2 ปัญจ 1	→ อัญญ. 10 ได้ (วิริย-ปีติ-ฉันท)	มโนธาตุจิตตุปบาท	วิญ 1 มนา 1 วิญ 6	
7. มโนวิญฺญาณธาตุยา - จิต 76	→ เจตสิก 52 ได้	มโนวิญญาณธาตุจิตตุปบาท	5 12 17_ 5 12 18 – – 1	
อุเปกฺขินฺทฺริเยน - อุเบกขาเว	→ อุเบกขาจิต 55 + เจ 46 (เว) ได้	อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท →	สุข-ทุกข-โสมนัสส-โทมนัสสสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ	น น 5 (กายวิญ+มโนวิญ)
			วิญ 1 + รูป 1 โอ10 โอ10 มนา 1 เว 1 กายวิญ สัญ 1 } ธัม 1 ธัม 1 มโนวิญ สัง 1	5 12 18_ 5 12 13 – – 5
อธิโมกฺเขน - อธิโมกข์เจ	→ จิต 78 + เจ 50 (อธิโมกข์) ได้	จิต 78 จิตตุปบาท →	ทวิปัญจวิญญาณจิตตุปบาท-วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ	น น 1 = มโนธาตุ
			วิญ 1 + รูป 1 โอ10 โอ10 มนา 1 เว 1 ปัญจวิญ สัญ 1 } ธัม 1 ธัม 1 มโนวิญ สัง 1	5 12 18_ 5 12 17 – – 1

พาหิรมาติกา นิทเทส สมฺ เย ธมฺมา แรก เตหิ ธมฺเมหิ วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา หลัง เต ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ

ข อ ธ ข อ ธ

1. จิตฺเตหิ ธมฺเมหิ → เจตสิก 52 ได้
   - จิต 89
2. เจตสิเกหิ ธมฺเมหิ
3. จิตฺตสมฺปยุตฺเตหิ ธมฺเมหิ
4. จิตฺตสงฺสฏฺเฐหิ ธมฺเมหิ
5. จิตฺตสงฺสฏฺฐสมุฏฺฐาเนหิ ธมฺเมหิ → จิต 89 ได้
6. จิตฺตสงฺสฏฺฐสมุฏฺฐานสหภูหิ ธมฺเมหิ
7. จิตฺตสงฺสฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวตฺตีหิ ธมฺเมหิ
   - เจ 52

จิต 89 + เจ 52 → รูป 28 นิพ รูป 28 นิพ น 4 1 7 – 1 1 = เจ 52
มนา วิญ7 ธ ธ

8. สวิตกฺเกหิ ธมฺเมหิ → วิตกเจ ได้
   - สวิตักกจิต 55 + เจ 51 (วิตกเจ)

สวิตักกจิตตุปบาท → อวิตักกจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
(ทวิ 10 + ทุติ 11 + ตติ 11
จตุ 11 + ปัญจ 23)
น น 1 = มโนธาตุ

9. สวิจาเรหิ ธมฺเมหิ → วิจารเจ ได้
   - สวิจารจิต 66 + เจ 51 (วิจารเจ)

สวิจารจิตตุปบาท → อวิจารจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ

10. สวิตกฺกสวิจาเรหิ ธมฺเมหิ → วิตก + วิจารเจ ได้
    - สวิตักกสวิจารจิต 55 + เจ 50 (วิตก + วิจารเจ)

สวิตักกสวิจารจิตตุปบาท → อวิตักกอวิจารจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
(ทวิ 10 + ทุติ 11 + ตติ 11 รูป 1 โอ10 โอ10 5 12 17_
จตุ 11 + ปัญจ 23) เว 1 5 12 18
วิญ 1 มนา 1 วิญ 6 (มโนธาตุ) สัญ 1 ธัม 1 ธัม 1 – – 1
สัง 1

11. อทุกฺขมสุขายเวทนายสมฺปยุตฺเตหิ ธมฺเมหิ
12. อุเปกฺขาสหคเตหิ ธมฺเมหิ → อุเบกขาเวเจ ได้
13. อุเปกฺขาสหคเตหิ ธมฺเมหิ
    - อุเบกขาสหคตจิต 55 + เจ 46 (อุเบกขาเวเจ)

น น 5 (เว้นกายวิญ, มโนวิญ)

อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท สุข-ทุกข-โสมนัสส-โทมนัสสสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
กายวิญ มโนวิญ วิญ 1 + รูป โอ10 โอ10 5 12 13_
มนา 1 เว 5 12 18
สัญ ธัม ธัม – – 5
สัง

สัตตมนยนิทเทส แสดงได้ 37 บท คือ

อัพภันตรมาติกา 24 บท

นามขันธ์ 4

มนายตนะ 1

วิญญาณธาตุ 7

อินทรีย์ 2 คือ

- มนินทรีย์
- อุเบกขินทรีย์

ปฏิจจสมุปบาท 3 คือ

- วิญญาณ
- ผัสส
- เวทนา

ผัสสสัตตกราสี 7 นิทเทส

พาหิรมาติกา 13 บท

1. จิตตปทนิทเทส
2. เจตสิกปทนิทเทส
3. จิตตสัมปยุตตปทนิทเทส
4. จิตตสังสัฏฐปทนิทเทส
5. จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานปทนิทเทส
6. จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานสหภุปทนิทเทส
7. จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานานุปริวัตติปทนิทเทส
8. สวิตักกปทนิทเทส
9. สวิจารปทนิทเทส
10. สวิตักกสวิจารปทนิทเทส
11. อทุกขมสุขายเวทนายสัมปยุตตปทนิทเทส
12. อุเบกขาสหคตปทนิทเทส (ติก)
13. อุเบกขาสหคตปทนิทเทส (ทุก)

จบ สัตตมนยนิทเทส

อฏฺฐมนยวิปฺปยุตฺเตนสมฺปยุตฺตปทนิทฺเทส (วิปฺ + สมฺ) แสดงได้ 324 บท

ขันธนิทเทส

	วิปฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา	เต ธมฺมา	สมฺปยุตฺตา	เกหิจิ ข อ ธ	ข อ ธ
1. รูปกฺขนฺเธน - รูป 28		จิต 89 + เจ 52	จิต 89 + เจ 52	นตฺถิ		
2. เวทนากฺขนฺเธน - เวทนาเจ → จิต 89 3. สญฺญากฺขนฺเธน - สัญญาเจ → จิต 89 4. สงฺขารกฺขนฺเธน - สังเจ 50 → จิต 89 5. วิญฺญาณกฺขนฺเธน - จิต 89		รูป 28 + นิพพาน	รูป 28 + นิพพาน			

อายตนนิทเทส

1. จกฺขายตเนน 2. โสตายตเนน 3. ฆานายตเนน 4. ชิวฺหายตเนน 5. กายายตเนน 6. รูปายตเนน 7. สทฺทายตเนน 8. คนฺธายตเนน 9. รสายตเนน 10. โผฏฺฐพฺพายตเนน (รูปขันธ์)		จิต 89 + เจ 52	จิต 89 + เจ 52			
11. มนายตเนน - จิต 89		รูป 28 + นิพพาน	รูป 28 + นิพพาน			

ธาตุนิทเทส	วิปฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา	เต ธมฺมา	สมฺปยุตฺตา	เกหิจิ
				ข อ ธ	ข อ ธ
1. จกฺขุธาตุยา 2. โสตธาตุยา 3. ฆานธาตุยา 4. ชิวฺหาธาตุยา 5. กายธาตุยา 6. รูปธาตุยา 7. สทฺทธาตุยา 8. คนฺธธาตุยา 9. รสธาตุยา 10. โผฏฺฐพฺพธาตุยา (รูปขันธ์)		จิต 89 + เจ 52	จิต 89 + เจ 52		นตฺถิ
11. จกฺขุวิญฺญาณธาตุยา = จักขุวิญญจิต 2 12. โสตวิญฺญาณธาตุยา = โสตวิญญจิต 2 13. ฆานวิญฺญาณธาตุยา = ฆานวิญญจิต 2 14. ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุยา = ชิวหาวิญญจิต 2 15. กายวิญฺญาณธาตุยา = กายวิญญจิต 2 16. มโนธาตุยา = สัม 2 ปัญจทวารา 1 17. มโนวิญฺญาณธาตุยา = จิต 76		ฉวิญญาณธาตุจิตตุปบาทที่เหลือ รูป 28 นิพ ๆ			นตฺถิ

สัจจนิทเทส

	วิปฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา	เต ธมฺมา	สมฺปยุตฺตา	เกหิจิ
				ข อ ธ	ข อ ธ
1. ทุกฺขสจฺเจน ⟶ โลกุตตรจิตตุปบาท			โลกุตตรจิตตุปบาท		นตฺถิ
= โลกียจิต 81 + เจ 51 (โลภ) รูป 28					
2. สมุทยสจฺเจน ⟶ โทสมูล - โมหมูล - กุศล - วิบาก -					
= โลภเจ ⟶ โลภมูลจิต 8		กิริยาจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ			
3. นิโรธสจฺเจน ⟶ จิต 89 + เจ 52			จิต 89 + เจ 52		
= นิพพาน					
4. มคฺคสจฺเจน ⟶ โลกียจิต - ผลจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ					
= อ.ม. 8 ⟶ มัคคจิต 4					

อินทริยนิทเทส

1. จกฺขุนฺทฺริเยน				
2. โสตินฺทฺริเยน				
3. ฆานินฺทฺริเยน				
4. ชิวฺหินฺทฺริเยน ⟶	จิต 89 + เจ 52		จิต 89 + เจ 52	
5. กายินฺทฺริเยน				
6. อิตฺถินฺทฺริเยน				
7. ปุริสินฺทฺริเยน				
(รูปขันธ์)				
8. มนินฺทฺริเยน ⟶ รูป 28 นิพ			รูป 28 นิพ	
= จิต 89 ⟶ เจ 52				
9. สุขินฺทฺริเยน ⟶ ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสส - อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ				
= สุขเว ⟶ สุขสหคตกายวิญญจิต 1				
10. ทุกฺขินฺทฺริเยน ⟶ สุข - โสมนัสส - โทมนัสส - อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ				
= ทุกขเว ⟶ ทุกขสหคตกายวิญ 1				
11. โสมนสฺสินฺทฺริเยน ⟶ สุข - ทุกข -โทมนัสส - อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ				
= โสมนัสเว ⟶ โสมนัสสหคตจิต 62				
12. โทมนสฺสินฺทฺริเยน ⟶ สุข - ทุกข – โสมนัสส อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ				
= โทมเว ⟶ โทสมูลจิต 2				
13. อุเปกฺขินฺทฺริเยน ⟶ สุข - ทุกข - โสมนัสส - โทมนัสสสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ				
= อุเบกขาเว ⟶ อุเบกขาสหคตจิต 55				

(ต่อ) <u>อินทริยนิทเทส</u> วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา เต ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เกหิจิ ข อ ธ ข อ ธ นตฺถิ

14. สทฺธินฺทฺริเยน ⟶ อโสภณจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
    = สัทธาเจ ⟶ โสภณจิต 59
15. วิริยินฺทฺริเยน ⟶ อวิริยจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
    = วิริยเจ ⟶ จิต 73
16. สตินฺทฺริเยน ⟶ อโสภณจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
    = สติเจ ⟶ โสภณจิต 59
17. สมาธินฺทฺริเยน ⟶ อวิริยจิต - วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
    = เอกัคเจ ⟶ จิต 72
18. ปญฺญินฺทฺริเยน ⟶ อโสภณจิต - ญาณวิปปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
    = ปัญเจ ⟶ ติเหตุกจิต 47
19. อนญฺญาตญฺญสฺสามีตินฺทฺริเยน ⟶ โลกียจิต - มัคคจิตเบื้องบน 3 - ผลจิตตุปบาท รูป 28 นิพๆ
    = ปัญเจ ⟶ โสดามัคคจิต 1
20. อญฺญินฺทฺริเยน ⟶ โลกียจิต - โสดาปัตติมัคคจิต - อรหัตตผลจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
    = ปัญเจ ⟶ ม.บ.3 + ผ.ต. 3
21. อญฺญาตาวินฺทฺริเยน ⟶ โลกียจิต - มัคคจิต - ผลจิตเบื้องต่ำ 3 จิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
    = ปัญเจ ⟶ อรหัตตผลจิต 1

<u>ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส</u>

1. อวิชฺชาย ⟶ กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
    = โมหเจ ⟶ อกุศลจิต 12
2. อวิชฺชา ปจฺจยา สงฺขาเรน ⟶ วิบาก - กิริยา - มัคคจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
    = เจตนาเจ ⟶ อกุศล 12 + โลกียกุศล 17
3. สงฺขาร ปจฺจยา วิญฺญาเณน
    = จิต 89 ⟶ เจ 52
4. สฬายตน ปจฺจยา ผสฺเสน ⟶ รูป 28 นิพ
    = ผัสสเจ ⟶ จิต 89
5. ผสฺส ปจฺจยา เวทนาย
    = เวทนาเจ ⟶ จิต 89

(ต่อ) <u>ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส</u> วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา เต ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เกหิจิ ข อ ธ ข อ ธ นตฺถิ

6. เวทนาย ปจฺจยา ตณฺหาย
   = โลภเจ ⟶ โลภมูลจิต 8 ⟶ โทสมูล - โมหมูล - กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
7. ตณฺหา ปจฺจยา อุปาทาเนน
   = โลภเจ, ทิฏฐิเจ ⟶ โลภมูลจิต 8
8. อุปาทาน ปจฺจยา กมฺมภเวน ⟶ วิบาก - กิริยา - มัคคจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
   = เจตนาเจ ⟶ อกุศล 12 โลกียกุศล 17
9. อุปปตฺติภเวน ⟶ กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตุปบาท ๆ
   = โลกียวิ. 32 + เจ 35 + กำ 20
10. กามภเวน ⟶ จิต เจตสิกที่เป็นรูปภวะ - อรูปภวะ - กุศล - อกุศล กิริยา - ผลจิตตุปบาท ๆ
    = กามวิบาก 23 + เจ 33 + กำ 20
11. รูปภเวน ⟶ จิต เจตสิกที่เป็นกามภวะ - อรูปภวะ - กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตุปบาท ๆ
    = รูปวิ. 5 - จักขุวิญ 2 - โสตวิญ 2 - สัม 2 - สัน 3 - เจ 35 - กำ15
12. อรูปภเวน ⟶ กามภวะ - รูปภวะ - กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตุปบาท ติชรูป นิพ ๆ
    = อรูปวิ. 4 + เจ 30
13. สญฺญีภเวน ⟶ เนวสัญญีนาสัญญีภวะ - กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตุปบาท ๆ
    = โลกียวิ 31 (เนววิ. 1) + เจ 35 + กำ 20
14. อสญฺญีภเวน ⟶ จิต เจตสิกที่เป็นสัญญีภวะ - เนวภวะ - กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตุปบาท ๆ
    = ชีวิตนวกกลาป
15. เนวสญฺญีนาสญฺญีภเวน ⟶ สัญญีภวะ - อสัญญีภวะ - กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตุปบาท ติชรูป นิพ ๆ
    = เนววิ. 1 + เจ 30
16. เอกโวการภเวน ⟶ จิต เจตสิกที่เป็นปัญจโวการภวะ - จตุโวการภวะ - กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตุปบาท ๆ
    = ชีวิตนวกกลาป
17. จตุโวการภเวน ⟶ เอกโวการภวะ - ปัญจโวการภวะ - กุศล - อกุศล กิริยา - ผลจิตตุปบาท ติชรูป นิพ ๆ
    = อรูปวิ 4 + เจ 30
18. ปญฺจโวการภเวน ⟶ จตุโวการภวะ - กุศล - อกุศล - กิริยา - ผลจิตตุปบาท ๆ
    = กามวิ. 23 + รูปวิ. 5 + เจ 35 กำ 20

(ต่อ) <u>ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส</u>

วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา เต ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เกหิจิ ข อ ธ ข อ ธ นตฺถิ

19. โสเกน
20. โทมนสฺเสน = โทมนัสเว → อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
21. ปริเทเวน = สัททารมณ์ → จิต 89 + เจ 52 จิต 89 + เจ 52
22. ทุกฺเขน = ทุกขเว → สุข - โสมนัสส - โทมนัสส - อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
23. อุปายาเสน = โทสเจ → โทสมูลจิต 2 → โลภมูล - โมหมูล - กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ

<u>ธรรมที่ต่อจากปฏิจจสมุปบาท</u>

1. สติปฏฺฐาเนน = สติเจ → โลกุตตรจิต 8 → โลกียจิตตุปบาท รูป 28 นิพ
2. สมฺมปฺปธาเนน = วิริยเจ → มัคคจิต 4
3. อิทธิปาเทน = ฉัน, วิริย, ปัญ, มัคคจิต 4 → โลกียจิต ผลจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
4. ฌาเนน = วิตก วิจาร ปีติ สุข เอกัคเจ → ฌานจิต 67 → กามจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
5. อปฺปมญฺญาย = เม, กรุ, มุ, ตัต → รูปาวจรจิต 15 → กามาวจรจิต - อรูปาวจรจิต - โลกุตตรจิตตุปบาท รูป 28 นิพ
6. ปญฺจินฺทฺริเยน
7. ปญฺจ พเลน = สัท, วิริย, สติ, สมาธิ, ปัญเจ → โลกุตตรจิต 8
8. โพชฺฌงฺเคน = โพชฌงค์ อ.ธ 8 → โลกุตตรจิต 8
9. มคฺเคน = อ.ม 8 → โลกุตตรจิต 8

→ โลกียจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ

ผัสสสัตตกราสีนิทเทส วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา เต ธมฺมา สมฺปยุตฺตา เกหิจิ

ข อ ธ ข อ ธ

1. ผสฺเสน
   = ผัสสเจ → จิต 89
2. เวทนาย
   = เวทนาเจ → จิต 89
3. สญฺญาย
   = สัญญาเจ → จิต 89 → รูป 28 นิพ รูป 28 นิพ นตฺถิ
4. เจตนาย
   = เจตนาเจ → จิต 89
5. จิตฺเตน
   = จิต 89 → เจ 52
6. มนสิกาเรน
   = มนสิการเจ → จิต 89
7. อธิโมกฺเขน → ทวิปัญจวิญญาณจิตตุปบาท วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
   = อธิโมกข์เจ → จิต 78

พาหิรมาติกา

1. คนฺเถหิ ธมฺเมหิ → โมหมูล - กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
   = โลภเจ, ทิฏฐิเจ โทสเจ → โลภมูล 8 โทสมูล 2
2. ปรามาเสหิ ธมฺเมหิ → ทิฏฐิคตวิปปยุตตจิต - โทสมูล - โมหมูล - กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตุปบาท
   = ทิฏฐิเจ → ทิฏฐิสัม 4 รูป 28 นิพ ๆ
3. ปีติสหคเตหิ ธมฺเมหิ → สุข - ทุกข - โทมนัสส - อุเบกขาสหคตจิต - จตุตถฌานจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
   = ปีติสหคตจิต 51 + เจ 46 (ปีติ)
4. สวิตกฺเกหิ ธมฺเมหิ → ทวิปัญจวิญญาณจิต - ทุติยฌาณ - ตติยฌาน - จตุตถฌาน - ปัญจมฌานจิตตุปบาท
   = สวิตักกจิต 55 + เจ 51 (วิตก) รูป 28 นิพ ๆ
5. สรเณหิ ธมฺเมหิ → กุศล - วิบาก - กิริยาจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ
   = อกุศลจิต 12 + เจ 27
6. สาสเวหิ ธมฺเมหิ → โลกุตตรจิตตุปบาท ๆ
   = โลกียจิต 81 + เจ 52 + รูป 28
7. อโนฆนิเยหิ ธมฺเมหิ
8. อปรามฏฺเฐหิ ธมฺเมหิ → วิป → โลกียจิตตุปบาท
9. อสงฺกิเลสิเกหิ ธมฺเมหิ
   = โลกุตตรจิต 8 + เจ 36 นิพ

จบ อัฏฐมนยนิทเทส

* นวมนยสมฺปยุตฺเตนสมฺปยุตฺตปทนิทเทส (สมฺ กลับ สมฺ สมฺ เกหิจิ) แสดงได้ 120 บท

				(บทนิทเทส)			สมฺปยุตฺตา	เกหิจิ
ขันธนิทเทส สมฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา แรก		เตหิ ธมฺเมหิ สมฺ	เย ธมฺมา หลัง		เต ธมฺมา	ข อ ธ	ข อ ธ
1. เวทนากฺขนฺเธน →	จิต 89 + เจ 51 (เว)	ได้	จิต 89 + เจ 51	เวทนาขันธ์	ได้	เวทนาขันธ์	3 1 7	– 1 1 = เจ 51 (เว)
= เวทนาเจ	วิญ สัญ 1 } ธัม							ธ ธ
	มนา สัง 1 } ธัม							
	วิญธาตุ 7							
2. สญฺญากฺขนฺเธน	จิต 89 + เจ 51 (สัญ)	ได้	จิต 89 + เจ 51	สัญญาขันธ์	ได้	สัญญาขันธ์	3 1 7	– 1 1 = เจ 51 (สัญ)
= สัญญาเจ	วิญ เว 1 } ธัม							ธ ธ
	มนา สัง 1 } ธัม							
	วิญธาตุ 7							
3. สงฺขารกฺขนฺเธน	จิต 89 + เว, สัญเจ	ได้	จิต 89 + เว, สัญเจ	สังขารขันธ์	ได้	สังขารขันธ์	3 1 7	– 1 1 = เว - สัญเจ
= สังเจ 50	วิญ เว 1 } ธัม							ธ ธ
	มนา สัญ 1 } ธัม							
	วิญธาตุ 7							
4. วิญฺญาณกฺขนฺเธน	เจตสิก 52	ได้	เจตสิก 52	วิญญาณขันธ์	ได้	วิญญาณขันธ์	3 – –	– 1 1 = เจ 52
= จิต 89	เว 1 }							ธ ธ
	สัญ 1 } ธัม ธัม							
	สัง 1 }							
อายตนนิทเทส								
มนายตเนน	เจตสิก 52	ได้	เจตสิก 52	มนายตนะ	ได้	มนายตนะ	3 – –	– 1 1 = เจ 52
= จิต 89	เว 1 }							ธ ธ
	สัญ 1 } ธัม ธัม							
	สัง 1 }							

นย. 9

ธาตุนิทเทส	สมฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา แรก		เตหิ ธมฺเมหิ	สมฺ	เย ธมฺมา หลัง		เต ธมฺมา	สมฺปยุตฺตา ข อ ธ	เกหิจิ ข อ ธ
1. จกฺขุวิญฺญาณธาตุยา = จักขุวิญจิต 2						จักขุวิญญาณธาตุ	ได้	จักขุวิญญาณธาตุ		
2. โสตวิญฺญาณธาตุยา = โสตวิญจิต 2						โสตวิญญาณธาตุ	ได้	โสตวิญญาณธาตุ		
3. ฆานวิญฺญาณธาตุยา = ฆานวิญจิต 2	→	สัพพ 7	ได้	สัพพ 7	→	ฆานวิญญาณธาตุ	ได้	ฆานวิญญาณธาตุ	3 – –	– 1 1 = สัพพ 7 ธ ธ
4. ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุยา = ชิวหาวิญจิต 2		เว 1, สัญ 1, สัง 1 } ธัม ธัม				ชิวหาวิญญาณธาตุ	ได้	ชิวหาวิญญาณธาตุ		
5. กายวิญฺญาณธาตุยา = กายวิญจิต 2						กายวิญญาณธาตุ	ได้	กายวิญญาณธาตุ		
6. มโนธาตุยา = สัม 2 ปัญจทวา 1	→	อัญญ 10 เว 1, สัญ 1, สัง 1 } ธัม ธัม	ได้	อัญญ 10	→	มโนธาตุ	ได้	มโนธาตุ	3 – –	– 1 1 = อัญญ 10 ธ ธ
7. มโนวิญฺญาณธาตุยา = จิต 76	→	เจตสิก 52 เว 1, สัญ 1, สัง 1 } ธัม ธัม	ได้	เจตสิก 52	→	มโนวิญญาณธาตุ	ได้	มโนวิญญาณธาตุ	3 – –	– 1 1 = เจ 52 ธ ธ

นย. 9

				สมฺปยุตฺตา	เกหิจิ
สัจจนิทเทส สมฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา แรก	เตหิ ธมฺเมหิ สมฺ	เย ธมฺมา หลัง	เต ธมฺมา	ข อ ธ	ข อ ธ
1. สมุทยสจฺเจน = โลภเจ สัง ธัม ธัม	โลภมูลจิต 8 + เจ 21 (โลภ) ได้ วิญ มนา เว 1 ธัม มโนวิญ สัญ 1 ธัม สัง 19	โลภมูลจิต 8 + เจ 21	สมุทยสัจจะ ได้	สมุทยสัจจะ	3 1 1	1 1 1 = เจ 21 (โลภ) 19 ธ ธ
2. มคฺคสจฺเจน = อ.ม 8 สัง ธัม ธัม	มัคคจิต 4 + เจ 28 (8) ได้ วิญ มนา เว 1 ธัม มโนวิญ สัญ 1 ธัม สัง 26	มัคคจิต 4 + เจ 28	มัคคสัจจะ ได้	มัคคสัจจะ	3 1 1	1 1 1 = เจ 28 (8) 26 ธ ธ
อินทริยนิทเทส						
1. มนินฺทฺริเยน = จิต 89	เจตสิก 52 ได้ เว 1 สัญ 1 ธัม ธัม สัง 1	เจตสิก 52	มนินทรีย์ ได้	มนินทรีย์	3 – –	– 1 1 = เจ 52 ธ ธ
2. สุขินฺทฺริเยน = สุขเว	สุขสหคตกายวิญ 1 + สัพพ 6 (เว) ได้ วิญ มนา สัญ 1 ธัม กายวิญ สัง 1 ธัม	สุขสหคตกายวิญ 1 + สัพพ 6	สุขินทรีย์ ได้	สุขินทรีย์	3 1 1	– 1 1 = สัพพ 6 (เว) ธ ธ
3. ทุกขินฺทฺริเยน = ทุกขเว	ทุกขสหคตกายวิญ 1 + สัพพ 6 (เว) ได้ วิญ มนา สัญ 1 ธัม กายวิญ สัง 1 ธัม	ทุกขสหคตกายวิญ 1 + สัพพ 6	ทุกขินทรีย์ ได้	ทุกขินทรีย์	3 1 1	– 1 1 = สัพพ 6 (เว) ธ ธ
4. โสมนสฺสินฺทฺริเยน = โสมเว	โสมนัสสหคตจิต 62 + เจ 46 (เว) ได้ วิญ มนา สัญ 1 ธัม มโนวิญ สัง 1 ธัม	โสมนัสสหคตจิต 62 + เจ 46	โสมนัสสินทรีย์ ได้	โสมนัสสินทรีย์	3 1 1	– 1 1 = เจ 46 (เว) ธ ธ

(ต่อ) อินทริยนิทเทส สมฺปยุตฺตา เย ธมฺมา แรก | เตหิ ธมฺเมหิ สมฺ เย ธมฺมา หลัง | เต ธมฺมา | สมฺปยุตฺตา ข อ ธ | เกหิจิ ข อ ธ

5. โทมนสฺสินฺทฺริเยน → โทสมูลจิต 2 + เจ 21 (เว) ได้ | โทสมูลจิต 2 + เจ 21 → โทมนัสสินทรีย์ ได้ | โทมนัสสินทรีย์ | 3 1 1 | – 1 1 = เจ 21 (เว)
= โทมนัสเว วิญ มนา สัญ 1 ธัม; มโนวิญ สัง 1 ธัม | ธ ธ

6. อุเปกฺขินฺทฺริเยน → อุเบกขาสหคตจิต 55 + เจ 46 (เว) ได้ | อุเบกขาสหคตจิต 55 + เจ 46 → อุเบกขินทรีย์ ได้ | อุเบกขินทรีย์ | 3 1 6 | – 1 1 = เจ 46 (เว)
= อุเบกขาเว วิญ มนา สัญ 1 ธัม; วิญธาตุ 6 (กายวิญ) สัง 1 ธัม | ธ ธ

7. สทฺธินฺทฺริเยน → โสภณจิต 59 + เจ 37 (สัท) ได้ | โสภณจิต 59 + เจ 37 → สัทธินทรีย์ ได้ | สัทธินทรีย์ | 3 1 1 | 1 1 1 = เจ 37 (สัท)
= สัทธาเจ วิญ มนา เว 1 ธัม; มโนวิญ สัญ 1 ธัม; สัง 35 | 35 ธ ธ
สัง ธัม ธัม

8. วิริยินฺทฺริเยน → จิต 73 + เจ 51 (วิริย) ได้ | จิต 73 + เจ 51 → วิริยินทรีย์ ได้ | วิริยินทรีย์ | 3 1 1 | 1 1 1 = เจ 51 (วิริย)
= วิริยเจ วิญ มนา เว 1 ธัม; มโนวิญ สัญ 1 ธัม; สัง 49 | 49 ธ ธ
สัง ธัม ธัม

9. สตินฺทฺริเยน → โสภณจิต 59 + เจ 37 (สติ) ได้ | โสภณจิต 59 + เจ 37 → สตินทรีย์ ได้ | สตินทรีย์ | 3 1 1 | 1 1 1 = เจ 37 (สติ)
= สติเจ วิญ มนา เว 1 ธัม; มโนวิญ สัญ 1 ธัม; สัง 35 | 35 ธ ธ
สัง ธัม ธัม

10. สมาธินฺทฺริเยน → จิต 72 + เจ 50 (เอกัค) ได้ | จิต 72 + เจ 50 → สมาธินทรีย์ ได้ | สมาธินทรีย์ | 3 1 1 | 1 1 1 = เจ 50 (เอกัค)
= เอกัคเจ วิญ มนา เว 1 ธัม; มโนวิญ สัญ 1 ธัม; สัง 48 | 48 ธ ธ
สัง ธัม ธัม

นย. 9

(ต่อ) อินทริยนิทเทส	สมฺปยุตฺตา เย ธมฺมา แรก		เตหิ ธมฺเมหิ สมฺ เย ธมฺมา หลัง		เต ธมฺมา	สมฺปยุตฺตา ข อ ธ	เกหิจิ ข อ ธ
11. ปญฺญินฺทฺริเยน →	ติเหตุกจิต 47 + เจ 37 (ปัญ)	ได้	ติเหตุกจิต 47 + เจ 37 →	ปัญญินทรีย์ ได้	ปัญญินทรีย์	3 1 1	1 1 1 = เจ 37 (ปัญ)
= ปัญเจ	วิญ มนา เว 1	ธัม					35 ธ ธ
สัง ธัม ธัม	มโนวิญ สัญ 1	ธัม					
	สัง 35						
12. อนญฺญา →	โสดามัคคจิต 1 + เจ 35 (ปัญ)		โสดามัคคจิต 1 + เจ 35 →	อนัญญา	อนัญญา		
13. อญฺญินฺทฺริเยน →	ม.บ. 3 + ผ.ต. 3 + เจ 35 (ปัญ)	ได้	ม.บ.3 + ผ.ต.3 + เจ 35 →	อัญญินทรีย์ ได้	อัญญินทรีย์	3 1 1	1 1 1 = เจ 35 (ปัญ)
14. อญฺญาตาวินฺทฺริเยน →	อรหัตตผลจิต 1 + เจ 35 (ปัญ)		อรหัตตผลจิต 1 + เจ 35 →	อัญญาตาวินทรีย์	อัญญาตาวินทรีย์		33 ธ ธ
= ปัญเจ	วิญ มนา เว 1	ธัม					
สัง ธัม ธัม	มโนวิญ สัญ 1	ธัม					
	สัง 33						
ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส							
1. อวิชชาย →	อกุศลจิต 12 + เจ 26 (โมห)	ได้	อกุศลจิต 12 + เจ 26 →	อวิชชา ได้	อวิชชา	3 1 1	1 1 1 = เจ 26 (โมหเจ)
= โมหเจ	วิญ มนา เว 1	ธัม					24 ธ ธ
สัง ธัม ธัม	มโนวิญ สัญ 1	ธัม					
	สัง 24						
2. อวิชชา ปจฺจยา สงขาเรน →	อกุ 12 + โลกีกุ 17 + เจ 51 (เจ)	ได้	อกุ 12 + โลกีกุ 17 + เจ 51 →	สังขาร *	สังขาร *	3 1 1	1 1 1 = เจ 51 (เจตนา)
3. อุปาทาน ปจฺจยา กมฺมภเวน →	วิญ มนา เว 1	ธัม		กัมมภว * ได้	กัมมภว *		49 ธ ธ
= เจตนาเจ	มโนวิญ สัญ 1	ธัม					
สัง ธัม ธัม	สัง 49						
4. สงฺขาร ปจฺจยา วิญฺญาเณน →	เจตสิก 52	ได้	เจตสิก 52 →	วิญญาณ * ได้	วิญญาณ *	3 – –	– 1 1 = เจ 52
= จิต 89	เว 1, สัญ 1, สัง 1 ธัม ธัม						ธ ธ

ต.ย. เช่น วิญญาณ * = วิญญาณที่เกิดขึ้นโดยอาศัยสังขาร เป็นเหตุ

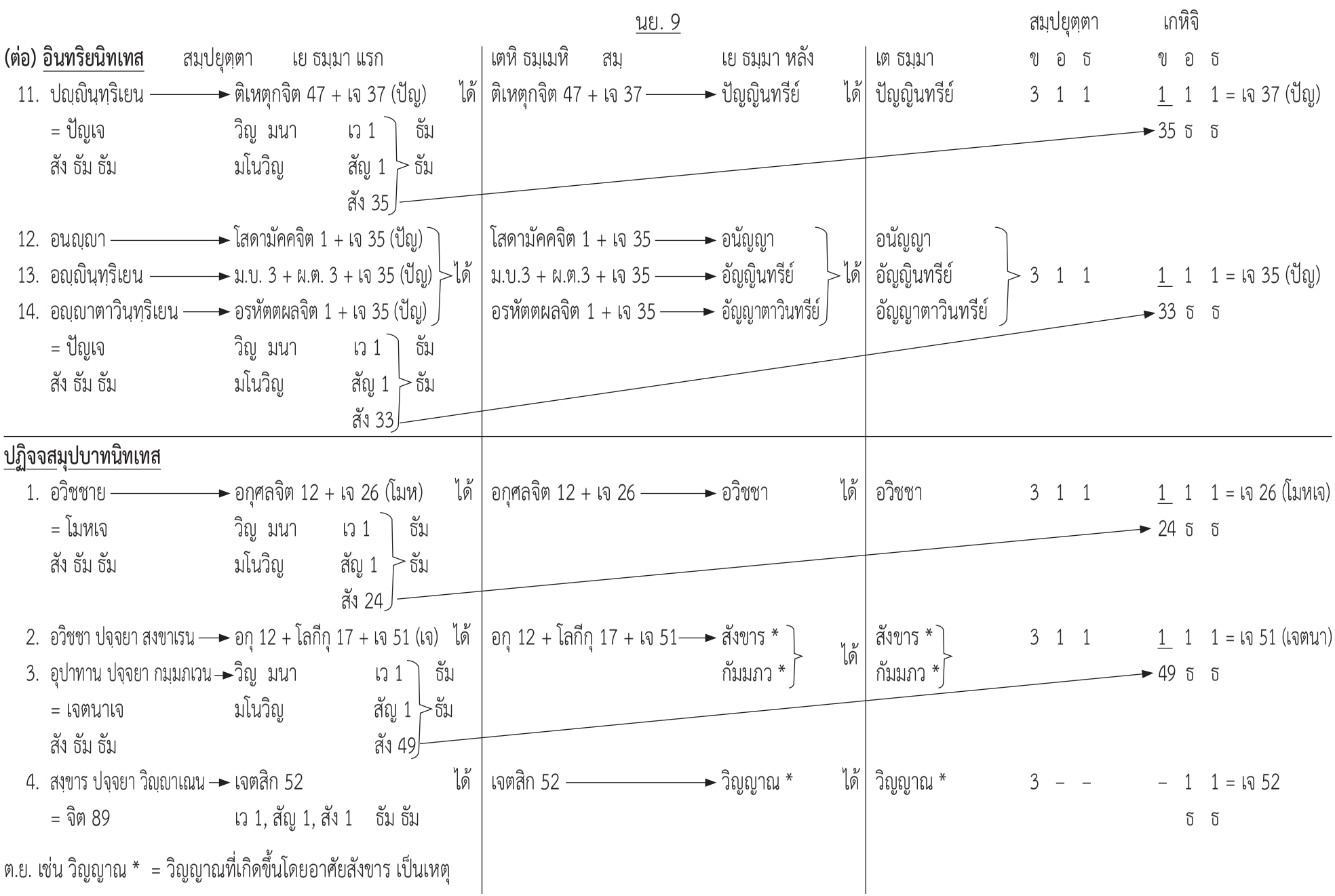

(ต่อ) ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส

	สมุปยุตฺตา เย ธมฺมา แรก		เตหิ ธมฺเมหิ สมฺ เย ธมฺมา หลัง		เต ธมฺมา	สมุปยุตฺตา ข อ ธ	เกหิจิ ข อ ธ
5. สฬายตน ปจฺจยา ผสฺเสน →	จิต 89 + เจ 51 (ผัส)	ได้	จิต 89 + เจ 51 →	ผัสส * ได้	ผัสส *	3 1 7	1 1 1 = เจ 51 (ผัส)
= ผัสสเจ	วิญ มนา เว 1	ธัม					49 ธ ธ
สัง ธัม ธัม	วิญธาตุ 7 สัญ 1	ธัม					
	สัง 49						
6. ผสฺส ปจฺจยา เวทนาย →	จิต 89 + เจ 51 (เวท)	ได้	จิต 89 + เจ 51 →	เวทนา * ได้	เวทนา *	3 1 7	– 1 1 = เจ 51 (เว)
= เวทนาเจ	วิญ มนา สัญ 1	ธัม					ธ ธ
	วิญธาตุ 7 สัง 1	ธัม					
7. เวทนา ปจฺจยา ตณฺหาย →	โลภมูลจิต 8 + เจ 21 (โลภ)	ได้	โลภมูลจิต 8 + เจ 21 →	ตัณหา * ได้	ตัณหา *	3 1 1	1 1 1 = เจ 21 (โลภ)
= โลภเจ	วิญ มนา เว 1	ธัม					19 ธ ธ
สัง ธัม ธัม	มโนวิญ สัญ 1	ธัม					
	สัง 19						
8. ตณฺหา ปจฺจยา อุปาทาเนน →	โลภมูล 8 + เจ 20 (โล, ทิ)	ได้	โลภมูลจิต 8 + เจ 20 →	อุปาทาน * ได้	อุปาทาน *	3 1 1	1 1 1 = เจ 20 (โล, ทิฏ)
= โลภเจ, ทิฏฐิเจ	วิญ มนา เว 1	ธัม					18 ธ ธ
สัง ธัม ธัม	มโนวิญ สัญ 1	ธัม					
	สัง 18						
9. โสเกน 10. โทมนสฺเสน →	โทสมูลจิต 2 + เจ 21 (เว)	ได้	โทสมูลจิต 2 + เจ 21 →	โสก โทมนัสส	โสก โทมนัสส	3 1 1	– 1 1 = เจ 21 (เว)
	วิญ						ธ ธ
= โทมนัสเว	มนา สัญ 1	ธัม					
	มโนวิญ สัง 1	ธัม					

ต.ย. เช่น ตัณหา * = ตัณหาที่เกิดขึ้นโดย อาศัยเวทนา เป็นเหตุ

นย. 9

(ต่อ) ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส	สมฺปยุตฺตา เย ธมฺมา แรก		เตหิ ธมฺเมหิ สมฺ	เย ธมฺมา หลัง		เต ธมฺมา	สมฺปยุตฺตา ข อ ธ	เกหิจิ ข อ ธ
11. ทุกฺเขน	ทุกขสหคตกายวิญจิต 1 + สัพพ 6 (เว)	ได้	ทุกขสหคตกายวิญ 1 + สัพพ 6	ทุกข	ได้	ทุกข	3 1 1	– 1 1 = สัพพ 6 (เว)
= ทุกขเว	วิญ มนา สัญ 1 ธัม							ธ ธ
	กายวิญ สัง 1 ธัม							
12. อุปายาเสน	โทสมูลจิต 2 + เจ 21 (โทสเจ)	ได้	โทสมูลจิต 2 + เจ 21	อุปายาส	ได้	อุปายาส	3 1 1	1 1 1 = เจ 21 (โทส)
= โทสเจ	วิญ มนา เว 1 ธัม							19 ธ ธ
สัง ธัม ธัม	มโนวิญ สัญ 1 ธัม							
	สัง 19							
ธรรมที่ต่อจากปฏิจจ								
1. สติปฏฺฐาเนน	โลกุตตรจิต 8 + เจ 35 (สติ)	ได้	โลกุตตรจิต 8 + เจ 35	สติปัฏฐาน	ได้	สติปัฏฐาน	3 1 1	1 1 1 = เจ 35 (สติ)
= สติเจ	วิญ มนา เว 1 ธัม							33 ธ ธ
สัง ธัม ธัม	มโนวิญ สัญ 1 ธัม							
	สัง 33							
2. สมฺมปฺปธาเนน	มัคคจิต 4 + เจ 35 (สติ)	ได้	มัคคจิต 4 + เจ 35	สัมมัปปธาน	ได้	สัมมัปปธาน	3 1 1	1 1 1 = เจ 35 (วิริย)
= วิริยเจ	วิญ มนา เว 1 ธัม							33 ธ ธ
สัง ธัม ธัม	มโนวิญ สัญ 1 ธัม							
	สัง 33							
3. อิทฺธิปาเทน	เจตสิก 33 (3)	ได้	เจตสิก 33	อิทธิบาท	ได้	อิทธิบาท	2 – –	1 1 1 = เจ 33 (3)
= ฉ, วิ, ปัญ, มัคจิต 4	เว 1							31 ธ ธ
สัง ธัม ธัม	สัญ 1 ธัม ธัม							
	สัง 31							
4. ฌาเนน	ฌานจิต 67 + เจ 33 (5)	ได้	ฌานจิต 67 + เจ 33	ฌาน	ได้	ฌาน	2 1 1	1 1 1 = เจ 33 (5)
= วิตก, วิจาร,	วิญ มนา สัญ 1 ธัม							32 ธ ธ
ปีติ, สุข, เอกัค	มโนวิญ สัง 32 ธัม							
สัง เว ธัม ธัม								

(ต่อ) ธรรมที่ต่อจากปฏิจจ

	สมฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา แรก		เตหิ ธมฺเมหิ สมฺ	เย ธมฺมา หลัง		เต ธมฺมา	สมฺปยุตฺตา ข อ ธ	เกหิจิ ข อ ธ	
5. อปฺปมญฺญาย = เม, กรุ, มุ, ตัตเจ สัง ธัม ธัม	รูปาวจรจิต 15 + เจ 31 (อัป 4)		ได้	รูปาวจรจิต 15 + เจ 31	อัปปมัญญา	ได้	อัปปมัญญา	3 1 1	1 1 1	= เจ 31 (อัป 4)
	วิญ มนา	เว 1	ธัม						29 ธ ธ	
	มโนวิญ	สัญ 1	ธัม							
		สัง 29								
6. ปญฺจินฺทฺริเยน 7. พเลน = สัท, วิริ, สติ, สมาธิ, ปัญเจ	โลกุตตรจิต 8 + เจ 31 (5)		ได้	โลกุตตรจิต 8 + เจ 31	ปัญจินทรีย์ พละ	ได้	ปัญจินทรีย์ พละ	3 1 1	1 1 1	= เจ 31 (5)
	วิญ มนา	เว 1	ธัม						29 ธ ธ	
	มโนวิญ	สัญ 1	ธัม							
		สัง 29								
8. โพชฺฌงฺเคน = โพชฌงค์ อ. ธ 8 9. มคฺเคน = อ.ม 8 สัง ธัม ธัม	โลกุตตรจิต 8 + เจ 28 (8)		ได้	โลกุตตรจิต 8 + เจ 28	โพชฌงค์ มัคค	ได้	โพชฌงค์ มัคค	3 1 1	1 1 1	= เจ 28 (8)
	วิญ มนา	เว 1	ธัม						26 ธ ธ	
	มโนวิญ	สัญ 1	ธัม							
		สัง 26								

ผัสสสัตตกราสีนิทเทส

1. ผสฺเสน = ผัสสเจ สัง ธัม ธัม	จิต 89 + เจ 51 (ผัสส)		ได้	จิต 89 + เจ 51	ผัสส	ได้	ผัสส	3 1 7	1 1 1	= เจ 51 (ผัส)
	วิญ มนา	เว 1	ธัม						49 ธ ธ	
	วิญธาตุ 7	สัญ 1	ธัม							
		สัง 49								
2. เวทนาย = เวเจ	จิต 89 + เจ 51 (เว)		ได้	จิต 89 + เจ 51	เวทนา	ได้	เวทนา	3 1 7	– 1 1	= เจ 51 (เว)
	วิญ มนา	สัญ 1	ธัม						ธ ธ	
	วิญธาตุ 7	สัง 1	ธัม							
3. สญฺญาย = สัญเจ	จิต 89 + เจ 51 (สัญ)		ได้	จิต 89 + เจ 51	สัญญา	ได้	สัญญา	3 1 7	– 1 1	= เจ 51 (สัญ)
	วิญ มนา	เว 1	ธัม						ธ ธ	
	วิญธาตุ 7	สัง 1	ธัม							

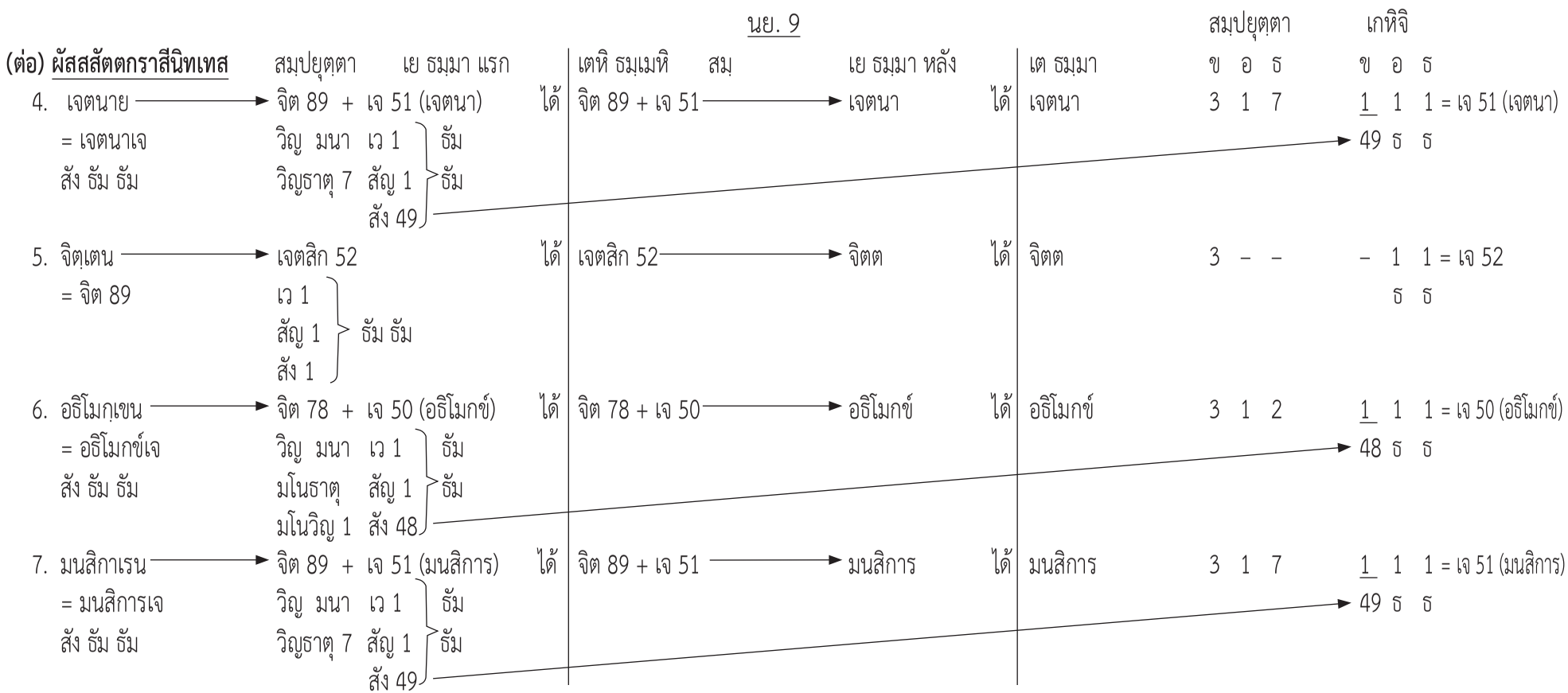

อัพภันตรมาติกาแสดงได้ 56 บท

1. นามขันธ์ 4
2. มนายตนะ 1
3. วิญญาณธาตุ 7
4. สัจจะ 2 คือ สมุทยสัจจะ, มัคคสัจจะ
5. อินทรีย์ 14 คือ มนินทรีย์ 1, เวทนินทรีย์ 5, สังขารอินทรีย์ 8
6. ปฏิจจสมุปบาท 12 คือ อวิชชา, สังขาร, วิญญาณ, ผัสส, เวทนา, ตัณหา, อุปาทาน, กัมมภว, โสก, ทุกข, โทมนัสส, อุปายาส
7. ธรรมที่ต่อจากปฏิจจสมุปบาท อีก 16 บท

จบ อัพภันตรมาติกา

(บทนิทเทส)

พาหิรมาติกา สมฺ	เย ธมฺมา แรก		เตหิ ธมฺเมหิ สมฺ	เย ธมฺมา หลัง		เต ธมฺมา	สมฺปยุตฺตา ข อ ธ	เกหิจิ ข อ ธ	
1. สุขสหคเตหิ ธมฺเมหิ →	สุขเวทนา	ได้	สุขเวทนา →	สุขสหคตจิต 63 เจ 46	ได้	สุขสหคตจิต 63 เจ 46	1 – –	– 1 1	1 = เวเจ
= สุขสหคตจิต 63	เว ธัม ธัม						เว	ธ ธ	
+ เจ 46 (สุขเว)									
2. อุเปกฺขาสหคเตหิ ธมฺเมหิ →	อุเบกขาเวทนา	ได้	อุเบกขาเว →	อุเบกขาสหคตจิต 55 เจ 46	ได้	อุเบกขาสหคตจิต 55 เจ 46	1 – –	– 1 1	1 = เวเจ
= อุเบกขาสหคตจิต 55	เว ธัม ธัม						เว	ธ ธ	
+ เจ 46 (เว)									
3. ปีติสหคเตหิ ธมฺเมหิ →	ปีติเจ	ได้	ปีติเจ →	ปีติสหคตจิต 51 เจ 46 (ปีติ)	ได้	ปีติสหคตจิต 51 เจ 46		1 1	1 = ปีติเจ
= ปีติสหคตจิต 51	สัง ธัม ธัม							ส ธ	ธ
+ เจ 46 (ปีติ)									
4. สวิตกฺเกหิ ธมฺเมหิ →	วิตกเจ	ได้	วิตกเจ →	สวิตักกจิต 55 เจ 51 (วิตก)	ได้	สวิตักกจิต 55 เจ 51		1 1	1 = วิตกเจ
= สวิตักกจิต 55	สัง ธัม ธัม							ส ธ	ธ
+ เจ 51 (วิตกเจ)									
5. สวิจาเรหิ ธมฺเมหิ →	วิจารเจ	ได้	วิจารเจ →	สวิจารจิต 66 เจ 51 (วิจาร)	ได้	สวิจารจิต 66 เจ 51		1 1	1 = วิจารเจ
= สวิจารจิต 66	สัง ธัม ธัม							ส ธ	ธ
+ เจ 51 (วิจารเจ)									
6. ปรามาสสมฺปยุตฺเตหิ ธมฺเมหิ →	ทิฏฐิเจ	ได้	ทิฏฐิเจ →	ทิฏฐิคตสัมป. 4 เจ 20 (ทิฏฐิ)	ได้	ทิฏฐิคตสัมป. 4 เจ 20		1 1	1 = ทิฏฐิเจ
= ทิฏฐิคตสัมปยุตตจิต 4	สัง ธัม ธัม							ส ธ	ธ
+ เจ 20 (ทิฏ)									
7. ปรามาเสหิ ธมฺเมหิ →	ทิฏฐิคตสัมป. จิต 4 + เจ 20 (ทิฏฐิ)	ได้	ทิฏฐิคตสัมป. จิต 4 + เจ 20 →	ปรามาสธรรม	ได้	ปรามาสธรรม	3 1 1	1 1	1 = เจ 20 (ทิฏฐิ)
= ทิฏฐิเจ	วิญ มนา เว 1	ธัม						18 ธ	ธ
สัง ธัม ธัม	มโนวิญ สัญ 1	ธัม							
	สัง 18								

นย. 9

							(บทนิทเทส)				สมฺปยุตฺตา			เกหิจิ			
(ต่อ) พาหิรมาติกา	สมฺ		เย ธมฺมา แรก		เตหิ ธมฺเมหิ	สมฺ	เย ธมฺมา หลัง		เต ธมฺมา	ข	อ	ธ	ข	อ	ธ	
8. คนฺเถหิ ธมฺเมหิ →	โลภมูล 8 โท 2	+ เจ 23 (3)	ได้	โลภมูล 8 + โทสมูล 2 + เจ 23			คันถธรรม	ได้	คันถธรรม	3	1	1	1	1	1 = เจ 23 (3)	
= โลภ, ทิฏฐิ, โทสเจ	วิญ มนา	เว 1	ธัม										21	ธ	ธ		
สัง ธัม ธัม	มโนวิญ	สัญ 1	ธัม														
		สัง 21															
9. จิตฺตสมฺปยุตฺเตหิ ธมฺเมหิ →	จิต 89		ได้	จิต 89			เจตสิก 52	ได้	เจตสิก 52				1	1	7		
= เจตสิก 52	วิญ 1												วิญ	มนา	วิญธาตุ		
	มนา 1																
	วิญธาตุ 7																
10. จิตฺเตหิ ธมฺเมหิ →	เจตสิก 52		ได้	เจตสิก 52			จิตตธรรม	ได้	จิตตธรรม	3	–	–	–	1	1 = เจ 52		
= จิต 89	เว 1	ธัม												ธ	ธ		
	สัญ 1	ธัม															
	สัง 1																

จบ นวมนยนิทเทส

* ทสมนยวิปฺปยุตฺเตนวิปฺปยุตฺตปทนิทเทส (วิปฺ กลับ วิปฺ วิปฺ เกหิจิ) แสดงได้ 248 – 250 บท

ขันธนิทเทส วิปฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา แรก	เตหิ ธมฺเมหิ วิปฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา หลัง	เต ธมฺมา	วิปฺปยุตฺตา ข อ ธ	เกหิจิ ข อ ธ
1. รูปกฺขนฺเธน →	จิต 89 + เจ 52	จิต 89 + เจ 52 →	รูป 28 นิพ	รูป 28 นิพ	น4 1 7	– 1 1 = เจ 52
- รูป 28					มนา วิญ	ธ ธ
2. เวทนากฺขนฺเธน						
- เวเจ → จิต 89						
3. สญฺญากฺขนฺเธน						
- สัญเจ → จิต 89 →	รูป 28 นิพ	รูป 28 นิพ →	จิต 89 + เจ 52	จิต 89 + เจ 52	1 10 10	– 1 1 = สุ นิพ
4. สงฺขารกฺขนฺเธน				วิญ 1 เว	รูป โอ โอ	ธ ธ
- สังเจ 50 → จิต 89				มนา 1 สัญ } ธัม ธัม		
5. วิญฺญาณกฺขนฺเธน				วิญธาตุ 7 สัง		
- จิต 89 → เจ 52				4 2 8_		
อายตนนิทเทส				5 12 18		
				1 10 10		
1. จกฺขายตนํ						
2. โสตายตนํ						
3. ฆานายตนํ						
4. ชิวฺหายตนํ						
5. กายายตนํ →	จิต 89 + เจ 52	จิต 89 + เจ 52 →	รูป 28 นิพ	รูป 28 นิพ	น4 1 7	– 1 1 = เจ 52
6. รูปายตนํ					มนา วิญ	ธ ธ
7. สทฺทายตนํ						
8. คนฺธายตนํ						
9. รสายตนํ						
10. โผฏฺฐพฺพายตนํ						
- รูปขันธ์						
11. มนายตนํ →	รูป 28 นิพ	รูป 28 นิพ →	จิต 89 + เจ 52	จิต 89 + เจ 52	1 10 10	– 1 1 = สุ นิพ
- จิต 89 → เจ 52					รูป โอ โอ	ธ. ธ.

นย. 10

ธาตุนิทเทส	วิปฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา แรก	เตหิ ธมฺเมหิ	วิปฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา หลัง	เต ธมฺมา	วิปฺปยุตฺตา	เกหิจิ
							ข อ ธ	ข อ ธ
1. จกฺขุธาตุยา								
2. โสตธาตุยา								
3. ฆานธาตุยา								
4. ชิวฺหาธาตุยา								
5. กายธาตุยา								
6. รูปธาตุยา	รูปขันธ์ →	วิป จิต 89 + เจ 52	จิต 89 + เจ 52	→	รูป 28 นิพ	รูป 28 นิพ	น4 1 7	– 1 1 = เจ 52
7. สทฺทธาตุยา							มนา วิญ	ธ ธ
8. คนฺธธาตุยา								
9. รสธาตุยา								
10. โผฏฺฐพฺพธาตุยา								

ธาตุนิทเทส วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา แรก เตหิ ธมฺเมหิ วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา หลัง เต ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ

ข อ ธ ข อ ธ

11. จกฺขุวิญฺญาณธาตุยา
12. โสตวิญฺญาณธาตุยา
13. ฆานวิญฺญาณธาตุยา
14. ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุยา
15. กายวิญฺญาณธาตุยา
    = วิญจิต 2 → สัพพ 7

วิป ฉวิญญาณธาตุจิตตุปบาทที่เหลือ → รูป 28 นิพ ๗

จักขุวิญญาณธาตุจิตตุปบาท ๗
โสตวิญญาณธาตุจิตตุปบาท ๗
ฆานวิญญาณธาตุจิตตุปบาท ๗
ชิวหาวิญญาณธาตุจิตตุปบาท ๗
กายวิญญาณธาตุจิตตุปบาท ๗
= วิญจิต 2 + สัพพ 7

วิญ	เว	ธัม	น 4 2 2
มนา	สัญ	ธัม	5 12 18
วิญธาตุ	สัง	ธัม	1 10 16

1 10 16 – 1 1 = เจ 45 สุ นิพ
ธ ธ

โอ10 + วิญ6 (1)

เจ 52 สุ นิพ
7 สัพพ

16. มโนธาตุยา
    = สัม 2 ปัญจ 1 → อัญญ 10

มโนธาตุจิตตุปบาท ๗
= สัม 2 ปัญจ 1 + อัญญ 10

วิญ	เว	ธัม	น 4 2 2
มนา	สัญ	ธัม	5 12 18
มโนธาตุ	สัง	ธัม	1 10 16

1 10 16 – 1 1 = เจ 42 สุ นิพ
ธ ธ

โอ10 + วิญ6 (มโนธาตุ)

เจ 52 สุ นิพ
10 อัญญ

17. มโนวิญฺญาณธาตุยา
    = จิต 76 → เจ 52

มโนวิญญาณธาตุจิตตุปบาท ๗
= จิต 76 + เจ 52

วิญ	เว	ธัม	น 4 2 2
มนา	สัญ	ธัม	5 12 18
มโนวิญ	สัง	ธัม	1 10 16

1 10 16 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

โอ10 + วิญ6 (มโนวิญ)

นย. 10

สัจจนิทเทส	วิปฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา แรก	เตหิ ธมฺเมหิ	วิปฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา หลัง	เต ธมฺมา	วิปฺปยุตฺตา	เกหิจิ
1. สมุทยสจฺเจน = โลภเจ → โลภมูลจิต 8 + เจ 21 (โลภ)	→	โทสมูล-โมหมูล-กุศล-วิบาก-กิริยาจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ		→	โลภมูลจิตตุปบาท = โลภมูลจิต 8 + เจ 22 วิญ เว มนา สัญ } ธัม ธัม มโนวิญ สัง	๗	ข อ ธ 1 10 16 รูป โอ10 โอ10 วิญ 6 (มโนวิญ) น4 2 2 5 12 18 1 10 16	ข อ ธ – 1 1 = เจ 52 สุ นิพ ธ ธ เจ 22 เจ 30 สุ นิพ
2. นิโรธสจฺเจน = นิพพาน	→	จิต 89 + เจ 52	จิต 89 + เจ 52	→	รูป 28 นิพ	รูป 28 นิพ	น4 1 7 มนา วิญธาตุ	– 1 1 = เจ 52 ธ ธ
3. มคฺคสจฺเจน = อ.ม 8 → มัคคจิต 4 + เจ 28 (8)	→	โลกียจิต-ผลจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	โลกียจิต-ผลจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	→	มัคคจิตตุปบาท = มัคคจิต 4 + เจ 36 วิญ เว มนา สัญ } ธัม ธัม มโนวิญ สัง	๗	1 10 16 น4 2 2 5 12 18 1 10 16 = โอ10 + วิญ6 (มโนวิญ)	– 1 1 = เจ 16 สุ นิพ ธ ธ เจ 52 สุ นิพ เจ 36
อินทริยนิทเทส								
1. จกฺขุนฺทฺริเยน 2. โสตินฺทฺริเยน 3. ฆานินฺทฺริเยน 4. ชิวฺหินฺทฺริเยน 5. กายินฺทฺริเยน 6. อิตฺถินฺทฺริเยน 7. ปุริสินฺทฺริเยน } รูปขันธ์	→	จิต 89 + เจ 52	จิต 89 + เจ 52	→	รูป 28 นิพ	รูป 28 นิพ	น4 1 7 มนา วิญ	– 1 1 = เจ 52 ธ ธ
8. มนินฺทฺริเยน = จิต 89 → เจ 52	→	รูป 28 นิพ	รูป 28 นิพ	→	จิต 89 + เจ 52	จิต 89 + เจ 52	1 10 10 รูป โอ10 โอ10	– 1 1 = สุ นิพ ธ ธ
9. สุขินฺทฺริเยน = สุขเว → สุขกายวิญจิต 1 + สัพพ 6 (เว)	→	ทุกข-โสมนัสส-โทมนัสส-อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ		→	สุขสหคตกายวิญญาณจิตตุปบาท = สุขกายวิญ 1 + สัพพ 7	๗	1 10 16 น4 2 2 5 12 18 1 10 16 = โอ10 + วิญ6 (กายวิญ)	– 1 1 = เจ 45 สุ นิพ ธ ธ เจ 52 สุ นิพ สัพพ 7
10. ทุกฺขินฺทฺริเยน ทุกฺเขน (ปฏิจ) = ทุกขเว → ทุกขกายวิญจิต 1 + สัพพ 6 (เว)	→	สุข-โสมนัสส-โทมนัสส-อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ		→	ทุกขสหคตกายวิญญาณจิตตุปบาท = ทุกขกายวิญ 1 + สัพพ 7 วิญ เว มนา สัญ } ธัม ธัม กายวิญ สัง	๗		

(ต่อ) <u>อินทริยนิทเทส</u> วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา แรก เตหิ ธมฺเมหิ วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา หลัง เต ธมฺมา

วิปปยุตตา ขันธ์ อายตน์ ธาตุ — เกหิจิ ขันธ์ อายตน์ ธาตุ

เจ 52_สุ นิพ
เจ 47

11. โสมนสฺสินฺทฺริเยน ⟶ สุข-ทุกข-โทมนัสส-อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ ⟶ โสมนัสสสคหตจิตตุปบาท ๓
= โสมเว ⟶ โสมนัสจิต 62 + เจ 46 (เว) = โสมนัสจิต 62 + เจ 47
วิญ เว
มนา สัญ } ธัม ธัม
มโนวิญ สัง
→ 1 10 16 – 1 1 = เจ 5 สุ นิพ
น 4 2 2_ ธ ธ
5 12 18
1 10 16
รูปโอ10 โอ10 + วิญ 6 (มโนวิญ)

เจ 52_สุ นิพ
เจ 22

12. โทมนสฺสินฺทฺริเยน ⟶ สุข-ทุกข-โสมนัสส-อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ ⟶ โทสมูลจิตตุปบาท ๓
โสเกน, โทมนสฺเสน } (ปฏิจ) = โทสมูลจิต 2 + เจ 22
= โทมเว ⟶ โทสมูลจิต 2 + เจ 21 (เว)
วิญ เว
มนา สัญ } ธัม ธัม
มโนวิญ สัง
→ 1 10 16 – 1 1 = เจ 30 สุ นิพ
น 4 2 2_ ธ ธ
5 12 18
1 10 16

เจ 52_สุ นิพ
เจ 47

13. อุเปกฺขินฺทฺริเยน ⟶ สุข-ทุกข-โสมนัสส-โทมนัสสสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ ⟶ อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท ๓
= อุเบกขาเว ⟶ อุเบกขาสหคตจิต 55 + เจ 46 (เว) = อุเบกขาสหคตจิต 55 + เจ 47
วิญ เว
มนา สัญ } ธัม ธัม
วิญ 6 (กายวิญ) สัง
→ 1 10 11 – 1 1 = เจ 5 สุ นิพ
น 4 2 7_ ธ ธ
5 12 18
1 10 11
รูปโอ10 โอ10 + กายวิญ 1

นย. 10

(ต่อ) อินทริยนิทเทส วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา แรก เตหิ ธมฺเมหิ วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา หลัง เต ธมฺมา

				วิปฺปยุตฺตา ข อ ธ	เกหิจิ ข อ ธ	
14. สทฺธินฺทฺริเยน = สัทธาเจ → โสภณจิต 59 + เจ 37 (สัทธา) 15. สตินฺทฺริเยน = สติเจ → โสภณจิต 59 + เจ 37 (สติ)	อโสภณจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ฯ	→	โสภณจิตตุปบาท ฯ = โสภณจิต 59 + เจ 38 วิญ เว มนา สัญ ธัม ธัม มโนวิญ สัง	1 10 16 น4 2 2_ 5 12 18 1 10 16	– 1 1 ธ ธ	= เจ 52_ สุ นิพ เจ 38 = เจ 14 สุ นิพ
16. วิริยินฺทฺริเยน = วิริยเจ → จิต 73 + เจ 51 (วิริย)	→ อวิริยจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ฯ	→	วิริยจิตตุปบาท ฯ = จิต 73 + เจ 52 วิญ เว มนา สัญ ธัม ธัม มโนวิญ สัง	1 10 16 น4 2 2_ 5 12 18 1 10 16	– 1 1 ธ ธ	= สุ นิพ
17. สมาธินฺทฺริเยน = เอกัคเจ → จิต 72 + เจ 50 (เอกัค)	→ อวิริยจิต-วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ฯ	→	จิต 72 จิตตุปบาท ฯ = จิต 72 + เจ 51 วิญ เว มนา สัญ ธัม ธัม มโนวิญ สัง	1 10 16 รูป โอ10 โอ10 + วิญ6 (มโนวิญ)	– 1 1 ธ ธ	= เจ 52_ สุ นิพ เจ 51 = เจ 1 สุ นิพ
18. ปญฺญินฺทฺริเยน = ปัญเจ → ติเหตุกจิต 47 + เจ 37 (ปัญ)	→ อโสภณจิต-ญาณวิปปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ฯ	→	ติเหตุกจิตตุปบาท ฯ = ติเหตุกจิต 47 + เจ 38 วิญ เว มนา สัญ ธัม ธัม มโนวิญ สัง	1 10 16 รูป โอ10 โอ10 + วิญ6 (มโนวิญ)	– 1 1 ธ ธ	= เจ 52_ สุ นิพ เจ 38 = เจ 14 สุ นิพ

(ต่อ) อินทริยนิทเทส วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา แรก เตหิ ธมฺเมหิ วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา หลัง เต ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ

ข อ ธ ข อ ธ

19. อนญฺญาตญฺญสฺสามีตินฺทฺริเยน → โลกียจิต-มัคเบื้องบน 3-ผลจิตตุปบาท → โสดาปัตติมัคคจิตตุปบาท ๗ เจ 52_ สุ นิพ
= ปัญเจ → โสดามัคคจิต 1 + เจ 35 (ปัญ) รูป 28 นิพ ๗ = โสดามัค 1 + เจ 36 เจ 36
20. อญฺญินฺทฺริเยน → โลกียจิต-โสดามัคคจิต-อรหัตตผลจิตตุปบาท → มัคเบื้องบน 3 + ผลเบื้องต่ำ 3 จิตตุปบาท ๗ → 1 10 16 – 1 1 = เจ 16 สุ นิพ
= ปัญเจ → ม.บ. 3 + ผ.ต 3 + เจ 35 (ปัญ) รูป 28 นิพ ๗ = ม.บ. 3 + ผ.ต. 3 + เจ 36 ธ ธ
21. อญฺญาตาวินฺทฺริเยน → โลกียจิต-มัคคจิต-ผลจิตเบื้องต่ำ 3 จิตตุปบาท → อรหัตตผลจิตตุปบาท ๗
= ปัญเจ → อรหัตตผลจิต 1 + เจ 35 (ปัญ) รูป 28 นิพ ๗ = อรหัตตผลจิต 1 + เจ 36 น 4 2 2_
วิญ เว 5 12 18
มนา สัญ ธัม ธัม 1 10 16
มโนวิญ สัง รูป โอ10 โอ10+วิญ6(มโนวิญ)

ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส

เจ 52_ สุ นิพ
เจ 27

1. อวิชฺชาย → กุศล-วิบาก-กิริยาจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๗ → อกุศลจิตตุปบาท ๗ → 1 10 16 – 1 1 = เจ 25 สุ นิพ
= โมหเจ → อกุ 12 + เจ 26 (โมห) = อกุศลจิต 12 + เจ 27 ธ ธ
วิญ เว น 4 2 2_
มนา สัญ ธัม ธัม 5 12 18
มโนวิญ สัง 1 10 16

---

2. อวิชฺชา ปจฺจยา สงฺขาเรน → วิบาก-กิริยา-มัคคจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๗ → อกุศล-โลกียกุศลจิตตุปบาท ๗ → 1 10 16 – 1 1 = สุ นิพ
3. อุปาทาน ปจฺจยา กมฺมภเวน → = อกุศลจิต 12 + โลกียกุศลจิต 17 + เจ 52 ธ ธ
= เจตนาเจ → อกุศล 12-โลกียกุศล 17 + เจ 51 (เจตนา) วิญ เว น 4 2 2_
มนา สัญ ธัม ธัม 5 12 18
มโนวิญ สัง 1 10 16

(ต่อ) ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส

วิปฺปยุตฺตา | เย ธมฺมา แรก | เตหิ ธมฺเมหิ | วิปฺปยุตฺตา | เย ธมฺมา หลัง | เต ธมฺมา | วิปฺปยุตฺตา | เกหิจิ

ข อ ธ | ข อ ธ

4. สงฺขาร ปจฺจยา วิญฺญาเณน
   = จิต 89 → เจ 52
5. สฬายตน ปจฺจยา ผสฺเสน
   = ผัสสเจ → จิต 89 + เจ 51 (ผัส)
6. ผสฺส ปจฺจยา เวทนาย
   = เวเจ → จิต 89 + เจ 51 (เว)

→ รูป 28 นิพ | รูป 28 นิพ → จิต 89 + เจ 52 | จิต 89 + เจ 52 | 1 10 10 | – 1 1 = สุ นิพ
รูป โอ10 โอ10 | ธ ธ

---

7. เวทนา ปจฺจยา ตณฺหาย
   = โลภเจ → โลภมูลจิต 8
   + เจ 21 (โลภ)
8. ตณฺหา ปจฺจยา อุปาทาเนน
   = โลภเจ, ทิฏฐิเจ → โลภมูลจิต 8
   + เจ 20 (โลภ, ทิฏ)

→ โทสมูล-โมหมูล-กุศล-วิบาก-กิริยาจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๗

โลภมูลจิตตุปบาท ๗
= โลภมูลจิต 8 + เจ 22

วิญ เว
มนา สัญ } ธัม ธัม
มโนวิญ สัง

1 10 16 | – 1 1 = เจ 30 สุ นิพ
ธ ธ

น 4 2 2_
5 12 18
1 10 16
รูป โอ10 โอ10 + วิญ 6 (มโนวิญ)

เจ 52_สุ นิพ
เจ 22

---

9. รูปภเวน
   = รูปวิ 5 + จักขุวิญ 2
   + โสตวิญ 2 + สัม 2
   + สัน 3 + เจ 35 + กำ 15

→ จิต เจตสิกที่เป็นกามภาวะ-อรูปภาวะ-กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท ๗ → รูปภาวะ
= รูปวิ 5, จักขุวิญ 2, โสตวิญ 2, สัม 2
สัน 3 เจ 35, กำ 15
= จักขุวิญ 1, โสตวิญ 1, มโนธาตุ 1, มโนวิญ 1 → วิญญาณธาตุ 4

รูปภาวะ
วิญญาณธาตุ 7_
วิญญาณธาตุ 4
วิญญาณธาตุ 3

น น 3
= ฆานวิญญาณธาตุ
= ชิวหาวิญญาณธาตุ
= กายวิญญาณธาตุ

(ต่อ) ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา แรก เตหิ ธมฺเมหิ วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา หลัง เต ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ

					ข อ ธ	ข อ ธ	
10. อรูปภเวน → = อรูปวิ 4 + เจ 30	กามภาวะ-รูปภาวะ-กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท ติชรูป นิพ	๗	→ อรูปภาวะ	อรูปภาวะ	1 10 16	– 1 1 = ธ ธ	เจ 22 สุ นิพ
12. เนวสญฺญีนาสญฺญีภเวน → = เนววิ 1 + เจ 30	สัญญีภาวะ-อสัญญีภาวะ-กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท ติชรูป นิพ	๗	→ เนวสัญญีนาสัญญีภาวะ	เนวสัญญีนาสัญญีภาวะ	1 10 16 รูป โอ10 โอ10+วิญ6 (มโนวิญ)	– 1 1 = ธ ธ	เจ 22 สุ นิพ เจ 52_ สุ นิพ เจ 30
14. จตุโวการภเวน → = อรูปวิ 4 + เจ 30	เอกโวการภาวะ-ปัญจโวการภาวะ-กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท-ติชรูป นิพ	๗	→ จตุโวการภาวะ	จตุโวการภาวะ = อรูปวิ 4 + เจ 30 วิญ เว มนา สัญ ธัม มโนวิญ สัง ธัม	→ 1 10 16 น4 2 2_ 5 12 18 1 10 16	– 1 1 = ธ ธ	เจ 22 สุ นิพ
11. อสญฺญีภเวน → = ชีวิตนวกกลาป	จิต เจตสิกที่เป็นสัญญีภาวะ-เนวภาวะ-กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท	๗	→ อสัญญีภาวะ	อสัญญีภาวะ	น4 1 7	– 1 1 = ธ ธ	เจ 52
13. เอกโวการภเวน → = ชีวิตนวกกลาป	จตุโวการภาวะ-จิต เจตสิกที่เป็นปัญจโวการภาวะ-กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท	๗	→ เอกโวการภาวะ	เอกโวการภาวะ	น4 1 7	– 1 1 = ธ ธ	เจ 52
15. ปริเทเวน → = สัททารมณ์	จิต 89 + เจ 52 →		จิต 89 + เจ 52 → รูป 28 นิพ	รูป 28 นิพ	น4 1 7	– 1 1 = ธ ธ	เจ 52

(ต่อ) ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา แรก เตหิ ธมฺเมหิ วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา หลัง เต ธมฺมา

| | | |

(ต่อ) ธรรมที่ต่อจากปฏิจจสมุปบาท วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา แรก เตหิ ธมฺเมหิ วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา หลัง เต ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ

ข อ ธ ข อ ธ

เจ 52_ สุ นิพ

เจ 38

4. ฌาเนน → กามจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๗ → ฌานจิตตุปบาท ๗ → 1 10 16 – 1 1 = เจ 14 สุ นิพ

ธ ธ

= วิตก-วิจาร-ปีติ-สุข-

เอกัคเจ → ฌานจิต 67 + เจ 33 (5)

= ฌานจิต 67 + เจ 38

วิญ เว

มนา สัญ } ธัม

มโนวิญ สัง } ธัม

น 4 2 2_

5 12 18

1 10 16

รูป โอ10 โอ10 + วิญ 6 (มโนวิญ)

เจ 52_ สุ นิพ

เจ 35

5. อปฺปมญฺญาย → กามาวจรจิต-อรูปาวจรจิต-โลกุตตรจิตตุปบาท → รูปาวจรจิตตุปบาท ๗ → 1 10 16 – 1 1 = เจ 17 สุ นิพ

ธ ธ

= เม-กรุ-มุ-ตัต- รูป 28 นิพ ๗

→ รูปาวจรจิต 15

+ เจ 31 (อัป 4)

= รูปาวจรจิต 15 + เจ 35

วิญ เว

มนา สัญ } ธัม

มโนวิญ สัง } ธัม

น 4 2 2_

5 12 18

1 10 16

นย. 10

(ต่อ) ธรรมที่ต่อจากปฏิจจสมุปบาท วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา แรก เตหิ ธมฺเมหิ วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา หลัง เต ธมฺมา วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ

ข อ ธ ข อ ธ

6. ปญฺจินฺทฺริเยน
7. ปญฺจ พเลน
   = สัท-วิริย-สติ-สมาธิ-ปัญเจ → โลกุตตรจิต 8 + เจ 31 (5)
8. โพชฌงฺเคน
   = โพชฌงค์ อ.ธ. 8
9. มคฺเคน
   = อ.ม 8 → โลกุตตรจิต 8 + เจ 28 (8)

→ โลกียจิตตุปบาท รูป 28 นิพ → โลกียจิตตุปบาทรูป 28 นิพ → โลกุตตรจิตตุปบาท = โลกุตตรจิต 8 + เจ 36

วิญ เว
มนา สัญ } ธัม
มโนวิญ สัง } ธัม

ฯ

→ 1 10 16 – 1 1 = เจ 16 สุ นิพ
ธ ธ

เจ 52_ สุ นิพ
เจ 36

น 4 2 2_
5 12 18
1 10 16
รูป โอ10 โอ10 + วิญ 6 (มโนวิญ)

ผัสสสัตตกราสี

วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา แรก เตหิ ธมฺเมหิ วิปฺปยุตฺตา เย ธมฺมา หลัง เต ธมฺมา

วิปฺปยุตฺตา ข อ ธ เกหิจิ ข อ ธ

1. ผสฺเสน
   - ผัสสเจ → จิต 89 + เจ 51 (ผัสส)
2. เวทนาย
   - เวทนาเจ → จิต 89 + เจ 51 (เว)
3. สญฺญาย
   - สัญญาเจ → จิต 89 + เจ 51 (สัญ)
4. เจตนาย
   - เจตนาเจ → จิต 89 + เจ 51 (เจตนา)
5. จิตฺเตน
   - จิต 89 → เจ 52
6. มนสิกาเรน
   - มนสิการเจ → จิต 89 + เจ 51 (มนสิการ)

→ รูป 28 นิพ — รูป 28 นิพ → จิต 89 + เจ 52

จิต 89 + เจ 52
วิญ เว
มนา สัญ ธัม
วิญธาตุ 7 สัง ธัม

→ 1 10 10
น 4 2 8_
5 12 18
1 10 10
รูป โอ10 โอ10

– 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

เจ 52_ สุ นิพ
เจ 51

7. อธิโมกฺเขน
   - อธิโมกข์เจ
   จิต 78 + เจ 50 (อธิโมกข์)

→ ทวิปัญจวิญญาณจิตตุปบาท-วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท → จิต 78 จิตตุปบาท
รูป 28 นิพ ๆ

จิต 78 จิตตุปบาท
จิต 78 + เจ 51
วิญ เว
มนา สัญ ธัม
มโนธาตุ สัง ธัม
มโนวิญธาตุ

→ 1 10 15
น 4 2 3_
5 12 18
1 10 15
รูป โอ10 โอ10 + ปัญจวิญ

– 1 1 = เจ 1 สุ นิพ
ธ ธ

นย. 10

พาหิรมาติกา	วิปฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา แรก	เตหิ ธมฺเมหิ	วิปฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา หลัง	เต ธมฺมา	วิปฺปยุตฺตา ข อ ธ	เกหิจิ ข อ ธ	
1. คนฺเถหิ ธมฺเมหิ - โลภ, ทิฏฺ, โทสเจ →โลภมูล 8 - โทสมูล 2 + เจ 23 (3)	→ โมหมูล-กุศล-วิบาก-กิริยาจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ			→	โลภมูล-โทสมูลจิตตุปบาท ๆ = โลภมูลจิต 8 + โทสมูลจิต 2 + เจ 26 วิญ เว มนา สัญ } ธัม มโนวิญ สัง } ธัม		1 10 16 น4 2 2_ 5 12 18 1 10 16	– 1 1 = ธ ธ	เจ 52_ สุ นิพ เจ 26 เจ 26 สุ นิพ
2. อสงฺกิเลสิเกหิ ธมฺเมหิ - โลกุตตรจิต 8 + เจ 36 + นิพ	→ โลกียจิตตุปบาท		โลกียจิตตุปบาท	→	โลกุตตรจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ = โลกุตตรจิต 8 + เจ 36 + รูป 28 + นิพ วิญ เว รูป มนา สัญ โอ10 ธัม มโนวิญ สัง โอ10 ธัม		น น 6 (มโนวิญ) 5 12 12_ 5 12 18 – – 6		
3. สารมฺมเณหิ ธมฺเมหิ - จิต 89 + เจ 52	→ รูป 28 + นิพ		รูป 28 + นิพ	→	จิต 89 + เจ 52 ๆ วิญ เว มนา สัญ } ธัม ธัม วิญธาตุ7 สัง		1 10 10 น4 2 8_ 5 12 18 1 10 10	– 1 1 = ธ ธ	สุ นิพ
4. สรเณหิ ธมฺเมหิ - อกุศลจิต 12 + เจ 27	→ กุศล-วิบาก-กิริยาจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ			→	อกุศลจิตตุปบาท ๆ อกุศลจิต 12 + เจ 27 วิญ เว มนา สัญ } ธัม ธัม มโนวิญ สัง		1 10 16 น4 2 2_ 5 12 18 1 10 16 รูป โอ10 โอ10 + วิญ 6 (มโนวิญ)	– 1 1 = ธ ธ	เจ 52_ สุ นิพ เจ 27 เจ 25 สุ นิพ

จบ ทสมนยนิทเทส

* เอกาทสมนยสงฺคหิเตนสมฺปยุตฺตวิปฺปยุตฺตปทนิทเทส สงฺ + สมฺ เกหิจิ + วิปฺ เกหิจิ แสดงได้ 69 บท
มี 3 ขันธ์ คือ

1) รูปขันธ์ มี 3 นิทเทส คือ

1. อิตถินทริยนิทเทส 2. ปุริสินทริยนิทเทส 3. ปริเทวนิทเทส

2) เวทนาขันธ์ มี 8 นิทเทส คือ

1. สุขินทริยนิทเทส 2. ทุกขินทริยนิทเทส 3. โสมนัสสินทริยนิทเทส
4. โทมนัสสินทริยนิทเทส 5. อุเปกขินทริยนิทเทส 6. โสกนิทเทส
7. ทุกขนิทเทส 8. โทมนัสสนิทเทส

3) สังขารขันธ์ มี 58 นิทเทส แบ่งเป็น สังขารขันธ์เจตสิก 50 มี 14 นิทเทส
สังขารขันธ์เจตสิก ไม่เต็ม 50 มี 44 นิทเทส

* สังขารขันธ์เจตสิก 50 มี 14 นิทเทส คือ

1. มัคคสัจจนิทเทส 2. สมาธินทริยนิทเทส 3. อนัญญาตัญญัสสามิตินทริยนิทเทส
4. อัญญินทริยนิทเทส 5. อัญญาตาวินทริยนิทเทส 6. สังขารนิทเทส
7. กัมมภวนิทเทส 8. สติปัฏฐานนิทเทส 9. สัมมัปปธานนิทเทส
10. อัปปมัญญานิทเทส 11. ปัญจินทริยนิทเทส 12. พลนิทเทส
13. โพชฌังคนิทเทส 14. มัคคนิทเทส

* สังขารขันธ์เจตสิก 40 (กิเลส อ.ธ.10) มี 4 นิทเทส คือ

1. กิเลสปทนิทเทส 2. กิเลสสังกิเลสิกปทนิทเทส
3. กิเลสสังกิลิฏฐปทนิทเทส 4. กิเลสกิเลสสัมปยุตตปทนิทเทส

* เอกาทสมนยสงฺคหิเตนสมฺปยุตฺตวิปฺปยุตฺตปทนิทเทส (11 = 4 + 6) สงฺ + สมฺ เกหิจิ + วิปฺ เกหิจิ แสดงได้ 69 บท

<u>รูปขันธ์ มี 3 นิทเทส</u> ④ เย ธมฺมา เต ธมฺมา ⑥

1. อิตฺถินฺทฺริเยน
   - อิตถีภาวรูป
2. ปุริสินฺทฺริเยน
   - ปุริสภาวรูป

→ สุขุมรูป 15 (อิตถีภาวรูป) (ปุริสภาวรูป)

โดย

รูป ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

ตัวประกอบ	สมฺปยุตฺตา			เกหิจิ		
	ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
ไม่มี	นตฺถิ					

สุขุมรูป 15
↓ วิป

จิต 89 + เจ 52			วิปฺปยุตฺตา			เกหิจิ		
วิญ	เว		ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
มนา	สัญ	ธัม	น4	1	7	–	1	1 = เจ 52
วิญธาตุ 7	สัง	ธัม	→ ธ	ธ				

3. ปริเทเวน → อปริเทวจิตตชสัทท-
   - สัททารมณ์ อุตุชสัทท

โดย

รูป สัท สัท
✓ ✓ ✓

ตัวประกอบ	สมฺปยุตฺตา			เกหิจิ		
	ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
ไม่มี	นตฺถิ					

อปริเทวจิตตชสัทท-อุตุชสัทท
↓ วิป

จิต 89 + เจ 52			วิปฺปยุตฺตา			เกหิจิ		
วิญ	เว		ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
มนา	สัญ	ธัม	น4	1	7	–	1	1 = เจ 52
วิญธาตุ 7	สัง	ธัม	→ ธ	ธ				

เวทนาขันธ์ มี 8 นิทเทส ④ เย ธมฺมา เต ธมฺมา ⑥ ตัวประกอบ

1. สุขินฺทฺริเยน → ทุกข-โสมนัส-โทมนัส-อุเบกขา โดย
   - สุขเว

ทุกข-โสมนัส-โทมนัส-อุเบกขา

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 – 1 1 = เจ 51 (เว)
มนา วิญ ธ ธ

→ อุเบกขา 55 + เจ 46 (เว)
→ โทสมูล 2 + โท 4
→ โสมนัส 62 + ปีติ 1
→ ทุกขกายวิญ 1

2. ทุกฺขินฺทฺริเยน
3. ทุกฺเขน
   - ทุกฺขเว
   เว ธัม ธัม
   ✓ ✓ ✓

→ สุข-โสมนัส-โทมนัส-อุเบกขา โดย

สุข-โสมนัส-โทมนัส-อุเบกขา
เว 1 ธัม 1 ธัม 1 +
3 1 7
น 4 2 8 –
5 12 18
1 10 10
รูป โอ โอ

จิต 120 + เจ 51 (เว)
วิญ1 มนา1 สัญ ธัม
วิญธาตุ7 สัง ธัม

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

---

4. โสมนสฺสินฺทฺริเยน → สุข-ทุกข-โทมนัส-อุเบกขา
   - โสมนัสเว
   เว ธัม ธัม
   ✓ ✓ ✓

โดย

สุข-ทุกข-โทมนัส-อุเบกขา

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 – 1 1 = เจ 50 (เว)
ธ ธ

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ เจ 52_สุนิพ
ข อ ธ ข อ ธ เจ 51
1 10 10 – 1 1 = เจ 1 สุ นิพ
ธ ธ

---

5. โทมนสฺสินฺทฺริเยน
6. โสเกน
7. โทมนสฺเสน
   - โทมนัสเว
   เว ธัม ธัม
   ✓ ✓ ✓

→ สุข-ทุกข-โสมนัส-อุเบกขา โดย

สุข-ทุกข-โสมนัส-อุเบกขา

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 – 1 1 = เจ 47 (เว)
ธ ธ

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ เจ 52_สุนิพ
ข อ ธ ข อ ธ เจ 48 = 47+เว
1 10 10 – 1 1 = เจ 4 สุ นิพ
ธ ธ

---

8. อุเปกฺขินฺทฺริเยน สุข-ทุกข-โสมนัส-โทมนัส
   - อุเบกขาเว
   เว ธัม ธัม
   ✓ ✓ ✓

โดย

สุข-ทุกข-โสมนัส-โทมนัส

เว 1 ธัม 1 ธัม 1 +
3 1 2
น 4 2 3 –
5 12 18
1 10 15

→ โทสมูล 2 + โท 4
→ โสมนัส 62 + เจ 46 (เว)
→ กายวิญ 2

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 2 – 1 1 = เจ 50 (เว)
มนา กายวิญ มโนวิญ ธ ธ

จิต 66 + เจ 50 (เว)
วิญ1 มนา1 สัญ ธัม
กายวิญ1 มโนวิญ1 สัง ธัม

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ เจ 52_สุนิพ
ข อ ธ ข อ ธ เจ 51 = 50+เว
1 10 15 – 1 1 = เจ 1 สุ นิพ
รูป โอ10 โอ10 + ธ ธ
วิญ5 (กายวิญ มโนวิญ)

นย. 11

สังขารขันธ์เจ 50 มี 14 นิทเทส ④ เย ธมฺมา

1. มคฺคสจฺเจน → สังขารขันธ์เจ 50 (อ.ม. 8 ที่ในมัคคจิต 4) โดย = อ.ม. 8 ที่ในมัคคจิต 4

สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

เต ธมฺมา ⑥ ตัวประกอบ

สังขารขันธ์เจ 50 → จิต 89 + เว + สัญ + อ.ม 8 ที่ในมัคคจิต 4

สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8_ มนา 1 สัญ 1 } ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = อ.ม 8 ที่ในมัคคจิต 4 } ธัม
1 10 10 → 1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง 1 1 = เว สัญ อ.ม 8 ที่ในมัคคจิต 4
ธ ธ อ.ม 8 ที่ในมัคคจิต 4

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

2. สมาธินฺทฺริเยน → สังขารขันธ์เจ 50 (เอกัคเจ ที่ในจิต 72) โดย = เอกัคเจ ที่ในจิต 72

สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 50 → จิต 89 + เว + สัญ + เอกัคเจ ที่ในจิต 72

สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8_ มนา 1 สัญ 1 } ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = เอกัคเจ ที่ในจิต 72 } ธัม
1 10 10 → 1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง 1 1 = เว สัญ เอกัคเจ ที่ในจิต 72
ธ ธ เอกัคเจ ที่ในจิต 72

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

3. อนญฺญา → สังขารขันธ์เจ 50 (ปัญเจที่ในโสดามัคจิต 1) โดย = ปัญเจ ที่ในโสดามัคคจิต 1

สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 50 → จิต 89 + เว + สัญ + ปัญเจ ที่ในโสดามัคคจิต 1

สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8_ มนา 1 สัญ 1 } ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = ปัญเจ ที่ในโสดามัคคจิต 1 } ธัม
1 10 10 → 1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง 1 1 = เว สัญ ปัญเจ ที่ในโสดามัคคจิต 1
ธ ธ ปัญเจ ที่ในโสดามัคคจิต 1

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

(ต่อ) <u>สังขารขันธ์เจ 50</u> มี 14 นิทเทส ④ เย ธมฺมา

4. อญฺญินฺทฺริเยน → สังขารขันธ์ เจ 50 (ปัญเจ ที่ใน ม.บ 3 + ผ.ต 3) โดย
= ปัญเจ ที่ใน ม.บ. 3 + ผ.ต. 3
สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

เต ธมฺมา ⑥ ตัวประกอบ

สังขารขันธ์เจ 50 → จิต 89 + เว + สัญ + ปัญเจ ที่ในม.บ 3 + ผ.ต 3

สัง 1	ธัม 1	ธัม 1	+	วิญ 1	เว 1	ธัม
4	2	8_		มนา 1	สัญ 1	ธัม
5	12	18		วิญธาตุ 7	สัง 1 = ปัญเจ ที่ในม.บ 3 + ผ.ต 3	
1	10	10				
รูป	โอ	โอ				

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง 1 1 = เว สัญ ปัญเจ ที่ในม.บ 3 + ผ.ต 3
ธ ธ ปัญเจ ที่ในม.บ 3 + ผ.ต 3

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

5. อญฺญาตาวินฺทฺริเยน → สังขารขันธ์เจ 50 (ปัญเจ ที่ใน อรผ. 1) โดย
= ปัญเจ ที่ในอรผ. 1
สัง 1 ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 50 → จิต 89 + เว + สัญ + ปัญเจ ที่ในอรผ. 1

สัง 1	ธัม 1	ธัม 1	+	วิญ 1	เว 1	ธัม
4	2	8_		มนา 1	สัญ 1	ธัม
5	12	18		วิญธาตุ 7	สัง 1 = ปัญเจ ที่ในอรผ. 1	
1	10	10				
รูป	โอ	โอ				

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง 1 1 = เว สัญ ปัญเจ ที่ในอรผ. 1
ธ ธ ปัญเจ ที่ในอรผ. 1

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

6. อวิชฺชา ปจฺจยา สงฺขาเรน
7. อุปาทาน ปจฺจยา กมฺมภเวน
= เจตนาเจ ที่ในอกุ. 12 + โลกีกุ. 17
→ สังขารขันธ์เจ 50 (เจตนาเจ ที่ใน อกุ. 12 โลกีกุ. 17) โดย
สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 50 → จิต 89 + เว + สัญ + เจตนาเจ ที่ในอกุ. 12 + โลกีกุ. 17

สัง 1	ธัม 1	ธัม 1	+	วิญ 1	เว 1	ธัม
4	2	8_		มนา 1	สัญ 1	ธัม
5	12	18		วิญธาตุ 7	สัง 1 = เจตนาเจ ที่ในอกุ. 12 + โลกีกุ. 17	
1	10	10				
รูป	โอ	โอ				

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง 1 1 = เว + สัญ + เจตนาเจ ที่ในอกุ. 12 + โลกีกุ. 17
ธ ธ เจตนาเจ ที่ในอกุ. 12 + โลกีกุ. 17

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

นย. 11

(ต่อ) สังขารขันธ์เจ 50 มี 14 นิทเทส ④ เย ธมฺมา

8. สติปฏฺฐาเนน → สังขารขันธ์เจ 50
= สติเจ ที่ในโลกุตตรจิต 8 (สติเจ ที่ในโลกุตตรจิต 8) โดย
สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

เต ธมฺมา ⑥ ตัวประกอบ

สังขารขันธ์เจ 50 → จิต 89 + เว + สัญ + สติเจ ที่ในโลกุตตรจิต 8
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8_ มนา 1 สัญ 1 } ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = สติเจ ที่ในโลกุตตรจิต 8 } ธัม
1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง 1 1 = เว + สัญ + สติเจ ที่ในโลกุตตรจิต 8
ธ ธ สติเจ ที่ในโลกุตตรจิต 8

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

9. สมฺมปฺปธาเนน → สังขารขันธ์ เจ 50
= วิริยเจ ที่ในมัคคจิต 4 (วิริยเจ ที่ในมัคคจิต 4) โดย
สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 50 → จิต 89 + เว + สัญ + วิริยเจ ที่ในมัคคจิต 4
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8_ มนา 1 สัญ 1 } ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = วิริยเจ ที่ในมัคคจิต 4 } ธัม
1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง 1 1 = เว + สัญ + วิริยเจ ที่ในมัคคจิต 4
ธ ธ วิริยเจ ที่ในมัคคจิต 4

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

10. อปฺปมญฺญาย → สังขารขันธ์เจ 50
= เม กรุ มุ ตัต (อัป 4 ที่ในรูปาวจรจิต 15) โดย
ที่ในรูปาวจรจิต 15
สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 50 → จิต 89 + เว + สัญ + อัป 4 ที่ในรูปาวจรจิต 15
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8_ มนา 1 สัญ 1 } ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = อัป 4 ที่ในรูปาวจรจิต 15 } ธัม
1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง 1 1 = เว-สัญ-อัป 4 ที่ในรูปาวจรจิต 15
ธ ธ อัป 4 ที่ในรูปาวจรจิต 15

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

(ต่อ) <u>สังขารขันธ์เจ 50</u> มี 14 นิทเทส ④ เย ธมฺมา

11. ปญฺจินฺทฺริเยน
12. ปญฺจ พเลน
= สัท, วิริย, สติ, สมาธิ
ปัญเจ ที่ในโลกุตตรจิต 8
สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

→ สังขารขันธ์เจ 50
(อินทรีย์ 5 ที่ในโลกุตตรจิต 8) โดย

เต ธมฺมา ⑥ ตัวประกอบ

สังขารขันธ์เจ 50 → จิต 89 + เว + สัญ + อินทรีย์ 5 ที่ในโลกุตตรจิต 8

สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8_ มนา 1 สัญ 1 } ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = อินทรีย์ 5 ที่ในโลกุตตรจิต 8 } ธัม
1 10 10 → 1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง 1 1 = เว + สัญ + อินทรีย์ 5 ที่ในโลกุตตรจิต 8
ธ ธ อินทรีย์ 5 ที่ในโลกุตตรจิต 8

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

13. โพชฺฌงฺเคน → สังขารขันธ์เจ 50
= โพชฌงค์ อ.ธ 8 (โพชฌงค์ อ.ธ 8 ที่ในโลกุตตรจิต 8) โดย
ที่ในโลกุตตรจิต 8
สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 50 → จิต 89 + เว + สัญ + โพชฌงค์ อ.ธ. 8 ที่ในโลกุตตรจิต 8

สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8_ มนา 1 สัญ 1 } ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = โพชฌงค์ อ.ธ. 8 ที่ในโลกุตตรจิต 8 } ธัม
1 10 10 → 1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง 1 1 = เว-สัญ-โพชฌงค์ อธ. 8 ที่ในโลกุตตรจิต 8
ธ ธ โพชฌงค์ อ.ธ. 8 ที่ในโลกุตตรจิต 8

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

14. มคฺเคน → สังขารขันธ์ เจ 50
= องค์มรรค 8 (อ.ม. 8 ที่ในโลกุตตรจิต 8) โดย
ที่ในโลกุตตรจิต 8
สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 50 → จิต 89 + เว + สัญ + อ.ม. 8 ที่ในโลกุตตรจิต 8

สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8_ มนา 1 สัญ 1 } ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = อ.ม. 8 ที่ในโลกุตตรจิต 8 } ธัม
1 10 10 → 1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง 1 1 = เว + สัญ + อ.ม. 8 ที่ในโลกุตตรจิต 8
ธ ธ อ.ม. 8 ที่ในโลกุตตรจิต 8

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

นย. 11

สัจจนิทเทส

1. สมุทยสจฺเจน → สังขารขันธ์เจ 49 (โลภเจ) โดย ④ เย ธมฺมา
   - โลภเจ
   สัง 1 ธัม 1 ธัม 1
   ✓ ✓ ✓

เต ธมฺมา ⑥ ตัวประกอบ
สังขารขันธ์เจ 49 → จิต 89 + เว + สัญ + โลภเจ
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8_ มนา 1 สัญ 1 } ธัม ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = โลภเจ
1 10 10 → 1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง ธ ธ = เว, สัญ, โลภเจ
โลภเจ

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

อินทริยนิทเทส

1. สทฺธินฺทฺริเยน → สังขารขันธ์เจ 49 (สัทธาเจ) โดย
   - สัทธาเจ
   สัง ธัม ธัม
   ✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 49 → จิต 89 + เว + สัญ + สัทธาเจ
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8_ มนา 1 สัญ 1 } ธัม ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = สัทธาเจ
1 10 10 → 1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง ธ ธ = เว-สัญ, สัทธาเจ
สัทธาเจ

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

2. วิริยินฺทฺริเยน → สังขารขันธ์เจ 49 (วิริยเจ) โดย
   - วิริยเจ
   สัง 1 ธัม 1 ธัม 1
   ✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 49 → จิต 89 + เว + สัญ + วิริยเจ
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8_ มนา 1 สัญ 1 } ธัม ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = วิริยเจ
1 10 10 → 1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง ธ ธ = เว-สัญ, วิริยเจ
วิริยเจ

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

(ต่อ) อินทริยนิทเทส ④ เย ธมฺมา

3. สตินฺทฺริเยน → สังขารขันธ์ เจ 49 (สติเจ) โดย
   - สติเจ
   สัง ธัม ธัม
   ✓ ✓ ✓

เต ธมฺมา ⑥ ตัวประกอบ

สังขารขันธ์เจ 49 → จิต 89 + เว + สัญ + สติเจ

สัง 1	ธัม 1	ธัม 1	+	วิญ 1 เว 1
4	2	8		มนา 1 สัญ 1
5	12	18		วิญธาตุ 7 สัง 1 = สติเจ
1	10	10		
รูป	โอ	โอ		

} ธัม ธัม

สมฺปยุตฺตา	เกหิจิ
ข อ ธ	ข อ ธ
3 1 7	สัง ธ ธ = เว-สัญ-สติเจ
	สติเจ

วิปฺปยุตฺตา	เกหิจิ
ข อ ธ	ข อ ธ
1 10 10	– 1 1 = สุ นิพ
	ธ ธ

4. ปญฺญินฺทฺริเยน → สังขารขันธ์เจ 49 (ปัญญาเจ) โดย
   - ปัญญาเจ
   สัง 1 ธัม 1 ธัม 1
   ✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 49 → จิต 89 + เว + สัญ + ปัญญาเจ

สัง 1	ธัม 1	ธัม 1	+	วิญ 1 เว 1
4	2	8		มนา 1 สัญ 1
5	12	18		วิญธาตุ 7 สัง 1 = ปัญญาเจ
1	10	10		
รูป	โอ	โอ		

} ธัม ธัม

สมฺปยุตฺตา	เกหิจิ
ข อ ธ	ข อ ธ
3 1 7	สัง ธ ธ = เว-สัญ-ปัญเจ
	ปัญเจ

วิปฺปยุตฺตา	เกหิจิ
ข อ ธ	ข อ ธ
1 10 10	– ธ ธ = สุ นิพ

ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส

1. อวิชฺชาย → สังขารขันธ์เจ 49 (โมหเจ) โดย
   - โมหเจ
   สัง ธัม ธัม
   ✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 49 → จิต 89 + เว + สัญ + โมหเจ

สัง 1	ธัม 1	ธัม 1	+	วิญ 1 เว 1
4	2	8		มนา 1 สัญ 1
5	12	18		วิญธาตุ 7 สัง 1 = โมหเจ
1	10	10		
รูป	โอ	โอ		

} ธัม ธัม

สมฺปยุตฺตา	เกหิจิ
ข อ ธ	ข อ ธ
3 1 7	สัง ธ ธ = เว -สัญ- โมหเจ
	โมหเจ

วิปฺปยุตฺตา	เกหิจิ
ข อ ธ	ข อ ธ
1 10 10	– 1 1 = สุ นิพ
	ธ ธ

นย. 11

(ต่อ) ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส ④ เย ธมฺมา

2. สฬายตน ปจฺจยา → สังขารขันธ์เจ 49 (ผัสเจ) โดย
ผสฺเสน
- ผัสสเจ
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1
✓ ✓ ✓

เต ธมฺมา ⑥ ตัวประกอบ
สังขารขันธ์เจ 49 → จิต 89 + เว + สัญ + ผัสสเจ
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8_ มนา 1 สัญ 1 } ธัม ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = ผัสสเจ
1 10 10 → 1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง ธ ธ = เว-สัญ-ผัสสเจ
ผัสสเจ

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

3. เวทนา ปจฺจยา ตณฺหาย → สังขารขันธ์ เจ 49 (โลภเจ) โดย
- โลภเจ
สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 49 → จิต 89 + เว + สัญ + โลภเจ
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8_ มนา 1 สัญ 1 } ธัม ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = โลภเจ
1 10 10 → 1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง ธ ธ = เว-สัญ-โลภเจ
โลภเจ

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

4. ตณฺหา ปจฺจยา → สังขารขันธ์เจ 48 (โลภ, ทิฏฺฐิเจ) โดย
อุปาทาเนน
- โลภ + ทิฏฺฐิเจ
สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 48 → จิต 89 + เว + สัญ + โลภ + ทิฏฺฐิเจ
สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8_ มนา 1 สัญ 1 } ธัม ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = โลภ - ทิฏฺฐิเจ
1 10 10 → 1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง ธ ธ = เว-สัญ-โลภ-ทิฏฺฐิเจ
โลภ-ทิฏฺฐิเจ

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

(ต่อ) ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส ④ เย ธมฺมา

5. อุปายาเสน → สังขารขันธ์เจ 49 (โทสเจ) โดย
   - โทสเจ
   สัง ธัม ธัม
   ✓ ✓ ✓

เต ธมฺมา ⑥ ตัวประกอบ

สังขารขันธ์เจ 49 → จิต 89 + เว + สัญ + โทสเจ

สัง 1	ธัม 1	ธัม 1	+ วิญ 1	เว 1
4	2	8	มนา 1	สัญ 1
5	12	18	วิญธาตุ 7	สัง 1 = โทสเจ
1	10	10		
รูป	โอ10	โอ10		

} ธัม ธัม

สมฺปยุตฺตา			เกหิจิ		
ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
3	1	7	สัง	ธ	ธ = เว -สัญ- โทสเจ
			โทสเจ		

วิปฺปยุตฺตา			เกหิจิ		
ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
1	10	10	–	1	1 = สุ นิพ
รูป	โอ10	โอ10		ธ	ธ

ผัสสสัตตกราสี

1. ผสฺเสน → สังขารขันธ์เจ 49 (ผัสสเจ) โดย
   - ผัสสเจ
   สัง ธัม ธัม
   ✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 49 → จิต 89 + เว + สัญ + ผัสสเจ

สัง 1	ธัม 1	ธัม 1	+ วิญ 1	เว 1
4	2	8	มนา 1	สัญ 1
5	12	18	วิญธาตุ 7	สัง 1 = ผัสสเจ
1	10	10		
รูป	โอ10	โอ10		

} ธัม ธัม

สมฺปยุตฺตา			เกหิจิ		
ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
3	1	7	สัง	ธ	ธ = เว-สัญ-ผัสสเจ
			ผัสสเจ		

วิปฺปยุตฺตา			เกหิจิ		
ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
1	10	10	–	1	1 = สุ นิพ
รูป	โอ10	โอ10		ธ	ธ

2. เจตนาย → สังขารขันธ์เจ 49 (เจตนาเจ) โดย
   - เจตนาเจ
   สัง ธัม ธัม
   ✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 49 → จิต 89 + เว + สัญ + เจตนาเจ

สัง 1	ธัม 1	ธัม 1	+ วิญ 1	เว 1
4	2	8	มนา 1	สัญ 1
5	12	18	วิญธาตุ 7	สัง 1 = เจตนาเจ
1	10	10		
รูป	โอ	โอ		

} ธัม ธัม

สมฺปยุตฺตา			เกหิจิ		
ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
3	1	7	สัง	ธ	ธ = เว-สัญ-เจตนาเจ
			เจตนาเจ		

วิปฺปยุตฺตา			เกหิจิ		
ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
1	10	10	–	1	1 = สุ นิพ
รูป	โอ10	โอ10		ธ	ธ

(ต่อ) ผัสสสัตตกราสี

④ เย ธมฺมา

3. มนสิกาเรน → สังขารขันธ์เจ 49 (มนสิการเจ) โดย
- มนสิการเจ

สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

เต ธมฺมา ⑥ ตัวประกอบ

สังขารขันธ์เจ 49 → จิต 89 + เว + สัญ + มนสิการเจ

สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8 มนา 1 สัญ 1 } ธัม ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = มนสิการเจ
1 10 10 → 1 10 10
รูป โอ10 โอ10

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง ธ ธ = เว -สัญ- มนสิการเจ
มนสิการเจ

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

4. อธิโมกฺเขน → สังขารขันธ์เจ 49 (อธิโมกข์เจ) โดย
- อธิโมกข์เจ

สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 49 → จิต 89 + เว + สัญ + อธิโมกข์เจ

สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8 มนา 1 สัญ 1 } ธัม ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = อธิโมกข์เจ
1 10 10 → 1 10 10
รูป โอ10 โอ10

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง ธ ธ = เว-สัญ-อธิโมกข์เจ
อธิโมกข์เจ

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

พาหิรมาติกา

1. เหตูหิ ธมฺเมหิ → สังขารขันธ์เจ 44 (เหตุ 6) โดย
- เหตุ 6

สัง ธัม ธัม
✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 44 → จิต 89 + เว + สัญ + เหตุ 6

สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 + วิญ 1 เว 1
4 2 8 มนา 1 สัญ 1 } ธัม ธัม
5 12 18 วิญธาตุ 7 สัง 1 = เหตุ 6
1 10 10 → 1 10 10
รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 1 7 สัง ธ ธ = เว-สัญ-เหตุ 6
เหตุ 6

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ
ธ ธ

(ต่อ) พาหิรมาติกา ④ เย ธมฺมา

2. คนฺเถหิ ธมฺเมหิ → สังขารขันธ์เจ 47 (คันถะ อ.ธ. 3) โดย
   - โลภ-โทส-ทิฏฐิเจ
   = คันถะ อ.ธ. 3
   สัง ธัม ธัม
   ✓ ✓ ✓

เต ธมฺมา ⑥ ตัวประกอบ

สังขารขันธ์เจ 47 → จิต 89 + เจ + สัญ + คันถะ อ.ธ 3

สัง 1 ธัม 1 ธัม 1	+	วิญ 1	เจ 1	ธัม ธัม
4 2 8		มนา 1	สัญ 1	
5 12 18		วิญธาตุ 7	สัง 1 = คันถะ อ.ธ 3	
1 10 10				
รูป โอ10 โอ10				

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ

ข อ ธ ข อ ธ

3 1 7 สัง ธ ธ = เจ -สัญ- คันถะ อ.ธ. 3

คันถะ อ.ธ.3

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ

ข อ ธ ข อ ธ

1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ

ธ ธ

---

3. ปรามาเสหิ ธมฺเมหิ → สังขารขันธ์เจ 49 (ทิฏฐิเจ) โดย
   - ทิฏฐิเจ
   สัง ธัม ธัม
   ✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 49 → จิต 89 + เจ + สัญ + ทิฏฐิเจ

สัง 1 ธัม 1 ธัม 1	+	วิญ 1	เจ 1	ธัม ธัม
4 2 8		มนา 1	สัญ 1	
5 12 18		วิญธาตุ 7	สัง 1 = ทิฏฐิเจ	
1 10 10				
รูป โอ10 โอ10				

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ

ข อ ธ ข อ ธ

3 1 7 สัง ธ ธ = เจ-สัญ-ทิฏฐิเจ

ทิฏฐิเจ

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ

ข อ ธ ข อ ธ

1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ

ธ ธ

---

4. กิเลเสหิ ธมฺเมหิ → สังขารขันธ์เจ 40 (กิเลส อ.ธ. 10) โดย
5. กิเลเสหิ เจว สงฺกิเลสิเกหิ จ ธมฺเมหิ
6. กิเลเสหิ เจว สงฺกิลิฏฺเฐหิ จ ธมฺเมหิ
7. กิเลเสหิ เจว กิเลสสมฺปยุตฺเตหิ จ ธมฺเมหิ
   - กิเลส อ.ธ. 10
   สัง ธัม ธัม
   ✓ ✓ ✓

สังขารขันธ์เจ 40 → จิต 89 + เจ + สัญ + กิเลส อ.ธ. 10

สัง 1 ธัม 1 ธัม 1	+	วิญ 1	เจ 1	ธัม ธัม
4 2 8		มนา 1	สัญ 1	
5 12 18		วิญธาตุ 7	สัง 1 = กิเลส อ.ธ. 10	
1 10 10				
รูป โอ10 โอ10				

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ

ข อ ธ ข อ ธ

3 1 7 สัง ธ ธ = เจ-สัญ-กิเลส อ.ธ 10

กิเลส อ.ธ 10

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ

ข อ ธ ข อ ธ

1 10 10 – 1 1 = สุ นิพ

ธ ธ

จบ เอกาทสสมยนิทเทส

* ทฺวาทสมนยสมฺปยุตฺเตนสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทฺเทส 12 = 9 + 1 (สัม + สัง + อสัง) แสดงได้ 120 บท

	⑨		①		สงฺคหิตา			อสงฺคหิตา		
ขันธนิทเทส	สมฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา	เต ธมฺมา		ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
1. เวทนากฺขนฺเธน	→ จิต 89 + เจ 51 (เว)	ได้	จิต 89 + เจ 51		3	2	8	2	10	10
- เวทนาเจ			วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7	สัญ 1 ธัม						
				สัง 1 ธัม						
2. สญฺญากฺขนฺเธน	→ จิต 89 + เจ 51 (สัญ)	ได้	จิต 89 + เจ 51		3	2	8	2	10	10
- สัญญาเจ			วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7	เว 1 ธัม						
				สัง 1 ธัม						
3. สงฺขารกฺขนฺเธน	→ จิต 89 + เว + สัญเจ	ได้	จิต 89 + เว + สัญ เจ		3	2	8	2	10	10
- สังขารขันธ์ เจ 50			วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7	เว 1 ธัม						
				สัง 1 ธัม						
4. วิญฺญาณกฺขนฺเธน	→ เจตสิก 52	ได้			3	1	1	2	11	17
- จิต 89										
อายตนนิทเทส 1			เจตสิก 52							
1. มนายตเนน	→ เจตสิก 52	ได้	เว 1- สัญ 1- สัง 1 ธัม ธัม		3	1	1	2	11	17
- จิต 89										
ธาตุนิทเทส 7										
1. จกฺขุวิญฺญาณธาตุยา										
- จักขุวิญญาณจิต 2										
2. โสตวิญฺญาณธาตุยา										
- โสตวิญญาณจิต 2										
3. ฆานวิญฺญาณธาตุยา	→ สัพพ 7	ได้	สัพพ 7							
- ฆานวิญญาณจิต 2										
4. ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุยา				เว 1	3	1	1	2	11	17
- ชิวหาวิญญาณจิต 2				สัญ 1 ธัม						
5. กายวิญฺญาณธาตุยา				สัง 1 ธัม						
- กายวิญญาณจิต 2										
6. มโนธาตุยา	→ อัญญ 10	ได้	อัญญ 10							
สัม 2 – ปัญจทวารา 1										
7. มโนวิญฺญาณธาตุยา	→ เจตสิก 52	ได้	เจตสิก 52							
- จิต 76										
สัจจนิทเทส 2										
1. สมุทยสจฺเจน	→ โลภมูลจิต 8 + เจ 21 (โลภเจ)		โลภมูล 8 + เจ 21							
- โลภเจ		ได้								
2. มคฺคสจฺเจน	→ มัคคจิต 4 + เจ 028 (อ.ม.8)		มัคคจิต 4 + เจ 28	เว 1	น4	2	2	1	10	16
- อ.ม. 8		ได้	วิญ 1 มนา 1 มโนวิญ 1	สัญ 1 ธัม						
				สัง 1 ธัม						

* ทฺวาทสมนยสมฺปยุตฺเตนสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทฺเทส 12 = 9 + 1 (สัม + สัง + อสัง)

	⑨		①								
อินทริยนิทเทส 14 สมฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา		เต ธมฺมา	สงฺคหิตา			อสงฺคหิตา				
				ข	อ	ธ	ข	อ	ธ		
1. มนินฺทฺริเยน	เจตสิก 52	ได้	เจตสิก 52	3	1	1	2	11	17		
- จิต 89			เว 1 + สัญ 1 + สัง 1 + ธัม ธัม								
2. สุขินฺทฺริเยน	สุขสหคตกายวิญฺญาณจิต 1	ได้	สุขสหคตกายวิญฺญาณจิต 1 + สัพพ 6	3	2	2	2	10	16		
- สุขเว	+ สัพพ 6 (เว)		วิญ 1 มนา 1 กายวิญ 1 สัญ 1 ธัม, สัง 1 ธัม								
3. ทุกฺขินฺทฺริเยน	ทุกขสหคตกายวิญฺญาณจิต 1	ได้	ทุกขสหคตกายวิญฺญาณจิต 1 + สัพพ 6	3	2	2	2	10	16		
- ทุกขเว	+ สัพพ 6 (เว)		วิญ 1 มนา กายวิญ 1 สัญ 1 ธัม, สัง 1 ธัม								
4. โสมนสฺสินฺทฺริเยน	โสมนัสสหคตจิต 62	ได้	โสมนัสสหคตจิต 62 + เจ 46	3	2	2	2	10	16		
- โสมนัสเว	+ เจ 46 (เว)		วิญ 1 มนา 1 มโนวิญ 1 สัญ 1 ธัม, สัง 1 ธัม								
5. โทมนสฺสินฺทฺริเยน	โทสมูลจิต 2 + เจ 21 (เว)	ได้	โทสมูลจิต 2 + เจ 21	3	2	2	2	10	16		
- โทมนัสเว			วิญ 1 มนา 1 มโนวิญ 1 สัญ 1 ธัม, สัง 1 ธัม								
6. อุเปกฺขินฺทฺริเยน	อุเบกขาสหคตจิต 55	ได้	อุเบกขาสหคตจิต 55 + เจ 46	3	2	7	2	10	11		
- อุเบกขาเว	+ เจ 46 (เว)		วิญ 1 มนา 1 วิญ 6 (กายวิญ) สัญ 1 ธัม, สัง 1 ธัม								
7. สทฺธินฺทฺริเยน	โสภณจิต 59	ได้	โสภณจิต 59 + เจ 37	น4	2	2	1	10	16		
- สัทธาเจ	+ เจ 37 (สัทธา)		วิญ 1 มนา 1 มโนวิญ 1 เว 1 ธัม, สัญ 1 สัง 1 ธัม								
8. วิริยินฺทฺริเยน	จิต 73 + เจ 51 (วิริย)	ได้	จิต 73 + เจ 51	น4	2	2	1	10	16		
- วิริยเจ			วิญ 1 มนา 1 มโนวิญ 1 เว 1 ธัม, สัญ 1 สัง 1 ธัม								
9. สตินฺทฺริเยน	โสภณจิต 59 + เจ 37 (สติ)	ได้	โสภณจิต 59 + เจ 37	น4	2	2	1	10	16		
- สติเจ			วิญ 1 มนา 1 มโนวิญ 1 เว 1 ธัม, สัญ 1 สัง 1 ธัม								
10. สมาธินฺทฺริเยน	จิต 72 + เจ 50 (เอกัค)	ได้	จิต 72 + เจ 50	น4	2	2	1	10	16		
- เอกัคเจ			วิญ 1 มนา 1 มโนวิญ 1 เว 1 ธัม, สัญ 1 สัง 1 ธัม								
11. ปญฺญินฺทฺริเยน	ติเหตุกจิต 47	ได้	ติเหตุกจิต 47 + เจ 37	น4	2	2	1	10	16		
- ปัญเจ	+ เจ 37 (ปัญ)		วิญ 1 มนา 1 มโนวิญ 1 เว 1 ธัม, สัญ 1 สัง 1 ธัม								

* ทฺวาทสมนยสมฺปยุตฺเตนสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทฺเทส 12 = 9 + 1 (สัม + สัง + อสัง)

⑨			①	สงฺคหิตา			อสงฺคหิตา		
(ต่อ) <u>อินทริยนิทเทส</u> สมฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา		เต ธมฺมา	ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
12. อนญฺญาตญฺญสฺสามีตินฺทฺริเยน →	โสดาปัตติมัคคจิต 1 + เจ 35		โสดาปัตติมัคคจิต 1 + เจ 35	น4	2	2	1	10	16
- ปัญญาเจ	(ปัญ)	ได้	วิญ 1 มนา 1 เว 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัญ 1 สัง 1 } ธัม						
13. อญฺญินฺทฺริเยน →	ม.บ 3 + ผ.ต 3 + เจ 35 (ปัญ)	ได้	ม.บ.3 + ผ.ต3 + เจ 35	น4	2	2	1	10	16
- ปัญญาเจ			วิญ 1 มนา 1 เว 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัญ 1 สัง 1 } ธัม						
14. อญฺญาตาวินฺทฺริเยน →	อรหัตตผลจิต 1 + เจ 35 (ปัญ)	ได้	อรหัตตผลจิต 1 + เจ 35	น4	2	2	1	10	16
- ปัญญาเจ			วิญ 1 มนา 1 เว 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัญ 1 สัง 1 } ธัม						
<u>ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส 12</u>									
1. อวิชฺชาย →	อกุศลจิต 12 + เจ 26 (โมหเจ)	ได้	อกุศลจิต 12 + เจ 26	น4	2	2	1	10	16
- โมหเจ			วิญ 1 มนา 1 เว 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัญ 1 สัง 1 } ธัม						
2. อวิชฺชา ปจฺจยา สงฺขาเรน →	อกุศลจิต 12 + โลกียกุศล 17	ได้	อกุศลจิต 12 + โลกียกุศล 17 + เจ 51	น4	2	2	1	10	16
- เจตนาเจ	+ เจ 51 (เจตนา)		วิญ 1 มนา 1 มโนวิญ 1 เว 1 } ธัม สัญ 1 สัง 1 } ธัม						
3. สงฺขาร ปจฺจยา วิญฺญาเณน →	เจตสิก 52	ได้	เจตสิก 52	3	1	1	2	11	17
- จิต 89			เว 1 } ธัม สัญ 1 สัง 1 } ธัม						
4. สฬายตน ปจฺจยา ผสฺเสน →	จิต 89 + เจ 51 (ผัสสเจ)	ได้	จิต 89 + เจ 51	น4	2	8	1	10	10
- ผัสสเจ			วิญ 1 มนา 1 เว 1 } ธัม วิญธาตุ 7 สัญ 1 สัง 1 } ธัม						
5. ผสฺส ปจฺจยา เวทนาย →	จิต 89 + เจ 51 (เวทนา)	ได้	จิต 89 + เจ 51	3	2	8	2	10	10
- เวทนาเจ			วิญ 1 มนา 1 } ธัม วิญธาตุ 7 สัญ 1 สัง 1 } ธัม						
6. เวทนา ปจฺจยา ตณฺหาย →	โลภมูลจิต 8 + เจ 21 (โลภ)	ได้	โลภมูลจิต 8 + เจ 21	น4	2	2	1	10	16
- โลภเจ			วิญ 1 มนา 1 เว 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัญ 1 สัง 1 } ธัม						
7. ตณฺหา ปจฺจยา อุปาทาเนน →	โลภมูลจิต 8 + เจ 20	ได้	โลภมูลจิต 8 + เจ 20	น4	2	2	1	10	16
- โลภ, ทิฏฐิเจ	(โลภ-ทิฏฐิเจ)		วิญ 1 มนา 1 เว 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัญ 1 สัง 1 } ธัม						
8. อุปาทาน ปจฺจยา กมฺมภเวน →	อกุศลจิต 12 + โลกียกุศล 17	ได้	อกุศลจิต 12 + โลกียกุ 17 + เจ 51	น4	2	2	1	10	16
- เจตนาเจ	+ เจ 51 (เจตนาเจ)		วิญ 1 มนา 1 เว 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัญ 1 สัง 1 } ธัม						

* ทฺวาทสมนยสมฺปยุตฺตเตนสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทฺเทส 12 = 9 + 1 (สัม + สัง + อสัง)

⑨			①	สงฺคหิตา			อสงฺคหิตา		
(ต่อ) ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส สมฺปยุตฺตา เย ธมฺมา			เต ธมฺมา	ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
9. โสเกน 10. โทมนสฺเสน - โทมนัสเว	→	โทสมูลจิต 2 + เจ 21 (เว) ได้	โทสมูลจิต 2 + เจ 21 วิญ 1 มนา 1 สัญ 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัง 1 } ธัม	3	2	2	2	10	16
11. ทุกฺเขน - ทุกฺขเว	→	ทุกขสหคตกายวิญญาณจิต 1 + สัพพ 6 (เว) ได้	ทุกขสหคตกายวิญจิต 1 + สัพพ 6 วิญ 1 มนา 1 สัญ 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัง 1 } ธัม	3	2	2	2	10	16
12. อุปายาเสน - โทสเจ	→	โทสมูลจิต 2 + เจ 21 (โทสเจ) ได้	โทสมูลจิต 2 + เจ 21 วิญ 1 มนา 1 เว 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัญ 1 สัง 1 } ธัม	น4	2	2	1	10	16
ธรรมต่อจากปฏิจจสมุปบาท 9 นิทเทส									
1. สติปฏฺฐาเนน - สติเจ	→	โลกุตตรจิต 8 + เจ 35 (สติเจ) ได้	โลกุตตรจิต 8 + เจ 35 วิญ 1 มนา 1 เว 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัญ 1 สัง 1 } ธัม	น4	2	2	1	10	16
2. สมฺมปฺปธาเนน - วิริยเจ	→	มัคคจิต 4 + เจ 35 (วิริยเจ) ได้	มัคคจิต 4 + เจ 35 วิญ 1 มนา 1 เว 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัญ 1 สัง 1 } ธัม	น4	2	2	1	10	16
3. อิทธิปาเทน - ฉัน-วิริย-ปัญเจ + มัคคจิต 4	→	เจ 33 (ฉัน-วิริย-ปัญ) ได้	เจ 33 เว 1 } ธัม สัญ 1 สัง } ธัม	3	1	1	2	11	17
4. ฌาเนน - วิตก-วิจาร-ปีติ-สุข-เอกัคเจ	→	ฌานจิต 67 + เจ 33 (5) ได้	ฌานจิต 67 + เจ 33 วิญ 1 มนา 1 สัญ 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัง 1 } ธัม	3	2	2	2	10	16
5. อปฺปมญฺญาย - เม-กรุ—มุ-ตัตเจ	→	รูปาวจรจิต 15 + เจ 31 (อัป 4) ได้	รูปาวจรจิต 15 + เจ 31 วิญ 1 มนา 1 เว 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัญ 1 สัง 1 } ธัม	น4	2	2	1	10	16
6. ปญฺจินฺทฺริเยน 7. พเลน -สัท-วิริย-สติ-สมาธิ-ปัญเจ	→	โลกุตตรจิต 8 + เจ 31 (5) ได้ เจ 31 (อินทรีย์ 5) เจ 31 (พละ 5)	โลกุตตรจิต 8 + เจ 31 วิญ 1 มนา 1 เว 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัญ 1 สัง 1 } ธัม	น4	2	2	1	10	16
8. โพชฌงฺเคน - โพชฌงค์ อ.ธ 8 9. มคฺเคน - อ.ม. 8	→	โลกุตตรจิต 8 + เจ 28 (8) ได้	โลกุตตรจิต 8 + เจ 28 วิญ 1 มนา 1 เว 1 } ธัม มโนวิญ 1 สัญ 1 สัง 1 } ธัม	น4	2	2	1	10	16

* ทฺวาทสมนยสมฺปยุตฺเตนสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส 12 = 9 + 1 (สัม + สัง + อสัง)

⑨	①	สงฺคหิตา	อสงฺคหิตา
ผัสสสัตตกราสีนิทเทส 7 สมฺปยุตฺตา เย ธมฺมา	เต ธมฺมา	ข อ ธ	ข อ ธ
1. ผสฺเสน ⟶ จิต 89 + เจ 51 (ผัสสเจ) ได้	จิต 89 + เจ 51	น4 2 8	1 10 10
- ผัสสเจ	วิญ 1 มนา 1 เว 1 ธัม วิญธาตุ 7 สัญ 1 สัง 1 ธัม		
2. เวทนาย ⟶ จิต 89 + เจ 51 (เวทนา) ได้	จิต 89 + เจ 51	3 2 8	2 10 10
- เวทนาเจ	วิญ 1 มนา 1 ธัม วิญธาตุ 7 สัญ 1 สัง 1 ธัม		
3. สญฺญาย ⟶ จิต 89 + เจ 51 (สัญญา) ได้	จิต 89 + เจ 51	3 2 8	2 10 10
- สัญญาเจ	วิญ 1 มนา 1 เว 1 ธัม วิญธาตุ 7 สัง 1 ธัม		
4. เจตนาย ⟶ จิต 89 + เจ 51 (เจตนา) ได้	จิต 89 + เจ 51	น4 2 8	1 10 10
- เจตนาเจ	วิญ 1 มนา 1 เว 1 ธัม วิญธาตุ 7 สัญ 1 สัง 1 ธัม		
5. จิตฺเตน ⟶ เจตสิก 52 ได้	เจตสิก 52	3 1 1	2 11 17
- จิต 89	เว 1 ธัม สัญ 1 สัง 1 ธัม		
6. มนสิกาเรน ⟶ จิต 89 + เจ 51 (มนสิการ) ได้	จิต 89 + เจ 51	น4 2 8	1 10 10
- มนสิการเจ	วิญ 1 มนา 1 เว 1 ธัม วิญธาตุ 7 สัญ 1 สัง 1 ธัม		
7. อธิโมกฺเขน ⟶ จิต 78 + เจ 50 (อธิโมกข์) ได้	จิต 78 + เจ 50	น4 2 3	1 10 15
- อธิโมกข์เจ	วิญ 1 มนา 1 เว 1 มโนธาตุ 1 สัญ 1 ธัม ธัม มโนวิญ 1 สัง 1		

นย 12 อัพภันตรมาติกา แสดงได้ 56 นิทเทส คือ

นามขันธ์ 4
มนายตนะ 1
วิญญาณธาตุ 7
สัจจ 2 คือ 1 สมุทยสัจจ 2. มัคคสัจจ
อินทรีย์ 14 คือ
- มนินทรีย์ 1
- เวทนินทรีย์ 5
- สังขารอินทรีย์ 8

ปฏิจจสมุปบาท 12 นิทเทส คือ
- อวิชชา, สังขาร, วิญญาณ, ผัสส, เวทนา, ตัณหา
- อุปาทาน, กัมมภว, โสก, ทุกข โทมนัสส, อุปายาส

ธรรมที่ต่อจากปฏิจจสมุปบาท อีก 16 บท

จบ ทวาทสมนยนิทเทส (อัพภันตรมาติกา)

* ทฺวาทสมนยสมฺปยุตฺเตนสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทฺเทส 12 = 9 + 1 (สัม + สัง + อสัง)

พาหิรมาติกานิทเทส มี 64 บท

⑨ นิทเทส สมฺปยุตฺตา เย ธมฺมา		① เต ธมฺมา		สงฺคหิตา ข อ ธ	อสงฺคหิตา ข อ ธ
1. อทุกฺขมสุขายเวทนายสมฺปยุตฺเตหิ ธมฺเมหิ } → เวทนาเจ	ได้	เวทนาเจ		1 1 1	4 11 17
2. อุเปกฺขาสหคเตหิ ธมฺเมหิ		เว 1 ธัม 1 ธัม 1		เว ธ ธ	
- อุเบกขาสหคตจิต 55 + เจ 46 (เวทนา)					
3. สุขสหคเตหิ ธมฺเมหิ → เวทนาเจ	ได้	เวทนาเจ		1 1 1	4 11 17
- สุขสหคตจิต 63 + เจ 46 (เวทนาเจ)		เว 1 ธัม 1 ธัม 1		เว ธ ธ	
4. สวิตกฺเกหิ ธมฺเมหิ → วิตกเจ	ได้	วิตกเจ		1 1 1	4 11 17
- สวิตักกจิต 55 + เจ 51 (วิตกเจ)		สัง 1 ธัม 1 ธัม 1		ส ธ ธ	
5. สวิจาเรหิ ธมฺเมหิ → วิจารเจ	ได้	วิจารเจ		1 1 1	4 11 17
- สวิจารจิต 66 + เจ 51 (วิจารเจ)		สัง 1 ธัม 1 ธัม 1		ส ธ ธ	
6. ปีติสหคเตหิ ธมฺเมหิ → ปีติเจ	ได้	ปีติเจ		1 1 1	4 11 17
- ปีติสหคตจิต 51 + เจ 46 (ปีติเจ)		สัง 1 ธัม 1 ธัม 1		ส ธ ธ	
7. คนฺเถหิ ธมฺเมหิ → โลภมูลจิต 8 + โทสมูล 2 + เจ 23 (คันถะ อ.ธ3)	ได้	โลภมูลจิต 8 + โทสมูลจิต 2 + เจ 23		น4 2 2	1 10 16
- โลภ-ทิฏฐิ-โทสเจ = คันถ อ.ธ3		วิญ 1	เว 1		
		มนา 1	สัญ 1 } ธัม		
		มโนวิญ 1	สัง 1 } ธัม		
8. ปรามาเสหิ ธมฺเมหิ → ทิฏฐิคตสัมปยุตตจิต 4 + เจ 20 (ทิฏฐิเจ)	ได้	ทิฏฐิคตสัมปยุตตจิต 4 + เจ 20		น4 2 2	1 10 16
- ทิฏฐิเจ		วิญ 1	เว 1		
		มนา 1	สัญ 1 } ธัม		
		มโนวิญ 1	สัง 1 } ธัม		
9. กิเลเสหิ ธมฺเมหิ → อกุศลจิต 12 + เจ 17 (กิเลส 10)	ได้	อกุศลจิต 12 + เจ 17		น4 2 2	1 10 16
- กิเลส อ.ธ 10		วิญ 1	เว 1		
		มนา 1	สัญ 1 } ธัม		
		มโนวิญ 1	สัง 1 } ธัม		
10. จิตฺตสมปยุตฺเตหิ ธมฺเมหิ → จิต 89	ได้	จิต 89		1 1 7	4 11 11
- เจตสิก 52		วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7			

จบ ทฺวาทสมนยนิทเทส

* เตรสมนยอสงฺคหิเตนสมฺปยุตฺตวิปฺปยุตฺตปทนิทฺเทส 13 = 5 + 6 (อสงฺ + สมฺ เกหิจิ + วิปฺ เกหิจิ) แสดงได้ 130 บท

อัพภันตรมาติกา 16 นิทเทส ⑤ เย ธมฺมา เต ธมฺมา ⑥ ตัวประกอบ

1. รูปกฺขนฺเธน → จิต 89 โดย
   - รูป 28
   รูป โอ10 โอ10
   ธัม1 ธัม1
   × × ×

2. ธมฺมายตเนน
3. ธมฺมธาตุยา → จิต 89 โดย
   - เจ 52, สุขุมรูป 16, นิพ
   เว รูป
   สัญ ธัม ธัม
   สัง
   × × ×

4. อิตฺถินฺทฺริเยน
   - อิตถีภาวรูป → จิต 89 โดย
5. ปุริสินฺทฺริเยน
   - ปุริสภาวรูป
   รูป ธัม ธัม
   × × ×

6. ชีวิตินฺทฺริเยน → จิต 89 โดย
   - ชีวิตรูป + ชีวิตเจ
   รูป สัง ธัม ธัม
   × × ×

7. วิญฺญาณ ปจฺจยา นามรูเปน → จิต 89 โดย
   - รูป 28 + เจ 52
   รูป โอ10 เว
   โอ10 สัญ สัง → ธัม ธัม
   × × ×

8. อสญฺญีภเวน
9. เอกโวการภเวน → จิต 89 โดย
   - ชีวิตนวกกลาป
   - รูป รูปา รูปธาตุ
   ธัม ธัม
   × × ×

10. ชาติยา
11. ชราย → จิต 89 โดย
12. มรเณน
    - รูป + นาม
    - รูป สัง ธัม ธัม
    × × ×

จิต 89 → เจตสิก 52
วิญ 1 เว 1
มนา 1 สัญ 1 → ธัม ธัม
วิญธาตุ 7 สัง 1

4 2 8
5 12 18
1 10 10

สมฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
3 – – – ธ ธ = เจ 52

วิปฺปยุตฺตา เกหิจิ
ข อ ธ ข อ ธ
1 10 10 – ธ ธ = สุ นิพ
รูป โอ โอ

อัพภันตรมาติกานับสงเคราะห์จิต 89 มี 12 นิทเทส

1. รูปขันธ์
2. ธัมมายตนะ
3. ธัมมธาตุ
4. อิตถินทรีย์
5. ปุริสินทรีย์
6. ชีวิตินทรีย์
7. นามรูป
8. อสัญญีภาวะ
9. เอกโวการภาวะ
10. ชาติ
11. ชรา
12. มรณะ

* เตรสมนยอสงฺคหิเตนสมฺปยุตฺตวิปฺปยุตฺตปทนิทเทส 13 = 5 + 6 (อสงฺ + สมฺ เกหิจิ + วิปฺ เกหิจิ)

(ต่อ) <u>อัพภันตรมาติกา 16 นิทเทส</u>

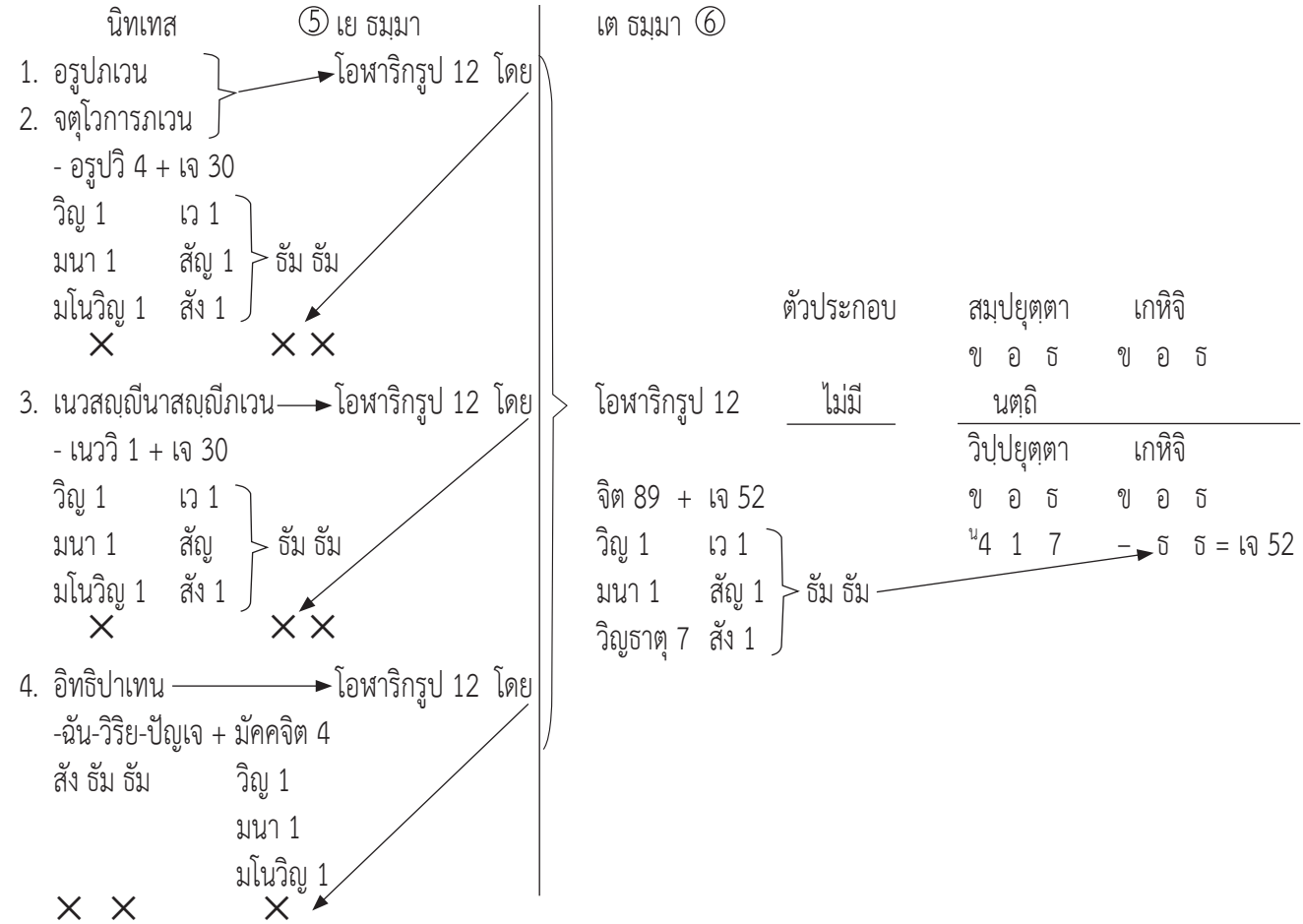

* อัพภันตรมาติกานับสงเคราะห์ โอฬาริกรูป 12 มี 4 นิทเทส

1. อรูปภวนิทเทส
2. จตุโวการภวนิทเทส
3. เนวสัญญีนาสัญญีภวนิทเทส
4. อิทธิปาทนิทเทส

* เตรสมนยอสงฺคหิเตนสมฺปยุตฺตวิปฺปยุตฺตปทนิทเทส 13 = 5 + 6 (อสงฺ + สมฺ เกหิจิ + วิปฺ เกหิจิ)

พาหิรมาติกา 114 นิทเทส

นิทเทส ⑤ เย ธมฺมา เต ธมฺมา ⑥ ตัวประกอบ

1. รูปีหิ ธมฺเมหิ
   - รูป 28
2. อนารมฺมณหิ ธมฺเมหิ → จิต 89 โดย
3. จิตฺตวิปฺปยุตฺเตหิ ธมฺเมหิ
4. จิตฺตวิสงฺสฏฺเฐหิ ธมฺเมหิ
   - รูป 28 นิพพาน

   รูป โอ10 โอ10
   ธัม 1 ธัม 1
   × × ×

5. โนจิตฺเตหิ ธมฺเมหิ → จิต 89 โดย
   - รูป 28 + เจ 52 นิพ

   รูป 1 เว 1 ×
   โอ 10 สัญ 1 ธัม ธัม ×
   โอ 10 สัง 1 ×

6. จิตฺตสหภูหิ ธมฺเมหิ
7. จิตฺตานุปริวตฺตีหิ ธมฺเมหิ → จิต 89 โดย
   - เจ 52 + วิญญัตติรูป 2

   เว 1 รูป 1 ×
   สัญ 1 ธัม ธัม ×
   สัง 1 ×

8. จิตฺตสมุฏฺฐาเนหิ ธมฺเมหิ → จิต 89 โดย
   - เจ 52 + จิตตชรูป 17

   เว 1 รูป 1 โอ 5 (ปสาท 5) โอ 5 (ปสาท 5)
   สัญ 1 ธัม 1 ธัม 1
   สัง 1 × × ×

9. พาหิเรหิ ธมฺเมหิ → จิต 89 โดย
   - เจ 52 + รูป 23 (ปสาทรูป 5) นิพพาน

   เว 1 รูป 1 โอ 5 (ปสาท 5) โอ 5 (ปสาท 5)
   สัญ 1 ธัม 1 ธัม 1
   สัง 1 × × ×

10. อุปาทา ธมฺเมหิ → จิต 89 โดย
    - อุปาทายรูป 24 (ป.เต, วาโย, อาโป)

    รูป โอฬา 9 (โผฏ) โอฬา 9 (โผฏ)
    ธัม 1 ธัม 1
    × × ×

→ จิต 89 → เจตสิก 52

วิญ 1 เว 1
มนา 1 + สัญ 1 ธัม
วิญธาตุ 7 สัง 1 ธัม

4 2 8
5 12 18
1 10 10 → 1 10 10 รูป โอ โอ

สมฺปยุตฺตา			เกหิจิ		
ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
3	–	–	–	ธ	ธ = เจ 52

วิปฺปยุตฺตา			เกหิจิ		
ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
1	10	10	–	ธ	ธ = สุ นิพ

* พาหิรมาติกานับสงเคราะห์จิต 89 มี 10 นิทเทส
1. รูปีปทนิทเทส
2. อนารัมมณปทนิทเทส
3. จิตตวิปปยุตตปทนิทเทส
4. จิตตวิสังสัฏฐปทนิทเทส
5. โนจิตตปทนิทเทส
6. จิตตสหภุปทนิทเทส
7. จิตตานุปริวัตติปทนิทเทส
8. จิตตสมุฏฐานปทนิทเทส
9. พาหิรปทนิทเทส
10. อุปาทาปทนิทเนส

จบ เตรสมนยนิทเทส

* จุฑทสมนยวิปฺปยุตฺเตนสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส 14 = 8 + 1 (วิปฺ + สงฺ + อสงฺ) แสดงได้ 324 บท

			สงฺคหิตา	อสงฺคหิตา
ขันธนิทเทส วิปฺปยุตฺตา ⑧ เย ธมฺมา		เต ธมฺมา ①	ข อ ธ	ข อ ธ
1. รูปกฺขนฺเธน = รูป 28	จิต 89 + เจตสิก 52	จิต 89 + เจตสิก 52	น4 2 8	1 10 10 รูป โอ10 โอ10
2. เวทนากฺขนฺเธน = เวทนาเจ ที่ในจิต 89		วิญ 1 เว 1		
3. สญฺญากฺขนฺเธน = สัญญาเจ ที่ในจิต 89	→ รูป 28 นิพพาน	มนา 1 สัญ 1 } ธัม 1 ธัม 1		
4. สงฺขารกฺขนฺเธน = สังขารขันธ์เจ 50 ที่ในจิต 89		วิญธาตุ 7 สัง 1		
5. วิญฺญาณกฺขนฺเธน = จิต 89		รูป 28 นิพ	*1 11 11	น4 1 7
		รูป 1		
		โอ 10 ธัม 1		
		โอ 10 ธัม 1		
อายตนนิทเทส				
1. จกฺขายตเนน				
2. โสตายตเนน				
3. ฆานายตเนน				
4. ชิวฺหายตเนน				
5. กายายตเนน	→ จิต 89 + เจตสิก 52	จิต 89 + เจตสิก 52	น4 2 8	1 10 10
6. รูปายตเนน		วิญ 1 เว 1		รูป โอ10 โอ10
7. สทฺทายตเนน		มนา 1 สัญ 1 } ธัม 1 ธัม 1		
8. คนฺธายตเนน		วิญธาตุ 7 สัง 1		
9. รสายตเนน				
10. โผฏฺฐพฺพายตเนน = รูปขันธ์				
11. มนายตเนน = จิต 89	→ รูป 28 นิพพาน	รูป 28 นิพ	*1 11 11	น4 1 7
		รูป 1 โอ 10 โอ 10		
		ธัม 1 ธัม 1		
ธาตุนิทเทส				
1. จกฺขุธาตุยา				
2. โสตธาตุยา				
3. ฆานธาตุยา				
4. ชิวฺหาธาตุยา				
5. กายธาตุยา	จิต 89 + เจตสิก 52	จิต 89 + เจตสิก 52	น4 2 8	1 10 10
6. รูปธาตุยา		วิญ 1 เว 1		รูป โอ10 โอ10
7. สทฺทธาตุยา		มนา 1 สัญ 1 } ธัม 1 ธัม 1		
8. คนฺธธาตุยา		วิญธาตุ 7 สัง 1		
9. รสธาตุยา				
10. โผฏฺฐพฺพธาตุยา = รูปขันธ์				

* จุทฺทสมนยวิปฺปยุตฺเตนสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทฺเทส 14 = 8 + 1 (วิปฺ + สงฺ + อสงฺ)

			สงฺคหิตา	อสงฺคหิตา
(ต่อ) ธาตุนิทเทส	วิปฺปยุตฺตา	⑧ เย ธมฺมา ① เต ธมฺมา	ข อ ธ	ข อ ธ
11. จกฺขุวิญฺญาณธาตุยา - จักขุวิญญาณจิต 2 12. โสตวิญฺญาณธาตุยา - โสตวิญญาณจิต 2 13. ฆานวิญฺญาณธาตุยา - ฆานวิญญาณจิต 2 14. ชิวฺหาวิญฺญาณธาตุยา - ชิวหาวิญญาณจิต 2 15. กายวิญฺญาณธาตุยา - กายวิญญาณจิต 2 16. มโนธาตุยา - สัม 2 ปัญจทวา 1 17. มโนวิญฺญาณธาตุยา - จิต 76	→ ฉวิญญาณธาตุจิตตุปบาทที่เหลือ รูป 28 นิพพาน ๆ รูป 1 โอ 10 โอ 10 เว 1 สัญ 1 ธัม 1 ธัม 1 สัง 1 วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 6 5 12 17		*5 12 17	น น 1 = นิทเทส
สัจจนิทเทส				
1. ทุกฺขสจฺเจน - โลกียจิต 81 + เจ 51 (โลภ) รูป 28	โลกุตตรจิตตุปบาท	โลกุตตรจิตตุปบาท วิญ 1 เว 1 มนา 1 สัญ 1 ธัม 1 ธัม 1 มโนวิญ 1 สัง 1	น4 2 2	1 10 16
2. สมุทยสจฺเจน - โลภเจ ที่ในโลภมูลจิต 8	โทสมูล-โมหมูล-กุศล-วิบาก-กิริยาจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7 เว 1 สัญ 1 สัง 1 ธัม 1 ธัม 1 รูป โอ 10 โอ 10		*5 12 18	น น น
3. นิโรธสจฺเจน - นิพพาน	จิต 89 + เจตสิก 52	จิต 89 + เจตสิก 52	น4 2 8	1 10 10
4. มคฺคสจฺเจน - อ.ม. 8 ที่ในมัคคจิต 4	โลกียจิต-ผลจิตตุปบาท รูป 28 นิพพาน วิญ 1 เว 1 รูป โอ 10 โอ 10 มนา 1 สัญ 1 ธัม วิญธาตุ 7 สัง 1 ธัม		*5 12 18	น น น
อินทริยนิทเทส				
1. จกฺขุนฺทฺริเยน 2. โสตินฺทฺริเยน 3. ฆานินฺทฺริเยน 4. ชิวฺหินฺทฺริเยน 5. กายินฺทฺริเยน 6. อิตฺถินฺทฺริเยน - อิตถีภาวรูป 7. ปุริสินฺทฺริเยน - ปุริสภาวรูป - รูปขันธ์	→ จิต 89 + เจตสิก 52	จิต 89 + เจตสิก 52 วิญ 1 เว 1 มนา 1 สัญ 1 ธัม1 ธัม1 วิญธาตุ 7 สัง 1	น4 2 8	1 10 10

* จุฑทสมนยวิปฺปยุตฺเตนสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส 14 = 8 + 1 (วิปฺ + สงฺ + อสงฺ)

(ต่อ) **อินทริยนิทเทส** วิปฺปยุตฺตา	⑧ เย ธมฺมา	① เต ธมฺมา	สงฺคหิตา ข อ ธ	อสงฺคหิตา ข อ ธ
8. มนินฺทฺริเยน ⟶	รูป 28 นิพ	รูป 28 นิพ	*1 11 11	น4 1 7
- จิต 89				
9. สุขินฺทฺริเยน ⟶	ทุกข-โสมนัสส-โทมนัสส-อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ		*5 12 18	น น น
- สุขเวฺ				
10. ทุกฺขินฺทฺริเยน ⟶	สุข-โสมนัสส-โทมนัสส-อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ		*5 12 18	น น น
- ทุกฺขเวฺ				
11. โสมนสฺสินฺทฺริเยน ⟶	สุข-ทุกข-โทมนัสส-อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ		*5 12 18	น น น
- โสมนัสสเวฺ				
12. โทมนสฺสินฺทฺริเยน ⟶	สุข-ทุกข-โสมนัสส-อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ		*5 12 18	น น น
- โทมนัสสเวฺ	วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7 เว 1 สัญ 1 สัง 1	รูป 1 โอ 10 โอ 10 ธัม 1 ธัม 1		
13. อุเปกฺขินฺทฺริเยน ⟶	สุข-ทุกข-โสมนัสส-โทมนัสสสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ		*5 12 13	น น 5 =
- อุเบกขาเวฺ	วิญ 1 มนา 1 กายวิญ + มโนวิญ เว 1 สัญ 1 สัง 1	รูป 1 โอ 10 โอ 10 ธัม 1 ธัม 1		วิญ 5 (กายวิญ + มโนวิญ)
14. สทฺธินฺทฺริเยน ⟶	อโสภณจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5 12 18	น น น
- สัทธาเจ ⟶ โสภณจิต 59				
15. วิริยินฺทฺริเยน ⟶	อวิริยจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5 12 18	น น น
- วิริยเจ ⟶ จิต 73				
16. สตินฺทฺริเยน ⟶	อโสภณจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5 12 18	น น น
- สติเจ ⟶ โสภณจิต 59				
17. สมาธินฺทฺริเยน ⟶	อวิริยจิต-วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5 12 18	น น น
- เอกัคคตาเจ ⟶ จิต 72				
18. ปญฺญินฺทฺริเยน ⟶	อโสภณจิต-ญาณวิปปยุตตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5 12 18	น น น
- ปัญญาเจ ⟶ ติเหตุกจิต 47				
19. อนญฺญาตญฺญสฺสามีตินฺทฺริเยน ⟶	โลกียจิต-มัคเบื้องบน 3-ผลจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5 12 18	น น น
- ปัญญาเจ ⟶ โสดามัคคจิต 1				
20. อญฺญินฺทฺริเยน ⟶	โลกียจิต-โสดามัคคจิต-อรหัตตผลจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5 12 18	น น น
- ปัญญาเจ ⟶ ม.บ.3 + ผ.ต3				
21. อญฺญาตาวินฺทฺริเยน ⟶	โลกียจิต-มัคคจิต-ผลจิตเบื้องต่ำ 3 จิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5 12 18	น น น
- ปัญญาเจ ⟶ อรหัตตผลจิต 1	วิญ 1 เว 1 มนา 1 สัญ 1 วิญธาตุ 7 สัง 1	รูป 1 โอ 10 โอ 10 ธัม 1 ธัม 1		

* จุฑทสมนยวิปฺปยุตฺเตนสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทเทส 14 = 8 + 1 (วิปฺ + สงฺ + อสงฺ)

ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส วิปฺปยุตฺตา ⑧	เย ธมฺมา	เต ธมฺมา ①	สงฺคหิตา ข อ ธ	อสงฺคหิตา ข อ ธ
1. อวิชฺชาย →	กุศล-วิบาก-กิริยาจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ		*5 12 18	น น น
- โมหเจ → อกุศลจิต 12				
2. อวิชฺชา ปจฺจยา สงฺขาเรน →	วิบาก-กิริยา-มัคคจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ		*5 12 18	น น น
- เจตนาเจ → อกุศลจิต 12 + โลกียกุ 17	วิญ 1 มนา 1 เว 1	รูป โอ 10 โอ 10		
	วิญธาตุ 7 สัญ 1 สัง 1	ธัม 1 ธัม 1		
3. สงฺขาร ปจฺจยา วิญฺญาเณน →	รูป 28 นิพ	รูป 28 นิพ		
- จิต 89				
4. สฬายตน ปจฺจยา ผสฺเสน →	รูป 28 นิพ	รูป 28 นิพ	*1 11 11	น4 1 7
- ผัสสเจ → จิต 89				
5. ผสฺส ปจฺจยา เวทนาย →	รูป 28 นิพ	รูป 28 นิพ		
- เวทนาเจ → จิต 89		รูป 1 โอ 10 ธัม 1 โอ 10 ธัม 1		
6. เวทนา ปจฺจยา ตณฺหาย →	โทสมูล-โมหมูล-กุศล-วิบาก-กิริยาจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ		*5 12 18	น น น
- โลภเจ → โลภมูลจิต 8	วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7	เว 1	รูป 1 โอ 10 โอ 10	
7. ตณฺหา ปจฺจยา อุปาทาเนน		สัญ 1 สัง 1	ธัม 1 ธัม 1	
- โลภ-ทิฏฐิเจ → โลภมูลจิต 8				
8. อุปาทาน ปจฺจยา กมฺมภเวน →	วิบาก-กิริยา-มัคคจิตตุปบาท รูป 28 นิพ ๆ		*5 12 18	น น น
- เจตนาเจ → อกุศล 12 + โลกียกุ 17	วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7	เว 1	รูป 1 โอ 10 โอ 10	
		สัญ 1 สัง 1	ธัม 1 ธัม 1	
9. อุปฺปตฺติภเวน →	กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท		น4 2 3	1 10 15
- โลกียวิ.32 + เจ 35 กำ 20	วิญ 1 มนา 1 มโนธาตุ	เว 1	ธัม 1	
	มโนวิญ	สัญ 1 สัง 1	ธัม 1	
10. กามภเวน →	จิต เจที่เป็นรูปภวะ-อรูปภวะ-กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท ๆ		น4 2 5	1 10 13
- กามวิ.23 + เจ 33 + กำ 20	วิญ 1 มนา 1 จักขุวิญ-โสตวิญ-มโนธาตุ-มโนวิญ 1	เว 1	ธัม 1	
		สัญ 1 สัง 1	ธัม 1	
11. รูปภเวน →	จิต เจที่เป็นกามภวะ-อรูปภวะ-กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท ๆ		น4 2 8	1 10 10
- รูปวิ.5 + จักขุวิญ 2 + โสตวิญ 2	วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7	เว 1	ธัม 1	
+ สัม 2 + สัน 3 + เจ 35 กำ 15		สัญ 1 สัง 1	ธัม 1	
12. อรูปภเวน →	กามภวะ-รูปภวะ-กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท-ติชรูป-นิพ ๆ		*5 12 18	น น น
- อรูปวิ.4 + เจ 30	วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7	เว 1	รูป 1 โอ 10 โอ 10	
		สัญ 1 สัง 1	ธัม 1 ธัม 1	
13. สญฺญีภเวน →	เนวภวะ-กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท		น4 2 3	1 10 15
- โลกียวิ.31 (เนววิ 1) + เจ 35 กำ 20	วิญ 1 มนา 1 มโนธาตุ	เว 1	ธัม 1	
	มโนวิญ	สัญ 1 สัง 1	ธัม 1	
14. อสญฺญีภเวน →	จิต เจที่เป็นสัญญีภวะ-เนวภวะ-กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท ๆ		น4 2 8	1 10 10
- ชีวิตนวกกลาป	วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7	เว 1	ธัม 1	
		สัญ 1 สัง 1	ธัม 1	
15. เนวสญฺญีนาสญฺญีภเวน →	สัญญีภวะ-อสัญญีภวะ-กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท-ติชรูป นิพ ๆ		*5 12 18	น น น
- เนววิ. 1 + เจ 30	วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7	เว 1	รูป 1 โอ 10 โอ 10	
		สัญ 1 สัง 1	ธัม 1 ธัม 1	

* จุทฺทสมนยวิปฺปยุตฺเตนสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทฺเทส 14 = 8 + 1 (วิปฺ + สงฺ + อสงฺ)

			สงฺคหิตา			อสงฺคหิตา		
(ต่อ) <u>ปฏิจจสมุปบาทนิทเทส</u> วิปฺปยุตฺตา ⑧ เย ธมฺมา	เต ธมฺมา ①		ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
16. เอกโวการภเวน →	จตุโวการภวะ-จิตเจที่เป็นปัญจโวรการภวะ-กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท	๓	น4	2	8	1	10	10
- ชิวิตนวกกลาป	วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7 เว 1	ธัม 1						
	สัญ 1 สัง 1	ธัม 1						
17. จตุโวการภเวน →	เอกโวการภวะ-ปัญจโวการภวะ-กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท ติชรูป นิพ	๓	*5	12	18	น	น	น
- อรูปวิ 4 + เจ 30	วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7 เว 1	รูป 1 โอ 10 โอ 10						
	สัญ 1 สัง 1	ธัม 1 ธัม 1						
18. ปญฺจโวการภเวน →	จตุโวการภวะ-กุศล-อกุศล-กิริยา-ผลจิตตุปบาท	๓	น4	2	3	1	10	15
- กามวิ.23 + รูปวิ.5 + เจ 35 กำ 20	วิญ 1 มนา 1 มโนธาตุ เว 1	ธัม 1						
	มโนวิญ สัญ 1 สัง 1	ธัม 1						
19. โสเกน 20. โทมนสฺเสน -โทมนัสสเว →	สุข-ทุกข-โสมนัสส-อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5	12	18	น	น	น
21. ทุกฺเขน →	สุข-โสมนัสส-โทมนัสส-อุเบกขาสหคตจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5	12	18	น	น	น
- ทุกขเว	วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7 เว 1	รูป 1 โอ 10 โอ 10						
	สัญ 1 สัง 1	ธัม 1 ธัม 1						
22. ปริเทเวน →	จิต 89 + เจ 52 จิต 89 + เจ 52		น4	2	8	1	10	10
- สัทธารมณ์	วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7 เว 1	ธัม 1						
	สัญ 1 สัง 1	ธัม 1						
23. อุปายาเสน →	โลภมูล-โมหมูล-กุศล-วิบาก-กิริยาจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5	12	18	น	น	น
- โทสเจ → โทสมูลจิต 2	วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7 เว 1	รูป 1 โอ 10 โอ 10						
	สัญ 1 สัง 1	ธัม 1 ธัม 1						
<u>ธรรมที่ต่อจากปฏิจจสมุปบาทนิทเทส</u>								
1. สติปฏฺฐาเนน →	โลกียจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5	12	18	น	น	น
- สติเจ → โลกุตตรจิต 8								
2. สมฺมปฺปธาเนน - วิริยเจ → มัคคจิต 4 3. อิทธิปาเทน - ฉัน-วิริย-ปัญเจ-มัคคจิต 4 →	โลกียจิต-ผลจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5	12	18	น	น	น
4. ฌาเนน →	กามจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5	12	18	น	น	น
-วิตก-วิจาร-ปีติ-สุข-เอกัคเจ → ฌานจิต 67								
5. อปฺปมญฺญาย →	กามาวจรจิต-อรูปาวจรจิต-โลกุตตรจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5	12	18	น	น	น
- เม-กรุ-มุ-ตัตเจ → รูปาวจรจิต 15	วิญ 1 มนา 1 วิญธาตุ 7 เว 1	รูป 1 โอ 10 โอ 10						
	สัญ 1 สัง 1	ธัม 1 ธัม 1						
6. ปญฺจินฺทฺริเยน 7. พเลน -สัท-วิริย-สติ-สมาธิ-ปัญเจ → โลกุตตรจิต 8								
8. โพชฺฌงฺเคน →	โลกียจิตตุปบาท รูป 28 นิพ	๓	*5	12	18	น	น	น
- โพชฌงค์ อ.ธ.8 → โลกุตตรจิต 8	วิญ 1 เว 1	รูป 1 โอ 10 โอ 10						
9. มคฺเคน	มนา 1 สัญ 1	ธัม 1 ธัม 1						
- อ.ม 8 → โลกุตตรจิต 8	วิญธาตุ 7 สัง 1							

* จุทฺทสมนยวิปฺปยุตฺเตนสงฺคหิตาสงฺคหิตปทนิทฺเทส 14 = 8 + 1 (วิปฺ + สงฺ + อสงฺ)

		สงฺคหิตา			อสงฺคหิตา		
ผัสสสัตตกราสี 7 นิทเทส วิปฺปยุตฺตา ⑧ เย ธมฺมา	เต ธมฺมา ①	ข	อ	ธ	ข	อ	ธ
1. ผสฺเสน - ผัสสเจ→จิต 89 2. เวทนาย - เวทนาเจ→จิต 89 3. สญฺญาย - สัญญาเจ→จิต 89 4. เจตนาย - เจตนาเจ→จิต 89 5. จิตฺเตน - จิต 89 6. มนสิกาเรน - มนสิการเจ→จิต 89 → รูป 28 + นิพ	รูป 28 + นิพ รูป 1 โอ 10 ธัม 1 โอ 10 ธัม 1	*1	11	11	¹4	1	7
7. อธิโมกฺเขน → ทวิปัญจวิญญาณจิต-วิจิกิจฉาสัมปยุตตจิตตุปบาท -อธิโมกข์เจ→จิต 78 วิญ 1 มนา 1 วิญ 6 (มโนธาตุ) เว 1 สัญ 1 สัง 1	รูป 28 นิพ ๆ รูป โอ 10 โอ 10 ธัม 1 ธัม 1	*5	12	17	น	น	1 = มโนธาตุ
พาหิรมาติกานิทเทส							
1. สวิตกฺเกหิ ธมฺเมหิ → ทวิปัญจวิญญาณจิต-ทุติย-ตติย-จตุตถ-ปัญจมฌานจิตตุปบาท = สวิตักกจิต 55 + เจ 51 (วิตกเจ) วิญ 5 มโนวิญ วิญ 1 เว 1 มนา 1 สัญ 1 สัง 1	รูป 28 นิพ ๆ รูป โอ 10 โอ 10 ธัม 1 ธัม 1	*5	12	17	น	น	1 = มโนธาตุ
2. อนิทสฺสนสปฺปฏิฆเมหิ ธมฺเมหิ → จิต 89 + เจ 52 = โอฬาริกรูป 11 (รูปารมณ์)	จิต 89 + เจ 52 วิญ 1 เว 1 มนา 1 สัญ 1 ธัม 1 วิญธาตุ 7 สัง 1 ธัม 1	¹4	2	8	1	10	10
3. อโนฆนิเยหิ ธมฺเมหิ 4. อสงฺกิเลสิเกหิ ธมฺเมหิ → โลกียจิตตุปบาท = โลกุตตรจิต 8 + เจ 36 นิพ	โลกียจิตตุปบาท วิญ 1 เว 1 มนา 1 สัญ 1 ธัม 1 วิญธาตุ 7 สัง 1 ธัม 1	¹4	2	8	1	10	10
5. สารมฺมเณหิ ธมฺเมหิ → รูป 28 นิพ = จิต 89 + เจ 52	รูป 28 นิพ รูป โอ 10 ธัม 1 โอ 10 ธัม 1	*1	11	11	¹4	1	7

(ต่อ) **พาหิรมาติกานิทเทส** วิปฺปยุตฺตา	เย ธมฺมา	เต ธมฺมา	สงฺคหิตา ข อ ธ	อสงฺคหิตา ข อ ธ
6. กามาวจเรหิ ธมฺเมหิ = กามาวจรจิต 54 + เจ 52 + รูป 28	รูปาวจรจิต-อรูปาวจรจิต-โลกุตตรจิตตุปบาท วิญ 1 เว 1 มนา 1 สัญ 1 > ธัม 1 มโนวิญ 1 สัง 1 ธัม 1	๗	น4 2 2	1 10 16
7. วิปาเกหิ ธมฺเมหิ = วิปากจิต 36 + เจ 38	กุศล-อกุศล-กิริยาจิตตุปบาท-รูป 28 นิพ วิญ 1 เว 1 รูป มนา 1 สัญ 1 โอ 10 ธัม 1 มโนธาตุ 1 สัง 1 โอ 10 ธัม 1 มโนวิญ 1	๗	*5 12 13	น น 5
8. สรเณหิ ธมฺเมหิ = อกุศลจิต 12 + เจ 27	กุศล-วิบาก-กิริยาจิตตุปบาท-รูป 28 นิพ วิญ 1 เว 1 รูป มนา 1 สัญ 1 โอ 10 ธัม 1 วิญธาตุ 7 สัง 1 โอ 10 ธัม 1	๗	*5 12 18	น น น

จบ จุททสมนยนิทเทส

คาถาที่บัณฑิตทั้งหลายได้กล่าวไว้

วินา หตฺเถน เลขนํ มุเขน ปฐนฺ วินา
วินา จิตฺเตน ชานนํ น อตฺถ์ ฌายเต กทา

เว้นการเขียน เว้นการอ่าน และเว้นความเข้าใจ คือ จำได้ทั้ง 3 นี้เสียแล้ว ผู้นั้นจะมีความรู้ถึงเนื้อความได้เมื่อไร? จะไม่รู้ถึงเนื้อความแน่นอน

โปตฺถเกสุ จ ยํ สิปฺปํ ปรหตฺเถสุ ยํ ธนํ
ยถา กิจฺเจ สมุปฺปนฺเน น ตํ สิปปํ น ตํ ธนํ

วิชาต่าง ๆ ที่อยู่แต่ในคัมภีร์ ทรัพย์ที่อยู่ในกำมือของคนอื่น เมื่อมีกิจจำเป็นเกิดขึ้น วิชานั้นๆ ก็ไม่ใช่ความรู้ของเรา ทรัพย์นั้นๆ ก็ไม่ใช่ทรัพย์ของเรา

รูปโยพฺพนสมฺปนฺนา วิสาลกุลสมฺภวา
วิชฺชาหีนา น โสภนฺเต นิคฺคนฺธา อิว กึสุกา

บุคคลใด แม้ว่ามีรูปร่างผิวพรรณงดงาม และเกิดอยู่ในตระกูลที่มีทรัพย์สมบัติ แต่ขาดวิชาที่ควรรู้เสียแล้ว ก็ย่อมเป็นผู้ที่ไม่งดงามในหมู่คณะ อุปมาเหมือนดอกทองกวาวที่สวยงามแต่ไม่มีกลิ่นหอม ฉะนั้น

ปณฺฑิโต สุตฺสมฺปนฺโน ยตฺถ อตฺถีติ เจ สุโต
มหุสฺสาเหน ตํ ฐานํ คนฺตพฺพํ ว สุเตสินา

ที่ใดมีบัณฑิตผู้บริบูรณ์ด้วยความรู้ในปิฎกทั้ง 3 ผู้ที่สนใจแสวงหาความรู้นั้น เมื่อได้ยินข่าวแล้ว ควรพยายามอย่างยิ่งที่จะไปสู่ ณ สำนักนั้น

"จากหนังสือ....ปรมัตถโชติกะ ปริจเฉทที่ ๑-๒-๖ จิต เจตสิก รูป นิพพาน หลักสูตรชั้นจูฬอาภิธรรมิกะตรี รจนาโดย... พระสัทธัมมโชติกเถระ ธัมมาจริยะ อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๖ หน้า ฌ-ญ"

คาถาที่บัณฑิตทั้งหลายได้กล่าวไว้

คนฺเถ วิสารทำ เฉกำ โสตา เสวิย ทุลฺลภำ
คนฺถวาจกมาเจรำ จกฺเก วฑฺฒิสฺสเต กมำ

นักศึกษาที่มีบุญนั้น ย่อมจะได้อาศัยอาจารย์ที่มีความสามารถเชี่ยวชาญในพระไตรปิฎกที่หาได้โดยยาก แล้วจะเจริญรุ่งเรืองในปริยัติศาสนา ปฏิบัติศาสนา และปฏิเวธศาสนาโดยลำดับอย่างแน่นอน

นิปุเณ สุตเมเสยฺย วิจินิตฺวา สุตตฺถิโก
ภตฺตำ หุกฺชลิยำ ปกฺกำ ภาชเนปิ ตถา ภเว

ผู้ประสงค์จะให้ตนมีความรู้เป็นบัณฑิต ควรพิจารณาโดยรอบคอบ ถี่ถ้วน และพึงแสวงหาสั่งสมวิชาความรู้ในสำนักอาจารย์ที่มีปัญญาหลักแหลมสุขุมรอบคอบที่สามารถจะถ่ายทอดวิชาความรู้ให้เป็นอย่างดี มีครูวนา ประดุจข้าวที่อยู่ในหม้อสุกดีแล้ว แม้ตักใส่จานก็จะเป็นข้าวที่สุกดีเช่นเดียวกัน (ถ้าอยู่ในหม้อไม่สุกดี คดใส่จานก็สุกไม่ดี คงเป็นข้าวดิบอยู่นั่นเอง)

โย สิสฺโส สิปฺปโลเภน พหุำ คณฺหาติ ตำ สิปฺปำ
มูโคว สุปินำ ปสฺสำ กเถตฺมปิ นอุสฺสเห

นักศึกษาผู้ใดได้ทำการศึกษาวิชาหลายอย่าง เพราะอยากได้ความรู้มาก นักศึกษาผู้นั้นจึงไม่สามารถกล่าววิชาเหล่านั้นได้ เสมือนหนึ่งคนใบ้ที่ได้นอนฝัน แต่ไม่สามารถจะเล่าให้ผู้อื่นฟังได้

มาตุขีรำ สุปายำ โส ถนมูลำ นฉินฺเทยฺย
สตฺถุสิปฺปำ อุคฺคณฺหนฺโต สตฺถุโทสำ ติติกฺเขยฺย

ทารกที่กำลังดูดน้ำนมของมารดา ไม่ทำลายให้หัวนมขาดลงฉันใด นักศึกษาที่ได้รับการศึกษาอบรมของครูอาจารย์ ควรอดทนต่อคำว่ากล่าวของครูอาจารย์ ไม่ควรอาฆาตพยาบาทฉันนั้น

"จากหนังสือ...ปรมัตถโชติกะ ปริจเฉทที่ ๑-๒-๖ จิต เจตสิก รูป นิพพาน หลักสูตรชั้นจูฬอาภิธรรมิกะตรี รจนาโดย พระสัทธัมมโชติกเถระ ธัมมาจริยะ อภิธรรมโชติกะวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๖ หน้า ญ-ฎ"

เหตุผลที่ว่า ธรรมทาน มีอานิสงส์ยิ่งใหญ่กว่า อามิสทาน ?

เหตุผลที่ว่า ธรรมทาน มีอานิสงส์ยิ่งใหญ่กว่า อามิสทาน นั้น ดังพระกระแสพระพุทธบริหาร ประทานพระธรรมเทศนาว่า นรชนเหล่าใด ได้แสดงพระสัทธรรมเทศนาด้วยตนเองก็ดี ยังบุคคลอื่นให้แสดงก็ดี ได้บอกกล่าวแก่บุคคลผู้เล่าเรียนพระพุทธวจนะก็ดี ได้สร้างพระอักษรอันเป็นพระพุทธฎีกา บุคคลทั้งหลายเหล่านี้ นับว่าให้ธรรมเป็นทาน หาทานอื่นจะเสมอเหมือนมิได้ แม้ว่าบุคคลมีศรัทธาและทรงซึ่งอิสสริยาธิปไตย ประกอบด้วยยศศักดิ์อานุภาพ จะคิดอ่านการงานสิ่งใด ๆ ก็จะสำเร็จมโนรถสมความปรารถนา จะนิมนต์พระอริยสงฆ์เจ้ามานั่งให้เต็มในห้องจักรวาล มีสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นประธาน จะถวายบิณฑบาตทาน ประกอบด้วยขาทนียโภชนียาหาร พร้อมด้วยสูปะพยัญชนะล้วนมีรสอันดี ข้าวสุกก็หุงด้วยข้าวสารแห่งข้าวสาลี ผ้าไตรจีวรก็ล้วนแต่เนื้อดี ๆ และได้ถวายเสนาสนะเป็นกัปปิยะอันสมควรแก่สมณะบริโภค ไม่เป็นอาบัติ ได้ถวายเภสัชชบริขารอันเป็นปัจจัยแก่ภิกษุไข้ทั่วไป แก่พระอริยบุคคล มีสมเด็จพระพุทธเจ้าเป็นประธาน อันมานั่งเต็มในห้องจักรวาล ผลอันบุคคลได้ถวายจตุปัจจัยทานดังนี้ มิได้ถึงซึ่งเสี้ยวหนึ่งแห่งกุศลราศีที่บุคคลให้ธรรมเป็นทาน โดยกำหนดเป็นที่สุดแต่ประมาณแห่งคาถาอนุโมทนาคาถาเดียว แบ่งออกเป็น ๑๖ เสี้ยว ยกเสีย ๑๕ เสี้ยว นำเสี้ยวหนึ่งนั้นมาแบ่งอีกให้ได้ ๑๖ เสี้ยว ผลที่ถวายจตุปัจจัยทานนั้น ไม่เท่าเสี้ยวหนึ่งแห่งคาถาอนุโมทนาอันแบ่งออกดังนี้ ธรรมทานนั้น มีกุศลราศีเป็นอัศจรรย์กว่าทานทั้งปวงอันเป็นโลกียะ ธรรมทานนั้นเป็นปัจจัยให้เกิดปัญญาดี ปัญญาอันฉลาด อาจรู้ทั่วไปในพระไตรปิฎก และแตกฉานในพระไตรปิฎกและปฏิสัมภิทาญาณทั้ง 4

อีกประการหนึ่ง ธรรมทานนั้น ประเสริฐกว่า วิหารทาน และเจดียทาน พระอริยเจ้า บรรดาแต่ได้ตั้งอยู่ในอเนญชธรรม คือ ปราศจากตัณหา มานะ ทิฏฐิ ซึ่งล่วงลับปรินิพพานไปในอดีตกาลก็ดี ในกาลเป็นปัจจุบันก็ดี และจะมีในกาลข้างหน้าก็ดี ก็ย่อมได้ด้วยธรรมทานนี้ ย่อมมีธรรมทานที่ได้สะสมอบรมมาแต่กาลปางก่อนด้วยกันทุกรูป

จากแนวข้อสอบชั้นอภิธัมมาจริยะโท

รายชื่อผู้ร่วมพิมพ์หนังสือถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา เป็นธรรมทาน เพื่อปัจจัยสู่มรรค ผล นิพพาน อนุโมทนา สาธุ สาธุ สาธุ

1.	คุณพนิดา ชอบวณิชชา	27,181.44	บาท
2.	คุณพิรพร คล่องเวสสะ อุทิศให้ คุณโกศล คล่องเวสสะ	5,000.00	บาท
3.	กลุ่มอภิธรรมบัณฑิต รุ่น 52	3,100.00	บาท
4.	คุณสิทธิไกร เห็นใจชน, คุณดีรณา คูสกุล, ด.ญ.กัญญภัทร เห็นใจชน, และ ด.ช.ตฤณภัท เห็นใจชน	2,000.00	บาท
5.	คุณวรกานต์ เจียรเกียรติ, คุณสุพัฒน์ เจียรเกียรติ, คุณกีรติ เจียรเกียรติ, คุณปภาวี เจียรเกียรติ	2,000.00	บาท
6.	คุณอรสา ตั้งคารวคุณ และครอบครัว	2,000.00	บาท
7.	กลุ่ม อชว รุ่น 52	1,100.00	บาท
8.	คุณจิรเดช ธนพัฒน์ชัยพงศ์ และครอบครัว	1,000.01	บาท
9.	คุณสิริวรรณ ตังคธัช	1,000.00	บาท
10.	คุณณฐวรรธก์ จีระภัทร์	1,000.00	บาท
11.	คุณสิริกุล เจริญพานิช	1,000.00	บาท
12.	คุณเอกชัย ศักดารุจานนท์	1,000.00	บาท
13.	คุณบุญสิตา ลิ้มวัฒนากูล	1,000.00	บาท
14.	คุณกองกาญจน์ อเนกวิทยากิจ	1,000.00	บาท
15.	คุณปิติภัทร ศิริเกียรติสูง	1,000.00	บาท
16.	คุณชิโนรส, คุณกมล, คุณณัฐมน, คุณโอฬาร เอกมโนชัย คุณพ่อเต็กหยุง แซ่อึ้ง, คุณแม่คู้ฮิ้ง แซ่จิว	1,000.00	บาท
17.	คุณบุญล้อม ศุภานุสนธิ์	1,000.00	บาท
18.	คุณวรพล-คุณเจราดีล, ด.ช.ปิยพัทธ์, ด.ญ.พัทธนันท์, ด.ญ.นรกมล ศุภานุสนธิ์	1,000.00	บาท
19.	คุณคเณศ-คุณวรมน ด.ช.ธรรม์ สุจริตกุล	1,000.00	บาท
20.	คุณฉัตรกมล ศุภานุสนธิ์	1,000.00	บาท
21.	คุณบุญหลาย ภูทอน	1,000.00	บาท
22.	คุณจตุพร ลิ้มปิยะศรีสกุล	1,000.00	บาท
23.	คุณปิยะรัตน์ กัลปนายุทธ และ พ.ต.ท.อติชาต, ด.ญ.อรกฤต แย้มผกา	1,000.00	บาท
24.	คุณอมรวรรณ เรศานนท์	1,000.00	บาท
25.	คุณอุไรลักษณ์ คงวัฒนา	1,000.00	บาท
26.	คุณเดือน เขียวฟัก	1,000.00	บาท
27.	คุณวิบูลรัก มูลรากุล	555.55	บาท
28.	คุณจอห์นสัน ม่วงทอง และครอบครัว	555.00	บาท
29.	คุณชนิชา เฟื่องฟุ้ง	500.00	บาท
30.	คุณศิณีนารถ กุลเจริญ	500.00	บาท
31.	คุณกิตติวัตน์ รัตนสุมาลย์	500.00	บาท
32.	คุณทรงวุฒิ ฐิติบุญสุวรรณ	500.00	บาท
33.	คุณกุสุมา ถิรตันตยาภรณ์	500.00	บาท
34.	คุณชวนันท์ ทองพูล	500.00	บาท
35.	คุณณรงค์ ตัณฑารักษ์	500.00	บาท
36.	คุณสนธิภัทร์ ศุภานุสนธิ์	500.00	บาท
37.	Mr.Saw San Thin Aung, Mrs.Khin Nu, Mr.Saw Hein San	500.00	บาท
38.	คุณไตรเทพ ลาภเกรียงไกร และครอบครัว	500.00	บาท
39.	คุณกรชนก พึ่งทอง	500.00	บาท
40.	คุณแพรวพรรณ ธรรมศิริสุนทร	500.00	บาท
41.	Mr.Saw Kyaw Myint San	300.00	บาท
42.	คุณสุรศักดิ์ พัฒนรัตน์เจริญ	108.00	บาท
43.	คุณธัญดา เตชะโสภาพรรณ	100.00	บาท

กลุ่มวิชชาวิมุตติปริเยสกะ : กลุ่มผู้แสวงหาปัญญาและความหลุดพ้น

ชื่อบาลี : วิชชาวิมุตฺติปริเยสกสมิติ

วิชฺชา	หมายถึง	ปัญญา มีวิปัสสนาปัญญาเป็นเบื้องต้น มีมรรคปัญญาเป็นที่สุด
วิมุตฺติ	หมายถึง	ความหลุดพ้น หรือแดนหลุดพ้น กล่าวคือพระนิพพาน
ปริเยสก	หมายถึง	ผู้แสวงหาหรือผู้มุ่งมั่นขวนขวาย
สมิติ	หมายถึง	กลุ่มหรือชมรม หมู่คณะ

ตั้งชื่อกลุ่ม โดย หลวงพ่อพระภัททันตะ อัคคญาณาภิวังสะ อัครมหาบัณฑิต
รองสังฆราช ฝ่ายชเวจิน ประเทศเมียนมาร์
แปลโดย พระอาจารย์นรมย์ วิสารโท พระไทยที่เป็นลูกศิษย์ไปศึกษากับท่านที่ประเทศเมียนมาร์

วัตถุประสงค์ของกลุ่ม

จัดทำเอกสาร สื่อมัลติมีเดีย รวมทั้งจัดกิจกรรมต่างๆ ทางพระพุทธศาสนาถวายเป็นพุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา โดยการเผยแผ่เป็นธรรมทาน เพื่อปัจจัยสู่มรรค ผล นิพพาน

สามารถติดต่อขอรับเอกสารหรือสอบถามกับกลุ่มได้ที่ QR Code

E-Book จูฬตรี	E-Book จูฬโท	E-Book จูฬเอก เล่ม 1	E-Book จูฬเอก เล่ม 2	E-Book มัชเอก

ปรมัตถธรรม ๔

จิต ๘๙/๑๒๑

กามาวจรจิต ๕๔

อกุศลจิต ๑๒

- โส สัม อสํ ๑๙ / โส สัม สสํ ๒๑ / โส วิป อสํ ๑๙ / โส วิป สสํ ๒๑ — โลภมูลจิต ๘
- อุ สัม อสํ ๑๘ / อุ สัม สสํ ๒๐ / อุ วิป อสํ ๑๘ / อุ วิป สสํ ๒๐
- โท ปฏิ อสํ ๒๐ / โท ปฏิ สสํ ๒๒ — โทสมูลจิต ๒
- อุ/วิจิ ๑๕ / อุ/อุท ๑๕ — โมหมูลจิต ๒

อเหตุกจิต ๑๘

- อุ/อกุ จักขุ ๗ / อุ/อกุ โสต ๗ / อุ/อกุ ฆาน ๗ / อุ/อกุ ชิวหา ๗ / ทุกข อกุ/กาย ๗ / อุ/อกุ สัมปฏิจ ๑๐ / อุ/อกุ สันตีรณ ๑๐ — อกุศลวิปากจิต ๗
- อุ/กุศล จักขุ ๗ / อุ/กุศล โสต ๗ / อุ/กุศล ฆาน ๗ / อุ/กุศล ชิวหา ๗ / สุข กุศล/กาย ๗ / อุ/กุศล สัมปฏิจ ๑๐ / อุ/กุศล สันตีรณ ๑๐ / โส/กุศล สันตีรณ ๑๑ — อเหตุกกุศลวิปากจิต ๘
- อุ/ปัญจ ๑๐ / อุ/มโน ๑๑ / โส หสิตุป ๑๒ — อเหตุกกิริยาจิต ๓

กามาวจรโสภณจิต ๒๔

- โส สัม อสํ ๓๘ / โส สัม สสํ ๓๘ / โส วิป อสํ ๓๗ / โส วิป สสํ ๓๗ / อุ สัม อสํ ๓๗ / อุ สัม สสํ ๓๗ / อุ วิป อสํ ๓๖ / อุ วิป สสํ ๓๖ — มหากุศลจิต ๘
- โส สัม อสํ ๓๓ / โส สัม สสํ ๓๓ / โส วิป อสํ ๓๒ / โส วิป สสํ ๓๒ / อุ สัม อสํ ๓๒ / อุ สัม สสํ ๓๒ / อุ วิป อสํ ๓๑ / อุ วิป สสํ ๓๑ — มหาวิปากจิต ๘
- โส สัม อสํ ๓๕ / โส สัม สสํ ๓๕ / โส วิป อสํ ๓๔ / โส วิป สสํ ๓๔ / อุ สัม อสํ ๓๔ / อุ สัม สสํ ๓๔ / อุ วิป อสํ ๓๓ / อุ วิป สสํ ๓๓ — มหากิริยาจิต ๘

มหัคคตจิต ๒๗

รูปาวจรจิต ๑๕

- ๕ ปฐม/กุศล ๓๕ / ๔ ทุติย/กุศล ๓๔ / ๓ ตติย/กุศล ๓๓ / ๒ จตุต/กุศล ๓๒ / ๒ ปัญจ/กุศล ๓๐ — รูปาวจรกุศลจิต ๕
- ๕ ปฐม/วิปาก ๓๕ / ๔ ทุติย/วิปาก ๓๔ / ๓ ตติย/วิปาก ๓๓ / ๒ จตุต/วิปาก ๓๒ / ๒ ปัญจ/วิปาก ๓๐ — รูปาวจรวิปากจิต ๕
- ๕ ปฐม/กิริยา ๓๕ / ๔ ทุติย/กิริยา ๓๔ / ๓ ตติย/กิริยา ๓๓ / ๒ จตุต/กิริยา ๓๒ / ๒ ปัญจ/กิริยา ๓๐ — รูปาวจรกิริยาจิต ๕

อรูปาวจรจิต ๑๒

จตุโวการภูมิ (มีแต่นามขันธ์ ๔) อรูปภูมิ ๔ ภูมิ

อากาฯ มีกสิณุคฆาฏิมากาสบัญญัติเป็นอารมณ์
วิญญาฯ มีอากาสานัญจายตนฌานเป็นอารมณ์
อากิญฯ มีนัตถิภาวบัญญัติเป็นอารมณ์
เนวฯ มีอากิญจัญญายตนฌานเป็นอารมณ์
อรูปาวจรวิปากจิต ๔ นำเกิดในอรูปภูมิ ๔ ตามสมควร

- ๒ อากา/กุศล ๓๐ / ๒ วิญญา/กุศล ๓๐ / ๒ อากิญ/กุศล ๓๐ / ๒ เนว/กุศล ๓๐ — อรูปาวจรกุศลจิต ๔
- ๒ อากา/วิปาก ๓๐ / ๒ วิญญา/วิปาก ๓๐ / ๒ อากิญ/วิปาก ๓๐ / ๒ เนว/วิปาก ๓๐ — อรูปาวจรวิปากจิต ๔
- ๒ อากา/กิริยา ๓๐ / ๒ วิญญา/กิริยา ๓๐ / ๒ อากิญ/กิริยา ๓๐ / ๒ เนว/กิริยา ๓๐ — อรูปาวจรกิริยาจิต ๔

โลกุตตรจิต ๘ หรือ ๔๐

มรรคจิต ๔/๒๐

- ๕ ปฐม/โสดา ๓๖ / ๔ ทุติย/โสดา ๓๕ / ๓ ตติย/โสดา ๓๔ / ๒ จตุต/โสดา ๓๓ / ๒ ปัญจ/โสดา ๓๓ — โสดาปัตติมรรคจิต ๑ หรือ ๕
- ๕ ปฐม/สกท ๓๖ / ๔ ทุติย/สกท ๓๕ / ๓ ตติย/สกท ๓๔ / ๒ จตุต/สกท ๓๓ / ๒ ปัญจ/สกท ๓๓ — สกทาคามิมรรคจิต ๑ หรือ ๕
- ๕ ปฐม/อนา ๓๖ / ๔ ทุติย/อนา ๓๕ / ๓ ตติย/อนา ๓๔ / ๒ จตุต/อนา ๓๓ / ๒ ปัญจ/อนา ๓๓ — อนาคามิมรรคจิต ๑ หรือ ๕
- ๕ ปฐม/อรห ๓๖ / ๔ ทุติย/อรห ๓๕ / ๓ ตติย/อรห ๓๔ / ๒ จตุต/อรห ๓๓ / ๒ ปัญจ/อรห ๓๓ — อรหัตตมรรคจิต ๑ หรือ ๕

ผลจิต ๔/๒๐

- ๕ ปฐม/โสดา ๓๖ / ๔ ทุติย/โสดา ๓๕ / ๓ ตติย/โสดา ๓๔ / ๒ จตุต/โสดา ๓๓ / ๒ ปัญจ/โสดา ๓๓ — โสดาปัตติผลจิต ๑ หรือ ๕
- ๕ ปฐม/สกท ๓๖ / ๔ ทุติย/สกท ๓๕ / ๓ ตติย/สกท ๓๔ / ๒ จตุต/สกท ๓๓ / ๒ ปัญจ/สกท ๓๓ — สกทาคามิผลจิต ๑ หรือ ๕
- ๕ ปฐม/อนา ๓๖ / ๔ ทุติย/อนา ๓๕ / ๓ ตติย/อนา ๓๔ / ๒ จตุต/อนา ๓๓ / ๒ ปัญจ/อนา ๓๓ — อนาคามิผลจิต ๑ หรือ ๕
- ๕ ปฐม/อรห ๓๖ / ๔ ทุติย/อรห ๓๕ / ๓ ตติย/อรห ๓๔ / ๒ จตุต/อรห ๓๓ / ๒ ปัญจ/อรห ๓๓ — อรหัตตผลจิต ๑ หรือ ๕



โสมนัสเวทนา ๖๒ / สุขเวทนา ๑ / อุเบกขาเวทนา ๕๕ / โทมนัสเวทนา ๒ / ทุกขเวทนา ๑

อกุศลชาติ ๑๒ / กุศลชาติ ๒๑ / ๓๗ / วิปากชาติ ๓๖ / ๕๒ / กิริยาชาติ ๒๐

เจตสิก ๕๒

สัพพจิตตสาธารณ

อัญญสมานเจตสิก ๑๓

- ผัสสะ ๘๙/๑๒๑ / เวทนา ๘๙/๑๒๑ / สัญญา ๘๙/๑๒๑ / เจตนา ๘๙/๑๒๑ / เอกัคค ๘๙/๑๒๑ / ชีวิติน ๘๙/๑๒๑ / มนสิการ ๘๙/๑๒๑ — เจตสิก ๗
- วิตก ๕๕ / วิจาร ๖๖ / อธิโมก ๗๘/๑๑๐ / วิริยะ ๗๓/๑๐๕ / ปีติ ๕๑ / ฉันทะ ๖๙/๑๐๑ — ปกิณณกเจตสิก ๖

อกุศลเจตสิก ๑๔

- โมหะ ๑๒ / อหิริก ๑๒ / อโนตตัป ๑๒ / อุทธัจจ ๑๒ — โมจตุกเจตสิก ๔ (สัพพากุศลสาธารณเจตสิก) (สัพพ+อกุศลสาธารณเจตสิก)
- โลภะ ๘ / ทิฏฐิ ๔ / มานะ ๔ — โลติกเจตสิก ๓
- โทสะ ๒ / อิสสา ๒ / มัจฉริย ๒ / กุกกุจจ ๒ — โทจตุกเจตสิก ๔
- ถีนะ ๕ / มิทธะ ๕ — ถีทุกเจตสิก ๒
- วิจิกิจ ๑ — วิจิกิจฉาเจตสิก ๑

กิเลส ๑๐ (อักษรขาว)

โสภณเจตสิก ๒๕

- สัทธา ๕๙/๙๑ / สติ ๕๙/๙๑ / หิริ ๕๙/๙๑ / โอตตัป ๕๙/๙๑ / อโลภะ ๕๙/๙๑ / อโทสะ ๕๙/๙๑ / ตัตตร ๕๙/๙๑
- สัมมาวาจา ๑๖/๔๘ / สัมมากัมมัน ๑๖/๔๘ / สัมมาอาชีวะ ๑๖/๔๘ — วิรตี ๓
- กรุณา ๒๘ / มุทิตา ๒๘ — อัปปมัญญา ๒
- ปัญญา ๔๗/๗๙ — ปัญญินทรีย์ ๑

ยุคลธรรม ๖ คู่

- กายปัส ๕๙/๙๑ / จิตตปัส ๕๙/๙๑
- กายลหุ ๕๙/๙๑ / จิตตลหุ ๕๙/๙๑
- กายมุทุ ๕๙/๙๑ / จิตตมุทุ ๕๙/๙๑
- กายกัมมัญ ๕๙/๙๑ / จิตตกัมมัญ ๕๙/๙๑
- กายปาคุญ ๕๙/๙๑ / จิตตปาคุญ ๕๙/๙๑
- กายุชุก ๕๙/๙๑ / จิตตุชุก ๕๙/๙๑

โสภณสาธารณเจตสิก ๑๙

- อนิยตโยคีเจตสิก ๑๑
- อธ.เจตสิกที่ในองค์มรรค ๘

รูป ๒๘

นิปผันนรูป ๑๘

- ปถวี / อาโป / เตโช / วาโย — มหาภูตรูป ๔
- จักขุ / โสต / ฆาน / ชิวหา / กาย — ปสาทรูป ๕
- รูปา / สัทท / คันธ / รสา / ปถวี เตโช วาโย (โผฏฐัพพารมณ์) — โคจรรูป ๔ (วิสยรูป ๗)
- อิตถี / ปุริส — ภาวรูป ๒

โอฬาริกรูป ๑๒

อนิปผันนรูป ๑๐

- หทัย — หทยรูป ๑
- ชีวิต — ชีวิตรูป ๑
- อาหาร — อาหารรูป ๑
- ปริจ — ปริจเฉทรูป ๑
- กายวิญญัติ / วจีวิญญัติ — วิญญัติรูป ๒
- ลหุตา / มุทุตา / กัมมัญ — วิการรูป ๓
- อุปจย / สันตติ / ชรตา / อนิจจตา — ลักขณรูป ๔

สมุฏฐาน ๔: กรรม ๑๘ / จิต ๑๕ / อาหาร ๑๒ / อุตุ ๑๓

อวินิพโภครูป ๘

อุปาทายรูป ๒๔

นิพพาน

สันติ — สอุปาทิ / อนุปาทิ — สุญญต / อนิมิตต / อัปปณิหิต

โดย สภาวลักษณะ ๑ | โดย ปริยายแห่งเหตุ ๒ | โดย อาการเข้าถึง ๓